

waterschap
**Hollandse
Delta**

waterschap Hollandse Delta

Programmabegroting 2021
Meerjarenraming 2022 - 2025

In één oogopslag

Waterschap Hollandse Delta omvat een uniek deltagebied. De Rijn, Maas en Noordzee wisselen hier elk getijde hun zoete en zoute water. De delta omvat landelijke, agrarische, (groot)stedelijke en industriële gebieden, die worden doorkruist of omlijnd door bijzondere natuurnetwerken. Onze kerntaak is dan ook: leven en werken met water.

De Omgevingswet, die in werking treedt op 1 januari 2022 of zoveel later, zorgt ervoor dat verschillende wetten en regelingen voor ruimte, milieu, natuur en water binnen het omgevingsrecht worden gebundeld en vereenvoudigd. Het leidende principe onder deze wet is, dat we gaan van 'Nee, tenzij' naar 'Ja, het kan, mits'. Van overheden vraagt dit om een andere manier van werken. Met meer openheid, meer aandacht voor ambtelijke en bestuurlijke samenhang en een betere afstemming en integraliteit tussen overheden.

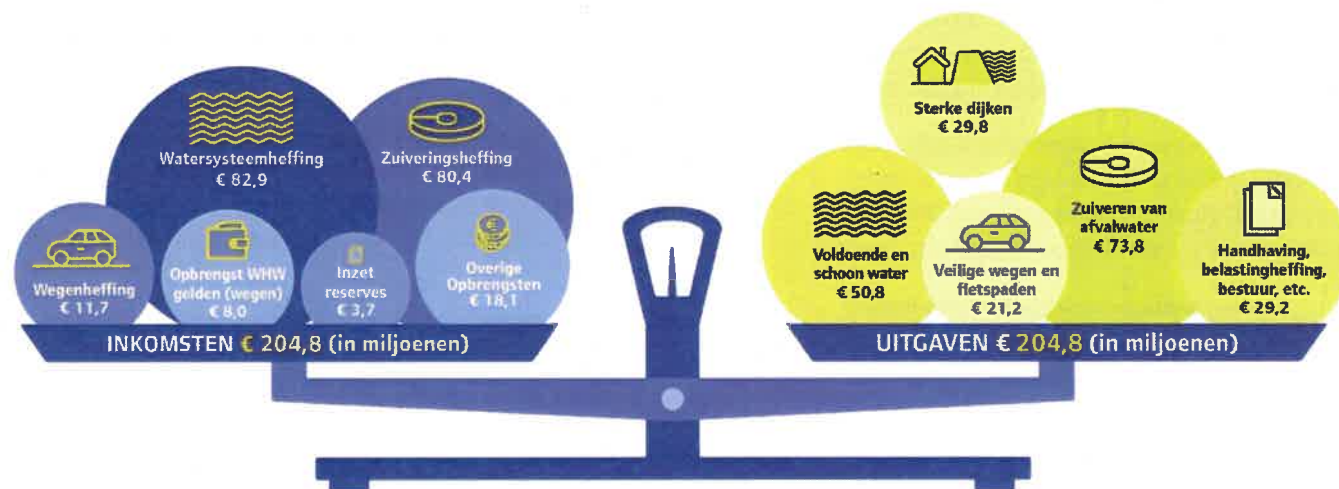
Het is belangrijk om raakvlakken te zoeken en meer mogelijkheden voor participatie te vinden. Dit past goed bij de ambitie van waterschap Hollandse Delta: we willen toe naar een sterkere en betere samenwerking met onze omgeving. Dit betekent proactief participeren bij de ontwikkeling van

gemeentelijke en provinciale omgevingsvisies en omgevingsplannen met een doorvertaling naar de maatschappelijke opgaven.

Medio 2020 is een nieuwe grof-structuur voor de ambtelijke organisatie ontwikkeld. Daarbij is ook een nieuwe missie en visie tot stand gekomen rond de kernbegrippen 'zichtbaar', 'vertrouwen', 'verbinden'. De vormgeving van de fijnstructuur is gestart in 2020, het finaliseren van het transformatieproces vindt in 2021 plaats. Dit alles gericht op het versterken van het verandervermogen en het realiseren van een wendbare organisatie. Naast het transformatieproces van de werkorganisatie wordt in 2021 ingezet op het versterken van het bestuurlijke proces aan de hand van de volgende speerpunten: Koers en functie WSHD, externe positionering, vergaderen en commissies binnen de VV, kaders stellen, en omgangsvormen en vertrouwen.

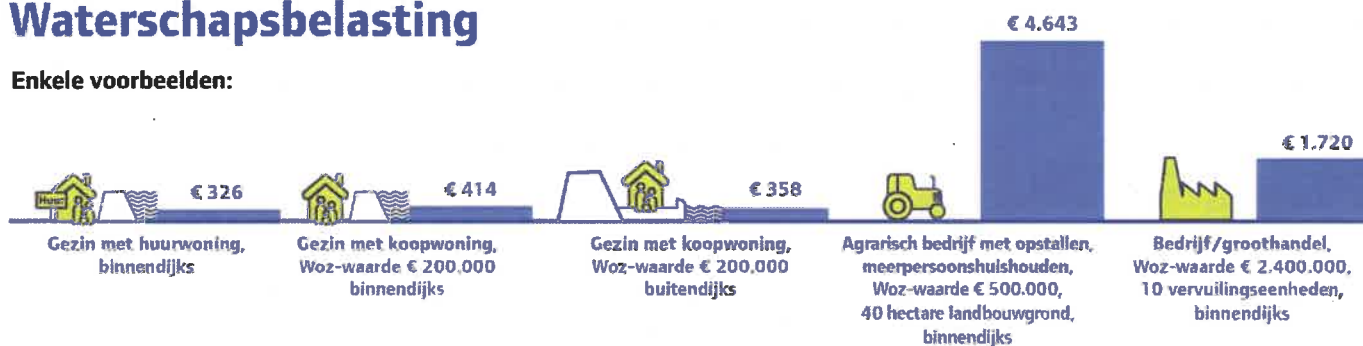
WSHD is een organisatie in ontwikkeling. De slagkracht van de organisatie verbetert en de uitvoering van de geplande werkzaamheden wordt voortvarend opgepakt.

Inkomsten en uitgaven 2021

Waterschapsbelasting

Enkele voorbeelden:

Voorwoord

Een wereld te winnen voor ons waterschap

Beste lezer,

Als we naar buiten kijken, zien we dat de samenleving door de impact van klimaatverandering steeds meer van ons waterschap verwacht. Nieuwe opgaven pakken we op in een sterk veranderende omgeving met bestaande en nieuwe samenwerkingspartners.

Als we naar binnen kijken, zien we dat ons waterschap zich herneemt, achterstallig onderhoud wegwerkt en overgaat naar een meerjarenplanning voor het onderhoud van onze assets. Reinheid en regelmaat, om het huiselijk uit te drukken.

Hervormen en hernemen en dat gelijktijdig. De opdracht voor waterschap Hollandse Delta is omvangrijk. De spankracht van onze deskundige en bevoegen organisatie maakt dat mogelijk. Aan het versterken van het samenspel tussen algemeen bestuur, dagelijks bestuur en organisatie blijven we werken. We weten waar we heen gaan: leefbaar water en leefbaar land. We weten waarvoor we staan: zichtbaar, vertrouwen, verbinden.

Onze doelen staan helder verwoord in deze programmabegroting. Een deel van onze doelen vloeien voort uit landelijk of Europees beleid. De doelen komen tot uiting in vierjarige bestuursprogramma's. Huis op Orde is daar één van. Daar werken we nog aan omdat dit een vanzelfsprekende randvoorwaarde moet worden in onze organisatie. Daarenboven willen we verder kijken, verder reiken, meer ambitie tonen.

Juist een waterschap behoeft maatschappelijke doelen voor de lange termijn. Welke strategische keuzen maken we? Met een glasheldere visie, een innovatieve aanpak en scherpe investeringen kunnen we dat bereiken. We zijn het verplicht aan de toekomstige generaties.

SCHONER geldt voor de waterketen en het watersysteem, hier liggen kansen en (Europese) budgetten, voor de waterketen in samenwerking met de hoogheemraadschappen Schieland en de Krimpenerwaard en Delfland, voor het watersysteem met de waterschappen Rivierenland, Scheldestromen en Brabantse Delta. Waterkwaliteit is een van focuspunten. De nieuwe Groenvisie is een bijdrage aan onze inspanningen voor schoner water. We werken aan biodiversiteit door onder andere ecologisch bermbeheer en we werken aan een energieneutraal Hollandse Delta in 2030. Hollandse Delta circulair!

VEILIGER geldt voor de waterkeringen, voor de technische veiligheid, voor arbo-veiligheid, voor de mentale werkomgeving, voor de wegen et cetera. Als veiligheid in ons DNA komt, wordt het een zichtbaar en voelbaar handelsmerk. Veiliger is ook veilig op wegen en fietspaden. Daarvoor is maatwerk nodig. Maar ook de wateropgave in stedelijk gebied: hoe realiseren we in de grote steden voldoende ruimte om (tijdelijk) water op te slaan, bijvoorbeeld na hoosbuien.

INNOVATIEF geldt voor Hollandse Delta. Zo automatiseren we het watersysteem zodat we efficiënter kunnen werken en gemakkelijker kunnen inspelen op wisselende omstandigheden. We richten ons op een toekomstbestendige slibverwerking, bijvoorbeeld met een slibstudie. We professionaliseren en we willen nog innovatiever worden.

Het college blijft inzetten op het herstel van het waterschap maar heeft daarbij wel oog voor de Corona-pandemie waar we in zitten. Deze crisis heeft namelijk zowel economische gevolgen als gevolgen voor de uitvoering in de zin van levertijden en beschikbaarheid van mensen.

Daarnaast is de organisatie in ontwikkeling. We zijn steeds beter in staat meer werkzaamheden uit te voeren maar willen we hierbij wel realistisch kijken naar de mogelijkheden. Vanuit dit perspectief heeft het college met extra realisme gekeken naar de begroting ten opzichte van de Kaderbrief. Er is met realisme gekeken naar de planning van de activiteiten vanuit het doel de afspraken vanuit het Bestuursprogramma 2019-2023 te realiseren. Dit heeft geleid tot een begroting met een gemiddelde belastingopbrengststijging van 5,8% voor 2021.

We kunnen onze doelen realiseren als we samenwerken, als we eerlijk zijn en als we geven. De kei die de berg op moet, rollen we samen naar boven. Zo vinden we slimmere methoden om ons gezamenlijke doel te bereiken.

Jan Bonjer

dijkgraaf

Inhoudsopgave

1	Samenvatting begroting 2021	8			
1.1	Inhoudelijke speerpunten	8			
1.2	WSHD in kengetallen	14			
1.3	Financiële analyse op hoofdlijnen	15			
1.4	Prestatie-indicatoren	17			
1.5	Leeswijzer	17			
2	Programma-overstijgende ambities	18			
3	Programma's	22			
3.1	Programma Waterveiligheid	22			
3.2	Programma Voldoende en Schoon Water	31			
3.3	Programma Waterketen	44			
3.4	Programma Wegen	56			
3.5	Bestuur en organisatie	65			
3.6	Algemene dekkingsmiddelen	79			
4	Paragrafen	81			
4.1	Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar	81			
4.2	Uitgangspunten en normen	82			
4.3	Incidentele baten en lasten	83			
4.4	Doorbelasting indirecte kosten (Kostentoerekening)	85			
4.5	Reserves en voorzieningen	86			
4.6	Waterschapsbelastingen	90			
4.7	Weerstandsvermogen	97			
4.8	Houdbare overheidsfinanciën	98			
4.9	Financiering	99			
4.10	Verbonden partijen	102			
4.11	Bedrijfsvoering	103			
4.12	EMU-saldo	106			
5	Financiële overzichten	107			
5.1	Ontwikkeling kosten en opbrengsten	107			
5.2	Ontwikkeling bruto investeringen	108			
5.3	Overzicht exploitatie van programma's naar taken	109			
5.4	Overzicht gecombineerde staat van lasten en baten per programma	110			
5.5	Balansontwikkeling				111
6	Vaststelling Programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025				112
7	Bijlagen				115
7.1	Potentiële investeringen				115
7.2	Geplande investeringen				131
7.3	Lopende investeringen				135
7.4	Overzicht prestatie-indicatoren				140
7.5	Risico's				153
7.6	Verbonden partijen				159
7.7	Lijst van begrippen en afkortingen				172

1 Samenvatting begroting 2021

Deze samenvatting bevat een overzicht van de inhoudelijke speerpunten per programma. Daarna een financiële analyse op hoofdlijnen waar ingegaan wordt op de mutaties ten opzichte van de jaarschijf 2021 uit de Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024. De samenvatting wordt afgesloten met een toelichting op de mutaties in de investeringen en een leeswijzer voor de gehele begroting.

1.1 Inhoudelijke speerpunten

Eind 2018/begin 2019 is geconstateerd dat er achterstanden zijn in de vernieuwing en het onderhoud van onze assets. In 2019 is de eerste stap gezet in de inhaalslag om achterstanden in onderhoud weg te werken en verouderde installaties te renoveren of vervangen. Naast investeringen in installaties en

andere eigendommen van het waterschap wordt ook geïnvesteerd in personeel en de organisatie. In 2020 is gestart met het opstellen van een nieuw Waterbeheerprogramma. Hierin worden de doelen voor de periode 2022-2027 bepaald. In de aanloop naar het nieuwe Waterbeheerprogramma, waar ook wegen onderdeel van zal uitmaken, worden eveneens de huidige meetpunten (kpi's) onder de loep genomen. Bij de kpi's wordt gezocht naar onderscheid in strategische doelen (output) en maatregelen (input). Dit betekent dat in voorliggende begroting, de begroting 2021, de kpi's uit het Waterbeheerprogramma 2016-2021 zijn meegenomen maar dat vanaf 2022 de kpi's uit het nieuwe Waterbeheerprogramma zullen gaan gelden.

Hieronder wordt per programma een korte samenvatting gegeven van de inzet voor 2021:

Programma	Samenvatting 2021
Programma-overstijgende ambities	<p><u>Dienstverlening</u></p> <p>Naast het moderniseren van onze dienstverlening door digitalisering, kijken wij integraal naar onze werkprocessen, onze communicatie en naar al het andere wat de tevredenheid van inwoners, bedrijven en andere organisaties in ons gebied verbetert. We denken hierbij dienstverleningsgericht en maken het inwoners, ondernemers en anderen daarmee zo makkelijk mogelijk.</p> <p>Het speerpunt voor 2021 is:</p> <ul style="list-style-type: none">• Opleveren dienstverleningsvisie en -strategie. <p><u>Omgevingswet</u></p> <p>De Omgevingswet, die in werking treedt op 1 januari 2022 of zoveel later, zorgt ervoor dat verschillende wetten en regelingen voor ruimte, milieu, natuur en water binnen het omgevingsrecht worden gebundeld en vereenvoudigd. Het leidende principe onder deze wet is, dat we gaan van 'Nee, tenzij' naar 'Ja, het kan, mits'. Van overheden vraagt dit om een andere manier van werken. Met meer openheid, meer aandacht voor ambtelijke en bestuurlijke samenhang en een betere afstemming en integraliteit tussen overheden.</p> <p>Het is belangrijk om raakvlakken te zoeken en meer mogelijkheden voor participatie te vinden. Dit past goed bij de ambitie van waterschap Hollandse Delta: we willen toe naar een sterkere en betere samenwerking met onze omgeving. Dit betekent proactief participeren bij de ontwikkeling van gemeentelijke en provinciale omgevingsvisies en omgevingsplannen met een doorvertaling naar de maatschappelijke opgaven.</p>

De speerpunten voor 2021 zijn:

- *Wettelijke instrumenten*
 - Ontwikkelen Omgevingsvisie WSHD over leidende inrichtingsprincipes in het gebied samen met medeoverheden;
 - Opstellen Waterschapsverordening: Alle regels en beperkingsgebieden op één plek;
 - Afstemmen met overheden t.a.v. processen opstellen Omgevingsvergunning en Projectbesluiten (omgevingstafel) en stimuleren participatie.
- *Digitalisering*
 - Aansluiten aanvraag- en dossiersysteem van vergunningen, toezicht en handhaving op het digitaal stelsel omgevingswet (DSO);
 - Ontwikkelen van een regelbeheersysteem en aansluiten op DSO;
- *Houding en gedrag*
 - ontwikkeling van benodigde competenties in- en externe samenwerking en dienstverlening;
 - opleiding en training Omgevingswet worden alle direct betrokken medewerkers geleerd.

Maat op Klimaat

De speerpunten voor 2021 zijn:

- *Ruimtelijke Adaptatie*

Conform de planning uit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie:

 - samen met de gemeenten strategieën en uitvoeringsprogramma's opstellen op basis van uitgevoerde risicodialogen;
 - identificeren en benutten van meekoppelkansen;
 - een brede uitvoering geven aan het doel Stimuleren en Faciliteren;
 - het opleveren van een interne stresstest om de kwetsbaarheden van WSHD als gevolg van klimaatverandering in beeld te brengen.
- *Energietransitie*
 - actieve deelname aan opstellen en uitvoeren van de Regionale energiestrategie (RES 1.0);
 - uitwerken van een energiebesparingsprogramma voor zuiveren en watersysteembeheer;
 - initiëren, (mede)ontwikkelen of deelnemen in energieprojecten op assets van WSHD (Aquathermie, Zon, Wind) en faciliteren van initiatieven van andere partijen.
- *Duurzaamheid*
 - Medewerkers bewust maken en informeren over handelingsperspectieven voor duurzaam WSHD;
 - Actieve deelname aan regionale samenwerking om de Circulaire Economie mogelijk te maken;
 - Participeren in regionale pilots en STOWA onderzoeken en Unietrajecten gericht op de uitvoering van het klimaatakkoord;
 - Verdere implementatie aanpak Duurzaam Grond, Weg en Waterbouw (GWW) en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI).
- *Innovatie*
 - Opstellen strategische innovatie agenda;
 - Stimuleren ontwikkeling en toepassing van innovaties in uitvoeringsprojecten;
 - Versterken innovatief vermogen van de organisatie;

Programma	Samenvatting 2021
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Verdiepen en uitbouwen innovatiegerichte samenwerking met externe partijen binnen en buiten de sector. <p><u>Groenbeleid en biodiversiteit</u> De speerpunten voor 2021 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>Groenbeleid</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ vaststellen integraal groenbeleidsplan (wordt begin 2021 aan de VV voorgelegd). ○ opstellen van groenbeheerplannen voor assets en eigendommen (inclusief onderzoek naar natuurwaarden). ○ uitwerken mogelijkheden voor de duurzame verwerking van groenafval. <p><u>Veiligheid</u> De veiligheidsaanpak bestaat uit drie onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● de geconstateerde urgente tekortkomingen qua veiligheid op Sluisjesdijk zijn inmiddels in nauw overleg met de Arbeidsinspectie opgelost; ● ten aanzien van de veiligheidscultuur is een organisatie-breed traject opgestart. Conform de afgesproken planning wordt in 2021 trede 2 van de veiligheidsladder behaald. Vervolgens vindt besluitvorming plaats over de wijze waarop trede 3 wordt nagestreefd; ● tot de veiligheid behoort ook het project 'fysieke toegang'. Op basis van de vastgestelde planning is dit een meerjarig project, waarin het grootste deel van de investering in 2021 gepland is en in 2022 de afronding plaatsvindt. <p><u>Assetmanagement</u> WSHD heeft Asset Management als werkwijze gekozen met als belangrijkste reden het vinden van een goede (bestuurlijke) balans tussen prestaties, kosten en risico's. In 2019 is gestart met een implementatieplan waar ook in 2020 verder invulling aan gegeven wordt.</p>
Waterveiligheid	<p>Het doel van het programma Waterveiligheid is het beschermen van de Zuid-Hollandse eilanden tegen overstromingen. Via de meerlaagse veiligheidsbenadering (preventie, ruimtelijke inrichting en crisisbeheersing) wordt hieraan invulling gegeven.</p> <p>De speerpunten voor 2021 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Het uitvoeren van de verkenning en planvorming van twee projecten uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP); ● Het voorbereiden en uitvoeren van de verbetering van drie locaties afgekeurde regionale waterkeringen; ● De beoordeling vaststellen van vier trajecten in het kader van de eerste beoordelingsronde voor de primaire waterkeringen; ● Verdere implementatie van het Informatieplan waterveiligheid door een eerste prototype van de digitale tweeling; ● Verdere professionalisering van de zorgplicht voor de waterkeringen conform de vastgestelde beheersmaatregelen uit de Rapportage Zorgplicht; ● Het uitvoeren van de stap 'areaal in beeld' in het kader van de implementatie van het risicogestuurd onderhoud.

Programma	Samenvatting 2021
Voldoende en Schoon Water	<p>Het doel van het programma Voldoende en Schoon Water is het realiseren en in stand houden van een regionaal watersysteem waarvan de inrichting op orde is, dat voldoende robuust is om de gevolgen van de klimaatverandering op te kunnen vangen en waarmee de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk bediend kunnen worden.</p> <p>Voor Voldoende Water zijn de speerpunten voor 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van maatregelen voor de invulling van de wateropgave in stedelijk gebied en in het landelijk gebied (Oudeland van Strijen), voortkomend uit de eerste toetsing en opgenomen in het Waterbeheerprogramma 2016 – 2021; • Uitwerking en voorbereiding van maatregelen op basis van nieuwe klimaatgegevens uit de tweede watersysteembeoordeling. Voor 10 bemalingsgebieden worden oplossingsrichtingen uitgewerkt, voor 5 bemalingsgebieden worden maatregelen voorbereid; • Voor tenminste 80% van het beheersgebied geldt een actueel peilbesluit; • Voldoen aan de zorgplicht voor het peilbeheer. Om dit te kunnen realiseren is ook in 2021 gepland onderhoud, zoals maaien, baggeren en onderhoud aan stuwen en gemalen nodig; • Uitvoeren van de zoetwatermaatregelen uit het Deltaprogramma (Brielse Meer/Bernisse) conform planning. <p>Voor Schoon Water zijn de speerpunten voor 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Via de bestuurlijke behandeling van een position paper een start maken met het opstellen van visbeleid (visrechten, verhuur, gebruik lood etc.); • Opstellen van een vismigratieplan; benodigde maatregelen worden opgenomen in het waterbeheerprogramma; • Deltaplan agrarisch waterbeheer: invulling geven aan de samenwerking met agrariërs in de vorm van akkerrandenbeheer, duurzaam bodembeheer en het terugdringen van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater; • Verder vormgeven van het schouwbeleid en het onderhoudsbeleid t.a.v. de ecologie; • Uitwerken en voorbereiden maatregelen KRW SGBP-3 en doelen regulier water; • Verdere implementatie van de onderhoudsconcepten die in 2020 zijn uitgewerkt; • Uitvoeren van de geplande KRW maatregelen uit het SGBP-2. Niet uitgevoerde maatregelen uit het SGBP-2 zijn beoordeeld conform de watersysteemanalyse SGBP-3 en indien nodig opnieuw geprogrammeerd; • Starten van de planstudie voor het Zuiderdiep.
Waterketen	<p>Het doel van het programma Waterketen is zorgen voor een doelmatige en duurzame bouw en exploitatie van zuiveringstechnische werken (transport, zuiveren van afvalwater en slibverwerking) binnen de wettelijke eisen en bepalingen, nu en in de toekomst. Hiervoor wordt effectief samen gewerkt met gemeenten, HVC en drinkwaterbedrijven.</p> <p>De speerpunten voor 2021 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het voortzetten van de acties om van correctief naar preventief onderhoud te gaan; • Het afronden van de variantenstudies voor de Asset Lifecycle Management (ALM)-studies Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet;

Programma	Samenvatting 2021
	<ul style="list-style-type: none"> • Een programmering van ALM-maatregelen (o.a. potentiële investeringen) op basis van de in 2019 vastgestelde voorkeursvariant voor de 5 zuiveringskringen op Goeree-Overflakkee en de zuiveringskring Spijkenisse; • Gefaseerde implementatie van het Strategisch Onderhoudsplan (SOP). Concreet betekent dit het stapsgewijs actualiseren van de onderhoudsconcepten (OHC's) en de vertaling en uitwerking daarvan in Meerjaren Onderhouds Programma's (MOP); • Besluitvorming Slibstrategie WSHD op basis van de in 2020/2021 uitgevoerde verkenningen en onderzoeken.
Wegen	<p>De speerpunten voor het programma Wegen zijn voor het jaar 2021 als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conform het Bestuursprogramma 2019-2023 wordt in 2020 de wegentransitie bestuurlijk besproken. Op basis daarvan worden de speerpunten 2021 in de Programmabegroting 2021 ingevuld en het benodigd budget in 2021 zal dan met een begrotingswijziging aangevraagd worden. • Voorbereiden van het nieuwe wegenbeleid als onderdeel van het Waterbeheerprogramma 2022-2027; • Voorbereiden van WSHD op de inwerkingtreding van de Aanvullingswet Geluid (Omgevingswet); • Opstellen van een programma van onderhoudsmaatregelen gebaseerd op de CROW methodiek in combinatie met een Multi Criteria Analyse; • Opstellen van onderhoudsconcepten (OHC's) en de vertaling en uitwerking daarvan in Meerjaren Onderhoudsprogramma's (MOP); • Duurzaam Veilige inrichting van wegen conform het Wegenbeheerprogramma, zowel via de trajectaanpak (wegen/weggedeelten) als de gebiedsgerichte aanpak (o.a. aanbrengen kruispuntplateaus, aanpassen voorrangswegelingen); • Uitvoeren van het (groot) onderhoud aan de wegen, waardoor het aandeel wegen met de kwaliteit 'zeer slecht' onder het maximum van 15% per gemeente komt/blijft.
Bestuur & Organisatie	<p>De bestuurlijke speerpunten zijn vastgesteld in het Bestuursprogramma 2019-2023 en de organisatie is daarop afgestemd.</p> <p>Voor 2021 zijn de speerpunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zorgen dat de basis op orde komt. • Het versterken van de externe samenwerking. • Het optimaliseren van de interne samenwerking. • Het versterken van het bestuurlijke proces. <p>Het realiseren van bovengenoemde doelstellingen vraagt invulling van randvoorwaarden ten aanzien van diverse onderdelen als integrale dienstverlening, personeelsbeleid en -beheer, organisatieontwikkeling, informatiemanagement en BIO/AVG. Het invullen van deze randvoorwaarden is iets wat organisatiebreed wordt georganiseerd. Daarom wordt dit vanuit het programma Bestuur en Organisatie gefaciliteerd en gecoördineerd. Naast het invullen van de randvoorwaarden omvat het programma Bestuur en Organisatie activiteiten waarmee WSHD als (uitvoerings-)organisatie op de kaart wordt gezet binnen het beheergebied, nationaal (waaronder binnen de Unie van Waterschappen) maar ook internationaal. Tevens vindt vanuit het programma Bestuur en Organisatie de toetsing op de geplande en lopende activiteiten van WSHD plaats. Het gaat hierbij om activiteiten op het gebied van communicatie en</p>

Programma	Samenvatting 2021
	vergunningverlening, toezicht & handhaving, maar ook om activiteiten zoals veiligheid, organisatieontwikkeling, calamiteitenorganisatie, buitenlandbeleid, huisvesting juridische en financiële advisering zaken, personeel, financiën, huisvesting, datamanagement, ICT en facilitaire ondersteuning.

1.2 WSHD in kengetallen

Omschrijving	Aantal / eenheid 2020	Aantal / eenheid 2021
Oppervlakte van het gebied van WSHD (ha)	102.400	102.400
Aantal gemeenten (gedeeltelijk) binnen WSHD	13	13
Aantal huishoudens	372.300	374.900

Omschrijving	Primitieve begroting 2020	Begroting 2021
Netto schuldquote (vaste schuld / belastingopbrengst)	153%	122%
Solvabiliteitsratio (vreemd vermogen/totaal vermogen)	89%	85%
Kapitaallasten als % totale kosten	13%	13%

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021
Primaire watergangen (km)	1.980	1.980
Secundaire watergangen (km)	5.331	5.321
Aantal oppervlaktewatergemalen in beheersgebied ¹	573	581
Aantal sluizen (keer- en schutsluizen) in beheersgebied	18	18
Aantal automatische stuwen	252	252
Aantal stuwen in beheersgebied	1.658	1.658

¹ Dit omvat het totale aantal oppervlaktewatergemalen in het beheersgebied.

Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021
Aantal peilvakken (praktijkpeilgebieden)	747	771
Lengte primaire waterkeringen (km)	363	348
Lengte regionale waterkeringen (km)	386	410
Aantal afwaterzuiveringsinstallaties	20	20
Aantal rioolgemalen	66	66
Productie biogas in miljoen m3	4	4
Aantal slibvergistingsinstallaties	1	1
Lengte rioolpersleidingen (km)	200	200
Aantal km gebiedsontsluitingsweg (80 km/uur)	43	43
Aantal km erftoegangsweg (60 km/uur)	1.190	1.190
Aantal km vrijliggend fietspad	352	352

1.3 Financiële analyse op hoofdlijnen

1.3.1 Exploitatie

Met de Programmabegroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2025 wordt invulling gegeven aan de uitvoering van het Waterbeheerprogramma 2016-2021, het Wegenbeheerprogramma 2016-2021, het Bestuursprogramma 2019-2023 en de meerjarenraming 2021-2024 (Programmabegroting 2020).

In 2019 is gestart met de uitvoering van de activiteiten die in de jaren tot en met 2023 uitgevoerd moeten worden zodat het waterschap zijn taken conform wet- en regelgeving en op een veilige wijze kan blijven uitvoeren. Het 'Huis op Orde' krijgen is een belangrijk speerpunt en vergt een forse investering in het aanpakken van onder meer risico's binnen de Waterketen die de veiligheid, bedrijfszekerheid en de te behalen prestaties in gevaar brengen, het onderhouden van duikers en stuwen in het Watersysteem en het groot onderhoud aan Wegen. Dit vraagt ook om het hebben van voldoende en kwalitatief goed personeel, een grondige en strategische herijking van de aanpak in onze primaire processen en daarmee samenhangende verbeteringen in de efficiency van de organisatie.

De organisatieontwikkeling die in 2019 en 2020 is ingezet richtte zich in eerste aanleg op het primaire proces van het waterschap maar heeft ook effect op de ondersteunende afdelingen en de daarbij behorende budgetten. In de meerjarenraming 2021 -2024 (Programmabegroting 2020) was hier rekening mee gehouden. In het opstellen en uitwerken van de begroting 2021 is deze inzet nader geconcretiseerd en ingevuld.

In 2019 is een trendbreuk ingezet met de wijze van werken van de afgelopen jaren. Er is nadrukkelijker ingezet op het sturen op opgave en activiteiten. Met het vaststellen van het Huis op Orde heeft dit in de Programmabegroting 2020 met meerjarenraming 2021 -2024 (vastgesteld december 2019) geleid tot een behoorlijke lastenstijging, met name voor jaarschijf 2021.

Nog steeds geldt dat het (tempo van) op orde komen in grote mate afhankelijk is van het (niet of geleidelijk) beschikbaar stellen van middelen, de snelheid waarmee extra personele capaciteit kan worden ingezet, het behoud van het huidige personeel en de doorontwikkeling van de organisatie.

Naast de hierboven genoemde onzekerheden bij het 'op orde komen' wordt 'deze organisatie in ontwikkeling' geraakt door de Corona-crisis die leidt tot hinder en beperkingen in de realisatie van werkzaamheden voor zowel investeringen als exploitatie. Bij het opstellen van de begroting 2021 is per programma zo goed mogelijk in beeld gebracht welke activiteiten in 2021 uitgevoerd moeten én kunnen worden. De pakketten van uit te voeren activiteiten zijn de basis geweest voor de financiële uitwerking van de begroting 2021. Tegelijkertijd moet worden bedacht dat de Covid 19 crisis uniek is in oorzaak, snelheid en overheidsmaatregelen. De gemaakte prognoses zijn daarmee, meer als de afgelopen jaren, omgeven met onzekerheden.

Daarnaast zijn actuele inzichten en ramingen vanuit externe ontwikkelingen voor zover bekend verwerkt in de begroting. Voorbeelden hiervan zijn een hoger geraamde solidariteitsbijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Tevens is op basis van de uit te voeren activiteiten in 2021 beoordeeld of de activiteiten classificeren als onderhoud of als investering om zo de budgetten in de begroting zo goed mogelijk en op de juiste plaats op te nemen.

Belastingopbrengsten (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Geraamd in Programmabegroting 2020	165,4	185,3	196,7	205,2	213,1	205,0
Mutaties o.b.v. Kaderbief 2021		-1,5	-2,0	-0,5	-	-
Mutaties o.b.v. Burap 2 - 2019		-	-	-	-	-
Mutaties o.b.v. 1e begrotingswijziging - 2020		0,4	0,2	0,2	0,2	0,2
Mutaties Programmabegroting 2021		-9,2	-9,5	-8,5	-5,1	15,4
Noodzakelijke belastingopbrengst	165,4	175,0	185,4	196,5	208,2	220,6
Verhoging in % t.o.v. het vorige jaar		5,8%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%

Belastingopbrengst (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Watersysteemheffing	79,5	82,6	87,2	92,4	98,9	105,0
Wegenheffing	11,4	11,7	12,2	13,4	14,7	17,1
Zuiveringsheffing	74,3	80,4	85,7	90,3	94,3	98,2
Verontreinigingsheffing	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Netto-belastingopbrengst	165,4	175,0	185,4	196,5	208,2	220,6
Inzet tariefsegalisatiereserve	1,0	5,2	2,9	1,1	-	-

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Waterveiligheid	19,9	21,7	22,4	21,2	21,8	22,1	21,0
Voldoende en Schoon Water	40,6	47,1	46,0	50,3	52,1	55,7	55,1
Waterketen	62,0	69,3	72,0	73,2	78,2	80,8	76,8
Wegen	6,8	9,2	10,2	10,8	11,9	12,8	13,5
Bestuur en Organisatie	18,3	21,3	23,6	25,5	25,4	25,2	25,1
Dekkingsmiddelen	-153,9	-160,4	-170,5	-178,6	-188,8	-197,2	-191,9
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-6,3	8,2	3,7	2,4	0,6	-0,5	-0,4
Toevoeging aan reserves	24,6	31,2	6,4	5,1	2,0	1,9	1,8
Ottrekking aan reserves	-23,0	-44,0	-10,1	-7,5	-2,5	-1,4	-1,4
Saldo van baten en lasten na bestemming	-4,7	-4,5	0	0	0	0	0

1.3.2 Investerings

Onderstaande tabel bevat het inzicht in de verwachte uitgaven (bruto investering) van de potentiële, geplande en lopende investeringen

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026 e.v.
Waterveiligheid	2,7	4,7	21,2	19,8	-	-	0,0
Voldoende en Schoon Water	12,4	15,2	23,1	11,6	8,4	0,1	-0,0
Waterketen	14,8	8,2	42,4	43,4	40,7	31,2	53,5
Wegen	20,0	16,7	14,8	12,5	3,5	2,5	0,0
Bestuur en Organisatie	8,9	5,7	3,4	0,3	-	-	0,0
Eindtotaal	58,7	50,5	104,8	87,5	52,6	33,8	53,5

Status (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026 e.v.
Potentieel	5,2	19,6	52,2	57,1	49,1	32,3	53,5
Gepland	0,8	2,1	27,1	23,5	2,6	1,5	-
Lopend	52,8	28,8	25,5	7,0	0,8	-	0,0
Eindtotaal	58,7	50,5	104,8	87,5	52,6	33,8	53,5

1.4 Prestatie-indicatoren

In verband met de omvang van de tabellen met prestatie-indicatoren wordt verwezen naar bijlage 7.3 Overzicht prestatie-indicatoren.

In 2020 is gestart met het opstellen van een nieuw Waterbeheerprogramma. Hierin worden de doelen voor de periode 2022-2027 bepaald. In de aanloop naar het nieuwe Waterbeheerprogramma worden eveneens de huidige indicatoren (kpi's) onder de loep genomen. Bij de kpi's wordt gezocht naar onderscheid in strategische doelen (output) en maatregelen (input). Dit betekent dat in voorliggende begroting, de begroting 2021, de kpi's uit het Waterbeheerprogramma 2016-2021 zijn meegenomen maar dat vanaf 2022 de kpi's uit het nieuwe Waterbeheerprogramma zullen gaan gelden.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de programma-overstijgende ambities toegelicht. Beschrijvingen van de speerpunten voor de programma's Waterveiligheid, Water, Waterketen, Wegen en de doelstellingen voor Bestuur en Organisatie volgen in hoofdstuk 3. De toelichtingen zijn opgebouwd aan de hand van de 3 W-vragen, Wat willen we bereiken?, Wat gaan we hiervoor doen? en Wat mag het kosten?

De verplichte paragrafen, waaronder reserves en voorzieningen en waterschapsbelastingen zijn opgenomen in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 bevat de financiële overzichten. Het vaststellingsbesluit van de begroting staat in hoofdstuk 6. De bijlagen met daarin een overzicht van de gebruikte afkortingen en inzicht in de investeringen volgen ten slotte in hoofdstuk 7.

2 Programma-overstijgende ambities

De klimaatverandering en de impact daarvan op onze kerntaken is een belangrijke motivator voor ons werk als waterbeheerder. In het interbestuurlijk programma (IBP) hebben we afspraken gemaakt met Rijk, Provincies en Gemeenten om gezamenlijk te werken aan de uitvoering van het Klimaatakkoord. Hierin staan maatregelen om klimaatverandering op te vangen of te verzachten (adaptatie) en maatregelen om de klimaatverandering te beperken door de uitstoot van CO₂ te verminderen (mitigatie). Dit laatste is de drijvende kracht achter thema's zoals energieneutraliteit, duurzaamheid en circulariteit.

We staan open voor maatschappelijke wensen en behoeften en kijken in de uitvoering van ons werk naar de mogelijkheden om hieraan gehoor te geven. We kunnen ons werk niet alleen. Ook externe belanghebbenden zoals collega waterschappen, gemeenten, provincie, Rijk, agrariërs, bedrijfsleven, natuurorganisaties en inwoners van ons gebied staan voor deze opgave. Vanuit het IBP wordt om een optimale samenwerking tussen overheden gevraagd, zodat er rond belangrijke maatschappelijke opgaven een meer gezamenlijke, integrale aanpak tot stand komt.

Ook de samenleving verandert snel en op veel verschillende vlakken. De samenleving vraagt om transparantie, alertheid, betrouwbaarheid en benaderbaarheid in wat we doen. Van een moderne overheid wordt ook verwacht dat deze samenwerkt in netwerken om doelstellingen te behalen. Ook wordt verwacht dat zij haar taken zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoert en bijdraagt aan groei van de productiviteit met minder middelen. Een moderne overheid faciliteert daarnaast andere partijen en heeft een maatschappelijke zorgplicht.

Om deze veranderingen en verwachtingen het hoofd te bieden en onze doelstellingen voor 2030 en 2050 te kunnen realiseren is een aanpak nodig om de bedrijfsvoering op een hoger plan te brengen. Dit is geen doel op zich, maar een middel om effectiever onze opgaven te kunnen realiseren. Onder andere in het programma Huis op Orde is hiervoor de basis gelegd, zodat onze bedrijfsvoering ondersteunend kan zijn aan een moderne en optimale uitvoering van de kerntaken en het realiseren van de benoemde lange termijn ambities. Het zijn

instrumenten van bestuur en organisatie om de transitieopgaven mogelijk te maken en een professionelere organisatie neer te zetten.

WSHD formuleert doelstellingen voor meer openheid en samenwerking met de omgeving. WSHD wil proactief samenwerken, meer afspraken maken met andere partijen en open staan voor maatschappelijke initiatieven van onze omgeving.

Dienstverlening en regionale samenwerking

Onze dienstverlening willen we op de toekomst voorbereiden. Naast het moderniseren van onze dienstverlening door digitalisering, kijken wij integraal naar onze werkprocessen, onze communicatie en naar al het andere wat de tevredenheid van inwoners, bedrijven en andere organisaties in ons gebied verbetert. We denken hierbij dienstverleningsgericht en maken het inwoners, ondernemers en anderen daarmee zo makkelijk mogelijk. Dat is de essentie van onze aanpak. De ontwikkeling van de organisatie krijgt hierin nadrukkelijk aandacht. We werken daarvoor aan een gedragen beeld en stemmen dit af op de verwachtingen, wensen en beelden vanuit onze omgeving.

Er zijn verschillende concrete ontwikkelingen om onze dienstverlening te bezien:

1. Landelijk zoals omgevingswet en wet open overheid;
2. Sectorale programmering van de digitale dienstverlening;
3. Eigen ambities WSHD op het gebied van participatie, klantgerichtheid en (regionale) samenwerking.

Op deze ontwikkeling anticipeert en acteert WSHD door middel van een visie, strategie en projectportfolio voor onze dienstverlening. Wij zijn tevreden, wanneer het moderne dienstverlenend denken en doen in de genen van ons waterschap zit.

Integrale dienstverlening raakt en vraagt om een:

1. Dienstverleningsvisie met bovenliggende waarden;
2. Een dienstverleningsstrategie, zowel gebiedsgericht, sectoraal (afgeleid van nationaal);
3. Afgestemde dienstverleningsprocessen, intern als in bekende ketens en netwerken;
4. Een samenhangende organisatiestructuur;
5. Vaardigheden, houding en gedrag zowel back- als frontoffice;

6. Systeemondersteuning (key applicaties, kcc-2.0; website);
7. Bestuurlijke en managerial betrokkenheid/interne governance/externe representatie.

We zijn met dit traject in 2020 gestart en gedurende dat jaar hebben we ervaren dat dit de hele organisatie raakt. De voortgang hangt samen met de dynamiek van de organisatieontwikkeling. In 2021 is gepland om de Dienstverleningsvisie en -strategie op te leveren. Daarnaast zullen stappen worden gezet in de organisatiestructuur en de systeemondersteuning. Deze lopen door vanuit 2020.

De invoering van de **Omgevingswet** is een jaar uitgesteld en nu voorzien op 1 januari 2022. De Omgevingswet vraagt van het waterschap om naast de wettelijke vereisten vooral invulling te geven aan het werken vanuit de bedoeling van de Omgevingswet. Er ontstaat in de maatschappij een nieuwe relatie tussen overheid en burgers. Deze nieuwe relatie vraagt om een andere rol van beide partijen. Aan de ene kant zal de overheid meer een regierol op zich nemen. Aan de andere kant mag van de inwoners in het beheersgebied worden verwacht dat zij actief meedenken en meedoen. Dit laatste betreft een meerjarige transitie waarbij we stapsgewijs gaan werken aan een nieuwe relatie tussen overheid en burgers. Het is belangrijk om raakvlakken te zoeken en meer mogelijkheden voor participatie te vinden. Dit past goed bij de ambitie van waterschap Hollandse Delta: we willen toe naar een sterkere en betere samenwerking met onze omgeving. Dit betekent proactief participeren bij de ontwikkeling van gemeentelijke en provinciale omgevingsvisies en omgevingsplannen met een doorvertaling naar de maatschappelijke opgaven.

Tot aan de invoering van de Omgevingswet investeren we in producten, diensten en processen die we moeten aanpassen onder de Omgevingswet. Daarmee doen wat nodig en mogelijk is en de periode erna gebruiken we om de doorontwikkeling in te zetten. Dit betekent niet dat we die doorontwikkeling pas na de invoering van de Omgevingswet willen realiseren. Gedurende het traject werken we, samen met de andere opgaven, gericht naar onze doelen en ambities als: (digitale) dienstverlening, klantgerichte organisatie, gebiedsgericht samenwerken, participatie, snellere (digitale) processen en competente medewerkers.

Het waterschap is tot aan de invoering van de Omgevingswet concreet aan de slag door te werken aan:

1. Wettelijke instrumenten

- Omgevingsvisie WSHD: Ontwikkelen leidende principes in het gebied samen met mede-overheden;
- Waterschapsverordening: Alle regels en beperkingsgebieden op één plek;
- Omgevingsvergunning: Afgestemde processen met overheden (omgevingstafel) en stimulering participatie bij aanvragers;
- Projectbesluit, Participatie en afgestemde procedure met overheden;

2. Digitalisering

- Aanvraag- en dossiersysteem van vergunningen, toezicht en handhaving aansluiten op het digitaal stelsel omgevingswet (DSO);
- Ontwikkelen van een regelbeheersysteem en aansluiten op DSO;

3. Houding en gedrag

- Gelijktijdig met de ontwikkeling van de wettelijke instrumenten en de digitalisering werken we aan in- en externe samenwerking, dienstverlening en ontwikkeling van benodigde competenties;
- Met het ontwikkelde programma opleiding en training Omgevingswet worden alle direct betrokken medewerkers geleerd:
 - introductie over de omgevingswet
 - praktisch leren wat er anders gaat
 - inzicht in veranderende rollen
 - inzicht in elkaars werkprocessen.

Uiteindelijk moet de implementatie van de Omgevingswet bijdragen aan onze brede ambitie en gaat het erom dat we mee gaan in de maatschappelijke doelen die de wet beoogt. Dit betreft geen lineair en vooraf uitgestippelde route. Daar komt bij dat er nieuwe processen en instrumenten geïntroduceerd worden en herbergt de Omgevingswet dilemma's waarbij wij in staat moeten zijn om deze dilemma's (of paradoxen) te doorgronden en van daaruit gezamenlijk bewuste (beleids)keuzes te gaan maken. Het bovenstaande betreft een transitieomslag die niet van de ene op de andere dag gerealiseerd wordt of waarbij met meer

middelen een versnelling gegarandeerd is. Het is een meerjarige zoektocht voor zowel de ambtelijke als de bestuurlijke organisatie.

Samen met de gemeenten wordt invulling gegeven aan de doelen uit het Deltaprogramma **Ruimtelijke Adaptatie**. In 2021 betekent dit strategieën en uitvoeringsprogramma's opstellen en identificeren van meekoppelkansen in ons beheersgebied.

Om het doel uit het Deltaprogramma 'Stimuleren en Faciliteren' een bredere invulling en impuls te geven gaan we in 2021 middels 4 sporen verder werken aan kennisdeling, bewustwording en stimuleren van klimaatadaptief handelen bij burgers en bedrijven. Deze sporen zijn:

- *Subsidie* (Stimuleren van klimaatadaptieve maatregelen zoals regentonnen, schoolpleinen e.d.);
- *Kennis delen* (bijvoorbeeld de klimaateffectatlas, de Straadkrant en operatie Steenbreek en onderzoek waterkwaliteit);
- *Projecten* (projecten uit samenleving steunen en verder brengen), en
- *Toekomst* (netwerkaanpak verkennen opzetten en uitvoeren).

Groenbeleid Waterschap Hollandse Delta wil als duurzaam waterschap bij de inrichting, beheer en onderhoud van zijn assets en andere eigendommen meer aandacht aan biodiversiteit en landschappelijke waarden besteden. Daarom wordt in 2021 gewerkt aan het opstellen van een **groenbeleidsplan** dat de basis vormt voor onze groenbeheerplannen.

De activiteiten en programma-overstijgende speerpunten voor Groen zijn:

- Het vaststellen van een integraal en afgestemd groenbeleid voor alle groene assets en eigendommen;
- Het verder inrichten van het tactisch beheer van het groen en de vertaling daarvan naar het operationeel beheer en onderhoud waarmee invulling wordt gegeven aan het beleidsplan Groen;
- Onderzoek naar natuurwaarden op assets en eigendommen;
- Bepalen prestatie-indicatoren voor Groen.

Begin 2021 ligt het (nieuwe) groenbeleidsplan (GBP) ter besluitvorming voor. Een belangrijke uitwerking van dit GBP vindt plaats via de maibestekken per regio die eind 2020 worden aanbesteed voor een periode van 6 jaar. Gehoord de

positieve reacties tijdens de informatieve VV van juni over de ambities en de behandeling van de groenvisie in september in de commissie en VV wordt in de programmabegroting voorgesteld extra financiële middelen voor een kwaliteitsimpuls ecologie op te nemen. Dan kan direct uitvoering worden gegeven de uitwerking van het GBP.

Innovatie is belangrijk voor het realiseren van de lange termijn ambities en doelen die in het koersdocument *Maat op Klimaat* zijn benoemd. Het programma Innovatie is gericht op het versterken van het innovatief vermogen van de organisatie. De drie pijlers van het programma dragen eraan bij om een organisatie succesvol innovatief te laten zijn: Lerend vermogen, verbindend vermogen en ambidexter vermogen (de mate waarin processen zijn ingericht om zowel te kunnen innoveren als te kunnen optimaliseren). Het programma Innovatie initieert en stimuleert activiteiten binnen deze pijlers en zorgt ervoor dat er een strategische focus kan worden gekoppeld aan de bredere doelen van het Waterbeheerplan en de Organisatievisie.

In 2021 worden de volgende acties ondernomen:

- Aan de hand van de doelstellingen in het (nieuwe) Waterbeheerplan wordt een *strategische innovatie agenda* opgesteld;
- Met een startbudget wordt de ontwikkeling en toepassing van innovaties in uitvoeringsprojecten gestimuleerd;
- Versterken innovatief vermogen van de organisatie en door ontwikkelen van de innovatiecultuur door van elkaar te leren;
- Verdiepen en uitbouwen innovatiegerichte samenwerking met externe partijen binnen en buiten de sector.

De **uitvoering van het klimaatakkoord** raakt alle taken van Hollandse Delta. Samen met onze partners in de regio werkt WSHD aan het verminderen van de klimaatverandering door onze CO2 uitstoot te beperken. WSHD handelt duurzaam en voert zijn kerntaken in 2030 voor de helft circulair uit. In 2050 opereren wij 100% circulair. De omslag naar de circulaire economie heeft op den duur verregaande impact op de uitvoering van onze taken en de bedrijfsvoering. Hoe we deze bedrijfsbrede doelen invulling geven wordt uitgewerkt in de **Agenda duurzaam WSHD** die begin 2021 aan de VV wordt voorgelegd. De agenda verbindt de ambities voor ruimtelijke adaptatie, biodiversiteit, circulaire

economie en energie. Hiermee kunnen we de komende jaren focus aanbrengen en stapsgewijs toewerken naar realisatie van onze doelstellingen.

De Agenda Duurzaam WSHD is gericht op de samenhang binnen de uitvoeringsprogramma's voor de kerntaken en het programma Huis op Orde. In 2021 worden de volgende activiteiten ondernomen:

- Medewerkers bewust maken en informeren over handelingsperspectieven voor duurzaam WSHD;
- Actieve deelname aan opstellen en uitvoeren de Regionale energiestrategie (RES) en investeringsplan Energieneutraal WSHD;
- Actieve deelname aan regionale samenwerking om de Circulaire Economie mogelijk te maken;
- Participeren in regionale pilots en STOWA onderzoeken en Unietrajecten gericht op de uitvoering van het klimaatakkoord;
- Verdere implementatie aanpak Duurzaam Grond, Weg en Waterbouw (GWW) en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI).

WSHD heeft (in het Ambitiedocument van januari 2019) **Asset Management** als werkwijze gekozen met als belangrijkste reden het vinden van een goede (bestuurlijke) balans tussen prestaties, kosten en risico's. In 2019 is gestart met een implementatieplan waar ook in 2020 verder invulling aan gegeven wordt.

Het programma richt zich op het ontwikkelen en implementeren van:

- Een Asset Management raamwerk, vastgelegd in een strategisch assetmanagementplan (SAMP)
- Een werkende Asset Management organisatie
- Asset Management Informatievoorziening

Het SAMP beschrijft de Assetmanagementstrategie, de organisatieaspecten (rollen en processen) en de assetinformatievoorziening.

Een werkende Asset Managementorganisatie betreft de concrete implementatie van de asset management functies/rollen, processen, kennisontwikkeling en instrumenten zoals bedrijfswaarden.

De informatievoorziening richt zich op het vaststellen van de asset informatiebehoefte en de bijbehorende automatisering.

3 Programma's

In dit hoofdstuk wordt het programmaplan nader beschreven. Dit bestaat uit de speerpunten voor de programma's Waterveiligheid, Water, Waterketen en Wegen. Tot slot worden de doelstellingen voor Bestuur en Organisatie toegelicht.

3.1 Programma Waterveiligheid

Met het programma Waterveiligheid zorgt het waterschap voor betrouwbare en toekomstbestendige primaire en regionale waterkeringen. Hiermee beschermt het waterschap de Zuid-Hollandse eilanden tegen overstromen. Zo zorgt het waterschap ervoor dat de dijken, duinen, meren en rivieren de verwachte klimaatverandering goed kunnen opvangen.

De activiteiten die het waterschap uitvoert, zijn het beheren, versterken en onderhouden van de keringen, maar ook het adviseren over de ruimtelijke inrichting van het gebied achter de dijken en het adequaat inspelen op (dreigende) calamiteiten. Dit zijn de drie lagen uit de meerlaagse veiligheidsbenadering (MLV):

- preventie (laag 1);
- ruimtelijke inrichting (laag 2);
- crisisbeheersing (laag 3).

Vanuit de derde toetsronde en de nieuwe wettelijke veiligheidsnormering is een nieuwe versterkingsopgave bepaald, die is opgenomen in het (nieuwe) Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). In 2021 vindt verdere voorbereiding plaats van de in 2019 opgestarte versterkingsprojecten, Normtraject 20-3 Geervliet-Heenvliet en Zettingsvloeiing V3T. De in 2020 gestarte praktijkproef Hedwigepolder wordt in 2021 voortgezet.

Ook de regionale waterkeringen dienen op orde gebracht en gehouden te worden. In de eerste volledige toetsronde voor de regionale waterkeringen zijn enkele locaties afgekeurd. In 2019 zijn de voorbereidingen voor de verbetermaatregelen gestart. In 2020/2021 worden de maatregelen uitgevoerd.

Tegelijk met deze verbeterwerken beoordeelt het waterschap in een nieuwe beoordelingsronde de veiligheid van de primaire en regionale waterkeringen. Bij de primaire waterkeringen worden de huidige waterkeringen (dijken, duinen en kunstwerken zoals sluizen) vergeleken met de nieuwe landelijke veiligheidsnormering. In 2022 moet deze eerste beoordelingsronde gereed zijn en in 2050 moeten alle primaire waterkeringen aan de wettelijke norm voldoen. Eventuele verbeterwerken aan primaire keringen kunnen jaarlijks worden toegevoegd aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Voor de regionale waterkeringen geldt dat de tweede toetsronde in 2024 moet zijn uitgevoerd. Dan is duidelijk hoeveel kilometer regionale waterkering moet worden verbeterd. De uitvoering van deze verbeteringen wordt daarna gepland.

Naast werkzaamheden in het kader van de beoordeling en versterking van de waterkeringen, is er volop aandacht voor de overige beheer- en onderhoudsactiviteiten (de zorgplicht voor de waterkeringen). De wijze waarop het waterschap invulling geeft aan deze zorgplicht is inmiddels onderhevig aan een continu proces van verbeteringen op basis van evaluatie. Voor een deel via de doorontwikkeling van het waterschap als geheel, voor een deel op specifieke activiteiten binnen het programma.

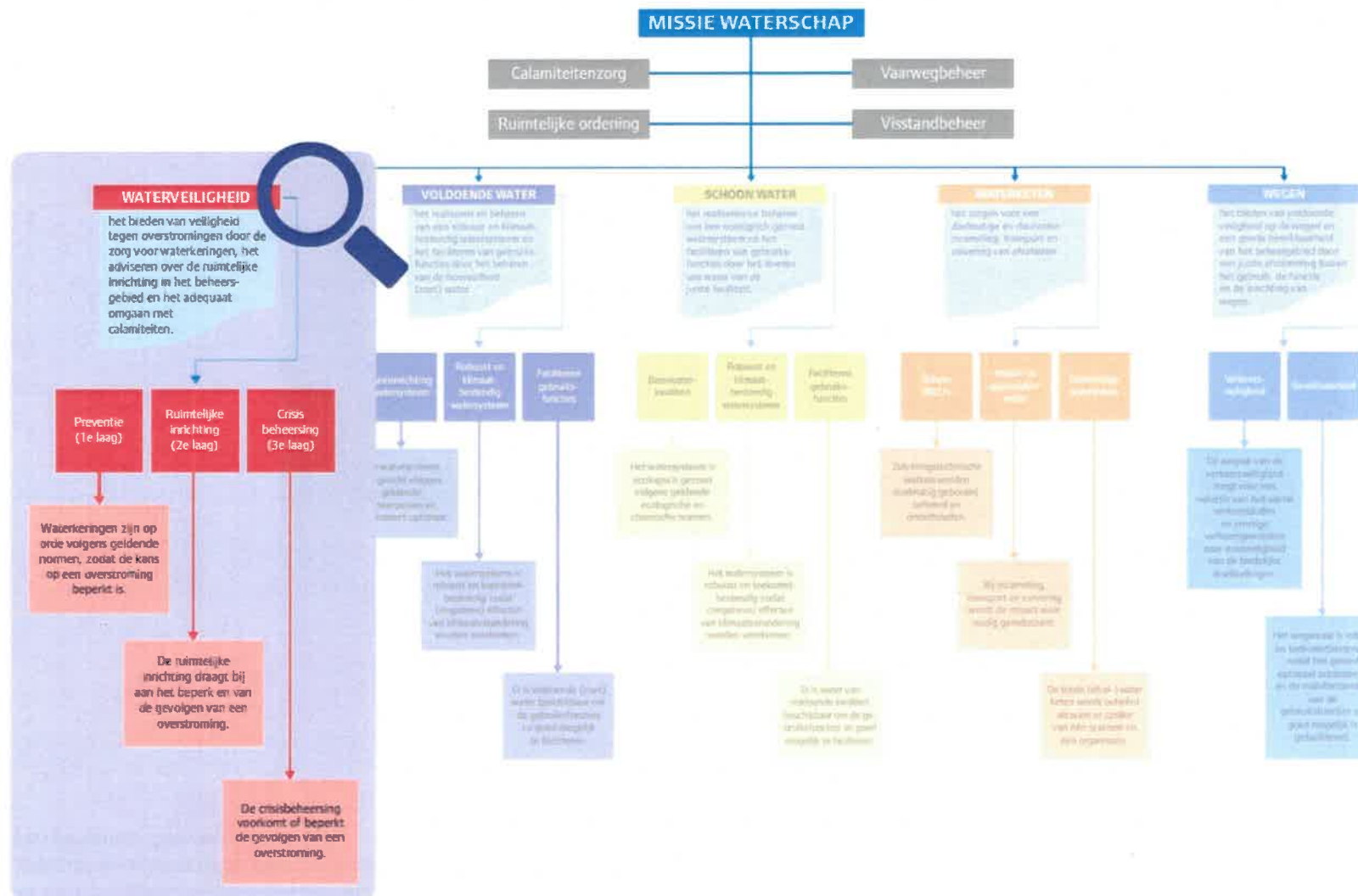
Laag 2 van de MLV betreft het beperken van de gevolgen van een overstroming door de inrichting van het gebied achter de waterkeringen. Hoewel het primaat voor de inrichting van de ruimte niet bij het waterschap ligt, wil het waterschap hierin toch een rol spelen. Als onderdeel van de implementatie van de Omgevingswet maakt waterschap Hollandse Delta een eigen Omgevingsvisie. Hierin wordt de visie op de rol die het waterschap wil hebben in laag 2 van de MLV, uitgewerkt.

Om effectief te kunnen optreden bij dreigende calamiteiten heeft het waterschap een calamiteitenorganisatie, met specifiek voor waterveiligheid een dijkwachtorganisatie. Vanuit de kennis en ervaring van het waterschap op het gebied van het omgaan met calamiteiten wil het waterschap een rol spelen in laag 3 van de MLV: het beperken van de gevolgen van een overstroming door goede crisisbeheersing. Dit kan door het inbrengen kennis en expertise bij het opstellen van evacuatiestrategieën door gemeenten en veiligheidsregio's.

In opmaat naar de start van het nieuwe Waterbeheerprogramma (WBP), dat vanaf 1 januari 2022 in werking gaat, wordt nagegaan op welke wijze binnen het programma waterveiligheid bijgedragen kan worden aan andere doelen en ambities, zoals de energietransitie, duurzaamheid en klimaatadaptatie. In het WBP worden de keuzes daarover vastgelegd.

3.1.1 Wat willen we bereiken?

Figuur 3.1.1: Doelenboom voor Waterveiligheid in het WBP

In het Waterbeheerprogramma 2016-2021 (WBP) zijn de doelen voor het programma Waterveiligheid uitgewerkt via een doelenboom (zie figuur 3.1.1). Het programma Waterveiligheid omvat alle activiteiten van het waterschap die erop gericht zijn bescherming te bieden tegen overstromingen door middel van de zorg voor de waterkeringen, het adviseren over de ruimtelijke inrichting van het beheersgebied en het adequaat omgaan met (dreigende) calamiteiten.

Het concept van de meerlaagse veiligheidsbenadering omvat deze drie subthema's:

- Laag 1: Preventie
- Laag 2: Ruimtelijke inrichting
- Laag 3: Crisisbeheersing

In tabel 3.1.2 zijn de langetermijndoelen voor waterveiligheid weergegeven.

Tabel 3.1.2: Langetermijndoelen bij Waterveiligheid

Maatschappelijk doel	WSHD beschermt de Zuid-Hollandse eilanden tegen overstromingen door betrouwbare en toekomstbestendige waterkeringen.
Langetermijndoelen	<ul style="list-style-type: none"> - Laag 1: Waterkeringen zijn op orde volgens geldende normen, zodat de kans op een overstroming beperkt is. - Laag 2: De ruimtelijke inrichting draagt bij aan het beperken van de gevolgen van een overstroming. - Laag 3: De crisisbeheersing voorkomt of beperkt de gevolgen van een overstroming.

Op weg naar de langetermijndoelen zijn voor de planperiode van het WBP (2016-2021) tussendoelen gesteld. In tabel 3.1.3 zijn de doelen voor de planperiode samengevat.

Tabel 3.1.3 : Doelen Waterveiligheid voor planperiode WBP (2016-2021)

	Doel lange termijn	Doelen planperiode	Prestatie Indicator
Preventie (laag 1)	Waterkeringen zijn op orde volgens geldende normen, zodat de kans op een overstroming beperkt is	<ul style="list-style-type: none"> - Eerste beoordelingsronde primaire waterkeringen voor 75% gereed - Toetsing regionale waterkeringen voor 75% gereed - Alle HWBP2-projecten uitgevoerd - HWBP-projecten volgens planning in uitvoering - Alle in 2013 afgekeurde regionale keringen verbeterd - Voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor de primaire waterkeringen 	<ul style="list-style-type: none"> - % beoordeeld - % getoetst - km versterkt - km verbeterd - Oordeel ILT
Ruimtelijke inrichting (laag 2)	De ruimtelijke inrichting draagt bij aan het beperken van de gevolgen van een overstroming	Ontwikkelen van een visie op de rol van het waterschap in laag 2 van de meerlaagse veiligheid	Beschikbaarheid visie
Crisisbeheersing (laag 3)	De crisisbeheersing voorkomt of beperkt de gevolgen van een overstroming	<ul style="list-style-type: none"> - De dijkbewakingsorganisatie is volledig bezet, opgeleid en getraind - Inbrengen kennis en expertise bij het opstellen van evacuatiestrategieën door gemeenten en veiligheidsregio's 	<ul style="list-style-type: none"> - % dijkvakken volledig bezet - N.t.b.

In de begroting zijn voor het komend jaar de maatregelen opgenomen die nodig zijn om de doelen uit het WBP te halen. In de rapportage Waterwerken wordt gerapporteerd over de voortgang en het bereiken van de doelen.

3.1.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Langs de drie lagen van de Meerlaagse veiligheid wordt beschreven wat we in 2021 gaan doen.

Preventie (laag 1)

Het waterschap richt zich met name op laag 1 van de MLV: preventie, ofwel het voorkomen van een overstroming. In dit kader vinden verschillende soorten activiteiten plaats. Deze zijn gegroepeerd rondom de begrippen uit assetmanagement: beleidsvorming, onderzoeken, programmeren, procesveren, onderhouden, vernieuwen (versterken).

Beleidsvorming

De landelijke ontwikkelingen op het gebied van het programma waterveiligheid worden gevolgd en doorvertaald naar de situatie bij waterschap Hollandse Delta. Voor de tweede beoordelingsronde van de primaire waterkeringen, die vanaf 1 januari 2023 gaat starten, wordt in 2021 een strategie ontwikkeld.

Onderzoeken

Voor de lange termijn geldt dat de zeespiegelstijging mogelijk grote impact heeft. De onzekerheden hierin zijn vooralsnog echter groot. Het is voor de korte termijn vooral zaak om meer inzicht te krijgen en onzekerheden te verkleinen. Samen met de partners wordt bijgedragen aan het landelijk kennisprogramma Zeespiegelstijging.

Specifiek voor onze kust wordt in het kader van de samenwerkingsovereenkomst 'ontwikkeling Kust Zuid-Hollandse Eilanden' gezamenlijk onderzoek gedaan naar de autonome ontwikkelingen voor de kust in de duinen van Voorné Putten. In het kader van het herstel van de Duindynamiek bij de Springertduinen bij Ouddorp, wordt het onderzoek hiernaar afgerond. De voorgestelde maatregelen worden ook in 2021 uitgevoerd.

De beoordeling van de primaire waterkeringen wordt in 2021 volgens plan voortgezet. Er zullen 4 dijktrajecten en bijbehorende kunstwerken beoordeeld

worden. Daarnaast worden, in het kader van de beoordeling van de boezemkeringen, 50% van de boezemkeringen getoetst. Doel is om in 2024 al deze keringen getoetst te hebben. Voor de getoetste trajecten worden trajectaanpakken opgesteld.

Ten behoeve van het Hoogwaterbeschermingsprogramma voor de primaire waterkeringen worden voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van twee projecten op trajecten die zijn afgekeurd (project traject 20-3 en project ZV3T locaties Spijkenisse-Oude Maas, Middelharnis-Haringvliet en Ouddorp-Grevelingen).

Voor de te renoveren kunstwerken Sluisdok Hellevoetsluis en Duikersluis Lorregat bij Puttershoek vinden onderzoeken plaats om tot een voorkeursvariant te komen.

Programmeren

In 2021 worden de doelen uit het (ontwerp) Waterbeheerprogramma uitgewerkt naar tactische maatregelen en plannen voor de nieuwe planperiode.

De uitvoering van de renovaties van eerder genoemde kunstwerken worden geprogrammeerd.

Procesvoeren

De processen binnen de waterveiligheid richten zich op het aantonen dat de waterkeringen de veiligheid leveren waarop zij ontworpen zijn. De voor- en najaarsinspecties op de primaire waterkeringen en het testen en bedienen van kunstwerken in de waterkeringen vormen hiervoor de kernactiviteiten die ieder jaar worden herhaald. In 2021 worden ook de genormeerde regionale keringen (boezemkeringen) geïnspecteerd.

De in gang gezette informatisering binnen de waterveiligheid zal aan de hand van het opgestelde informatieplan waterveiligheid verder worden uitgevoerd. Dit is nodig om de processen in het kader van de zorgplicht beter uit te kunnen voeren.

Die informatisering is ook nodig nodig om assetmanagement en risico gestuurd beheer en onderhoud op basis van objectieve gegevens mogelijk te maken.

De actualisatie van de leggers zal verder worden voortgezet door het verwerken van de wijzigingen die sinds de laatste vaststelling hebben plaatsgevonden.

Onderhouden

Het daadwerkelijk plegen van onderhoud aan de waterkeringen en kunstwerken blijft een zeer belangrijke activiteit om onze keringen in goede staat te houden. Veel onderhoud doet het waterschap zelf, maar er wordt ook op toegezien dat andere onderhoudsplichtigen het noodzakelijke onderhoud verrichten.

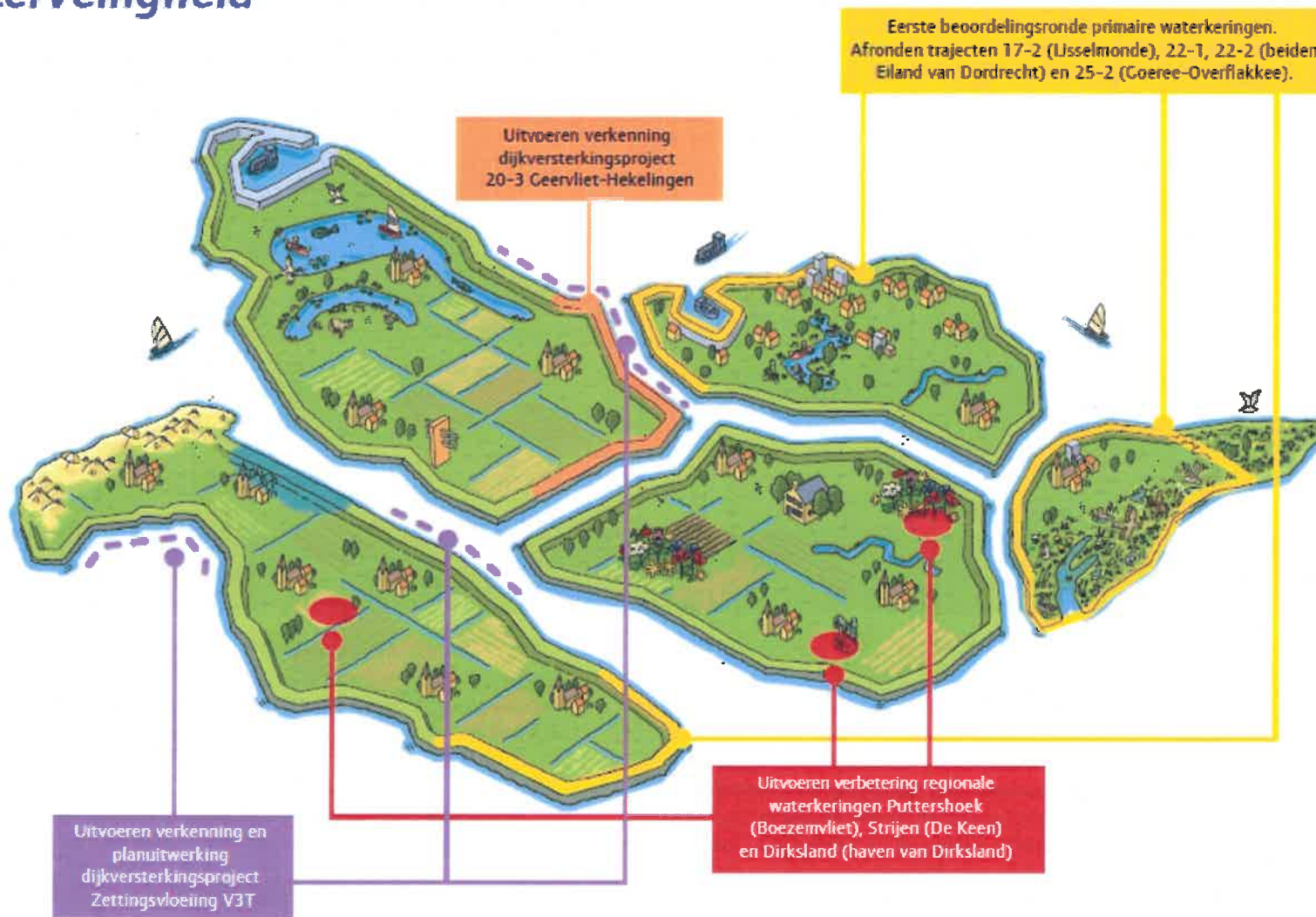
Vernieuwen / versterken

Dit jaar wordt de in 2020 begonnen versterking van drie regionale keringen bij Strijen, Puttershoek en Dirksland uitgevoerd en afgerond. Daarnaast wordt met het herstel van de duindynamiek bij Springertduinen begonnen. Hiermee wordt een proces van natuurlijke duinaangroei op gang gebracht en wordt een belangrijke stap gezet om ook op lange termijn veilig te blijven. Duindynamiek is ook belangrijk voor de natuurwaarden in het gebied. Het waterschap werkt daarom samen met Natuurmonumenten aan deze opgave.

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Beoordeling primaire waterkeringen	Vanaf 2024 begint de nieuwe beoordelingsronde.	36% (6)	%	90% (15)	100% (17)	100% (17)	6% (1)	n.t.b.
Toetsing aangewezen boezemwaterkeringen (163 km)		0%	%	70%	90%	100%	100%	100%
Uitvoering HWBP-projecten (aantal trajecten)	Betreft alleen HWBP projecten (niet HWBP-2 projecten)			2 in planfase	1 in planfase, 1 in realisatie	2 in realisatie	2 in realisatie	2 in realisatie
Versterking regionale keringen	Het betreft hier projecten op grond van vorige toetsronde. Eventuele nieuwe projecten uit de nu lopende toetsronde, moeten vóór 2030 zijn verbeterd. Op grond van de lopende toetsronde is nu nog geen deel afgekeurd.	0 km	Km	1 km	1 km	0 km	0 km	0 km
Zorgplicht primaire waterkeringen	Betreft percentage verbetermaatregelen uitgevoerd	30%	%	100%	100%	100%	100%	100%
Onderhoud waterkeringen	Al het regulier onderhoud en het onderhoud op basis van inspectie na het stormseizoen wordt jaarlijks uitgevoerd	100%	%	100%	100%	100%	100%	100%

Figuur 3.1.4: Activiteiten Waterveiligheid 2021 in beeld

Waterveiligheid

Ruimtelijke Inrichting (2e laag)

De Omgevingswet treedt, een jaar later dan gepland was, op 1 januari 2022 in werking. De bevoegdheden van het waterschap om direct te opereren in laag 2 (ruimtelijke inrichting) blijven daarin beperkt. Gemeentes, provincies en Rijk behouden onder de Omgevingswet hun bevoegdheden. De vaststelling van de Omgevingsvisie Waterschap Hollandse Delta zal in 2021 plaats gaan vinden. In dit document legt het waterschap de visie op haar eigen rol vast bij de ruimtelijke inrichting. Voor de waterveiligheid wordt dit omgezet in trajectaanpakken per dijktraject (normtraject). In de kern omvat een trajectaanpak het in beeld brengen van de waterveiligheids- en ruimtelijke opgaven en het ontwikkelen van een daarop afgestemde strategie voor het normtraject. Waarbij wordt opgemerkt dat scope en kosten van een project pas echt duidelijk worden in de Verkenningsfase.

Uiteraard blijft het waterschap ook in contact met overheden en partijen die ideeën of plannen hebben waarbij haar waterkeringen betrokken zijn en lift het waterschap mee met stresstesten en risicodialogen, die vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie uitgevoerd worden.

Crisisbeheersing (3e laag)

De inzet van het waterschap in laag 3 is twee ledig. In algemene zin is er een calamiteitenorganisatie. Het in stand houden, ontwikkelen en verbeteren van de calamiteitenorganisatie en de algemene plannen is een activiteit die voor alle taken wordt gedaan en die valt onder het programma bestuur en organisatie. Specifiek voor waterveiligheid gaat het om het organiseren van bestrijdingsmiddelen voor scenario's met betrekking tot waterveiligheid zoals zandzakken en ijzeren voorraden. De dijkbewakingsorganisatie is daarin het grootste onderdeel. In 2020 is besloten om een project herziening en professionalisering dijkbewakingsorganisatie te starten. Naar verwachting loopt dat project door tot in 2022. De organisatie draagt ook bij als waarnemer bij aan het Interregproject Polders 2C (Hedwigepolder en Prosperpolder).

De organisatie adviseert veiligheidsregio's en gemeenten bij impactanalyses over overstrooming van primaire waterkeringen, evacuatiestrategieën, handelingsperspectieven, en risicocommunicatie over en crisiscommunicatie bij overstrooming van primaire waterkeringen.

3.1.3 Wat mag het kosten?

Tabel 3.1.5: Exploitatie Waterveiligheid

Beleidsproduct (bedragen x € 1 mln.)		Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	01.10 Preventie (1e laag)	21,5	22,9	27,5	21,4	21,1	21,2	19,9
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	0,8	0,8	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Totaal Lasten		22,3	23,8	28,6	22,4	22,2	22,3	21,0
Baten	01.10 Preventie (1e laag)	-2,4	-2,1	-6,2	-1,3	-0,4	-0,2	-0,0
Totaal Baten		-2,4	-2,1	-6,2	-1,3	-0,4	-0,2	-0,0
Saldo van baten en lasten voor bestemming		19,9	21,7	22,4	21,2	21,8	22,1	21,0
	Toevoeging aan reserves	0,3	4,0	1,2	0,5	0	0	0
	Onttrekking aan reserves	-2,1	-8,0	-2,4	-0,7	0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		18,2	17,7	21,3	21,0	21,8	22,1	21,0

De kosten gemoeid met het dagelijkse beheer en onderhoud van de waterkeringen zijn over het algemeen redelijk stabiel in hun ontwikkeling. Ze staan onder invloed van algemene markt- en prijspeilontwikkelingen. In de exploitatiebegroting zitten echter ook activiteiten en kosten die zich moeilijker meerjarig laten voorspellen en aldus voor bijstelling ten opzichte van de meerjarenbegroting zorgen. De belangrijkste aanpassingen voor de begroting 2021, ten opzichte van de meerjarenbegroting 2020, zijn:

- Aanpassing financiële planning voor de Eerste Beoordelingsronde. De doorlooptijd van de eerste beoordelingsronde is niet gewijzigd, wel de financiële planning omdat sommige kosten in 2021 gaan landen, in plaats in 2020.
- De Solidariteitsbijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma is aangepast op basis van de meest recente ramingen afgegeven vanuit Unie van Waterschappen. Deze bijstelling zorgt in 2021 voor een nadeel van € 0,4 miljoen.

In 2021 wordt € 1,2 miljoen gedoteerd aan de reserve tariefsegalisatie Watersysteemheffing conform eerdere besluitvorming inzake de Eerste Beoordelingsronde. Daarnaast wordt een deel van de lasten in 2021 gedekt door gebruik te maken van een onttrekking aan de reserve tariefsegalisatie Watersysteemheffing van € 2 miljoen. Daarnaast wordt € 0,35 miljoen

onttrokken aan de algemene reserve programma Waterveiligheid ter dekking van hogere lasten in 2021.

Tabel 3.1.6: Verwachte investeringsuitgaven Waterveiligheid

Status (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026 e.v.
Potentieel	-	0,2	1,2	0,3	-	-	-
Gepland	-	-	20,0	19,5	-	-	-
Lopend	2,7	4,5	-	-	-	-	0,0
Eindtotaal	2,7	4,7	21,2	19,8	-	-	0,0

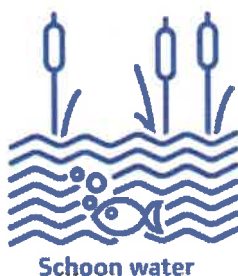
In de lijst potentiële investeringen (hoofdstuk 7) staat het project VLRT-4 Normtraject nr 20_3 zonder investeringsraming vermeld. Pas na afronding van de verkenningsfase is de scope van dit project bekend en worden de bedragen in de (meerjaren) begroting opgenomen. Dit verklaart waarom er voor de waterveiligheid in de diverse tabellen met meerjaren investeringen er ook nog geen bedrag voor de jaren 2024 en 2025 is opgenomen.

3.2 Programma Voldoende en Schoon Water

Op grond van de Waterschapswet en de Waterwet is bepaald dat het waterschap zorg draagt voor de waterhuishouding, waaronder ook de zorg voor de waterkwaliteit. De zorgplicht voor het waterbeheer is erop gericht om wateroverlast en waterschaarste te voorkomen, om bescherming en verbetering van de waterkwaliteit te realiseren en om maatschappelijke functies te faciliteren. Dit laatste gaat bijvoorbeeld om natuur, landbouw en recreatie.

Binnen het programma Voldoende en Schoon Water wordt hier invulling aan gegeven door het realiseren en in stand houden van een regionaal watersysteem waarvan de basis op orde is, dat voldoende robuust is om de gevolgen van de klimaatverandering op te kunnen vangen en waarmee de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk gefaciliteerd kunnen worden. Het gaat hierbij om integraal waterbeheer van zowel waterkwaliteit als -kwantiteit, oftewel voldoende en schoon water.

In het Waterbeheerprogramma 2016-2021 (WBP) zijn de doelen voor zowel voldoende water als schoon water uitgewerkt aan de hand van deze drie thema's:

- Basisinrichting watersysteem / Basiswaterkwaliteit
- Robuust en klimaatbestendig watersysteem
- Faciliteren gebruiksfuncties

Basis op orde (basisinrichting watersysteem / basiswaterkwaliteit)

Om het watersysteem in de basis op orde te brengen (en daarna te houden) is naast het reguliere onderhoud extra aandacht en budget nodig voor het op orde krijgen van de technische staat van de assets. Dit heeft in 2019 vorm gekregen vanuit de notitie Huis op Orde en is meerjarig geprogrammeerd.

Robuust en klimaatbestendig

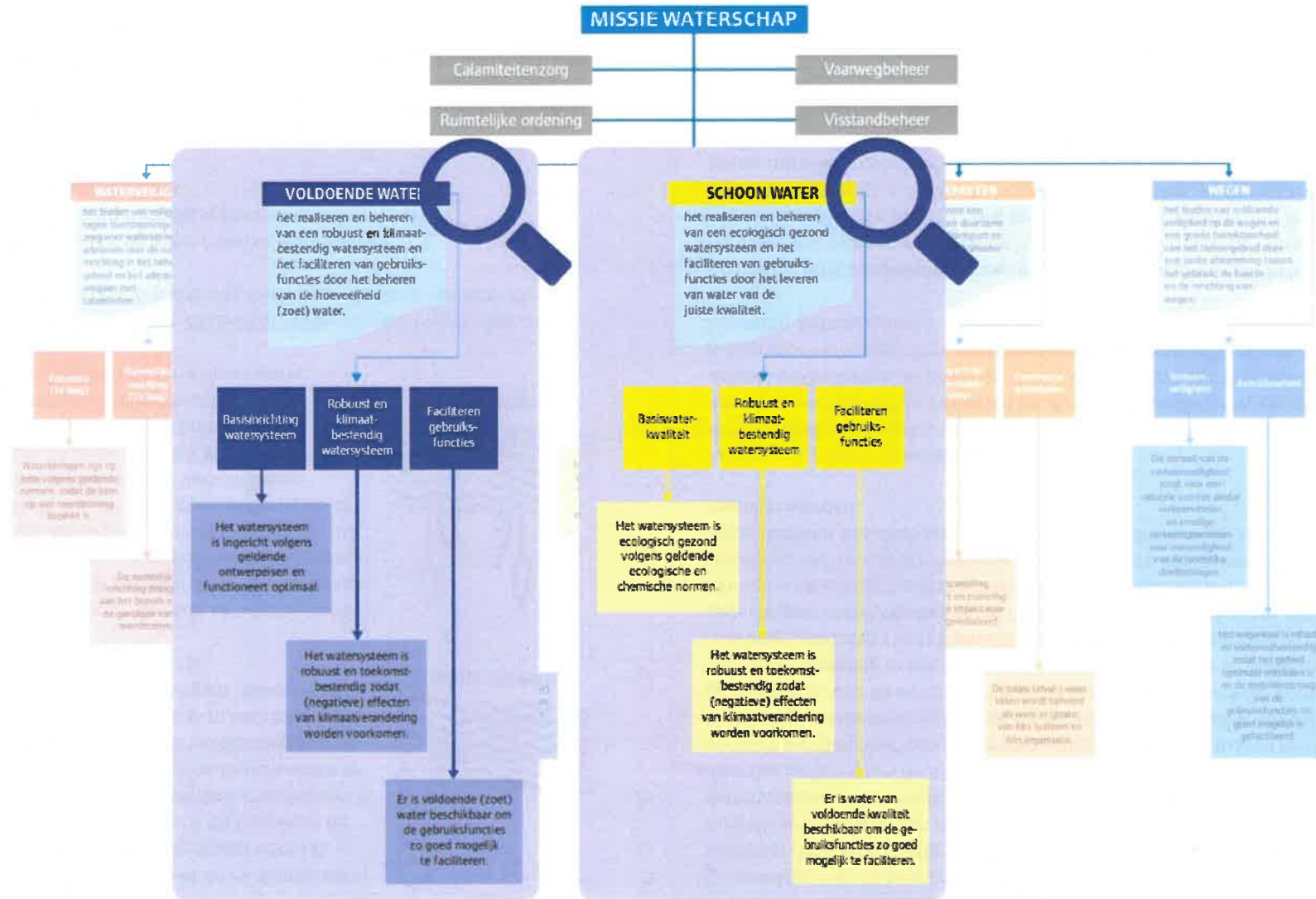
De gevolgen van de klimaatverandering worden steeds duidelijker en vaker zichtbaar. Hollandse Delta streeft naar een robuust watersysteem dat de (negatieve) gevolgen van de klimaatverandering kan opvangen. Uit de tweede watersysteemanalyse blijkt een grote opgave voor wateroverlast ten gevolge van neerslag op basis van de KNMI-klimaatscenario's (2014). Deze opgave moet vertaald worden naar een uitvoeringsprogramma. Ondertussen blijft de uitvoering van de maatregelen uit de vorige systeembeoordeling doorgaan. Met gemeenten is aan de hand van 'stresstesten' de kwetsbaarheid voor de klimaatverandering in beeld gebracht en zijn gezamenlijk strategieën en maatregelpakketten voor klimaatadaptatie opgesteld. Daarmee wordt invulling gegeven aan zowel het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie als onze eigen ambities. Klimaatverandering heeft ook invloed op de waterkwaliteit. Eind 2020 komen de resultaten uit het onderzoek naar de effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit beschikbaar. Hier zal in 2021 verder handen en voeten aan gegeven worden.

Faciliteren gebruiksfuncties

Het regionale watersysteem bedient vele gebruiksfuncties waaronder landbouw, natuur en recreatie. Een adequaat en afgewogen peilbeheer, vastgelegd in actuele peilbesluiten en uitgevoerd met behulp van goed functionerende assets, is daarvoor essentieel. De verschillende gebruiksfuncties vereisen ook een bepaalde waterkwaliteit.

Daarnaast is de zoetwatervoorziening van groot (economisch) belang. Doordat we vaker last hebben van droogte is het nodig om kritisch te kijken naar gebruiksfuncties die gefaciliteerd kunnen worden. Daarover zijn landelijke afspraken gemaakt in het Deltaprogramma Zoetwater. In de Hollandse Delta is tot nu toe ook in droge jaren vrijwel altijd voldoende zoet water beschikbaar geweest. In de toekomst kan dat als gevolg van onder andere klimaatveranderingen wel eens anders worden. Het is belangrijk dat we hier op anticiperen.

3.2.1 Wat willen we bereiken?

Figuur 3.2.1 : Doelenboom voor Voldoende en Schoon Water in het WBP

In tabel 3.2.2 en tabel 3.2.3 zijn de lange termijn doelen voor Voldoende en Schoon Water weergegeven.

Tabel 3.2.2: Langetermijndoelen bij Voldoende water

Maatschappelijk doel	WSHD realiseert en beheert een robuust en klimaatbestendig watersysteem en faciliteert de gebruiksfuncties door het beheren van de hoeveelheid (zoet) water.
Langetermijndoelen	<ul style="list-style-type: none"> – Basisinrichting watersysteem: het watersysteem is ingericht volgens geldende ontwerpvoorschriften en functioneert optimaal; – Robuust en klimaatbestendig watersysteem: het watersysteem is robuust en toekomstbestendig zodat (negatieve) effecten van klimaatverandering worden voorkomen; – Faciliteren gebruiksfuncties: er is voldoende (zoet) water beschikbaar om de gebruiksfuncties zo goed mogelijk te faciliteren.

Tabel 3.2.3 : Langetermijndoelen bij Schoon water

Maatschappelijk doel	WSHD realiseert en beheert een robuust en klimaatbestendig watersysteem en faciliteert de gebruiksfuncties door het leveren van water van de juiste kwaliteit.
Langetermijndoelen	<ul style="list-style-type: none"> – Basisinrichting watersysteem: het watersysteem is ecologisch gezond volgens geldende ecologische en chemische normen; – Robuust en klimaatbestendig watersysteem: het watersysteem is robuust en toekomstbestendig zodat (negatieve) effecten van klimaatverandering worden voorkomen; – Faciliteren gebruiksfuncties: er is water van voldoende kwaliteit beschikbaar om de gebruiksfuncties zo goed mogelijk te faciliteren.

Op weg naar de lange termijn doelen zijn voor de planperiode van het WBP (2016-2021) tussendoelen gesteld. In tabel 3.2.4 en tabel 3.2.5 zijn de doelen voor de planperiode samengevat.

Tabel 3.2.4: Doelen Voldoende water voor planperiode WBP (2016-2021)

	Doel lange termijn	Doelen planperiode	Prestatie Indicator
Basisinrichting watersysteem	Het watersysteem is ingericht volgens geldende ontwerp-eisen en functioneert optimaal	<ul style="list-style-type: none"> - N.v.t. <i>In WBP genoemde doel t.a.v. prioritaire knelpunten is met Huis op Orde in 2019 komen te vervallen en daarmee ook de bijbehorende KPI.</i> 	
Robuust en klimaatbestendig watersysteem	Het watersysteem is robuust en toekomstbestendig zodat (negatieve) effecten van klimaatverandering worden voorkomen	<ul style="list-style-type: none"> - Gebiedsgerichte normering aan provincie voorleggen wanneer invulling wateropgave maatschappelijk niet verantwoord is - De regionale watersysteembeoordeling is geactualiseerd - In 2021 is de wateropgave in stedelijk gebied gereduceerd tot 101.000 m3 - Zoetwatermaatregelen uit Deltaprogramma zijn conform planning uitgevoerd 	<ul style="list-style-type: none"> - Aantal gevallen toegepaste gebiedsgerichte normering door provincie - % peilgebieden getoetst aan actuele klimaat-scenario's - Aantal m3 te realiseren wateropgave
Faciliteren gebruiksfuncties	Er is voldoende (zoet) water beschikbaar om de gebruiksfuncties zo goed mogelijk te faciliteren	<ul style="list-style-type: none"> - Regionale voorzieningenniveau zoetwater is vastgelegd - Voor 80% van beheergebied geldt een actueel peilbesluit - Er wordt voldaan aan zorgplicht voor peilbeheer 	<ul style="list-style-type: none"> - % van gebied waarvan het voorzieningenniveau zoetwater is vastgelegd - % oppervlakte van beheergebied met actueel peilbesluit - % peilgebieden waarin het peil binnen marges peilbesluit wordt beheerd

Tabel 3.2.5: Doelen Schoon water voor planperiode WBP (2016-2021)

	Doel lange termijn	Doelen planperiode	Prestatie Indicator
Basiskwaliteit watersysteem	Het watersysteem is ecologisch gezond volgens de geldende ecologische en chemische normen	– De maatregelen uit het SGBP-1 en SGBP-2 zijn in 2021 uitgevoerd	– Het % wateren dat aan de KRW-eisen voor prioritaire stoffen voldoet
		– Nieuwe prioritaire knelpunten zijn binnen 3 jaar opgelost	– Het % KRW waterlichamen dat aan de KRW-eisen voor biologie en biologieondersteunende stoffen voldoet
		– Er wordt voldaan aan de zorgplicht voor het watersysteem	– Het % overige wateren dat aan STOWA-klasse III voldoet*
Robuust en klimaatbestendig watersysteem	Het watersysteem is robuust en toekomstbestendig zodat (negatieve) effecten van klimaatverandering worden voorkomen	– In 2020 zijn de effecten van klimaatverandering op waterkwaliteit en ecologie berekend of ingeschat en zijn oplossingsrichtingen verkend	– De beschikbaarheid van analyseresultaten en oplossingsrichtingen
Faciliteren gebruiksfuncties	Er is water van voldoende kwaliteit beschikbaar om de gebruiksfuncties zo goed mogelijk te faciliteren	– Het regionale voorzieningenniveau voor zoetwater is vastgelegd	– % van gebied waarvan het voorzieningenniveau zoetwater is vastgelegd
		– Zwemwaterprofielen zijn elke 4 jaar opnieuw vastgesteld conform landelijke richtlijnen	– De actualiteit van de zwemwaterprofielen
		– De kwaliteit van de zwemwateren is minimaal 'aanvaardbaar'	

* STOWA normering is komen te vervallen. Gedurende 2020-2021 worden nieuwe doelen bepaald voor overige wateren in samenwerking met waterbeheerders en provincies in West-Nederland.

Het jaar 2021 wordt een jaar van afronden en vooruitkijken. Maatregelen uit het huidige WBP dienen uitgevoerd te worden om zodoende de hierboven benoemde doelen te behalen. Daarnaast bereidt de organisatie zich voor op de komende planperiode 2022-2027 waarvoor nieuwe doelen en maatregelen vastgelegd zullen worden. Binnen het programma Voldoende en Schoon Water zijn voor 2021 de volgende speerpunten benoemd:

- Afronden van opgaves en maatregelen uit het waterbeheerprogramma 2016-2021
- Vervolg geven aan de uitvoering van 'Huis op orde'
- Definitief vaststellen van het Waterbeheerprogramma 2022-2027 en het SGBP-3 (KRW).
- Werken aan een pilot m.b.t. omschrijven van de maatschappelijke effecten en daarvan afgeleide doelen, maatregelen en middelen.

Afronden Waterbeheerprogramma 2016-2021

In de begroting zijn voor het komend jaar de maatregelen opgenomen die nodig zijn om de doelen voor de huidige planperiode te behalen. In de rapportage Waterwerken wordt gerapporteerd over de voortgang en het bereiken van de doelen.

Huis op orde

Het uitvoeringsprogramma van 'Huis op orde' richt zich in 2021 op:

- Inspectie en groot onderhoud/vervangingen van duikers en stuwen
- Groot onderhoud/vervangen hevels en inlaten primaire kering
- Onderhoud aan natuurvriendelijke oevers en waterbergingen

Vorbereiden en vaststellen van het Waterbeheerprogramma 2022-2027

Doelen voor Voldoende en Schoon Water die hierin worden opgenomen zijn gericht op:

- De wateropgave (2de toets)
- Kader Richtlijn Water (SGBP-3)
- Normen waterkwaliteit 'regulier water'
- Effecten van de klimaatsverandering op de waterkwaliteit
- Beleid voor visstandbeheer en visserij
- Verbetering vismigratie

Bij de voorbereiding van het nieuwe Waterbeheerprogramma zal de set aan Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) en Kritische Succes Factoren (KSF's) in samenspraak met het Bestuur opnieuw worden bepaald.

3.2.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Voldoende water

Basisinrichting watersysteem

Om te kunnen voldoen aan onze wettelijke zorgplicht voor het watersysteem is goed beheer essentieel. Daarom vindt ook in 2021 regulier gepland onderhoud plaats, zoals maaien, baggeren en onderhoud aan stuwen en gemalen.

Om dit op een effectieve en kosten-efficiënte wijze te kunnen doen is inzicht in (de staat van) de assets noodzakelijk. Ook in 2021 ligt daarom de focus op het verbeteren van de beschikbare asset-informatie o.a. door het uitvoeren van inspecties. Dit is noodzakelijk om goed risico-gestuurd onderhoud te kunnen ontwikkelen. Dit zal ook verder vorm krijgen met de doorontwikkeling van de bedrijfswaardenmatrix waarmee in 2020 een pilot is gedraaid.

Binnen de programmering van het onderhoudspakket vallen ook de extra maatregelen om op orde te komen met het onderhoud. Dit betreft onder meer vervangingen van duikers, stuwen, en inlaten door (primaire) keringen. Voor het onderhoud aan de watergangen betreft dit specifiek het onderhoud aan de natuurvriendelijke oevers en waterbergingen. Ook wordt binnen de mogelijkheden van aan- en afvoer van water invulling gegeven aan ecologisch maaibeheer.

Buiten de reguliere baggerwerkzaamheden conform de 8-jarige cyclus zullen in 2021 vier grote wateren worden gebaggerd. Dit betreft onder meer de binnenhaven Brielle en de Oud-Beijerlandse Kreek.

De uniformering en modernisering van de technische automatisering van kunstwerken krijgt in 2021 een vervolg. De uitrol van het nieuwe systeem gaat het tweede jaar in (project NBWS-TA). Daarnaast wordt gewerkt aan een onderliggend informatie- en besturingssysteem (project NBWS-BOS).

Robuust en klimaatbestendig

De maatregelen voor de invulling van de wateropgave (uit de eerste watersysteembeoordeling) in stedelijk gebied wordt, veelal in samenwerking met gemeenten, verder uitgevoerd. De invulling in bestaand stedelijk gebied is duur en complex. Invulling van de wateropgave in dit stedelijk gebied kan dan ook alleen maar in samenwerking met gemeenten, woningbouwcoöperaties en projectontwikkelaars. Hierdoor is het waterschap voor invulling van deze doelen afhankelijk van die andere partijen, waarbij de invulling van de opgave vaak maar een klein deel is van veelal grootschalige projecten. Eén van deze projecten is het project voor de Beverwaard dat onderdeel is van de landelijke ontwerprijsvraag Panorama Lokaal. Binnen dit project wordt in 2021 een ontwerp gemaakt voor de wijk Beverwaard waarbinnen ook de wateropgave een plek krijgt.

In 2020 is een gebiedsproces gestart voor het Oudeland van Strijen (resterende opgave landelijk gebied). Hierbinnen wordt samen met partners gekeken naar de maximaal haalbare maatregelen en met de provincie gesproken over de normering. Dit gebiedsproces wordt naar verwachting in 2021 afgerond.

Op basis van de in 2020 bestuurlijk vastgestelde (nieuwe) wateropgave worden maatregelen uitgewerkt en voorbereid. Voor 10 bemalingsgebieden worden een detailanalyse en oplossingsrichtingen uitgewerkt, voor 5 bemalingsgebieden worden maatregelen voorbereid.

Tabel 3.2.6: Prestatie-indicatoren robuust en klimaatbestendig

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
% peilgebieden dat getoetst is aan actuele klimaatscenario's ¹	100%	%	100%	100%	100%	n.t.b.	n.t.b.
Nog te realiseren wateropgave landelijk gebied in m ³ ²	0	m ³	0	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Nog te realiseren wateropgave stedelijk gebied in m ³ (1/3 van totaal tot 2027) ³	162.000	m ³	101.000	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.

1. Na 2023 komen er nieuwe klimaatgegevens. Door de onzekerheid over wanneer deze gegevens precies beschikbaar komen en wat de gevolgen van deze nieuwe gegevens zijn, er voor 2024 en 2025 nog geen streefwaardes bepaald en ingevuld zijn.
2. De resterende opgave in het landelijk gebied betreft het Oudeland van Strijen. Momenteel loopt er een gebiedsproces waarbinnen de maximaal haalbare maatregelen worden onderzocht en gesproken wordt met de provincie om de normering voor dit gebied aan te passen. Hierdoor ligt er nu geen concrete opgave en is geen waarde opgenomen.
3. In 2021 wordt het waterbeheerprogramma 2022 – 2027 vastgesteld. Hierin worden de nieuwe streefwaardes voor de wateropgave opgenomen, zodat vanaf 2022 op deze nieuwe streefwaardes gerapporteerd kan worden.

Faciliteren gebruiksfuncties

In 2021 worden de zoetwatermaatregelen uit de 1e fase van het Deltaprogramma afgerond. Dit betreft de projecten 'Optimalisatie Brielse Meer' en 'Ontwikkelplan Bernisse'. In 2020 is binnen WSHD een onderzoek uitgevoerd naar knelpunten in de toekomstige waterbeschikbaarheid. In 2021 zullen de resultaten daarvan gebruikt worden om te onderzoeken welke knelpunten redelijkerwijs verholpen kunnen worden. Daarnaast kan het mogelijk nodig zijn het gesprek aan te gaan over gebruiksfuncties die op termijn niet (meer) gefaciliteerd kunnen worden.

In de provinciale waterverordening is opgenomen dat peilbesluiten actueel gehouden moeten worden. Het streven is dat 80% van het oppervlakte van het beheersgebied een actueel peilbesluit heeft. Het doel is om in alle peilgebieden het peil binnen de beheermarges te beheren. Voor peilgebieden waarvan het peilbesluit niet actueel is zal het proces tot herziening van het peilbesluit worden opgestart conform de nieuwe werkwijze welke in 2020 wordt ontwikkeld.

Tabel 3.2.7: Prestatie-indicatoren faciliteren gebruiksfuncties

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
% van het gebied waarvan het voorzieningenniveau zoetwater is vastgelegd ¹	0%	%	100%	100%	100%	100%	
% oppervlakte van het beheersgebied waarvoor het peilbesluit actueel is	93%	%	>80%	80%	80%	80%	
% peilgebieden waarin het peil binnen de marges van het peilbesluit beheerd wordt ²	92%	%	100%	100%	100%	100%	

1. Voorzieningenniveau wordt vastgelegd in Deltaprogramma; gereed in 2021.

2. Voor de prestatie indicator zijn nog geen gegevens beschikbaar over de realisatie in 2018.

Schoon water

Basisinrichting watersysteem

In 2022 start de uitvoering van het Stroomgebiedbeheersplan (SGBP) 3 t.b.v. de verbetering van de waterkwaliteit in de waterlichamen die dienen te voldoen aan de Kader Richtlijn Water (KRW). De doelen en het bijbehorend maatregelenpakket worden eind 2020 vastgesteld en 2021 zal daarom in het teken staan van de programmering van deze maatregelen. Daarnaast zullen ook de reeds geplande maatregelen uit het SGBP-2 uitgevoerd worden. Dit betreft onder meer de implementatie van onderhoudsconcepten die in 2020 zijn uitgewerkt en afronding van het project '2 KRW maatregelen Hoeksche Waard'. Ook zal gestart worden met een planstudie naar de waterkwaliteit van het Zuiderdiep.

Het proces t.a.v. de normering voor regulier water, dat in 2020 i.s.m. onder meer de provincie is gestart, zal in 2021 worden afgerond. Deze nieuwe normering vormt de basis voor het uitwerken en programmeren van maatregelen voor de komende jaren. Ook zullen bestaande processen (zoals onderhoud en schouwvoering) meer ingericht worden op verbetering van de waterkwaliteit. Concreet krijgt dit onder meer vorm in het maaibeeld waarin ecologisch beheer van de taluds alsmede het maaien van het hydraulisch profiel (en niet de gehele breedte) worden verwerkt in de opdrachten naar de aannemers.

Vanuit het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) wordt invulling gegeven aan de samenwerking met de agrarische sector. Dit gebeurt o.a. op het gebied van akkerrandenbeheer, vermindering gewasbeschermingsmiddelen, nutriëntenemissie en erfafspoeling.

Tabel 3.2.8: Prestatie-indicatoren Basisinrichting watersysteem

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
KRW-maatregelen uit het SGBP2 zijn volgens planning in uitvoering (stuks, cumulatief)	Een aantal opgaven bleek door diverse omstandigheden niet realiseerbaar en is vervallen, hierdoor is het einddoel 2021 bijgesteld. Maatregelen voor 2022 en verder worden opgenomen in het derde SGBP, dat eind 2021 ter besluitvorming wordt voorgelegd.	43		120	-	-	-	-

Robuust en klimaatbestendig

Om verder invulling te geven aan een ecologisch gezond en robuust systeem zal een vismigratieplan worden opgesteld en onderzocht worden welke maatregelen noodzakelijk zijn. De resultaten uit het onderzoek naar de effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit en de ecologie zullen worden verwerkt in doelen en maatregelen voor de komende planperiode.

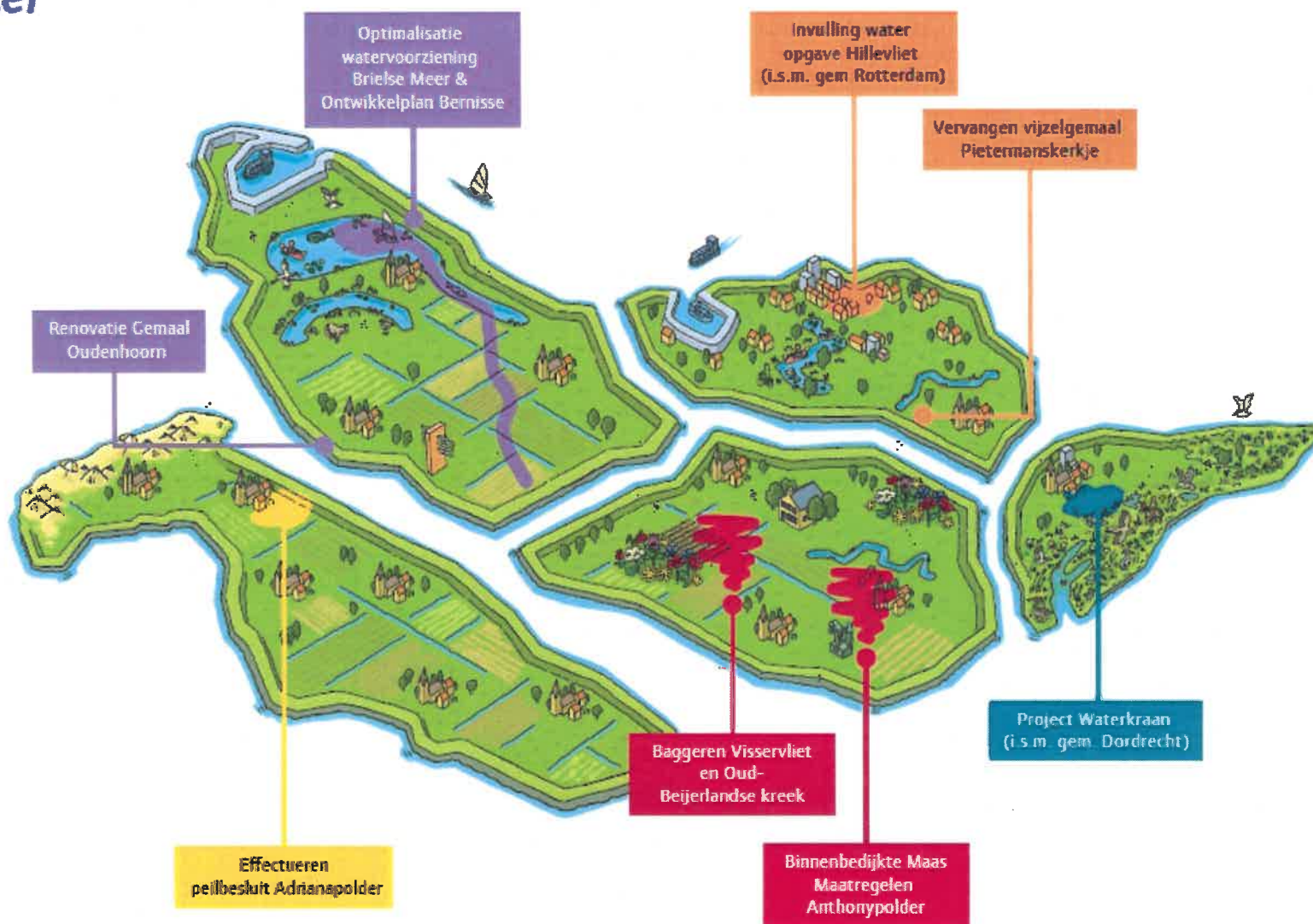

Faciliteren gebruiksfuncties

De zwemwaterprofielen, die niet meer actueel zijn (4 jaar geldig), zullen geactualiseerd worden. In 2021 zal een start worden gemaakt met het opstellen van een visbeleid (o.a. visrechten, verhuur, gebruik van lood, etc.).

Tabel 3.2.29: Activiteiten Water 2021 in beeld

Water

3.2.3 Wat mag het kosten?

Tabel 3.2.9: Exploitatie Water

Beleidsproduct (bedragen x € 1 mln.)	Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten 02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	27,0	31,7	32,0	34,6	34,8	34,9	35,1
02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	12,5	12,3	12,7	14,2	15,7	18,2	16,4
02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	1,8	3,6	3,8	4,0	4,1	4,1	4,1
Totaal Lasten	41,3	47,6	48,5	52,7	54,5	57,1	55,6
Baten 02.10 Basisinricht watersysteem/Basiswaterkwal	-0,2	-0,4	-2,4	-2,4	-2,4	-1,4	-0,4
02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-0,4	0	0	0	0	0	0
02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Totaal Baten	-0,7	-0,4	-2,4	-2,4	-2,4	-1,4	-0,4
Saldo van baten en lasten voor bestemming	40,6	47,1	46,0	50,3	52,1	55,7	55,1
Toevoeging aan reserves	3,4	12,6	2,3	1,9	2,0	1,9	1,8
Onttrekking aan reserves	-3,8	-11,6	-2,7	-4,2	-1,5	-0,4	-0,4
Saldo van baten en lasten na bestemming	40,2	48,2	45,7	47,9	52,6	57,2	56,6

Met het opstellen van de begroting 2020 is gestart met het centraal stellen van de opgaven en activiteiten. Deze aanpak is voor de begroting 2021 verder doorontwikkeld. Ook gedurende het lopende boekjaar wordt concreter gestuurd op de vooraf vastgestelde opgave en bijbehorend pakket aan activiteiten. In 2020 is vanwege de Corona-crisis onzekerheid ontstaan ten aanzien van de realisatie van de opgave. De ontwikkeling van deze crisis in de tweede helft van het jaar is nog onduidelijk ten tijde van het opstellen van de begroting. Vooralsnog is er binnen het programma Voldoende en Schoon Water nog geen directe impact op de realisatie merkbaar. Om deze reden is gekozen de uitgangspunten voor het totaal pakket aan activiteiten te handhaven.

De begroting 2021 kent ten opzichte van de jaarschijf 2021 uit de meerjarenbegroting 2020-2024 een aantal wijzigingen. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Kwaliteitsimpuls op het gebied van ecologie binnen onderhoud van de watergangen en taluds: € 0,8 miljoen

- Onderhoudskosten technische automatisering nieuwe besturingssysteem: € 0,2 miljoen
- Bepaalde (vervangings-)werkzaamheden aan de kunstwerken vallen op basis van wet- en regelgeving onder investeringen. Dit betreft een bedrag van € 0,7 miljoen wat uit de exploitatiebegroting 2021 is gehaald en is opgevoerd als potentiële investering
- Het onderzoeks- en Voorbereidingsbudget voor de potentiële investeringen is verlaagd op basis van de realisatie in voorgaande jaren en geraamde kosten voor onderzoeken in 2021: -/- € 0,1 miljoen
- Het budget peilbesluiten zal breder ingezet worden en is daarmee hernoemd naar 'Optimalisatie watersysteem'. Naast kosten voor het opstellen van peilbesluiten zullen ook relatief kleine optimalisaties aan het systeem worden bekostigd uit deze post. Hiervoor is additioneel € 0,1 miljoen opgenomen.

Vanuit het bestuurlijk vastgestelde budget voor het baggeren van de watergangen (€ 8,8 miljoen) wordt jaarlijks een dotatie voorzien aan de reserve 'Baggeren grote wateren'. In tegenstelling tot voorgaande jaren is er voor 2021 voor gekozen een groot deel van deze geraamde dotatie reeds bij de begroting te verwerken. Hierdoor geeft de te monitoren realisatiegraad gedurende het jaar een zuiverder beeld. De dotatie voor 2021 is geraamd op € 2,3 miljoen.

Een deel van de lasten wordt gedekt door gebruik te maken van een onttrekking aan de reserve tariefegalisatie watersysteemheffing. In 2021 wordt in totaal een onttrekking voorzien van € 2,7 miljoen.

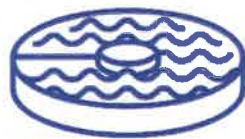
Tabel 3.2.10: Verwachte investeringsuitgaven Water

Status (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026 e.v.
Potentieel	1,9	3,1	12,6	7,0	7,9	0,1	-
Gepland	-	-	0,6	0,5	0,4	-	-
Lopend	10,5	12,2	9,9	4,0	-	-	-0,0
Eindtotaal	12,4	15,2	23,1	11,6	8,4	0,1	-0,0

3.3 Programma Waterketen

Het programma Waterketen zorgt voor een doelmatige en duurzame bouw en exploitatie van zuiveringstechnische werken, binnen de wettelijke eisen en bepalingen. Binnen de Waterketen gelden de volgende deelprocessen: transport van afvalwater, zuiveren van afvalwater en slibverwerking. Hiertoe werken we effectief samen met gemeenten, HVC en drinkwaterbedrijven. Alle rwzi's moeten voldoen aan de wettelijke eisen. Daarnaast krijgt veiligheid een prominente plek in de Waterketen, zodat stijging op de NEN Veiligheidsladder mogelijk wordt.

Waterketen

Vermindering schadelijke stoffen

In het kader van de Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater streven de waterschappen en andere betrokken partijen naar verlaging van de emissie van medicijnresten, bestrijdingsmiddelen en andere microverontreinigingen.

In 2018 heeft de Verenigde Vergadering de integrale aanpak ten aanzien van medicijnen en hormoon versturende stoffen vastgesteld. Met deze aanpak wordt het bewustzijn rondom medicijnen vergroot. Daarnaast wordt de komende jaren de landelijke ontwikkelingen hierover gevolgd. Dit laatste geldt ook voor Waterketen-specifieke ontwikkelingen op het vlak van nieuw stoffen, innovatie, energie, duurzaamheid en emissies.

Asset Lifecycle Management

Het Waterbeheerprogramma 2016-2021 (WBP) stelt dat in 2021 voor tenminste 50% van de zuiveringskringen Asset Lifecycle Management (ALM) studies zijn uitgevoerd om de investeringen op de middellange termijn te bepalen en te programmeren.

In de VV van november 2019 zijn de Bestuurlijke kaders ALM-studies geëvalueerd en is een geactualiseerde versie vastgesteld. Met dat kader worden in 2020 en 2021 de ALM-studies uitgevoerd voor de zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet. Daarmee ligt het ALM-onderzoekstraject op koers wat betreft de WBP-doelstelling.

Van budgetsturing naar opgavesturing

Voor de Waterketen is de ingezette verandering van budgetsturing naar opgavesturing essentieel, zoals benoemd in Huis op Orde. Hiermee wordt een verandering van correctief naar preventief onderhoud in gang gezet.

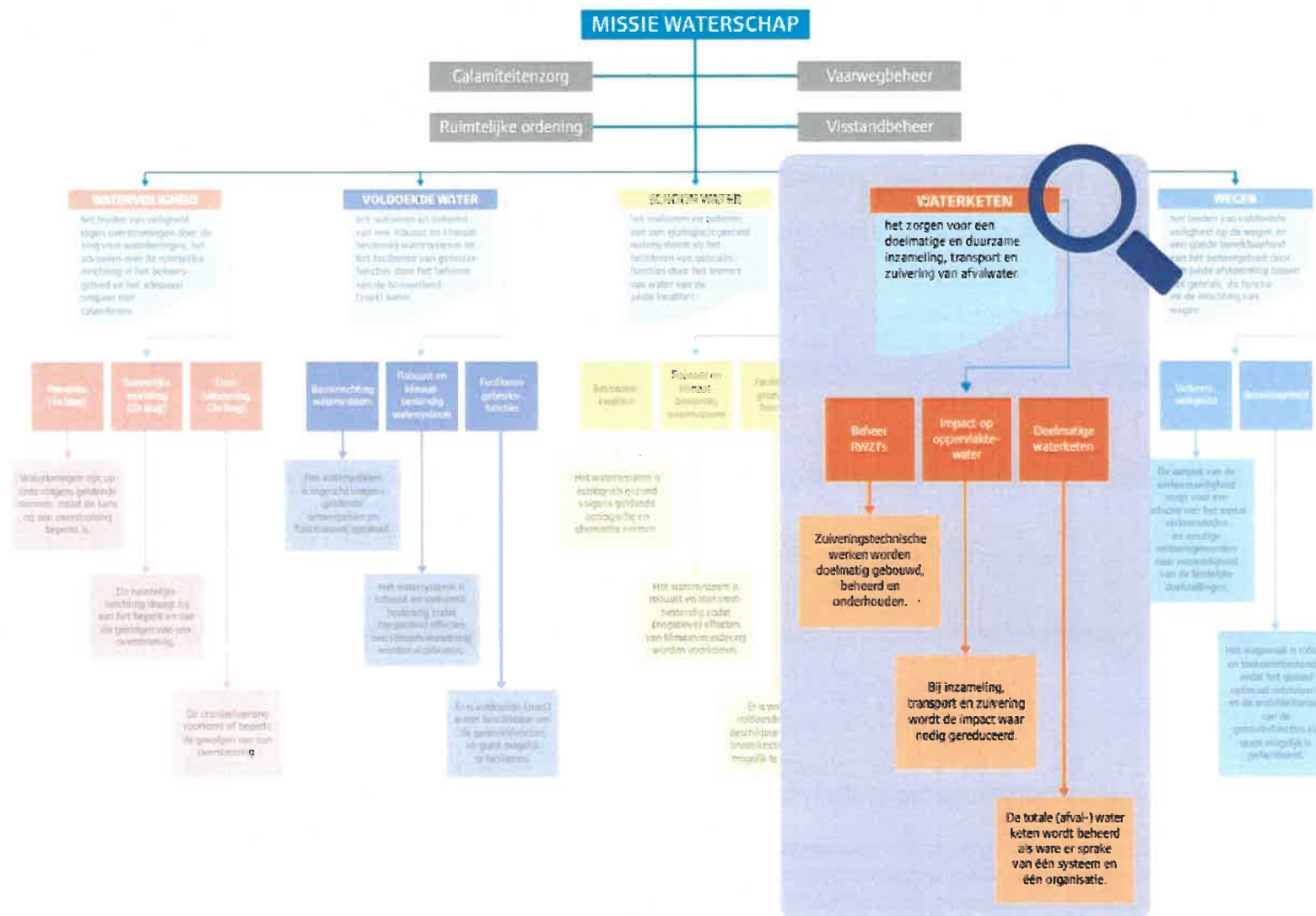
Vanuit het vastgesteld Strategisch Onderhoudsplan (SOP) gaat WSHD de komende jaren stapsgewijs de Onderhoudsconcepten (OHC's) actualiseren en uitwerken naar Meerjarenonderhoudsprogramma's om goed inzicht te krijgen van de meerjarige onderhoudskosten.

Samenwerking met partners

Ten behoeve van de doelmatige werking en de prestaties van de Waterketen als geheel wordt ingezet op het verbeteren van de relaties en processen met belangrijke stakeholders zoals HVC en bevoegd gezag. Hierbij is een ketenbenadering het uitgangspunt.

3.3.1 Wat willen we bereiken?

Figuur 3.3.1 : Doelenboom voor Waterketen in het WaBP

In het Waterbeheerprogramma 2016-2021 (WBP) zijn de doelen voor het programma Waterketen via een doelenboom (zie figuur 3.3.1) in beeld gebracht. Het programma Waterketen omvat alle activiteiten van het waterschap die erop gericht zijn om het afvalwater doelmatig en duurzaam te transporteren en zuiveren tegen de laagste maatschappelijke kosten door:

- in nauwe samenwerking met gemeenten het afvalwater in te zamelen en te transporteren;
- bij de zuiveringsprocessen continu te streven naar verbetering en verduurzaming.

Het programma Waterketen omvat drie subthema's:

- het beheer van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's);
- de impact van de waterketen op het watersysteem;
- de doelmatige samenwerking met de partners in de (afval)waterketen.

In tabel 3.3.2 zijn de langetermijndoelen voor het programma Waterketen weergegeven.

Tabel 3.3.2 : Langetermijndoelen bij Waterketen

Maatschappelijk doel	WSHD beoogt de volksgezondheid te bevorderen en het milieu te beschermen en draagt bij aan het voorkomen van (hemel)wateroverlast.
Langetermijndoelen	De zuiveringstechnische werken worden doelmatig gebouwd, beheerd en onderhouden.

Op weg naar de langetermijndoelen zijn voor de planperiode van het WBP (2016-2021) tussendoelen gesteld. In tabel 3.3.3 zijn de doelen voor de planperiode samengevat.

Tabel 3.3.3 : Doelen Waterketen voor planperiode WBP (2016-2021)

	Doel lange termijn	Doelen planperiode	Prestatie Indicator
Beheer rwzi's Normen en kaders	Zuiveringstechnische werken worden doelmatig gebouwd, beheerd en onderhouden	- Met alle gemeenten zijn actuele afnameverplichtingen (afvalwaterakkoorden) en afspraken over de samenstelling van het afvalwater bestuurlijk vastgesteld	- % gemeenten
Beheer rwzi's Toetsen en inspecteren		- In tenminste 98% van de gevallen wordt voldaan aan de gestelde lozingseisen van de rwzi's	- %
		- In tenminste 99% van de gevallen wordt voldaan aan de met de gemeente afgesproken afnameverplichting	- %
		- Het gebiedsrendement voor de stikstof en fosfaat verwijdering is tenminste 77,5%	- %
		- Voor tenminste 50% van de zuiveringskringen zijn Asset Lifecycle Management (ALM) studies uitgevoerd om de investeringsagenda van deze assets na 2021 te bepalen	- %

	Doel lange termijn	Doelen planperiode	Prestatie Indicator
Beheer rwzi's Verbeteren		<ul style="list-style-type: none"> - Van het binnenkomende fosfaat wordt 75% teruggewonnen - De mogelijkheden voor de terugwinning van grondstoffen zijn onderzocht - Het aantal liter water per v.e. per dag is afgenomen van 285 naar 250 - Conform MJA-3 is de energie-efficiëntie t.o.v. 2008 in 2021 met tenminste 26% verbeterd - De eigen energieproductie voorziet voor 40% in de eigen energiebehoefte 	<ul style="list-style-type: none"> - % - Aantal liter water per v.e. per dag - % - %
Beheer rwzi's Beheer en onderhoud		<ul style="list-style-type: none"> - Het risicogestuurd objectenmanagement is verder geoptimaliseerd zodat de beschikbaarheid van de objecten 98% is 	<ul style="list-style-type: none"> - %*
Impact op oppervlaktewater		<ul style="list-style-type: none"> - De rwzi's en de riooloverstorten vormen geen belemmering voor de waterkwaliteit - 95% van de lozingen veroorzaakt geen knelpunt in de watersysteemtoetsing 	<ul style="list-style-type: none"> - %
Doelmatige waterketen		<ul style="list-style-type: none"> - In 2020 wordt binnen het programma zuiveren € 5,2 miljoen per jaar bespaard t.o.v. de geprognostiseerde kostenstijging uit 2010 - In 2020 wordt door betere samenwerking met gemeenten € 7,2 miljoen per jaar bespaard t.o.v. de geprognostiseerde kostenstijging uit 2010 - In 2020 besparen de gemeenten € 7,2 miljoen per jaar in het gemeentelijke domein t.o.v. de geprognostiseerde kostenstijging uit 2010 	<ul style="list-style-type: none"> - Bespaarde € per jaar door WSHD - Bespaarde € per jaar door WSHD en gemeente - Gezamenlijk bespaarde € per jaar door de gemeenten

*In januari 2019 is het Strategisch onderhoudsplan vastgesteld, in dit onderhoudsplan is deze KPI komen te vervallen.

In de begroting zijn voor het komend jaar de maatregelen opgenomen die nodig zijn om de doelen uit het WBP te halen. In de rapportage Waterwerken wordt gerapporteerd over de voortgang en het bereiken van de doelen.

3.3.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Om de doelen binnen het programma Waterketen te halen, richten we ons in 2021 op:

Beleidsvorming

- Het afronden van de verkenningen en onderzoeken t.b.v. de Slibstrategie WSHD en het voorbereiden van de bestuurlijke besluitvorming hierover.
- Evaluatie en actualisatie van het Strategische Onderhoudsplan (SOP) uit 2019.
- Verder invulling geven aan de bronaanpak medicijnen conform het in 2018 vastgesteld beleid (Integraal Standpunt Medicijnen 2018-2023).
- Het volgen van de ontwikkelingen ten aanzien van nieuwe wet- en regelgeving, nieuwe stoffen, innovatie, energie, duurzaamheid en emissies.
- De uitrol en de doorontwikkeling van ISA in alle regio's in het beheersgebied van het waterschap.

Onderzoeken

- Uitvoeren en afronden van de ALM-studies Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet.
- Haalbaarheidsonderzoek/pilot t.b.v. potentiële investering 'Online meters sliblijn rwzi's'.
- Het onderzoeken van nieuwe investeringen (exclusief nieuwe investeringen vanuit de ALM's) om te komen tot een voorkeursvariant.

Programmeren

- Het verder uitwerken en programmeren van het MeerjarenInvesteringsProgramma (MIP) met ALM-maatregelen o.b.v. de in 2019 gekozen voorkeursvariant voor de 5 zuiveringskringen Goeree-Overflakkee en de zuiveringskring Spijkenisse.
- Gefaseerde implementatie van het Strategisch Onderhoudsplan (SOP). Concreet; het stapsgewijs actualiseren van de onderhoudsconcepten (OHC's) en de vertaling en uitwerking daarvan in MeerjarenOnderhoudsprogramma's (MOP).
- Uitwerken en programmeren van potentiële investeringen (exclusief de potentiële investeringen vanuit de ALM's) om te komen tot een uitgewerkte voorkeursvariant.

- Het uitwerken en programmeren van de vervanging (en modernisering) Technische Automatisering voor de Waterketen.

Procesvoeren

- Diverse activiteiten en projecten t.b.v. verbetering en optimalisatie van het proces rondom monsternamen en het op orde brengen en houden van de monsternamenapparatuur.
- Het opstarten en uitvoeren van een verschillenonderzoek om de oorzaak te achterhalen van het significante verschil tussen de vooraf theoretisch vastgestelde en de daadwerkelijk gemeten vuillast in het aangevoerde afvalwater.
- Bij de rwzi Dokhaven nut- en noodzaak onderzoeken van het aanbrengen van extra online meters in aanvulling op de reeds aanwezige meters.
- Verbeteren relatiemanagement en processen met stakeholders in de keten zoals bevoegd gezag en HVC.

Onderhouden

Niet alle noodzakelijke werkzaamheden conform de in het verleden opgestelde onderhoudsconcepten zijn de laatste jaren uitgevoerd. Na het beschikbaar stellen van extra budget vanuit Huis op Orde voor onderhoud en personeel is een eerste belangrijke stap gezet om de ontstane achterstand en grote werkvoorraad te verkleinen. De snelheid van het wegwerken van de achterstanden is afhankelijk van het verder optimaliseren van processen, aantrekken van voldoende gekwalificeerd personeel en het op orde krijgen van assetinformatie.

De sturing van het onderhoud vindt plaats via de volgende drie items. Het onderhoud dat opgenomen is in de onderhoudsconcepten is bindend en voorwaardelijk voor de prestaties van de assets:

- Wetgeving en veiligheid op orde:
Voldoen aan wetgeving, uitvoeren van verplichte inspecties, uitvoeren van vervolgwerk, veiligheid op orde te brengen.
- Grip op preventief onderhoud:
Afrempen van verval door onderhoud aan de meest kritische installatieonderdelen ter voorkoming of minimalisering van terugval van de zuiveringsprestaties.
- Grip op correctief onderhoud:
Storingen zo doelmatig mogelijk oplossen met prioritering op basis van prestaties.

Vernieuwen (projecten)

- Initiëren van geplande investeringen inclusief het voorbereiden van de eerste ALM-investeringen uit het MIP Goeree-Overflakkee / Spijkenisse.
- Uitvoeren van lopende investeringen inclusief het Investeringsprogramma Sluisjesdijk.

Uit bedrijf nemen

Het voeren van gesprekken met grondeigenaren en andere stakeholders als voorbereiding (scope, planning, kosten, marktbenadering) op de verwijdering van de asbestcementleiding Brielle-Oostvooroe.

Risico's beperken en kansen benutten

Op de rioolwaterzuiveringen is sprake van diverse risico's die de veiligheid, bedrijfszekerheid en de te behalen prestaties in gevaar kunnen brengen. Actuele risico's zijn: rwzi's overschrijden de lozingseisen, het te behalen gebiedsbrede verwijderingsrendement voor stikstof is kritiek, doelmatige werking van een rwzi is niet meer te garanderen, veilige werkomgeving is niet zeker te stellen, significante verlieskosten door slechte prestaties of installatieonderdelen zijn niet beschikbaar. Met het risico- en kansenbudget kan enerzijds bij optredende risico's slagvaardig worden gehandeld en gewerkt en kan worden gewerkt aan een eerste structurele verbetering van risico-gestuurd onderhoud. Ook kan soms met een relatief beperkte ingreep of maatregel de beheersbaarheid van de procesvoering worden vergroot of de risico's worden verkleind. Inzet van het budget is mogelijk bij alle onderdelen en activiteiten in de Waterketen. Al naargelang zich een risico of kans voordoet.

Tabel 3.3.4: Prestatie-indicatoren beheer rioolwaterzuiveringsinstallaties

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Afnameverplichting rioolgemalen	99,4	% gemeenten	> 99	> 99	> 99	> 99	> 99
Nalevingspercentage waterwetvergunning	97,6	%	> 98	> 98	> 98	> 98	> 98
Stikstof verwijderingsrendement	78,7	%	> 77,5	> 77,5	> 77,5	> 77,5	> 77,5
Fosfaat verwijderingsrendement	86,1	%	> 77,5	> 77,5	> 77,5	> 77,5	> 77,5
Het aantal liter water per v.e. per dag	242	Liter per v.e. per dag	250	250	250	250	250

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Slibafzet naar HVC (ton)	80.180	ton	79.200	79.200	79.200	79.200	79.200
Restvervuiling effluentlozing op Rijkswater (i.e. op basis van afvalwatercoëfficiënt)	59.518	i.e. o.b.v. afvalwater coëfficiënt	< 75.000	< 75.000 ¹	< 75.000	< 75.000	< 75.000
Niet-beschikbaarheid proces Transporteren (% en uren) ²	n.v.t.	% en uren	Inrichten ⁵	Monitoren	Monitoren	Monitoren	Monitoren
Niet-beschikbaarheid proces Zuiveren (% en uren) ²	n.v.t.	% en uren	Inrichten	Monitoren	Monitoren	Monitoren	Monitoren
Niet-beschikbaarheid proces Slibontwateren (% en uren) ²	n.v.t.	% en uren	Inrichten	Monitoren	Monitoren	Monitoren	Monitoren
Incidenten met kwalificatie 'Extreem' in de Bedrijfswaarden Matrix Waterketen (SOP 2019) ²	0	aantal	0	0	0	0	0
Kosteneffectiviteit van subthema Beheer RWZI's ²	n.v.t.	Nader te bepalen	Ontwikkelen + KPI bepalen	Inrichten	Monitoren	Monitoren	Monitoren
Aantal ALM-studies gereed ³	7	Aantal	11	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Aantal Meerjarenonderhoudsprogramma's (MOP) gereed als input voor de P&C-cyclus ⁴	n.v.t.	aantal	15	20	20	20	20

1. Vanaf 2022 volgt er een nieuwe afvalwatercoëfficiënt vanuit Rijkswater die mogelijk leiden tot andere interne streefwaarden voor WSHD.

2. Conform het strategisch onderhoudsplan zijn voor onderhoud nieuwe kpi's ontwikkeld en worden deze geïmplementeerd. Deze nieuwe te ontwikkelen kpi's voor onderhoud zijn afgeleid van de kpi's in de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer (UvW). Dit is een nieuwe kpi.

3. Gereed betekent bestuurlijk besluit voorkeursvariant. Vanaf 2022 is dit afhankelijk van de doelen in het nieuwe WBP.

4. Een MOP is de vertaling en uitwerking van een (geactualiseerd) Onderhoudsconcept in tijd en geld. Dit is een nieuwe KPI.

5. Met inrichten wordt bedoeld het technische mogelijk maken (applicaties) dat deze KPI kan worden gegenereerd en gerapporteerd en het organisatorisch inregelen dat met deze kpi ook daadwerkelijk gewerkt en gestuurd kan worden.

Impact op oppervlaktewater

Om de doelen binnen het beleidsproduct impact op oppervlaktewater te realiseren, wordt de afstemming tussen gemeentelijke en waterschapsplannen voortgezet. Om dit vorm te geven worden er bestuurlijk afvalwaterakkoorden vastgesteld. Eind 2021 heeft het waterschap met iedere gemeente een afvalwaterakkoord vastgesteld. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het borgen van de verschillende belangen, het voortzetten van analyse en

optimalisatie van de afvalwaterketen en het faciliteren van de gewenste ontwikkelingen. In 2021 wordt een onderzoek naar het effect van riooloverstorten op de waterkwaliteit en waterkwantiteit uitgevoerd. Uit het onderzoek moet blijken of de rwzi's en de riooloverstorten geen belemmering vormen voor de waterkwaliteit en waterkwantiteit. Vanwege de grote samenhang met klimaatadaptie worden tijdens dit onderzoek ook alle wensen vanuit de ambitie klimaatadaptie meegenomen.

Tabel 3.3.5: Prestatie-indicatoren oppervlaktewater

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Het % gemeenten waarmee bestuurlijk een afvalwaterakkoord is vastgesteld	Om dit te realiseren, wordt de afstemming tussen gemeentelijke en waterschapsplannen voortgezet en zo nodig worden de afvalwaterakkoorden geactualiseerd. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het borgen van de verschillende belangen, het voortzetten van analyse en optimalisatie van de afvalwaterketen en het faciliteren van de gewenste ontwikkelingen	40%	%	100%	100%	100%	100%	100%

Doelmatige waterketen

Om de doelen binnen het beleidsproduct doelmatige waterketen te realiseren, voeren we het Bestuursakkoord Water (BAW) uit. Met gemeenten, waterschappen en andere partners maken we afspraken over betere kwaliteit en het verminderen van meerkosten en kwetsbaarheid:

- in 2020 wordt binnen het programma Waterketen € 5,2 miljoen per jaar bespaard t.o.v. de geprognoseerde kostenstijging uit 2010;
- in 2020 wordt door betere samenwerking met gemeenten € 7,2 miljoen per jaar bespaard t.o.v. de geprognoseerde kostenstijging uit 2010;
- in 2020 besparen de gemeenten € 7,2 miljoen per jaar in het gemeentelijke domein t.o.v. de geprognoseerde kostenstijging uit 2010.

In 2021 zal het waterschap rapporteren over de bovengenoemde opgave.

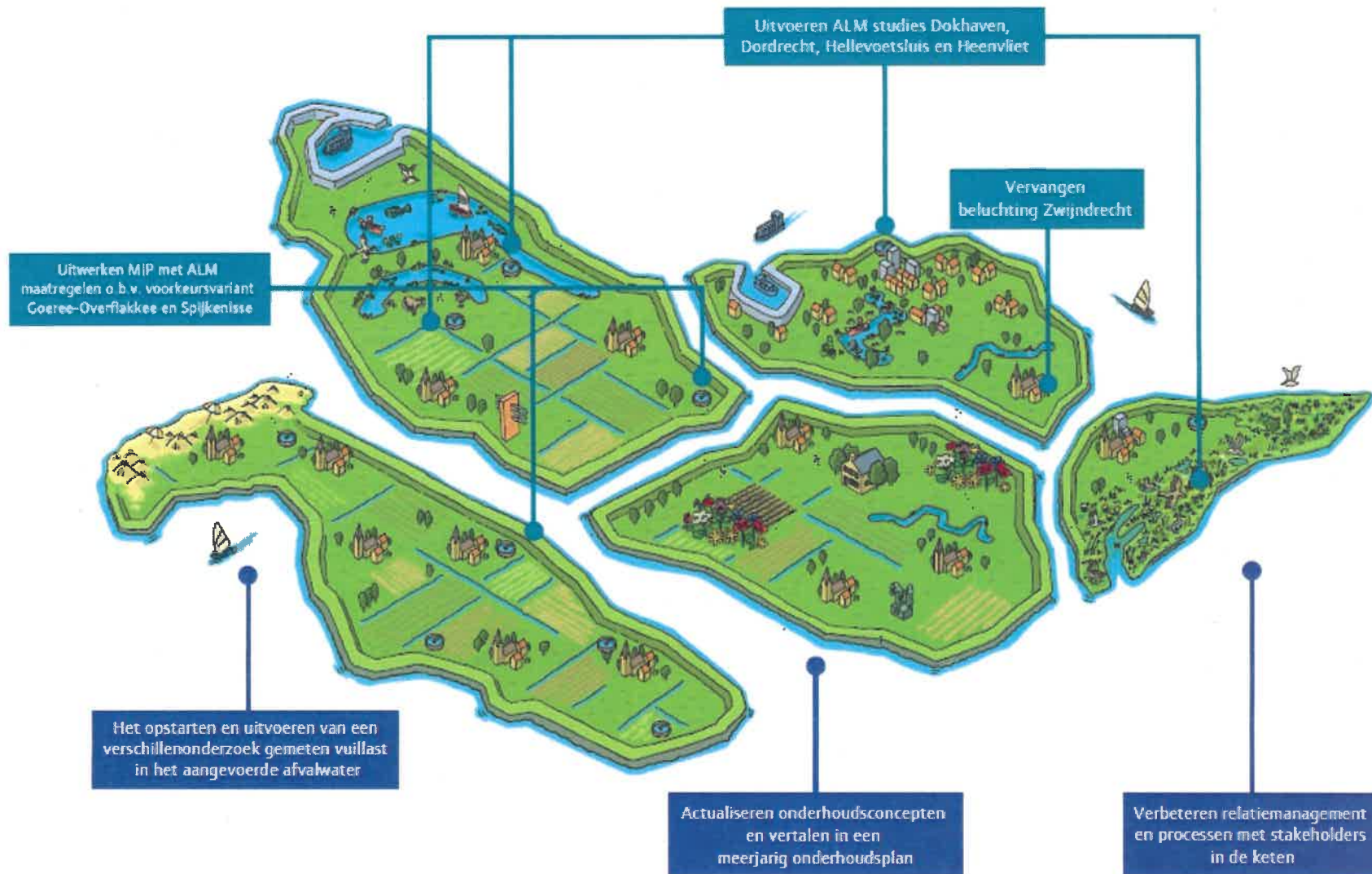
Tabel 3.3.6: Prestatie-indicatoren doelmatige waterketen

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Het percentage bespaarde €'s t.o.v. de doelstellingen	90%	%	ntb	ntb	ntb	ntb	ntb

Tabel 3.3.7: Activiteiten Waterketen 2021 in beeld

Waterketen

3.3.3 Wat mag het kosten?

Tabel 3.3.8: Exploitatie Waterketen

Beleidsproduct (bedragen x € 1 mln.)	Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten 03.10 Beheer RWZI's	62,5	69,9	72,3	73,5	78,5	80,9	76,7
03.20 Impact op oppervlakte water	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
03.30 Doelmatige waterketen	0,6	0,4	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Totaal Lasten	63,3	70,3	73,3	74,5	79,6	81,9	77,7
Baten 03.10 Beheer RWZI's	-1,2	-1,0	-1,3	-1,3	-1,3	-1,1	-0,9
03.20 Impact op oppervlakte water	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
03.30 Doelmatige waterketen	0	0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0
Totaal Baten	-1,2	-1,0	-1,3	-1,3	-1,3	-1,1	-1,0
Saldo van baten en lasten voor bestemming	62,0	69,3	72,0	73,2	78,2	80,8	76,8
Toevoeging aan reserves	3,0	6,6	0,5	1,3	0	0	0
Onttrekking aan reserves	-6,6	-4,6	-1,6	-1,1	0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming	58,4	71,3	70,8	73,3	78,2	80,8	76,8

In 2019 is een trendbreuk ingezet met de wijze van werken van de afgelopen jaren. Er is nadrukkelijker ingezet op het sturen op opgave en activiteiten. Met het vaststellen van het Huis op Orde heeft dit in de Programmabegroting 2020 met meerjarenraming 2021-2024 (vastgesteld december 2019) geleid tot een behoorlijke lastenstijging, met name voor jaarschijf 2021.

Nog steeds geldt dat het (tempo van) op orde komen in grote mate afhankelijk is van het (niet of geleidelijk) beschikbaar stellen van middelen, de snelheid waarmee extra personele capaciteit kan worden ingezet, het behoud van het huidige personeel en de doorontwikkeling van de organisatie.

Naast de hierboven genoemde onzekerheden bij het 'op orde komen' wordt 'deze organisatie in ontwikkeling' geraakt door de Corona-crisis die leidt tot hinder en beperkingen in de realisatie van werkzaamheden voor zowel investeringen als exploitatie. Gevolg is dat activiteiten van 2020 schuiven naar 2021 en mogelijk zelfs verder door de mogelijk meerjarige effecten van Corona. Daarmee is prioritering van de werkzaamheden nog belangrijker geworden dan het al was.

Uitgangspunt is dat de noodzakelijke activiteiten leidend blijven en dat de Corona-crisis niet mag leiden tot afstel. Daarom is gekozen de initiële piek van 2021 te spreiden in tijd ten behoeve van een gelijkmatiger lastenontwikkeling. Daarnaast is extra aandacht besteed aan activiteiten geraamd binnen de exploitatie maar die op basis van de uit te voeren werkzaamheden kwalificeren als investeringen. Ook dit draagt bij aan een lastenverdeling in de tijd.

In hoofdlijn zorgt dit ervoor dat, ten opzichte van de meerjarenraming 2021-2024, de totale lasten voor jaarschijf 2021 zijn teruggebracht naar orde grootte hetzelfde niveau als jaarschijf 2020.

Onderstaand een aantal belangrijke onderliggende wijzigingen voor 2021 ten opzichte van de jaarschijf 2021 uit de meerjarenraming 2021-2024.

Binnen het onderdeel Procesvoeren zijn de belangrijkste wijzigingen een kostenstijging voor energiebelasting en slibafzet en een kostendaling voor de levering van elektriciteit.

Voor het onderhoud is in 2021 een verlaging kosten voorzien. Het storingsonderhoud lijkt minder hard te stijgen dan was begroot. Daarnaast is een afname van het aantal en complexiteit van de modificaties vanuit het onderhoud waar te nemen. Het afvoeren van vuil vanuit onderhoudswerkzaamheden is niet meer als aparte post opgenomen, maar deze is in het preventief onderhoud opgenomen.

In 2021 wordt € 0,5 miljoen toegevoegd aan de reserves en naar verwachting € 1,6 miljoen onttrokken aan de reserves.

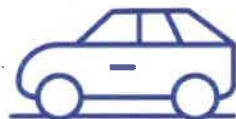
Tabel 3.3.9: Verwachte investeringsuitgaven Waterketen

Status (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026 e.v.
Potentieel	0,4	1,0	23,1	37,5	38,4	29,7	53,5
Gepland	0,5	0,5	5,2	3,2	1,5	1,5	-
Lopend	13,9	6,6	14,1	2,7	0,8	-	0,0
Eindtotaal	14,8	8,2	42,4	43,4	40,7	31,2	53,5

3.4 Programma Wegen

Het programma Wegen is gericht op voldoende veiligheid op de waterschapswegen en een goede bereikbaarheid van het beheersgebied door een juiste afstemming tussen gebruik, functie en inrichting van de wegen. Dit is vastgelegd in het Wegenbeheerprogramma 2016-2021.

Wegen

In de verkeersveiligheid staat reductie van het aantal verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden voorop. De landelijke opgave uit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid is daarbij leidend en door vertaald naar Hollandse Delta. Niet alleen is een goed inzicht in (de ontwikkeling van) de verkeersveiligheidscijfers noodzakelijk, maar ook een gedegen analyse om knelpunten en trends te kunnen signaleren en waar nodig maatregelen te nemen. Deze maatregelen kunnen fysiek van aard zijn, zoals het inrichten van wegen conform de principes van Duurzaam Veilig (basiskenmerken wegontwerp), maar ze kunnen ook gericht zijn op het beïnvloeden van het gedrag van de weggebruiker. Onder het maximum aantal ongevallen blijven is uiteraard geen einddoel; we volgen de landelijke campagne “Maak van de nul een punt” want elk ongeval is er één te veel. In 2021 wordt het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 verder doorvertaald naar een aanpak voor de waterschapswegen.

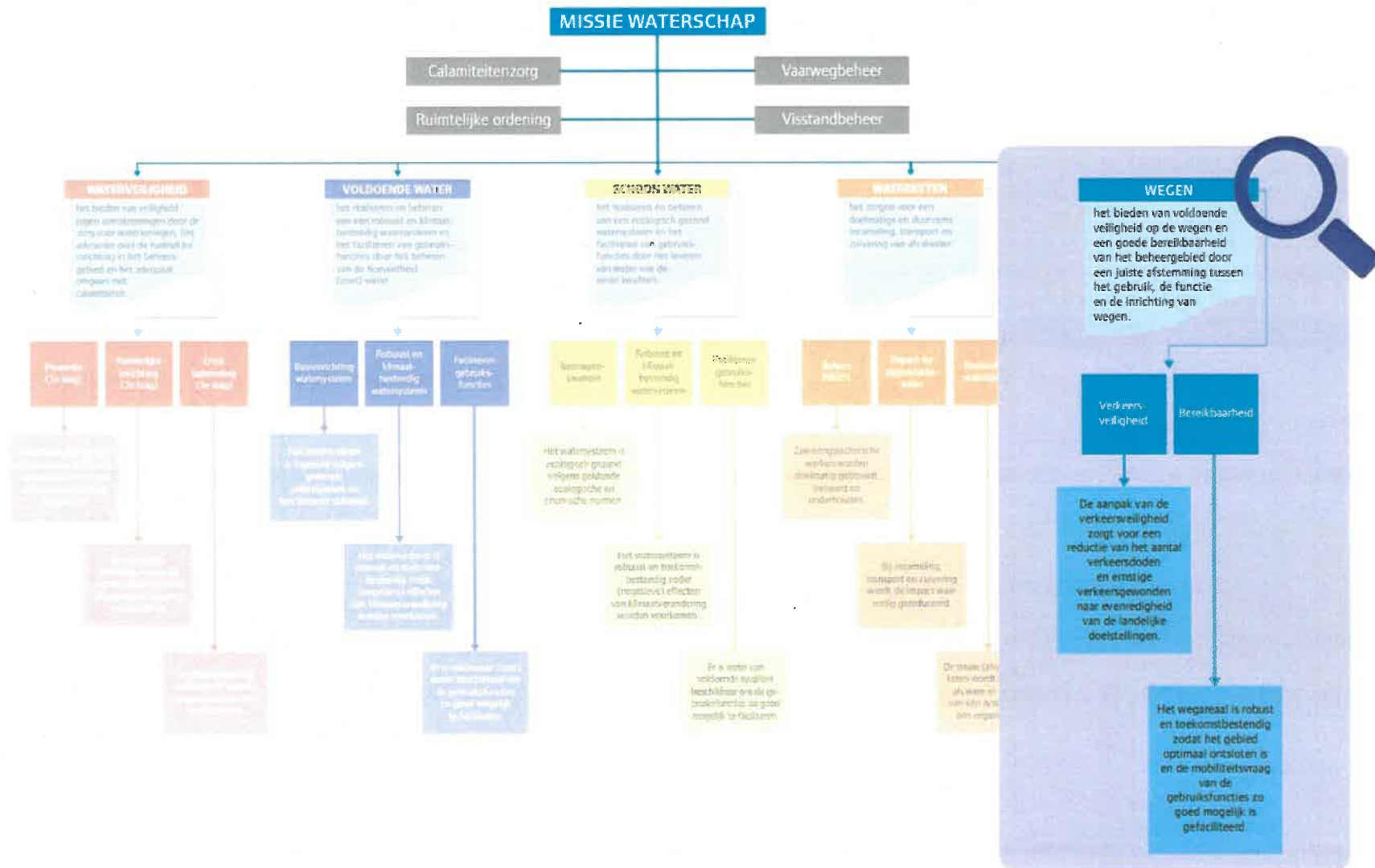
Een goede bereikbaarheid is van groot belang voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van het beheersgebied. Hollandse Delta draagt daar onder meer aan bij door de waterschapswegen te categoriseren en vervolgens in te richten conform de eisen voor de diverse categorieën. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen gebiedsontsluitingswegen (80 km/uur-wegen) en erftoegangswegen (60 km/uur-wegen). Om een goede bereikbaarheid in de toekomst te garanderen wordt daarvoor in verschillende regio's samengewerkt met collega-wegbeheerders.

Daarnaast is voor de bereikbaarheid de ketenmobiliteit van belang: een goede koppeling tussen verschillende mobiliteits-netwerken. Ook daaraan levert Hollandse Delta een bijdrage, maar gelet op de aard van het wegennet van het waterschap gaat het veelal om kleinschalige aanpassingen zoals bijvoorbeeld voorzieningen voor fietsparkeren bij enkele grotere openbaar-vervoerhaltes.

Zowel voor de verkeersveiligheid als de bereikbaarheid is een goed onderhouden wegennet nodig. Hierbij wordt per gemeente gestuurd op het vereiste kwaliteitsniveau van de wegen.

3.4.1 Wat willen we bereiken?

Figuur 3.4.1 : Doelenboom voor Wegens in het WgBP

In het Wegenbeheerprogramma 2016-2021 (WgBP) zijn de doelen voor het programma Wegen uitgewerkt via een doelenboom (zie figuur 3.4.1). Het programma Wegen omvat alle activiteiten van het waterschap die gericht zijn op voldoende veiligheid op de wegen en een goede bereikbaarheid van het beheersgebied door een juiste afstemming tussen gebruik, functie en inrichting van wegen. Het programma Wegen bestaat uit twee hoofdthema's: Verkeersveiligheid en Bereikbaarheid. In onderstaande tabel zijn de langetermijndoelen voor wegen weergegeven.

Tabel 3.4.2: Langetermijndoelen bij Wegen

Maatschappelijk doel	WSHD zorgt voor een veilig en bereikbaar wegennet door een juiste afstemming tussen gebruik, functie en inrichting van wegen.
Langetermijndoelen	<ul style="list-style-type: none"> – Verkeersveiligheid: De aanpak van de verkeersveiligheid zorgt voor een reductie van het aantal verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden naar evenredigheid van de landelijke doelstellingen. – Bereikbaarheid: Het wegareaal is robuust en toekomstbestendig zodat het gebied optimaal ontsloten is en de mobiliteitsvraag van de gebruiksfuncties zo goed mogelijk is gefaciliteerd.

Op weg naar de langetermijndoelen zijn voor de planperiode van het WgBP (2016-2021) tussendoelen gesteld. De belangrijkste doelen voor de planperiode zijn als volgt samengevat:

Tabel 3.4.3 : Doelen Wegen voor planperiode WgBP (2016-2021)

	Doel lange termijn	Doelen planperiode	Prestatie-indicator
Verkeersveiligheid	De aanpak van de verkeersveiligheid zorgt voor een reductie van het aantal verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden naar evenredigheid van de landelijke doelstellingen	<ul style="list-style-type: none"> – Het aantal verkeersdoden en ernstige verkeersgewonden is t.o.v. 2005 met ten minste 39% respectievelijk 34% gedaald . – Het % wegen dat is ingericht conform de Basiskennmerken wegontwerp is van 86% gestegen tot ten minste 90% – Nieuwe 'black spots' zijn binnen 3 jaar opgelost – Er wordt voldaan aan de zorgplicht voor het wegenbeheer zodat de kwaliteit van de wegverharding niet leidt tot verkeersonveilige situaties 	<ul style="list-style-type: none"> – De ontwikkeling van het % geregistreerde dodelijke en ernstige verkeersongevallen – Het % wegen dat is ingericht conform de Basiskennmerken wegontwerp – Het % D (zeer slecht) per gemeente

	Doel lange termijn	Doelen planperiode	Prestatie-indicator
Bereikbaarheid	Het wegareaal is robuust en toekomstbestendig zodat het gebied optimaal ontsloten is en de mobiliteitsvraag van de gebruiksfuncties zo goed mogelijk is gefaciliteerd	<ul style="list-style-type: none"> – De categorisering van de wegen is actueel – Van de 32,8 km nog aan te passen wegen is van 16,4 km de inrichting afgestemd op de categorisering – Er is bijgedragen aan optimale ketenmobiliteit door een goede verbinding van de verschillende mobiliteitsnetwerken en door een goede afstemming tussen infrastructuur en ruimtelijke ontwikkeling – Er wordt voldaan aan de zorgplicht voor het wegenbeheer zodat het onderhoud aan de wegverharding de bereikbaarheid zo min mogelijk belemmert 	<ul style="list-style-type: none"> – De actualiteit van de categorisering – Het aantal km weg waarvan de inrichting is afgestemd op de categorisering – Het aantal voertuigverliesuren als gevolg van werkzaamheden van Hollandse Delta

In de Programmabegroting worden voor het komend jaar de maatregelen opgenomen die nodig zijn om de doelen uit het Wgbp te halen. In de rapportage Waterwerken wordt gerapporteerd over de voortgang en het bereiken van de doelen.

Het jaar 2021 wordt een jaar van afronden en vooruitkijken. Maatregelen uit het huidige Wgbp dienen uitgevoerd te worden om zodoende de hierboven benoemde doelen te behalen. Daarnaast bereidt de organisatie zich voor op de komende planperiode 2022-2027 waarvoor nieuwe doelen en maatregelen vastgelegd zullen worden. Binnen het programma Wegen zijn voor 2021 de volgende speerpunten benoemd:

- Duurzaam Veilige inrichting van wegen conform het Wegenbeheerprogramma, zowel via de trajectaanpak (wegen/weggedeelten) als de gebiedsgerichte aanpak (o.a. aanbrengen kruispuntplateaus, aanpassen voorrangregelingen);
- Uitvoeren van het (groot) onderhoud aan de wegen, waardoor het aandeel wegen met de kwaliteit 'zeer slecht' wordt teruggedrongen tot dan wel niet hoger zal oplopen dan maximaal 15% per gemeente;
- Voorbereiden van het nieuwe wegenbeleid als onderdeel van het Waterbeheerprogramma 2022-2027;

- Voorbereiden van WSHD op de inwerkingtreding van de Aanvullingswet Geluid (Omgevingswet).

Duurzaam Veilige inrichting van wegen conform het Wegenbeheerprogramma

Eén van de belangrijkste (verkeersveiligheids)maatregelen die Hollandse Delta zelf kan nemen is een Duurzaam Veilige inrichting van het wegareaal conform de "Basiskennmerken wegontwerp" van het CROW. Dit zorgt er voor dat het wegtype voor de verkeersdeelnemer herkenbaar is en dat deze veilig functioneert. De aan te brengen elementen zijn nauw verbonden met de categorisering van de wegen. Gelet op de verhoogde inzet op het groot onderhoud van de wegen wordt in 2021 wederom een fors aantal wegen heringericht.

Uitvoeren van het (groot) onderhoud aan de wegen

Met een onderhoud dat gericht is op (ten minste) een veilig gebruik van de wegen wordt vanuit een technische invalshoek invulling gegeven aan de zorgplicht. Daarbij is Hollandse Delta gestart met het risicogestuurd beheer en onderhoud van objecten. Voor de feitelijke uitvoering van het noodzakelijke beheer en onderhoud wordt de ingeslagen weg naar uitvoering op basis van risicoanalyses doorgezet. Daarbij wordt de toegepaste Multi Criteria Analyse (MCA) ook in 2021 gebruikt. Daarbij vindt een afweging plaats tussen de kwaliteit

(beschikbaarheid en betrouwbaarheid), de (levensduur)kosten en de risico's van het falen of bezwijken van de wegen.

Vorbereiden van het nieuwe wegenbeleid als onderdeel van het Waterbeheerprogramma 2022-2027

Doelen voor het programma Wegen die hierin worden opgenomen zijn gericht op:

- Strategisch Plan Verkeersveiligheid (Rijksoverheid);
- Fietsplan Samen verder Fietsen (Provincie);
- Opgaven Duurzaamheid en Energietransitie (Hollandse Delta);
- Haltevisie openbaar vervoer (Provincie).

Bij de voorbereiding van het nieuwe Waterbeheerprogramma zal de set aan Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) en Kritische Succes Factoren (KSF's) in samenspraak met het Bestuur opnieuw worden bepaald.

Vorbereiden van Hollandse Delta op de inwerkingtreding van de Aanvullingswet Geluid (Omgevingswet)

Voor de inwerkingtreding zal moeten worden vastgesteld welke opgaven bij het waterschap komen te liggen. Daarbij valt te denken aan het inventariseren van noodzakelijke telgegevens, vaststellen van geluidsbelastingen alsook beoordelen van de effecten van de herziene categorisering.

3.4.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Om de doelen uit het WgBP te kunnen behalen, worden in 2021 onder meer de volgende maatregelen uitgevoerd:

- Voor het (groot) onderhoud aan de asfaltverhardingen is in deze begroting weer een ruim investeringsbudget opgenomen. Dit budget is nodig om te waarborgen dat het totale areaal wegen zich in redelijke staat bevindt (een maximaal percentage 'zeer slecht' van 15% per gemeente);
- Om de verkeersveiligheid te kunnen blijven garanderen wordt klein c.q. storingsonderhoud uitgevoerd. Ook omdat nog steeds sprake is van een toenemend aantal meldingen leidt dit tot extra (herstel) werkzaamheden;
- Ook dit jaar zijn middelen beschikbaar gesteld voor het vervangen van assets. Zoals voor kunstwerken en openbare verlichting;
- Er wordt een vervolg gegeven aan de aanpak van de bermten;
- Als gevolg van (plaatselijke en regionale) ontwikkelingen wordt, vaak samen met regiopartners als Rijk, gemeenten en/of provincie), gewerkt aan diverse

grootschalige opgaven. Zo wordt de Randweg Klaaswaal ontwikkeld en wordt gewerkt aan een pakket van maatregelen om ten tijde van de reconstructie van de Heinenoordtunnel de Hoeksche Waard bereikbaar te houden;

- Naast het Duurzaam Veilig inrichten van de wegen wordt ook extra aandacht geschonken aan de fietsinfrastructuur: verder afstemmen van de inrichting op de functie in het netwerk;
- Om voldoende beeld te hebben bij de ontwikkeling van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid worden diverse onderzoeken geïnitieerd. Ook wordt, mede gelet op het nieuwe Waterbeheerprogramma, de bestaande categorisering van de wegen geëvalueerd.

Onderstaande tabel geeft de kpi's voor het programma wegen weer en de te behalen streefwaarde in 2021 aan. Dit in de context het voorgaande jaar en de komende jaren.

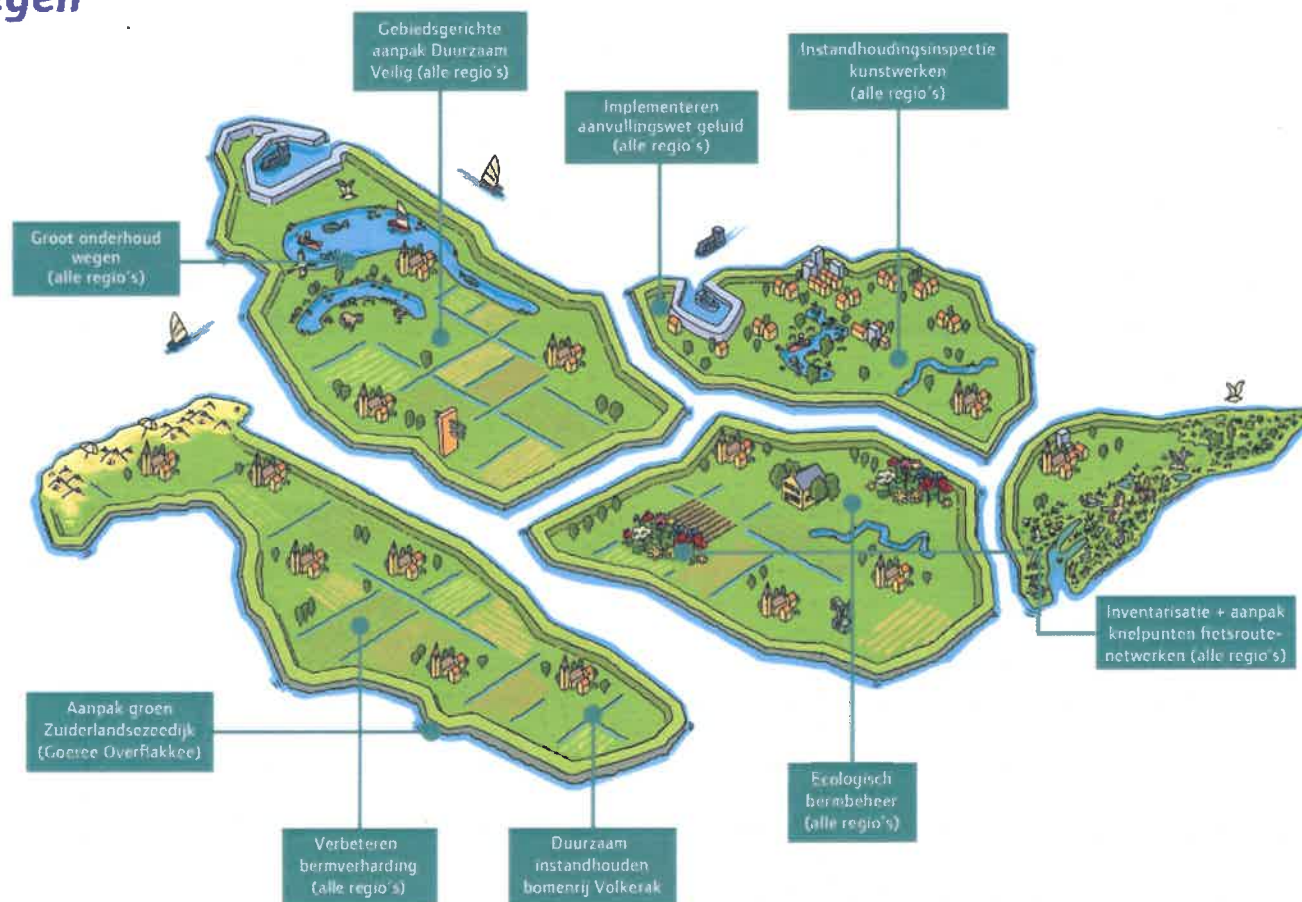
Tabel 3.4.4: Prestatie-indicatoren Wegen

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Het % wegen dat is ingericht cf. de basis-kenmerken wegontwerp	90%	%	91%	92%	93%	93%	94%
Het aantal km weg waarvan de inrichting is afgestemd op de categorisering ¹	0	km	3,3 km	3,3 km	3,3 km	3,3 km	3,3 km
Het maximale % D (zeer slecht) per gemeente	12%	%	15%	15%	15%	15%	15%

1. Dit betreft een gemiddelde per jaar, gebaseerd op een totale opgave van 46 km in de periode 2017-2030. Het gerealiseerde aantal kilometers zal in de Jaarstukken worden verantwoord.

Tabel 3.4.5: Activiteiten Wegen 2021 in beeld

Wegen

3.4.3 Wat mag het kosten?

Tabel 3.4.6: Exploitatie Wegen

Beleidsproduct (bedragen x € 1 mln.)		Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	04.10 Verkeersveiligheid	3,2	3,7	5,4	5,2	5,3	5,2	5,5
	04.20 Bereikbaarheid	11,9	13,9	13,5	14,3	15,3	16,2	16,3
Totaal Lasten		15,2	17,6	18,9	19,5	20,5	21,4	21,8
Baten	04.10 Verkeersveiligheid	-0,1	-0,2	-0,5	-0,5	-0,5	-0,3	-0,2
	04.20 Bereikbaarheid	-8,4	-8,2	-8,2	-8,2	-8,2	-8,2	-8,2
Totaal Baten		-8,4	-8,4	-8,7	-8,7	-8,7	-8,5	-8,4
Saldo van baten en lasten voor bestemming		6,8	9,2	10,2	10,8	11,9	12,8	13,5
Toevoeging aan reserves		4,8	7,4	2,3	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves		-2,3	-5,4	-2,9	-1,3	-1,0	-1,0	-1,0
Saldo van baten en lasten na bestemming		9,3	11,3	9,6	9,5	10,8	11,8	12,4

Met het opstellen van de begroting 2020 is gestart met het centraal stellen van de opgaven en activiteiten. Deze aanpak is voor de begroting 2021 verder doorontwikkeld. Ook gedurende het lopende boekjaar wordt concreter gestuurd op de vooraf vastgestelde opgave en bijbehorend pakket aan activiteiten. In 2020 is vanwege de Corona-crisis onzekerheid ontstaan ten aanzien van de realisatie van deze opgave. De ontwikkeling van deze crisis in de tweede helft van het jaar is nog onduidelijk ten tijde van het opstellen van de begroting. Vooral nog is er binnen het programma Wegen nog geen directe impact op de realisatie merkbaar. Om deze reden is gekozen de uitgangspunten voor het totaal pakket aan activiteiten te handhaven.

De begroting 2021 kent ten opzichte van de jaarschijf 2021 uit de Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2024 een aantal wijzigingen. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- Kwaliteitsimpuls ecologisch bermbeheer (PLUS-pakket Groen)
- Toename onderhoudsbudget belijning

De concrete speerpunten voor 2021 ten aanzien van het proces overdracht wegentaak worden op basis van de bestuurlijke behandeling in de

Programmabegroting 2021 ingevuld. In voorliggende begroting zijn hiervoor geen middelen opgenomen.

Ter dekking van de personele capaciteit in 2021 wordt incidenteel voor 2021 € 2 miljoen toegevoegd aan de reserves voor het uitvoeren van noodzakelijke activiteiten als wegbeheerder en activiteiten die samenhangen met een overdracht van de wegen. Hiervan is € 1,2 miljoen afkomstig vanuit de exploitatie en € 0,8 miljoen wordt overgeheveld vanuit de bestemmingsreserve kapitaallasten wegen naar de nieuw in te stellen bestemmingsreserve personele capaciteit wegen. Daarnaast wordt € 0,3 miljoen toegevoegd vanuit de exploitatie aan de algemene reserve programma Wegen ter dekking van toekomstige reeds begrote onttrekkingen en ter afdekking van de risico's.

In totaal wordt in 2021 € 2,9 miljoen onttrokken aan de reserves. Dit betreft voor € 0,8 miljoen de overheveling naar de algemene reserve ten behoeve van de personele inzet. Daarnaast vinden onttrekkingen plaats conform eerdere besluitvorming (onder andere ETW-2 onderhoud) en ter dekking van de kapitaallasten.

Tabel 3.4.7: Verwachte investeringsuitgaven Wegen

Status (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026 e.v.
Potentieel	2,4	14,0	12,9	12,1	2,9	2,5	-
Gepland	0,3	1,2	0,4	0,3	0,7	-	-
Lopend	17,3	1,5	1,5	0,2	-	-	0,0
Eindtotaal	20,0	16,7	14,8	12,5	3,5	2,5	0,0

3.5 Bestuur en organisatie

Het programma Bestuur en Organisatie is gericht op het realiseren van de bestuurlijke doelstellingen uit het Bestuursprogramma 2019-2023:

- Zorgen dat de basis op orde komt, waarbij enerzijds de achterstanden in het beheer en onderhoud worden ingelopen en anderzijds ook de veiligheid op orde wordt gebracht;
- Het versterken van de externe samenwerking, waarbij het waterschap proactief de samenwerking met andere partijen zoekt. Daarbij vormt de implementatie van de Omgevingswet nog een extra stimulans;
- Het optimaliseren van de interne samenwerking, waarbij de VV, het college en de ambtelijke organisatie vanuit een open en transparante houding opereren. Op basis van adequate informatie kan de kaderstellende en controlerende rol van de VV worden ingevuld;
- Het versterken van het bestuurlijke proces, waarbij de VV vroegtijdig meegenomen wordt in strategische processen, zoals het opstellen van een nieuw Waterbeheerprogramma, het definiëren van bedrijfswaarden, het vaststellen van Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's), et cetera.

Het realiseren van bovengenoemde doelstellingen vraagt invulling van randvoorwaarden ten aanzien van diverse onderdelen als integrale dienstverlening, personeelsbeleid en -beheer, organisatieontwikkeling, informatiemanagement en BIO/AVG. Het invullen van deze randvoorwaarden is iets wat organisatiebreed wordt georganiseerd. Daarom wordt dit vanuit het programma Bestuur en Organisatie gefaciliteerd en gecoördineerd. Naast het invullen van de randvoorwaarden omvat het programma Bestuur en Organisatie activiteiten waarmee WSHD als (uitvoerings-)organisatie op de kaart wordt gezet binnen het beheergebied, nationaal (waaronder binnen de Unie van Waterschappen) maar ook internationaal. Tevens vindt vanuit het programma Bestuur en Organisatie de toetsing op de geplande en lopende activiteiten van WSHD plaats. Het gaat hierbij om activiteiten op het gebied van communicatie en vergunningverlening, toezicht & handhaving, maar ook om activiteiten zoals veiligheid, organisatieontwikkeling, calamiteitenorganisatie, buitenlandbeleid, huisvesting juridische zaken, personeel, financiën, , datamanagement, ICT en facilitaire ondersteuning.

3.5.1 Wat willen we bereiken?

Tabel 3.5.1: Langetermijndoelen bij Bestuur en organisatie

Maatschappelijk doel	Het maatschappelijk doel is verwoord in de missie van WSHD. In de nieuwe koers en missie vormen 'zichtbaar', 'verbinden' en 'vertrouwen' kernbegrippen voor het verder uitwerken van de organisatieprincipes en de wijze waarop wordt samengewerkt tussen VV, college en ambtelijke organisatie.
Langetermijndoelen	<ul style="list-style-type: none">- Het WSHD veiligheidsniveau en de veiligheidscultuur verbeteren door het structureel en gedegen inrichten hiervan.- Reguleren van activiteiten en werken in het beheergebied van WSHD, in een goede afstemming met andere overheden conform het doel van de Omgevingswet en zodoende bijdragen aan waterveiligheid, schoon en voldoende water en veilig begaanbare (vaar)wegen.- De waterstaatkundige zorg voor het beheergebied uitvoeren onder normale en buitengewone omstandigheden, afgestemd met alle andere overheden en belanghebbenden.- Betrokkenen in het beheergebied zo goed mogelijk en actief te betrekken en te laten participeren om zo gedragen strategische keuzes te maken.- Onze dienstverlening aan onze klanten wordt uitgebreider en verloopt (ook) via digitale middelen, veilig en conform de AVG.

3.5.2 Wat gaan we hiervoor doen?

Om de doelstellingen te kunnen behalen, worden in 2021 onder meer de volgende maatregelen uitgevoerd:

Bestuur

Het algemeen bestuur wil zich meer richten op doelbereik, naast de sturing op financiële kaders. Dit betekent meer en beter sturen op de hoofdlijnen van beleid. Het college en de organisatie dienen het algemeen bestuur in staat te stellen om op hoofdlijnen te kunnen sturen. Het bestuur wil meedenken, meekijken, mee acteren bij de afwegingen die worden gemaakt in de besluitvorming en daarbij kunnen kiezen uit meerdere scenario's. Dit vraagt om een andere manier van werken en wijzigingen in het bestuurlijke besluitvormingsproces en overige processen. Het Bestuursprogramma 2019 –

2023 geeft richting aan hoe vorm gegeven wordt aan deze bestuurlijke vernieuwing en voorziet in een aantal actiepunten. Deze actiepunten en aandachtspunten zijn verwerkt in een Werkplan Bestuur 2021 – 2023 waar in 2021 uitvoering aan gegeven wordt.

Het dagelijks bestuur investeert in samenwerking, zowel met het algemeen bestuur als onderling en de organisatie. De gewenste cultuur is vertrouwen geven en verantwoordelijkheid nemen. Enerzijds loslaten en sturen op hoofdlijnen, en anderszijd geïnformeerd zijn zodat vertrouwen gerechtvaardigd is. Het werken aan meer vertrouwen is een groeiproces, waarin bestuur en organisatie samen op trekken.

Tabel 3.5.2: Prestatie-indicatoren Bestuur

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Uitvoering Werkplan Bestuur 2021 - 2023	Jaarlijkse evaluatie samenwerking VV, D&H en Organisatie	0	Meting Samenwerking	1	1	1		
	Werken met een lange termijn agenda	0		1	1	1		
	Toets van verschillende protocollen, procedures en voorschriften op effectiviteit en efficiency	0	Toets op effectiviteit en efficiency	1	1	1		
	Vergroten betrokkenheid bestuurders door regelmatig onderwerpen op locatie te bekijken en door training (o.a. via UvW/VNG)	ntb	Vergroten betrokkenheid bestuur	ntb	ntb	ntb		
	Evaluatie verbetering invulling commissiestructuur en vergader frequentie (2020) i.c.m. invoering BOB-model	0	Evaluatie	1	0	0		
Samenwerking o.b.v. vertrouwen	Periodieke collegedagen en voor- en najaar tweedaagse VV en college	8	Aantal collegedagen	8	8	8		
		2	Voor en najaar tweedaagse	2	2	2		

Communicatie

De communicatie is gericht op het borgen van de bekendheid en het vergroten van het begrip voor het waterschapswerk om daarmee duurzame betrokkenheid en steun creëren van onze inwoners, bedrijven en belanghebbenden. Hierbij wordt extra aandacht besteed aan online communicatie door de doelgroepen te benaderen met waterschapsonderwerpen die hen aanspreken via op-maat-gesneden middelen met passend taalgebruik. De website wordt verder doorontwikkeld en social media worden intensiever ingezet met een focus op interactie. Inzet op interactie betekent ook een plicht tot reactie. Daarnaast wordt de focus op de educatie voor voortgezet en hoger onderwijs gecontinueerd.

Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

WSHD begeleidt initiatieven en activiteiten van burgers en bedrijven die van invloed kunnen zijn op het functioneren of de kwaliteit van de door WSHD beheerde wateren, waterkeringen en wegen. WSHD adviseert en verbindt voorwaarden, voorschriften en beperkingen aan die activiteiten. WSHD bevordert en ziet er op toe dat deze nageleefd worden. WSHD treedt op tegen overtreders. Daarnaast adviseert WSHD op de inhoud van projectplannen van het eigen waterschap tot aanleg of vernieuwing van watersystemen of wegen. Bij de uitvoering houdt hij het waterschap aan zijn voorbeeldfunctie. WSHD levert een bijdrage aan het vernieuwen van de regelgeving.

Tabel 3.5.3: Prestatie-indicatoren Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Vergunningverlening								
Factor werkelijke behandeltd tijd vergunning- en adviesaanvragen en meldingen t.o.v. de wettelijke termijn(en)	Verhouding werkelijke behandeltd tijd t.o.v. de wettelijke termijn(en)	1,1	Factor-cijfer	>1	>1	>1	>1	>1
Toezicht								
% Naleefgedrag = % controles zonder geconstateerde overtredingen	Naleefgedrag doelgroepen (gemiddeld)	96%	%	>90%	>90%	>90%	>90%	>90%
Handhaving (repressief optreden)								
% controles waarbij bestuursrechtelijk is opgetreden	Mate waarin bestuursrechtelijk is opgetreden (sancties)	3,1%	%	<7,5%	<7,5%	<7,5%	<7,5%	<7,5%
% controles waarbij strafrechtelijk is opgetreden	Mate waarin strafrechtelijk is opgetreden (sancties)	1,5%	%	<1,5%	<1,5%	<1,5%	<1,5%	<1,5%
Kwaliteit uitvoering VTH								
% waarin voldaan wordt aan wettelijke kwaliteitscriteria VTH	Voortgang borgen kwaliteit. Mate waarin wordt voldaan aan de wettelijke kwaliteitscriteria voor uitvoering VTH-taken.	96%	%	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal gegronde (erkende) ingediende bezwaar- en beroepsschriften	Voortgang borgen kwaliteit besluiten VTH.	0	Aantal	≤2	≤2	≤2	≤2	≤2

Veiligheid

Dit veiligheidsprogramma zorgt ervoor dat WSHD weer voldoet aan haar zorgplicht binnen goed werk- en opdrachtgeverschap door het inrichten van processen onderliggend aan het Arbobeleid. Het maakt de werkwijzen van WSHD toekomstbestendig door er één standaard van te maken en het onderhoud hiervan in te richten en te borgen m.b.v. een integrale veiligheidskolom.

Daarnaast geven we veiligheid een prominente plek in de organisatie door een jaarlijkse veiligheidscampagne te organiseren in combinatie met de nulmeting op

de NEN Veiligheidsladder. Uit de nulmeting uitgevoerd in maart 2020 wordt duidelijk dat we op dit moment op Trede 1 scoren. Volgend uit de nulmeting zetten we in op 3 thema's om richting Trede 2 te bewegen: leiderschap, communicatie en procesmanagement.

Tabel 3.5.4: Prestatie-indicatoren Veiligheid

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Respons rate nulmeting Veiligheidsladder	Mate waarin collega's deelnemen aan de nulmeting	85 % (= 75 collega's)	%	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
Positie op NEN Veiligheidsladder	Het veiligheids- bewustzijn en bewust veilig handelen	Trede 1 (Trede 2= 1155, Trede 3= 2953)	Treden en puntenscore	Trede 2 (= min. 2138)	Trede 2 (= min. 2138)	Trede 3 (= min. 6280)	Trede 3 (= min. 6280)	Trede 3 (= min. 6280)
Arbo-veiligheids incidentmeldingen	Geconstateerde afwijkingen/voorvallen/incidenten in het incident meldingen systeem die afwijken van het opgestelde Arbo-veiligheidsbeleid/maatregelen en instructies	Onduidelijk, inzicht te verkrijgen met nieuwe incident meldingen systeem	Aantal	<15	<10	<7	<3	...
Voorkomen van beroepsziekten	<ul style="list-style-type: none"> - Geen nieuwe gevallen van lawaaidoofheid - Geen nieuwe gevallen van RSI door beeldschermwerken - Geen nieuwe gevallen van ziekte van Lyme 	0	Aantal	0	0	0	0	0
Voorkomen van ongevallen	Aantal ongevallen met verzuim >1dg Aantal ongevallen met dodelijke afloop	0	Aantal	0	0	0	0	0

Organisatieontwikkeling

Het jaar 2021 moet een jaar worden waarin de organisatieontwikkeling één impuls krijgt. Dat vindt plaats langs een drietal sporen. Ten eerste werken we aan de totstandkoming van een strategische organisatieplan. In dit plan formuleren we onze doelen van de organisatieontwikkeling helder en

richtinggevend, en krijgen alle aspecten van de organisatieontwikkeling een plaats. Belangrijk fundament van dit plan is de nieuwe organisatieordening. Ondertussen tuigen we het portfolio organisatieverandering op waarin we in samenhang sturen op onze activiteiten die organisatieontwikkeling raken, waaronder de implementatie van assetmanagement als sturingsprincipe van WSHD. Het benodigde leiderschap ontwikkelen we door middel van het MD-traject.

Tabel 3.5.5: Prestatie-indicatoren Organisatieontwikkeling

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
MD-traject deel II, III & IV	Afronding traject met persoonlijke ontwikkelingsplannen op het gebied van leiderschap en (bijdragen aan) de organisatieontwikkeling voor elke manager. PO is onderdeel van de gesprekscyclus.	2021	Aantal POP's afgezet tegen aantal managers	100%				
Communicatie als veranderinstrument	Bekendheid van de organisatie (verander)doelstellingen en de persoonlijke bijdrage hieraan	2021	% ten opzichte van aantal werknemers Het benoemen van minimaal 1 bijdrage aan de organisatieverandering	40%	60%	80%		
Inrichten portfoliomanagement organisatieverandering	Implementatie van portfoliomanagement	2021	Implementatie Nieuwe activiteiten worden DR en MT gewogen aan de hand van het portfolio (% van portfolio-lijst)	V 50%	70%	90%		
Strategisch Organisatieplan	Gereed Strategisch Organisatieplan, als onderdeel van de toekomstvisie WSHD	2021	Gereed Strategisch Organisatieplan	100%				
Implementatie assetmanagement	Mijlpalen assetimplementatieplan	2021	<ul style="list-style-type: none"> Assetmanagement raamwerk Asset informatie management 	50%	70%	90%		

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
			<ul style="list-style-type: none"> Inrichting asset-organisatie conform groeipad om van minimaal basisniveau te komen naar een professionele assetorganisatie 					

Calamiteitenorganisatie

Calamiteitszorg maakt onderscheid in twee fases, de 'koude fase' waarin risicobeoordeling, beleidsontwikkeling, planvorming en het opleiden – trainen – oefenen (OTO) – vakbekwaam maken en vakbekwaam houden - van iedereen ingedeeld in rollen in de calamiteitenorganisatie centraal staan. De andere fase betreft de 'warme fase' waarin een opgeschaalde calamiteitenorganisatie dreigende of acute calamiteiten bestrijdt en de nafase waarin nazorg en schadeafhandeling kan plaatsvinden en het optreden tijdens calamiteiten wordt geëvalueerd en aanbevelingen ter verbetering van de calamiteitenorganisatie wordt geïmplementeerd.

Daarnaast is het netwerkmanagement met de crisispartners bij calamiteitenbestrijding van belang, met name voor wat betreft de veiligheidsregio's VRR en VRZHZ, Rijkswaterstaat en de samenwerkende waterschappen in de regio West Nederland. Verder is het beheer van benodigde middelen voor calamiteitenbestrijding en de calamiteitenorganisatie van belang.

Hierbij wil WSHD zich verder professionaliseren en ontwikkelen van calamiteitenbestrijder naar crisispartner.

De calamiteitenorganisatie wordt opgeschaald bij dreigende of acute calamiteiten op grond van de opschalingscriteria beschreven in de calamiteitenbestrijdingsplannen. De calamiteitenorganisatie wordt in de "koude fase" vakbekwaam gemaakt en vakbekwaam gehouden door opleiding, training en oefening van iedereen ingedeeld in rollen in de calamiteitenorganisatie op basis van vastgesteld beleid in de Supplementen OTO-programma en Personele Zaken behorend bij het Calamiteitenplan. Het vakbekwaam maken en vakbekwaam houden van sleutelrollen in de calamiteitenorganisatie heeft in 2020-2021 prioriteit naast het vaststellen van OTO-Visie, Meerjaren OTO-programma en vaststelling van personeelsmanagement en vrijwilligersbeleid voor medewerkers en vrijwilligers ingedeeld in de calamiteitenorganisatie.

De dijkbewakingsorganisatie is ondergebracht bij het programma Waterveiligheid.

Tabel 3.5.6: Prestatie-indicatoren Calamiteitenorganisatie

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Calamiteitenorganisatie (warme en koude fase)								
Uitvoeren Calamiteitenplan 2020 – 2023	Plan bestaat uit diverse supplementen <ul style="list-style-type: none">• ntb	ntb						
Uitvoeren meerjarig OTO-programma (opleiden, trainen en oefenen)		1	# basistraining cruciale rollen					
Professionaliseren calamiteitenorganisatie	Ontwikkeling van calamiteitenbestrijder naar crisispartner	ntb	Gezamenlijke planvorming					
Dijkbewakingsorganisatie								
Herziening van de dijkbewakingsorganisatie	Uitvoering van het vrijwilligersbeleid t.b.v. dijkbewakingsorganisatie	ntb						

Buitenlandbeleid

Conform het Beleidskader Buitenland 2016-2021 worden enerzijds de bezoeken van buitenlandse delegaties ontvangen met een toegesneden programma en worden de ontwikkelingen rond de Europese wet- en regelgeving gevolgd. Anderzijds zijn de contacten met de twee focuslanden Ethiopië en Zuid-Afrika geïntensiveerd in het kader van de Blue Deal. De Blue Deal is vanuit de ministeries van Buitenlandse Zaken en Infrastructuur & Waterstaat samen met de Unie van Waterschappen opgezet met als doel om in 2030 maar liefst 20 miljoen mensen in 40 stroomgebieden aan méér, béter en veiliger water te helpen. WSHD participeert binnen de Blue Deal in de uitvoering van concrete projecten op het gebied van het implementeren van het waterbeheerprogramma, verbeteren van de regulering en informatiemanagement in Ethiopië en op het gebied van afvalwaterzuivering, waterverdeling en waterkwaliteit in Zuid-Afrika.

Huisvesting

Komend jaar zullen we starten met de uitvoering van een huisvestingsplan waarin uitgewerkt wordt hoe we de komende jaren verder willen en moeten ontwikkelen op deze aspecten.

Ondersteuning ten aanzien van juridische zaken, personeel, financiën, ICT, facilitaire ondersteuning

Het realiseren van de verschillende activiteiten door WSHD vraagt een solide ondersteuning ten aanzien van juridische zaken, personeel, financiën, datamanagement, ICT en op facilitaire ondersteuning. Activiteiten die onder deze ondersteuning vallen zijn divers. Voorbeelden hiervan zijn het beheer van het wagenpark, aankoop en onderhoud van hard- en software, eigendommenbeheer, archiefbeheer, gegevensbeheer, gebouwenbeheer, werving & selectie, advisering bij juridische geschillen of claims. De opgave voor deze ondersteunende processen is het borgen van de kwaliteit en integraliteit van de advisering.

Digitalisering en BIO/AVG

Om beter gesteld staan voor kwetsbaarheden rondom cybercrime is het nodig om technische maatregelen te implementeren en op gedrag van gebruikers te sturen. De digitale werkomgeving dient hiervoor optimaal te zijn ingericht, zodat gebruikers geen noodzaak zien in het zoeken naar praktische eigen oplossingen voor het gebruik van informatie. Dit vraagt tevens om plaats en tijdonafhankelijk te kunnen werken, wat ook eisen stelt aan de ICT infrastructuur.

Juridische zaken

Binnen de juridische kolom is een aantal meerjarige projecten benoemd die bijdragen aan de gestelde wettelijke gestelde kaders en doelen. Voorbeelden hiervan zijn in het kader van de Privacywet in combinatie met Baseline Informatiebeveiliging Overheid de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma AVG/BIO 2020 – 2023. Binnen de reguliere activiteiten wordt ingezet op juridische kwaliteitszorg. Stapsgewijs wordt gewerkt aan het vormgeven aan het systeem van juridische kwaliteit. Vanuit dit perspectief, goed rentmeesterschap en om verjaring en verlies van recht en bezit te voorkomen, is in 2020 gestart met het project 'Grond- en watergebruik waterschap Hollandse Delta'. Daarnaast wordt het verbetertraject 'Op weg naar Professioneel Opdrachtgeverschap door de doorontwikkeling van contractmanagement' ook in 2021 verder doorgezet. Dit meerjarige traject heeft als doel Inkoop en Contractmanagement (ICM) op professionele en uniforme wijze in te richten, te borgen en daarmee de sturing op resultaat (in- en extern) te realiseren. Binnen dit ontwikkeltraject ligt de focus op de verbinding tussen de strategische doelstellingen, de afdelingen en de werkzaamheden op operationeel niveau. De prestaties van externe opdrachtnemers zijn bepalend voor het behalen van de strategische doelstellingen. De beste manier om hier invloed op uit te oefenen is middels inkoop- en contractmanagement. Dit ontwikkeltraject is gericht op de ontwikkeling van WSHD als opdrachtgever zelf en de samenwerking met marktpartijen in hun bijdrage aan (strategische) doelen.

Tabel 3.5.7: Prestatie-indicatoren Juridische zaken

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Uitvoering Plan Juridische Kwaliteitszorg	Voeren van legal audits op de organisatie van de juridische functie , inrichting van de werkprocessen en toepassing van wet & regelgeving	0	Aantal	>1	>1	>1	>1	
Uitvoering Programma AVG/BIO	Onderdeel AVG -		%					
	Onderdeel BIO -		%					
Klachtenbehandeling	Afhandeling klachten naar tevredenheid	15	Aantal	10	5	5	5	
Professionalisering Inkoop & Contractmanagement	Implementatie strategisch inkoopbeleid	ntb						
Contractmanagement	Implementatie contractmanagement	ntb						
Project Grond- en watergebruik WSHD	Afhandeling aantal dossiers binnen het werkgebied	3413	Aantal	850	850	850	850	850

Tabel 3.5.8: Prestatie-indicatoren Inkoop en Contractmanagement

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Professionalisering Inkoop & Contractmanagement	Inrichten tenderboard – Mate van omvang sturing en bewaking i.r.t. WSHD doelen	Geen		Inrichting tenderboard (light)	Doorontwikkeling tenderboard	Sturing tenderboard categorie-management plannen	Sturing tenderboard categorie-management plannen	Sturing tenderboard categorie-management plannen
	Implementatie ICM rollen en functies	Gedifferentieerde functies en invulling		100% Uniform functiehuis ICM	Training en competenties conform functiehuis	Doorontwikkeling	Doorontwikkeling	Doorontwikkeling
	Strategische inkoop – Begeleiding van afdelingen bij opstellen ICM jaarplan per afdeling	Geen	ICM jaarplan per afdeling	Per afdeling een ICM jaarplan (aanbestedingen en periodieke evaluaties)	(toetsing) Categorie-management plannen	(toetsing) Categorie-management plannen	(toetsing) Categorie-management plannen	(toetsing) Categorie-management plannen
	Contractmanagement – Aantal contracten voor periodieke evaluaties conform CM proces	Geen CM proces en tools	CM	Uniform CM proces en tools toegepast bij 3 belangrijkste contracten per afdeling	Uitvoering jaarcyclus periodieke evaluaties (A/B leveranciers)	Uitvoering jaarcyclus periodieke evaluaties (A/B leveranciers)	Uitvoering jaarcyclus periodieke evaluaties (A/B leveranciers)	Uitvoering jaarcyclus periodieke evaluaties (A/B leveranciers)
	Contractbeheer – Administratief beheer en bewaking contracten	Geen overzicht contracten	Contracten	100% Inzicht contracten per afdeling	Administratief beheer en bewaking	Administratief beheer en bewaking	Administratief beheer en bewaking	Administratief beheer en bewaking
	Strategische inkoop – publicaties aanbestedingskalender	Geen centrale aanbestedingskalender	Aantal publicaties per jaar	1 publicatie intern	2 publicaties intern	2 publicaties intern, 1 publicatie extern	2 publicaties intern, 2 publicatie extern	2 publicaties intern, 2 publicatie extern
	Transactieproces - % van inkoopuitgaven matchen met de orderfacturen	Start P2P	%	50% orderfacturen	60% orderfacturen	70% orderfacturen	90% orderfacturen	95% orderfacturen

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
	Transactieproces – doorlooptijd verwerken facturen minder dan 5 dagen	Twee weken	dagen	5 dagen	5 dagen	5 dagen	5 dagen	5 dagen
	Transactieproces – contract compliancy	15% van de inkopen valt onder bestaande contracten	%	30% van de inkopen valt onder bestaande contracten	50% van de inkopen valt onder bestaande contracten	60% van de inkopen valt onder bestaande contracten	70% van de inkopen valt onder bestaande contracten	80% van de inkopen valt onder bestaande contracten

Personeel

Om de opgave van WSHD te realiseren is ingezet op zowel groei als ontwikkeling van de organisatie. Deze groei wordt niet alleen bereikt door de werving van nieuwe medewerkers, maar ook door te blijven investeren in de huidige medewerkers en deze te behouden voor de organisatie. Medewerkers moeten fit zijn maar vooral ook fit blijven voor hun werk, zodat aanwezige kwaliteiten optimaal worden benut. Het strategische personeelsplan gaat in 2021 volgend op het strategische organisatieplan en de nieuwe organisatieordening meer zicht geven op het aanwezige potentieel afgezet tegen de (ontwikkel)opgave van de organisatie. Met als doel nu en in de toekomst te beschikken over voldoende en gekwalificeerde medewerkers. We hechten daarbij veel waarde aan diversiteit en inclusiviteit binnen onze organisatie. WSHD wil een aantrekkelijke en eigentijdse werkgever zijn en dit ook naar buiten toe uitstralen. Daarom wordt gebouwd aan een duidelijk en sterk werkgeversmerk aansluitend bij de vernieuwde

organisatievisie. Alles vanuit de gedachte 'één WSHD' en met de kernwoorden: zichtbaar, verbinden en vertrouwen.

Om dit mogelijk te maken wordt in navolging van het advies van de rekenkamercommissie extra geïnvesteerd in de ontwikkeling van de afdeling P&O met als doel de positie van deze afdeling in de organisatie te versterken. De digitalisering van HR-processen in 2021 en 2022 moet eveneens leiden tot een kwaliteitsverbetering van de P&O dienstverlening binnen de organisatie. Tevens wordt vanuit deze afdeling ingezet op versterking van de veiligheidskolom en ontwikkeling medewerkers.

Tabel 3.5.9: Prestatie-indicatoren Personeel

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Strategische personeelsplanning	Strategische personeelsplanning is volledig uitgevoerd en een organisatie brede rapportage is opgesteld.	2021	Procent	100				
Bezetting	Deze indicator geeft het aantal medewerkers in dienst van WSHD weer afgezet tegen de formatie.	83% (31 januari 2020)	Procent	90	92,5	95	95	95
Participatiemedewerkers	Op basis van quotumregeling wordt minimale aantal participatiemedewerkers (medewerkers vallend onder doelgroepenregister) bepaald.	5 (1 mei 2020)	aantal	10	14			

Financiën

Vanuit de financiële ondersteuning worden jaarlijks de verschillende producten binnen de planning & control cyclus opgesteld. Binnen de planning & control cyclus zijn dit de kaderbrief, de programmabegroting en meerjarenraming, de bestuursrapportage, de begrotingswijzigingen en de jaarstukken. Daarnaast worden maandelijks rapportages voor het bestuur opgesteld.

Ook vindt de administratieve vastlegging van inkomende en uitgaande facturen plaats, worden de processen rondom de afwikkeling van inkomende facturen in gang gezet en begeleid, wordt het betalingsverkeer uitgevoerd, de administratie met betrekking tot subsidies gevoerd, de salarisadministratie verzorgd, treasurybeheer en worden de werkzaamheden ten behoeve van de accountantscontroles geregeld.

Tabel 3.5.10: Prestatie-indicatoren Financiën

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Gerealiseerde gemiddelde betaaltermijn	Deze indicator geeft het aantal dagen weer dat een factuur betaald is na ontvangstdatum van de factuur.	21 dagen (2019)	Dagen	30	30	30	30	30
Het % facturen dat binnen de reguliere termijn van 30 dagen is betaald.		95%	Procent	90%	90%	90%	90%	90%

Facilitaire ondersteuning

Naast de reguliere werkzaamheden voor de facilitaire componenten (gebouwenbeheer, catering, service meldpunt, schoonmaak et cetera) gaan we

komend jaar verder inzetten op verduurzaming van onze facilitaire uitvoering. Initiatieven en ontwikkelingen worden gevolgd en waar mogelijk opgepakt.

3.5.3 Wat mag het kosten?

Beleidsproduct (bedragen x € 1 mln.)		Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten	07.10 Bestuur	8,6	10,8	13,2	15,5	16,0	15,8	15,7
	07.20 Externe Communicatie	1,6	1,9	2,6	2,5	2,5	2,5	2,6
	07.30 Regulering	7,1	8,3	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
	07.40 Calamiteitenorganisatie	0,8	0,8	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0
	07.90 Bedrijfsvoering	6,8	4,3	5,8	5,7	5,2	5,2	5,1
Totaal Lasten		24,8	26,1	30,0	32,0	32,0	31,9	31,9
Baten	07.10 Bestuur	-3,4	-0,9	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
	07.20 Externe Communicatie	0	0	0	0	0	0	0
	07.30 Regulering	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
	07.90 Bedrijfsvoering	-3,0	-3,7	-5,6	-5,7	-5,8	-5,8	-5,9
Totaal Baten		-6,5	-4,8	-6,5	-6,6	-6,6	-6,7	-6,7
Saldo van baten en lasten voor bestemming		18,3	21,3	23,6	25,5	25,4	25,2	25,1
Toevoeging aan reserves		2,8	0,6	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves		-6,4	-6,1	-0,5	-0,2	0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		14,7	15,8	23,1	25,3	25,4	25,2	25,1

In de meerjarenraming 2021-2024 (begroting 2020) was voorzien dat door de toename van formatie vanuit Huis op Orde zogenoemde tweede orde effecten zouden volgen, zoals kosten voor opleidingen, leaseauto's en versterking van ondersteunende afdelingen. In de meerjarenraming was hiervoor een bedrag opgenomen. Bij het opstellen van de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2025 is dit bedrag op een aantal punten nader geconcretiseerd en is het budget op de juiste plaatsen opgenomen en verantwoord.

In de begroting de ramingen voor de kapitaallasten geactualiseerd op basis van de inzichten ten aanzien van de investeringen en de verwachtingen ten aanzien van de uitvoering in de komende jaren. Daarnaast zijn additionele budgetten opgenomen voor:

- het inrichten en doorontwikkelen van de randvoorwaarden van producten en diensten ten behoeve van de aansluiting van systemen naar het digitaal stelsel omgevingswet (€ 0,2 miljoen)

- het in de markt zetten van vergunning met als doel de achterstanden in de beoordeling van vergunning in te lopen (€ 0,2 miljoen)
- bestuurlijke vernieuwing en samenwerking tussen VV en college (€ 0,1 miljoen, incidenteel)
- verantwoording van het budget voor duurzaamheid (CDE) onder Bestuur en Organisatie in plaats van binnen één afzonderlijk programma (€ 0,25 miljoen)
- verhoging van het budget (€ 0,35 miljoen) voor 4 sporen om verder te werken aan kennisdeling, bewustwording en stimuleren van klimaatadaptief handelen bij burgers en bedrijven. Deze sporen zijn; Subsidie (Stimuleren van klimaatadaptieve maatregelen), Kennis delen (bijvoorbeeld de klimaat-effectatlas, de Straadkrant en operatie Steenbreek en onderzoek waterkwaliteit), Projecten (projecten uit samenleving steunen en verder brengen) en Toekomst (netwerkaanpak verkennen opzetten en uitvoeren).

In 2021 wordt € 0,5 miljoen onttrokken aan de reserve tariefsegalisatie uitbreiding formatie (€ 0,4 miljoen) en aan de bestemmingsreserve digitalisering.

Tabel 3.5.4: Verwachte investeringsuitgaven Bestuur en organisatie

Status (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026 e.v.
Potentieel	0,5	1,4	2,4	0,3	-	-	-
Gepland	-	0,4	1,0	-	-	-	-
Lopend	8,4	4,0	-	-	-	-	0,0
Eindtotaal	8,9	5,7	3,4	0,3	-	-	0,0

3.6 Algemene dekkingsmiddelen

Het programmaplan wordt afgesloten met een overzicht van de dekkingsmiddelen, hieronder vallen de belastingheffing, het invorderingsbeleid en de kwijtschelding. De belastingheffing vindt plaats op basis van wet- en regelgeving. De heffingen worden ingezet voor waterschap gerelateerde taken. Hierbij wordt gestreefd naar een evenwichtige verdeling van kosten over de categorieën. SVHW voert de heffing en invordering uit. Tot slot is hier de post onvoorzien opgenomen.

Tabel 3.6.1: Prestatie-indicatoren Algemene dekkingsmiddelen

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Het % percentage van alle aanslagen dat voor 31 december van het betreffende jaar is opgelegd	97,88% (2019)	%	98%	98%	98%	98%	98%

3.6.1 Wat mag het kosten?

Beleidsproduct (bedragen x € 1 mln.)	Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten							
08.10 Onvoorzien	0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
08.20 Algemene lasten en baten	6,7	4,9	5,2	7,6	8,4	11,8	29,5
08.30 Belastingopbrengst	0	0	0	0	0	0	0
08.40 Exploitatiesaldo (alg reserves)	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	6,7	5,1	5,4	7,8	8,6	12,0	29,7
Baten							
08.20 Algemene lasten en baten	-1,7	-0,2	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
08.30 Belastingopbrengst	-158,8	-165,4	-175,0	-185,4	-196,5	-208,2	-220,6
08.40 Exploitatiesaldo (alg reserves)	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-160,5	-165,6	-176,0	-186,4	-197,5	-209,2	-221,6
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-153,9	-160,4	-170,5	-178,6	-188,8	-197,2	-191,9
Toevoeging aan reserves	10,2	0	0	1,5	0	0	0
Onttrekking aan reserves	-1,8	-8,2	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming	-145,4	-168,7	-170,5	-177,1	-188,8	-197,2	-191,9

De belastingopbrengst voor 2021 neemt toe ten opzichte van 2020 maar is lager dan de verwachtingen uit de meerjarenraming vanuit de Programmabegroting 2020.

4 Paragrafen

4.1 Ontwikkelingen sinds vorig begrotingsjaar

Bij het opstellen van de Programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 is rekening gehouden met de volgende in- en externe ontwikkelingen.

COVID-19 pandemie

Het opstellen van de Programmabegroting 2021 en de meerjarenraming tot 2025 is omgeven door een grote onzekerheid ten aanzien van de ontwikkelingen rond de COVID-19 pandemie, die sinds het eerste kwartaal van 2020 voor grote maatschappelijke veranderingen wereldwijd heeft gezorgd. De effecten van deze pandemie zijn niet alleen van belang voor de te realiseren activiteiten en de daarbij horende uitgaven, maar ook voor de opgave (bijvoorbeeld voor het zuiveren) en de daarbij horende inkomsten.

Daarnaast hebben de afgelopen maanden geleerd dat de effecten van deze pandemie op vele terreinen te merken zijn. Digitale bestuursvergaderingen, regulier thuiswerken, onzekerheid ten aanzien van levertijden, et cetera vormen slechts voorbeelden hiervan. Bij het opstellen van de Programmabegroting was er in Nederland sprake van de zogenaamde 2^e golf en onzekerheden ten aanzien van het ontwikkelen van vaccins, waardoor de voorspellende waarde van de toekomst nog verder afgenomen is.

Tweede Kamer verkiezingen

In maart 2021 staan de reguliere verkiezingen voor de Tweede Kamer gepland. Op basis van de uitslag zal een informatie- en formatie-proces volgen, waarna een nieuw kabinet aan de slag gaat. Voor het nieuwe kabinet liggen vele opgaven, zoals COVID-19, economisch herstel, Brexit, klimaatakkoord, stikstof- en PFAS-problematiek, pensioenakkoord, woningnood, Omgevingswet. Vanuit de Unie zal – in nauw overleg met het IPO en VNG – gekeken worden naar de aspecten die daarbij voor de waterschappen van belang zijn en die in het nieuwe Regeerakkoord een plek krijgen.

Bestuurlijke aspecten WSHD

De start van de nieuwe dijkgraaf de heer Bonjer op 1 mei 2020 stond volop in het teken van de Corona-crisis, waarbij digitale bestuursbijeenkomsten en vergaderingen bijna wekelijks plaatsvonden. Hoewel het hierdoor mogelijk was om rechtsgeldige besluiten te kunnen nemen, geeft deze wijze van vergaderen wel een andere invulling van de normale bestuurlijke processen. In nauwe samenspraak met de Agendacommissie uit de VV is een werkwijze gevonden en worden ontwikkelingen en mogelijke alternatieven besproken. Hierdoor wordt de slagvaardigheid van het bestuurlijk handelen verbeterd.

Organisatieontwikkeling en cultuurverandering

Na de bestuurlijke en organisatorische crisis van 2019 is medio 2020 een nieuwe grof-structuur voor de ambtelijke organisatie ontwikkeld. Daarbij is ook een nieuwe missie en visie tot stand gekomen rond de kernbegrippen 'zichtbaar', 'vertrouwen', 'verbinden'. Per 1 september 2020 is mevrouw Steendijk als nieuwe secretaris-directeur van gestart. Onder haar leiding zal de fijnstructuur en de finalisering van het veranderingsproces in 2021 vorm gegeven worden.

Naast het transformatieproces van de werkorganisatie wordt in 2021 ingezet op het versterken van het bestuurlijke proces aan de hand van de volgende speerpunten: Koers en functie WSHD, externe positionering, vergaderen en commissies binnen de VV, kaders stellen, en omgangsvormen en vertrouwen.

4.2 Uitgangspunten en normen

Voor de Programmabegroting 2021 en de hierop aansluitende meerjarenraming tot en met 2025 zijn onderstaande uitgangspunten en normen gehanteerd:

- WSHD streeft naar een structureel sluitende begroting. Structurele lasten dienen te worden gedekt door structurele baten.
 - De belastingopbrengst is een reguliere begrotingspost en geen sluitpost.
 - Reserves worden benut ter dekking van incidentele uitgaven en niet ter dekking van structurele uitgaven.
 - Voor de prijsindexatie van materiële budgetten is in de meerjarenraming rekening gehouden met 2% inflatiecorrectie.
 - Voor de raming van de loonkosten 2021 is rekening gehouden met het geldende CAO akkoord. In verband met het aflopen van dit akkoord is daarnaast voor 2021 en in de meerjarenraming voor de loonkosten gerekend met 1,5% verhoging.
- Voor de berekening van de rentelasten is voor de in 2021 nieuw aan te trekken langlopende geldleningen een rente van 0,875% aangehouden. Voor de rente voor nieuw aan te trekken langlopende geldleningen in 2022 is gerekend met 1,5% en vanaf 2023 met 2% . Voor kortlopende leningen is uitgegaan van 0,25% (vanaf 2022 0,5%). Het renteomslagpercentage is vastgesteld op 2,01%.
 - Het waterschap verricht diensten en/of werkzaamheden ten behoeve van derden. Als daarbij geen vaste tariefafspraken zijn gemaakt, wordt een uurtarief berekend op basis van de salarisschaal per medewerker plus een opslag voor overheadkosten. Voor het begrotingsjaar 2021 gelden de volgende uurtarieven per salarisschaal:

Component /Schaal (in €)	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Loonkosten inclusief overhead (exclusief BTW)	79	82	85	90	96	103	110	118	128

4.3 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die als eenmalig ten opzichte van de voorgaande en komende begrotingsjaren worden beschouwd. Incidentele baten en lasten verminderen het zicht op de reguliere, meerjarige nettokosten. Het buiten beeld laten van de incidentele baten en lasten op het resultaat na bestemming levert een zuiver netto resultaat wat meer inzicht biedt in het meerjarig structureel financieel perspectief.

Bij incidentele baten en lasten wordt als richtlijn gehanteerd dat deze baten en lasten zich gedurende maximaal 3 jaar voordoen (artikel 4.14

Waterschapsbesluit). Toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal drie jaar met als doel het dekken van structurele lasten. Daarnaast worden meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een besluit van de VV aangewezen als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan drie jaar.

Tabel Samenvattend overzicht incidentele baten en lasten					
Structureel begrotingssaldo (bedragen x €1 mln.)	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo van baten en lasten	3,9	2,4	0,6	-0,5	-0,4
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-3,8	-2,4	-0,6	0,5	0,4
Begrotingssaldo na bestemming	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Waarvan incidentele baten en lasten	-1,0	-0,4	0,9	0,8	2,0
Structureel begrotingssaldo	-1,0	-0,4	0,9	0,8	2,0

In het hieronder opgenomen overzicht zijn de incidentele baten en lasten van € 50.000 en hoger opgenomen.

Omschrijving (bedragen x €1 mln.)		2021	2022	2023	2024	2025
Incidentele lasten						
Waterveiligheid	HWBP	2,9	1,6	0,3	1,7	1,7
Waterveiligheid	1ste beoordelingsronde	1,2	0,3	-	-	-
Water	Amoveren gemaal torenstee	0,2	-	-	-	-
Bestuur en Organisatie	Kosten project oneigenlijk grondgebruik	-	-	-	0,2	-
Bestuur en Organisatie	Project HR digitaal	0,1	0,1	-	-	-
Waterveiligheid	Inzet reserves	1,2	0,5	-	-	-
Water	Inzet reserves	2,3	1,9	2,0	1,9	1,8
Waterketen	Inzet reserves	0,5	1,3	-	-	-
Wegen	Inzet reserves	2,3	-	-	-	-
Bestuur en Organisatie	Inzet reserves	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	Inzet reserves	-	1,5	-	-	-
Totaal incidentele lasten		10,7	7,2	2,3	3,8	3,5
Incidentele baten						
Waterveiligheid	HWBP	-1,6	-0,1	1,1	-	-
Waterveiligheid	Grondverkoop project oneigenlijk grondgebruik	-	-	-	-0,2	-
Water	Grondverkoop project oneigenlijk grondgebruik	-	-	-	-1,0	-
Waterketen	Grondverkoop project oneigenlijk grondgebruik	-	-	-	-0,2	-
Wegen	Grondverkoop project oneigenlijk grondgebruik	-	-	-	-0,2	-
Bestuur en organisatie	Grondverkoop project oneigenlijk grondgebruik	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Waterveiligheid	Inzet reserves	-2,4	-0,7	-	-	-
Water	Inzet reserves	-2,7	-4,2	-1,5	-0,4	-0,4
Waterketen	Inzet reserves	-1,6	-1,1	-	-	-
Wegen	Inzet reserves	-2,9	-1,3	-1,0	-1,0	-1,0
Bestuur en Organisatie	Inzet reserves	-0,5	-0,2	-	-	-
Totaal incidentele baten		-11,7	-7,6	-1,5	-3,0	-1,5
Saldo van incidentele baten en lasten		-1,0	-0,4	0,9	0,8	2,0

4.4 Doorbelasting indirecte kosten (Kostentoerekening)

WSHD kent drie taken: het watersysteembeheer, het zuiveringsbeheer en het wegenbeheer. Alle lasten moeten worden toegerekend naar deze taken om de belastingtarieven per taak te kunnen bepalen. De lasten worden zoveel mogelijk direct aan de programma's Waterveiligheid, Water, Waterketen en Wegen toegerekend. Voor de lasten van een aantal onderdelen en activiteiten inclusief daarbij behorende middelen is directe toerekening niet eenvoudig mogelijk omdat deze ten dienste staan van verschillende programma's. Dit betreft de volgende onderdelen en activiteiten: algemeen en dagelijks bestuur, externe communicatie, vergunningverlening handhaving, calamiteitenorganisatie en bedrijfsvoering en ondersteuning. Deze activiteiten en bijbehorende lasten worden verzameld in het programma Bestuur en Organisatie. De kosten van dit programma vormen de zogenoemde indirecte lasten. Met verdeelsleutels worden deze lasten toegerekend naar de directe programma's. De verdeelsleutels worden berekend op basis van de gemiddelde directe kosten per heffing in de primitieve begrotingen van de afgelopen vier jaar. Dat percentage wordt afgerond op 5% of een veelvoud daarvan. Elk jaar worden bij de nieuwe begroting de berekende percentages getoetst.

Over de jaren 2017-2020 is het beeld als volgt:

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	2017	2018	2019	2020	Gemiddeld	in %	Afgerond
Watersysteemheffing	41,4	51,2	52,0	67,2	52,9	46,8%	45%
Zuiveringsheffing	47,3	42,9	44,6	53,5	47,0	41,6%	45%
Wegenheffing	10,6	10,9	13,2	18,0	13,2	11,7%	10%
Totaal	99,3	105,0	109,8	138,7	113,2		

De toetsing van de berekende percentages over de jaren 2017-2020 laat zien dat op basis van de primitieve begrotingen de verhouding gaat schuiven. Procentueel gezien worden de gemiddelde kosten binnen de watersysteemheffing en de wegenheffing hoger en dalen de gemiddelde kosten binnen de zuiveringsheffing. Dit is het beeld op basis van de primitieve begrotingen. De jaarstukken (gerealiseerde kosten) van de afgelopen jaren laten zien dat de realisatie binnen de watersysteemheffing lager is ten opzichte van de begroting. Bij de zuiveringsheffing is de realisatie daarentegen hoger of nagenoeg gelijk aan de

begroting. Op basis van het totale beeld van de primitieve begrotingen en de jaarstukken is procentuele verdeling van de indirecte kosten voor 2021 gelijk gehouden aan 2020, zijnde 45-45-10.

Dit leidt tot onderstaande verdeling:

Programma	Beleidsproduct	Water-systeem	Zuiveren	Wegen
Waterveiligheid		100%		
Water		100%		
Waterketen			100%	
Wegen				100%
Bestuur en organisatie	Bestuur	45%	45%	10%
	Externe communicatie	45%	45%	10%
	Regulering	90%	10%	
	Calamiteitenorganisatie	70%	20%	10%
	Bedrijfsvoering en ondersteuning	45%	45%	10%
Algemene dekkingsmiddelen	Algemene lasten en baten	45%	45%	10%
	Onvoorzien	45%	45%	10%
	Belastingen			
	Exploitatiesaldo			

De kosten voor bedrijfsvoering en ondersteuning (waaronder personeelskosten, huisvesting, automatisering) worden doorbelast op basis van geprognosticeerde uren per beleidsproduct.

4.5 Reserves en voorzieningen

Deze paragraaf biedt een overzicht van de algemene reserves, tariefegalisatiereserves, bestemmingsreserves en voorzieningen. De basis voor de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen is het beleid

zoals geformuleerd in de beleidsnota 'Reserves en voorzieningen' vastgesteld door de Verenigde Vergadering.

4.5.1 Reserves

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Saldo per 31-dec	Saldo per 31-dec	Saldo per 31-dec	Saldo per 31-dec	Saldo per 31-dec
Totaal Algemene reserves	11,6	0,3	-0,9	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1
Totaal Bestemmingsreserves	32,3	4,3	-2,4	34,3	34,8	35,3	35,8	36,2
Totaal Egalisatiereserves	13,4	1,7	-6,9	8,2	5,3	4,2	4,2	4,2
Totaal reserves	57,2	6,4	-10,1	53,5	51,1	50,6	51,1	51,5

4.5.2 Algemene reserves

Omschrijving (bedragen in €)	Saldo per 1-jan	Storting	Onttrekking	Saldo per 31-dec	Saldo per 31-dec	Saldo per 31-dec	Saldo per 31-dec	Saldo per 31-dec
Algemene reserves								
811001 Algemene reserve Waterveiligheid	1,7		-0,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
811002 Algemene reserve Water	3,6			3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
811003 Algemene reserve Waterketen	5,6			5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
811004 Algemene reserve Wegen	0,4	0,3	-0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
811005 Algemene reserve Algemene beleidstaken	0,3			0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Totaal Algemene reserves	11,6	0,3	-0,9	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1

Een algemene reserve is een reserve waaraan de Verenigde Vergadering geen specifieke bestemming heeft gegeven en die als buffer fungeert om eventuele financiële tegenvallers op te vangen. WSHD kent de volgende algemene reserves: Algemene reserve programma Waterveiligheid, Algemene reserve programma Water, Algemene reserve programma Waterketen, Algemene reserve programma Wegen en de Algemene reserve Algemene beleidstaken.

Algemene reserve programma Waterveiligheid (811001)

In 2021 wordt € 0,35 miljoen onttrokken aan de algemene reserve ter dekking van incidenteel hogere lasten in 2021.

Algemene reserve programma Wegen (811004)

Om het weerstandsvermogen in 2021 op peil te houden, wordt € 0,3 miljoen gestort in deze reserve. In 2021 wordt € 0,5 miljoen onttrokken om de onttrekkingen conform de meerjarenraming mogelijk te maken.

4.5.3 Bestemmingsreserves

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan 2021	Storting	Onttrek- king	Saldo per 31-dec 2021	Saldo per 31-dec 2022	Saldo per 31-dec 2023	Saldo per 31-dec 2024	Saldo per 31-dec 2025
Bestemmingsreserves								
813010 Budgetoverhevelingen	0,1		-0,1	-	-	-	-	-
813014 Bestemmingsres. Baggeren	7,0	2,3		9,4	11,3	13,2	15,1	16,9
813015 Best.Res.Grensoverschrijdend afvalwater	0,4			0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
813019 Best.Res.Persoonsgebonden basisbudget	1,2			1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	3,6			3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	4,6		-0,3	4,3	4,1	3,8	3,5	3,2
813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	1,2		-0,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
813025 CMK Monitoring	0,7		-0,1	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2
813026 Bestemmingsreserve Kapitaallasten Wegen	11,6		-1,8	9,8	8,7	7,7	6,6	5,6
813028 Best.Res. AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,9		-	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
813032 BR personele capaciteit wegen	-	2,0		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Totaal Bestemmingsreserves	32,3	4,3	-2,4	34,3	34,8	35,3	35,8	36,2
Egalisatiereserves								
812001 Reserve Tariefegalisatie Watersysteemheffing	8,6	1,2	-4,4	5,5	2,9	1,8	1,8	1,8
812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheffing	3,5	0,5	-1,6	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4
812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	0,7		-0,4	0,2	-	-	-	-
812004 Reserve Tariefegalisatie Uitbreiding formatie	0,6		-0,4	0,2	-	-	-	-
Totaal Egalisatiereserves	13,4	1,7	-6,9	8,2	5,3	4,2	4,2	4,2

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de Verenigde Vergadering een bepaalde bestemming heeft gegeven. De bestemmingsreserves worden onderverdeeld in 'Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie' en 'Overige bestemmingsreserves'. Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie (egalisatiereserves) zijn reserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven. Deze reserves hoeven niet specifiek besteed te worden (artikel 4.52 Waterschapsbesluit).

Overige bestemmingsreserves Budgetoverhevelingen (813010)

De bestemmingsreserve budgetoverhevelingen wordt gebruikt bij bedragen die vanuit enig kalenderjaar worden overgeheveld naar een volgend kalenderjaar. Binnen de reserve budgetoverhevelingen is voor 2021 een post van € 0,1 miljoen onttrekking opgenomen voor de kap en herplant van de bomenrij langs het Volkerak.

Baggeren (813014)

In de komende jaren zal WSHD een aantal grote wateren moeten baggeren. De kosten die hieruit voortvloeien drukken op de exploitatie en kunnen daarmee flinke fluctuaties in de kosten voor baggeren veroorzaken. Het doel van deze reserve is het opvangen van deze fluctuaties. In 2021 wordt € 2,3 miljoen toegevoegd aan de reserve.

Onderhoud CMK (813023)

Voor de instandhouding van de waterstaatkundige werken, gerealiseerd in het project Compenserende Maatregelen Kier (CMK), krijgt WSHD van RWS de onderhoudsgelden voor een periode van 10 jaar vergoed. In de VV-vergadering van januari 2018 is besloten deze eenmalige bijdrage (€ 4,5 miljoen) toe te voegen aan de bestemmingsreserve Onderhoud Compenserende Maatregelen Kier. Vanuit deze reserve zullen de komende jaren middelen vrij vallen ten gunste van de exploitatie ter dekking van de uit te voeren onderhoudswerkzaamheden. In 2021 is dit € 0,3 miljoen.

Digitalisering (813024)

Ter dekking van de kosten voor de digitale transformatie en de wijzigingen die dit met zich mee brengt om de organisatie op orde te brengen en houden, is deze reserve ingesteld. In 2021 wordt € 0,1 miljoen onttrokken ten behoeve van AVG/BIO.

CMK Monitoring (813025)

Bij Burap 2-2018 heeft de VV ingestemd met het vormen van een bestemmingsreserve CMK Monitoring. Vanuit deze reserve worden de kosten voor de monitoring tot en met 2028 gedekt. In 2021 bedraagt de onttrekking aan deze reserve € 0,1 miljoen.

Kapitaallasten Wegen (813026)

Ter dekking van de kapitaallasten voor de projecten gericht op de trajectaanpak van diverse wegen heeft de VV bij Burap 2-2018 ingestemd met het vormen van een bestemmingsreserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve zullen de komende jaren middelen vrij vallen ten gunste van de exploitatie ter dekking van de afschrijvingslasten wegen. In 2021 is dit € 1,0 miljoen.

Daarnaast wordt aan deze reserve € 0,8 miljoen onttrokken ten gunste van de bestemmingsreserve personele capaciteit wegen ter dekking van de incidentele

kosten voor de personele inzet in 2021 voor het uitvoeren van noodzakelijke activiteiten als wegbeheerder. Dit omdat de afgelopen jaren niet is geïnvesteerd in de personele sterkte voor de wegentaak in afwachting van het al dan niet realiseren van de intentieovereenkomst tot overdracht van de wegen.

Naast de onttrekking voor kapitaallasten worden aan deze reserve ook middelen onttrokken ter vorming van de bestemmingsreserve capaciteit wegen. Het doel van deze reserve wordt daarmee gewijzigd. Daarom wordt voorgesteld de naam te wijzigen van bestemmingsreserve kapitaallasten Wegen in bestemmingsreserve Wegen. De reserve dient hiermee een breder doel ter dekking van extra kosten binnen het programma Wegen.

Personele capaciteit wegen (813032)

Voor de incidentele kosten van de personele capaciteit in 2021 voor het uitvoeren van noodzakelijke activiteiten als wegbeheerder en de activiteiten die samenhangen met een overdracht van de wegen wordt een nieuwe bestemmingsreserve gevormd van € 2,0 miljoen.

Egalisatiereserves

Tariefegalisereserve Watersysteemheffing (812001)

Bij de VV van 25 september 2019 is besloten de mutaties op de budgetten eerste beoordelingsronde primaire waterkeringen voor de jaren 2019 tot en met 2022 op te vangen via de tariefsegalisatiereserve watersysteemheffing. Voor 2021 betreft een toevoeging van € 1,2 miljoen. Daarnaast wordt € 4,4 miljoen onttrokken waarvan € 0,5 miljoen is voorgesteld in de Kaderbrief 2021.

Tariefegalisereserve Zuiveringsheffing (812002)

In 2021 wordt € 0,5 miljoen toegevoegd aan deze reserve. Daarnaast wordt € 1,6 miljoen onttrokken aan de reserve, waarvan € 1,0 miljoen is voorgesteld in de Kaderbrief 2021.

Tariefegalisereserve Wegenheffing (812003)

In 2021 wordt € 0,4 miljoen onttrokken aan de reserve.

Tariefegalisereserve Uitbreiding formatie (812004)

In 2021 wordt € 0,4 miljoen aan deze reserve onttrokken.

4.5.4 Voorzieningen

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Saldo per 1-jan 2021	Vermeer- deringen	Interne vermin- deringen	Externe vermin- deringen	Saldo per 31-dec 2021	Saldo per 31-dec 2022	Saldo per 31-dec 2023	Saldo per 31-dec 2024	Saldo per 31-dec 2025
Arbeidsgerelateerde verplichtingen									
850001 Voorz.Pens.- ,wachtgld,IZR(vm)Pers.&Best.	5,4	0,2		-1,1	4,5	3,8	3,2	2,6	2,0
850003 Vrz. Arbeidsgerelateerde verplichtingen	3,4	0,3		-0,1	3,7	3,9	3,8	3,8	3,9
Totaal Arbeidsgerelateerde verplichtingen	8,8	0,5		-1,1	8,2	7,7	7,1	6,5	5,9
Totaal voorzieningen	8,8	0,5		-1,1	8,2	7,7	7,1	6,5	5,9

Een voorziening wordt gevormd indien er voor het waterschap een verplichting of verantwoordelijkheid bestaat om op een bepaalde manier te handelen of presteren jegens een derde. Indien hier een financiële verplichting aan hangt, kan c.q. is het verplicht hiervoor middelen apart te zetten ter hoogte van het ingeschatte benodigde bedrag (onderdeel van het vreemd vermogen).

Voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichtingen (voormalig) personeel en bestuur (850001)

Deze voorziening is bedoeld voor uitbetaling van salaris en kosten van outplacement van werknemers die niet meer ingezet kunnen worden in de bedrijfsprocessen, evenals de pensioenen en uitkeringen aan voormalige bestuursleden. De administratie voor de berekening en uitbetaling van de wachtgeld en pensioenen wordt verzorgd door een extern bureau. Dit bureau stelt jaarlijks voor alle bekende toekomstige verplichtingen nieuwe actuariële berekeningen op en actualiseert de toekomstige verplichtingen voor de lopende

pensioenen en wachtgeld. Op basis van deze berekening en de renteontwikkeling wordt de hoogte van de voorziening bepaald. Voor 2021 begroten we een storting van € 0,2 miljoen en een onttrekking van € 1,1 miljoen.

Voorziening arbeidsgerelateerde verplichtingen (850003)

Deze voorziening is gevormd ter dekking van de uit te betalen jubileumuitkering en vergoedingen voor leeftijdsontslag waar werknemers recht op hebben. Tevens wordt in deze voorziening de waarde van nog door personeelsleden op te nemen verlofdagen over de afgelopen jaren gekwantificeerd. Conform het Waterschapsbesluit (art. 4.54 en 4.55) moet voor arbeidsgerelateerde verplichtingen een voorziening worden gevormd. Voor 2021 begroten we een storting van € 0,3 miljoen en een onttrekking van € 0,1 miljoen. De werkelijke storting wordt bepaald op basis van het personeelsverloop en de renteontwikkeling.

4.6 Waterschapsbelastingen

Voor 2021 bedraagt de benodigde netto belastingopbrengst € 175,0 mln. Dit bedrag wordt via vier heffingen in rekening gebracht:

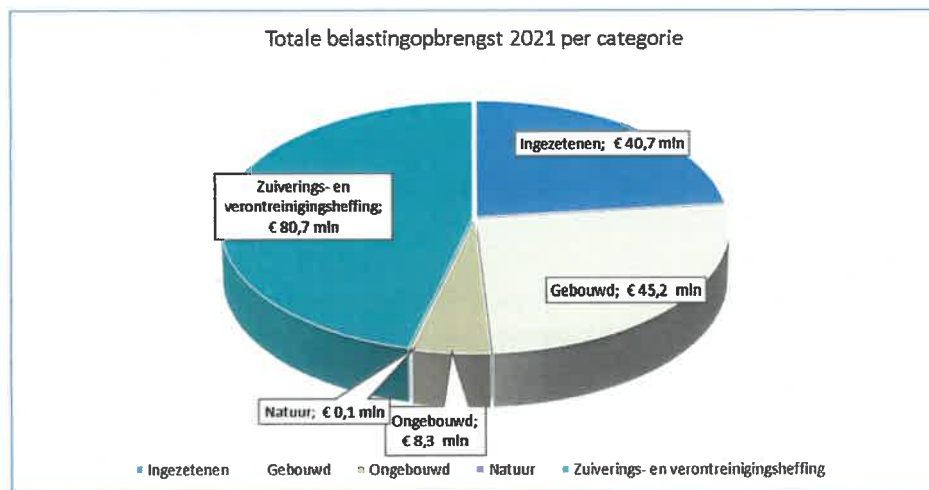
- Watersysteemheffing: Deze heffing dient ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan de zorg voor het watersysteem, de waterkeringszorg en het aandeel passief waterkwaliteitsbeheer;
- Wegenheffing: Deze heffing dient ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het beheer van de wegen;
- Zuiveringsheffing: Deze heffing dient ter dekking van de kosten die zijn verbonden aan het zuiveren van afvalwater;
- Verontreinigingsheffing: Deze heffing dient ter dekking van de kosten van directe lozingen op oppervlaktewater in beheer bij WSHD. Het tarief van de verontreinigingsheffing is een afgeleid tarief en bedraagt 100% van de zuiveringsheffing. De opbrengst van de verontreinigingsheffing komt ten gunste van de watersysteemtaak.

De totale belastingopbrengst is door middel van kostentoekening als volgt toebedeeld aan de heffingen:

Belastingopbrengst (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Watersysteemheffing	79,5	82,6	87,2	92,4	98,9	105,0
Wegenheffing	11,4	11,7	12,2	13,4	14,7	17,1
Zuiveringsheffing	74,3	80,4	85,7	90,3	94,3	98,2
Verontreinigingsheffing	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Netto-belastingopbrengst	165,4	175,0	185,4	196,5	208,2	220,6
Inzet tariefsegalisatiereserve	1,0	5,2	2,9	1,1	-	-

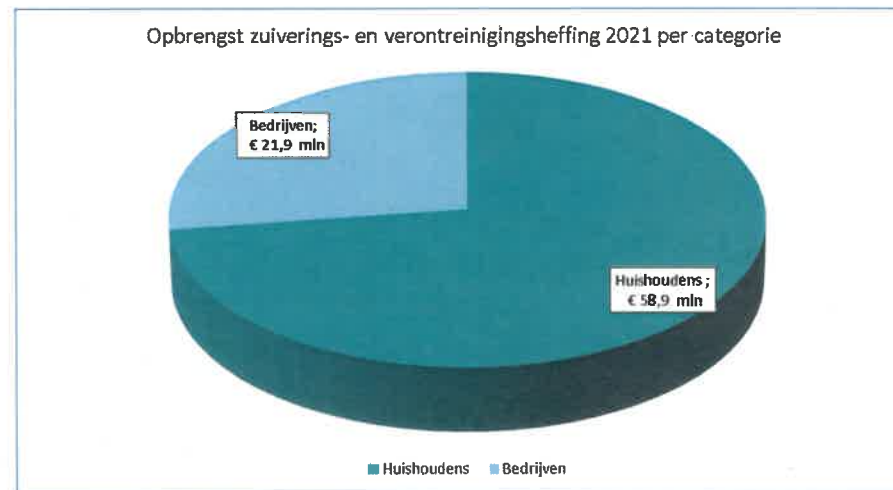
In onderstaand diagram is de verdeling van de totale belastingopbrengst per categorie inzichtelijk gemaakt:

Diagram 4.6.1

De verdeling in opbrengsten tussen de categorieën Bedrijven en Huishoudens met betrekking tot de zuiverings- en verontreinigingsheffing is in onderstaand diagram weergegeven:

Diagram 4.6.2

Heffingsgrondslag

1. Waardeontwikkeling woningen

Waardeontwikkeling woningen	september 2020
1 ^e jaar gemiddeld stijgingspercentage	5%
2 ^e + 3 ^e jaar gemiddeld stijgingspercentage	-2,9%
4 ^e + 5 ^e jaar gemiddeld stijgingspercentage	0%

De waardeontwikkelingen woningen voor 2021 bedraagt ten opzichte van de ramingen van 2020 gemiddeld 5%. Daarnaast is sprake van een hogere stijging van de waardeontwikkeling in 2020 (+ 1,16%) dan opgenomen in de begroting 2020. Deze extra stijging over 2020 werkt door naar 2021. Deze stijgingen zijn gebaseerd op de ramingen van de gemeenten zoals aangeleverd bij SVHW.

Voor 2021 is het effect van Corona op de waardeontwikkeling nog beperkt, er is nog steeds sprake van een stijging. Voor 2022 en 2023 wordt een daling van de WOZ-waarden voorzien. Een daling van WOZ-waarden heeft als effect dat belastingtarieven stijgen. Voor 2024 en 2025 wordt geen stijging of daling voorzien.

2. Waardeontwikkeling niet-woningen

Waardeontwikkeling niet-woningen	september 2020
1 ^e jaar gemiddeld stijgingspercentage	0%
2 ^e + 3 ^e jaar gemiddeld stijgingspercentage	0%
4 ^e + 5 ^e jaar gemiddeld stijgingspercentage	0%

De waardeontwikkeling niet-woningen bedraagt voor 2021 en de jaren daarna gemiddeld 0%. Wel is nog sprake van een hogere stijging van de waardeontwikkeling in 2020 (+ 1,04%) dan opgenomen in de begroting 2020. Deze extra stijging over 2020 werkt door naar 2021. Deze stijgingen zijn gebaseerd op de ramingen van de gemeenten zoals aangeleverd bij SVHW.

Belastingeenheden

Categorie/Belastingsoort	Eenheid	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Watersysteemheffing							
Ingezetenen	Huishouden	374.900	374.900	374.900	374.900	374.900	374.900
Gebouwd binnendijks	WOZ-waarde (x € 1 mln)	100.690	98.570	94.920	94.920	94.920	94.920
Gebouwd buitendijks	WOZ-waarde (x € 1 mln)	24.300	25.810	25.260	24.330	24.330	24.330
Ongebouwd - overig - binnendijks	Hectare	58.500	58.000	58.000	58.000	58.000	58.000
Ongebouwd - overig - buitendijks	Hectare	5.500	5.400	5.400	5.400	5.400	5.400
Ongebouwd - wegen - binnendijks	Hectare	4.800	4.900	4.900	4.900	4.900	4.900
Ongebouwd - wegen - buitendijks	Hectare	800	800	800	800	800	800
Natuur	Hectare	13.100	13.100	13.100	13.100	13.100	13.100
Wegenheffing							
Ingezetenen	Huishouden	320.200	322.200	322.200	322.200	322.200	322.200
Gebouwd	WOZ-waarde (x € 1 mln)	92.400	98.140	96.080	92.520	92.520	96.000
Ongebouwd	Hectare	62.300	62.200	62.200	62.200	62.200	62.200
Natuur	Hectare	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800	10.800
Zuiveringsheffing	Vervuilingseenheid	1.314.100	1.312.900	1.312.900	1.312.900	1.312.900	1.312.900
	Bedrijven	333.575	332.375	332.375	332.375	332.375	332.375
	Huishoudens	980.525	980.525	980.525	980.525	980.525	980.525
Verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheid	4.400	4.400	4.400	4.400	4.400	4.400
	Bedrijven	2.300	2.300	2.300	2.300	2.300	2.300
	Huishoudens	2.100	2.100	2.100	2.100	2.100	2.100

Kwijtschelding en oninbaar

Het in de tabel belastingeenheden opgenomen aantal huishoudens en vervuilingseenheden is vóór aftrek van kwijtschelding en oninbaar. De Coronacrisis heeft naar verwachting effect op de percentages kwijtschelding en oninbaar. Op grond van de analyse voor WSHD van de economische crisis die volgde op de kredietcrisis in de periode 2009-2017 wordt zowel voor het percentage kwijtschelding als voor het percentage oninbaar één stijging voorzien voor 2021 en verder. Op korte termijn stijgt vooral het percentage oninbaar om daarna langzaam af te vlakken. Het percentage kwijtschelding stijgt in eerste instantie in mindere mate waarna in latere jaren het kwijtscheldingspercentage oploopt.

Op grond van bovenstaande analyse is het kwijtscheldingspercentage van de zuiveringsheffing in 2021 ongewijzigd gehouden op 8,1%, voor de watersysteem- en wegenheffing is dit percentage aangepast van 8,8% naar 9%. Gebaseerd op de kwijtscheldingsnorm van 100% van de bijstandsnorm komen circa 33.700 huishoudens in aanmerking voor kwijtschelding van het ingezetenaandeel voor de watersysteemheffing en circa 29.000 huishoudens voor de wegenheffing. Voor de zuiveringsheffing komen circa 79.600 vervuilingseenheden voor kwijtschelding in aanmerking.

De oninbaarheid van belastingopbrengsten wordt voor 2021 ingeschat op 1,5% (was 1%) van de opgelegde belastingen. De kosten voor kwijtschelding en oninbaar worden in mindering gebracht op de bruto belastingopbrengsten. In onderstaande tabel is een specificatie gegeven van de totale bruto-belastingopbrengst en de totale kwijtschelding en oninbaarheid.

Voor 2022 wordt op basis van de huidige inzichten een verdere stijging van het percentage kwijtschelding voorzien naar 9,6% voor de watersysteemheffing en de wegenheffing en 8,3% voor de zuiveringsheffing. Het percentage oninbaar wordt voor 2022 geprognosticeerd als stabiel op 1,5%

Tot slot moet worden opgemerkt dat iedere economische crisis uniek is en een eigen verloop kent. De Coronacrisis is uniek in oorzaak, snelheid en overheidsmaatregelen. Daarom is het lastig om de ontwikkeling van bovenstaande percentages te voorzien.

Specificatie belastingopbrengst (bedragen x € 1 mln.)	Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021
Bruto-belastingopbrengst	170,1	175,9	187,3
-/- kwijtschelding	7,8	8,8	9,5
-/- oninbaar	0,9	1,8	2,8
Netto-belastingopbrengst	161,4	165,4	175,0

Belastingtarieven

Categorie / belastingsoort	eenheid	TARIEVEN 2020				TARIEVEN 2021				stijgings- percentage
		Water	Wegen	Zuiveren	totaal	Water	Wegen	Zuiveren	totaal	
Ingezetenen	Huishouden	€ 104,51	€ 15,37		€ 119,89	€ 108,66	€ 15,76		€ 124,41	3,8%
Gebouwd binnendijs	% WOZ-waarde	0,0361%	0,0064%		0,0425%	0,0372%	0,0064%		0,0436%	2,7%
Gebouwd buitendijs	% WOZ-waarde	0,0090%	0,0064%		0,0154%	0,0093%	0,0064%		0,0157%	2,2%
Ongebouwd - overig - binnendijs	Hectare	€ 101,48	€ 21,25		€ 122,73	€ 84,56	€ 17,92		€ 102,48	-16,5%
Ongebouwd - overig - buitendijs	Hectare	€ 25,37	€ 21,25		€ 46,62	€ 21,14	€ 17,92		€ 39,06	-16,2%
Ongebouwd - wegen - binnendijs	Hectare	€ 507,40	€ 21,25		€ 528,65	€ 422,78	€ 17,92		€ 440,70	-16,6%
Ongebouwd - wegen - buitendijs	Hectare	€ 431,29	€ 21,25		€ 452,54	€ 359,37	€ 17,92		€ 377,29	-16,6%
Natuur	Hectare	€ 5,89	€ 1,18		€ 7,07	€ 5,57	€ 1,12		€ 6,70	-5,3%
Zuiveringsheffing	Vervuilingseenheid			€ 61,82	€ 61,82			€ 67,30	€ 67,30	8,9%
Verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheid			€ 61,82	€ 61,82			€ 67,30	€ 67,30	8,9%

4.6.1 Ontwikkeling belastingdruk 2021: een aantal profielen

Profiel	Programmabegroting 2020 lastendruk		Programmabegroting 2021 lastendruk		verschil buitendijks tov 2020	verschil binnendijks tov 2020
	buitendijks	binnendijks	buitendijks	binnendijks		
Huishoudens						
Huurwoning, éénpersoonshuishouden	€ 182	€ 182	€ 192	€ 192	5,5%	5,5%
Huurwoning, meerpersoonshuishouden	€ 305	€ 305	€ 326	€ 326	6,9%	6,9%
Koopwoning, meerpersoonshuishouden, Woz-waarde € 200.000	€ 336	€ 390	€ 358	€ 414	6,4%	6,0%
Koopwoning, meerpersoonshuishouden, Woz-waarde € 750.000	€ 421	€ 624	€ 444	€ 654	5,6%	4,7%
Agrarische ondernemingen						
agrarisch bedrijf met opstallen, meerpersoonshuishouden, Woz-waarde € 240.000 en 25 hectare ongebouwd	€ 1.508	€ 3.476	€ 1.340	€ 2.993	-11,1%	-13,9%
agrarisch bedrijf met opstallen, meerpersoonshuishouden, Woz-waarde € 500.000 en 40 hectare ongebouwd	€ 2.247	€ 5.427	€ 1.967	€ 4.643	-12,5%	-14,4%
akkerbouw bedrijf met opstallen, meerpersoonshuishouden, Woz-waarde € 500.000 en 60 hectare ongebouwd	€ 3.179	€ 7.882	€ 2.748	€ 6.693	-13,6%	-15,1%
tuinderij bedrijf met opstallen, meerpersoonshuishouden, Woz-waarde € 500.000 en 3 hectare ongebouwd	€ 522	€ 886	€ 522	€ 852	0,0%	-3,9%
Natuurterreinen						
natuurterrein van 1.000 hectare	€ 7.070	€ 7.070	€ 6.697	€ 6.697	-5,3%	-5,3%
Handel en industrie						
groothandel met Woz-waarde € 2.400.000 en 10 vervuilingseenheden	€ 988	€ 1.638	€ 1.050	€ 1.720	6,4%	5,0%
kantoor / klein bedrijf met WOZ-waarde € 150.000 en 3 vervuilingseenheden	€ 209	€ 249	€ 226	€ 267	8,1%	7,3%
middelgroot metaalbedrijf met Woz-waarde € 12.000.000 en 450 vervuilingseenheden	€ 29.666	€ 32.918	€ 32.174	€ 35.522	8,5%	7,9%
Buitendijks						
groot bedrijf, buitendijks met Woz-waarde € 150.000.000	€ 23.090		€ 23.588		2,2%	
bedrijf, buitendijks met Woz-waarde € 5.000.000	€ 770		€ 786		2,2%	
Wegbeheerder						
wegbeheerder 250 hectare binnendijks		€ 132.162		€ 110.174		-16,6%

4.7 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een maatstaf voor de mate waarin een waterschap in staat is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen. Waterschappen zijn wettelijk verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Een deel van de risico's wordt afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde voorzieningen. Op basis van een inventarisatie zijn per programma de mogelijke risico's benoemd. Waar mogelijk zijn deze risico's financieel onderbouwd en is de kans op optreden aangegeven. In bijlage 7.5 is een gedetailleerd overzicht van de risico's per programma opgenomen, evenals de ingeschatte kans van voordoen en het ingeschatte financieel gevolg per risico.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's financieel af te dekken. Het gaat hier om de algemene reserves voor Waterveiligheid, Water, Waterketen en Wegen.

Om na te gaan of de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de risico's te kunnen dekken, wordt gebruik gemaakt van de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Hieronder wordt cijfermatig inzichtelijk gemaakt wat het totaal is aan ingeschatte risico's per programma (inclusief het deel van de algemene risico's wat aan dat betreffende programma wordt toegerekend). Op basis van deze totalen en het beleid 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018' (vastgesteld in de VV vergadering van november 2018), waarin is bepaald dat 85% van het totale reëel financieel gevolg wordt meegenomen, wat de benodigde weerstandscapaciteit is.

(bedragen x € 1 mln.)	Totaal ingeschatte risico's (in €) *	Benodigde weerstandscapaciteit (85%) (in €)
Waterveiligheid	0,5	0,4
Water	0,7	0,6
Waterketen	3,2	2,8
Wegen	0,1	0,1
Totaal	4,5	3,8

*) In bovenstaande tabel zijn de algemene risico's (risico's die vallen onder algemene beleidstaken, algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering en ondersteuning inclusief de niet in te schatten risico's waarvoor een bedrag is opgenomen ter hoogte van € 500.000) toegerekend naar de programma's op basis van de procentuele verdeling genoemd in paragraaf 4.4.

Bij het beoordelen van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van onderstaande tabel:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	2,0 < x	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

In het beleid 'Risicomanagement en weerstandsvermogen 2018' heeft de VV het besluit genomen dat gestreefd wordt naar een weerstandratio per programma van minimaal 1,4 (= middenklasse ruim voldoende).

De VV heeft bij het vaststellen van de Programmabegroting 2020 ingestemd met het verlagen van de weerstandsratio naar 1,2 (= middenklasse voldoende).

De totale omvang van de (geprognosticeerde) beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) per programma is in onderstaande tabel per 31 december 2021 weergegeven.

<i>(Bedragen x € 1 mln.)</i>	Stand reserve per 31 december 2021 (in €)	Streefwaarde ratio (middenklasse C)	Huidige ratio weerstandsvermogen (eind 2020)	Beschikbare ruimte reserve (t.o.v. middenklasse C) (in €)
Waterveiligheid	1,4	1,2	A	1,2
Water	3,6	1,2	A	2,9
Waterketen	5,6	1,2	A	2,2
Wegen	0,2	1,2	A	0,3
Totaal	10,8			6,6

4.8 Houdbare overheidsfinanciën

Een sluitende meerjarenbegroting vormt de basis voor houdbare waterschapsfinanciën. Houdbare waterschapsfinanciën vergen echter meer dan dat er tegenover alle lasten op de begroting ook voldoende baten staan. Vereist is dat het waterschap in geval van financiële tegenslag voldoende mogelijkheden heeft om de klappen te kunnen opvangen. Dit is voor waterschap Hollandse Delta het geval. Er is sprake van structureel sluitende begroting. Het weerstandsvermogen is voldoende om de onderkende risico's op te vangen. Waterschap Hollandse Delta is in 2021 voor circa 85% gefinancierd met vreemd vermogen. Dit ligt in lijn met de andere waterschappen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat de financiële positie van het waterschap goed is.

4.9 Financiering

De kaders voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido), de Verordening Beleids- en Verantwoordingsfunctie, het Waterschapsbesluit en het treasurystatuut.

4.9.1 Risicobeheer

Kasgeldlimiet

In de wet Fido is vastgelegd dat de hoogte van de kortlopende financiering wordt beperkt door middel van de vastgestelde kasgeldlimiet. Voor waterschappen is die limiet bepaald op 23% van het begrotingstotaal op 1 januari van het betreffende jaar. Voor 2021 bedraagt het begrotingstotaal € 204,8 miljoen waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op € 48 miljoen.

Rentegevoeligheid

Door het hoge investeringsniveau en de verlaagde reserves is WSHD rentegevoeliger geworden. Dit risico is overigens beperkt tot de nieuw af te sluiten leningen. Een rentestijging van 1% betekent voor iedere € 100 miljoen aan investeringsuitgaven jaarlijks circa € 1,0 miljoen extra rentelasten.

Renterisiconorm

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door toepassing van de renterisiconorm. De renterisiconorm is erop gericht renterisico's te beperken door spreiding in de looptijden van langlopende geldleningen. De renterisiconorm houdt in dat het bedrag aan aflossingen en het lening bedrag dat in aanmerking komt voor renteherziening in enig jaar de vastgestelde renterisiconorm niet mag overschrijden. De renterisiconorm is wettelijk vastgesteld op 30% van het begrotingstotaal per 1 januari van het begrotingsjaar. De renterisiconorm is € 61,4 miljoen (30% van € 204,8 miljoen). In 2021 bedraagt het af te lossen bedrag voor WSHD € 14,8 miljoen. Hiermee blijft WSHD ruim onder de renterisiconorm.

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Begrotingstotaal	204,8	209,1	217,5	226,7	237,7
Percentage regeling	30%	30%	30%	30%	30%
Beschikbare renterisiconorm	61,4	62,7	65,2	68,0	71,3
Renteherzieningen	0	0	0	0	0
Aflossingen	14,8	16,2	19,1	22,3	24,6
Benodigde renterisiconorm	14,8	16,2	19,1	22,3	24,6
Ruimte onder renterisiconorm	46,6	46,5	46,1	45,8	46,7

4.9.2 Financiële risico's

Bij het beheer van de liquide middelen spelen renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico en valutarisico een rol. Voor het waterschap zijn de twee laatstgenoemde risico's niet aan de orde omdat WSHD geen via een beurs verhandelbare aandelen heeft en alleen met eigen valuta werkt.

Het *renterisicobeheer* is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van vreemd vermogen hoger, respectievelijk dat de renteopbrengsten van activa lager zijn dan een gewenst niveau. Zolang de rente op korte financieringsmiddelen lager is dan de rente op lange financieringsmiddelen wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van korte middelen. De berekende grens van de kasgeldlimiet wordt hierbij als maximum aangehouden, tenzij er redenen zijn om hiervan tijdelijk af te wijken, bijvoorbeeld het verlaat opleggen van de omslagheffingen. Het aantrekken van kasgeldleningen kan een instrument zijn om binnen het maximum van de kasgeldlimiet te blijven.

Het *kredietrisicobeheer* (of debiteurenrisico) is het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid op een waardedaling van de vorderingspositie als gevolg van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij. Dit risico wordt zoveel mogelijk beperkt door het voeren van een strak invorderingsbeleid met de uiteindelijke inschakeling van deurwaarders. Waterschap Hollandse Delta heeft deze taak ondergebracht bij het Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW).

Het *liquiditeitsrisicobeheer* is het beheersen van risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsplanning en meerjareninvesteringsplanning waardoor de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. De beheersing van dit risico is afhankelijk van de hardheid van de cijfers die in de meerjarenbegroting zijn opgenomen.

4.9.3 Kasbeheer

Kort geld wordt aangetrokken in de vorm van een rekening-courant krediet, kasgeld- en call-geldleningen bij de huisbankier (NWB) of andere geldverstrekkers die voldoende kredietwaardig zijn. Voor 2021 bedraagt de maximaal aan te vragen kredietlimiet € 48 miljoen. Dit is gelijk aan de maximaal toegestane kasgeldlimiet.

Berekening kasgeldlimiet (bedragen x € 1 mln.)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal	204,8			
Percentage regeling	23%			
Kasgeldlimiet	48,0			
Gemiddelde vlottende schuld	104,5	142,1	104,4	68,9
Gemiddelde vlottende middelen	49,7	147,4	120,7	65,1
Netto vlottende schuld	54,8	-5,3	-16,3	3,9
Kasgeldlimiet	48,0	48,0	48,0	48,0
Ruimte onder kasgeldlimiet	-6,8	53,3	64,3	44,1

4.9.4 Waterschapsfinanciering Leningenportefeuille

De omvang van de leningenportefeuille wordt per 1 januari 2021 geraamd op € 232 miljoen (1 januari 2020 € 225 miljoen) en de reguliere aflossing op € 14,8 miljoen (2020 € 12,8 miljoen). Er vinden in 2021 geen extra aflossingen plaats omdat daarvoor contractueel geen mogelijkheden bestaan.

Het Waterschapsbesluit schrijft voor dat de rentekosten moeten worden toegerekend aan de beleidsproducten. Deze toerekening vindt plaats via de renteomslag. Het renteomslagpercentage (rekenrente) wordt bepaald door de begrote rentekosten te delen door de verwachte boekwaarde van de vaste activa per 1 januari. Het renteomslagpercentage wordt 2,01%. In de Programmabegroting 2020 was de renteomslag 2,34%.

Liquiditeitsprognose

De verwachting is dat in 2021 een nieuwe vaste geldlening moet worden afgesloten voor € 20 miljoen.

Rente langlopende leningen en aflossingen

De verwachting is dat de rente voor langlopende leningen in 2021 0,875% (2020 0,875%) zal zijn, in 2022 1,50% en vanaf 2023 2%. Medio 2020 bedroeg de rente 0,15% uitgaande van 20 jaar lineair (medio 2019 0,75%).

De totaal begrote rentelast 2021 bedraagt € 5,6 miljoen.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	2021	2022	2023	2024	2025
Rente kortlopende schuld	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Rente langlopende schuld	4,3	4,5	5,3	6,1	6,6
Rente agio	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Totaal rente	5,6	5,9	6,7	7,5	8,0

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	2021	2022	2023	2024	2025
Aflossingen	14,8	15,8	18,7	22,1	24,5

Renteschema

Omschrijving		Bedragen x € 1 mln.	
a1	De externe rentelasten over lange financiering	4,4	
	Agio	1,2	
a2	De externe rentelasten over korte financiering	0,1	
			5,6
b	Externe rentebaten	-/-	-
	Saldo rentelasten en rentebaten		5,6
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	-
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	-
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+	-
		-/-	-
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		5,6
d1	Rente over eigen vermogen	+	-
d2	Rente over voorzieningen	+	-
	<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>		5,6
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	5,6
f	Renteresultaat op het taakveld Treasury		0,0

4.10 Verbonden partijen

Waterschap Hollandse Delta kent diverse samenwerkingsverbanden met andere overheden en instellingen. Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij is er sprake van een financieel en een bestuurlijk belang.

Financieel belang: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het

bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Garantstellingen

Aan diverse (verbonden) partijen zijn financiële garanties verleend die er als volgt uitzien:

Partij (bedragen x € 1 mln.)	Geldverstrekker	% deelneming	Hoofdsom	Rente%	Restant schuld 31/12/2020	Garantstelling
HVC N.V.	NWB	28% van gegarandeerd lening bedrag			€ 24,0 (gegarandeerd lening bedrag)	€ 6,7
Unie van Waterschappen	NWB	5,80%	€ 6,0			€ 0,3

In bijlage 7.6 is een gedetailleerd overzicht opgenomen van de direct en indirect verbonden partijen van waterschap Hollandse Delta.

4.11 Bedrijfsvoering

Formatie

In de begroting 2020 is de formatie per 31 december 2020 vastgesteld op 605 formatieplaatsen. Gedurende 2020 hebben verschuivingen van formatie tussen afdelingen plaatsgevonden. Hieronder worden alleen de mutaties die budgettaire effecten hebben toegelicht.

In de meerjarenraming ten aanzien van de personeelskosten was voor 2021 reeds rekening gehouden met een toename van 6,5 fte, zijnde 4 fte ten behoeve van de digitale transformatie en 2,5 fte aan uitbreiding van het aantal tactische omgevingsmanagers (samen sterk).

Gekeken naar de werkzaamheden en ontwikkelingen waar WSHD voor staat in 2021 is geconcludeerd dat versterking nodig is binnen personeel en organisatie. Deze versterking is gericht op het intern borgen van werkzaamheden op het gebied van veiligheid (2 fte), organisatieontwikkeling (2 fte) en personeelsontwikkeling (2 fte). De noodzaak tot ontwikkeling van de organisatie op deze gebieden is onderschreven in het verschenen RKC-rapport.

Vanuit Huis op Orde heeft in 2019 en 2020 versterking plaatsgevonden binnen de uitvoerende afdeling Beheer & Onderhoud (BO). Bij het daadwerkelijk invullen van deze extra formatieplaatsen is goed gekeken naar de benodigde inzet. Dit heeft ertoe geleid dat binnen gelijkblijvend budget meer formatieplaatsen zijn gerealiseerd, 'meer handen aan de machine'. Daarnaast wordt het frontoffice in eigen beheer opgepakt. Dit betekent meer formatieplaatsen (6 fte) maar lagere kosten voor externe diensten omdat deze diensten extern werden ingehuurd.

Voor Zuiveren & Onderhoud is gekeken naar de benodigde formatie in relatie tot het uitvoeren van de werkzaamheden in 2021 en de noodzakelijke en realistische groei van bezetting (efficiënt en effectief inwerken van nieuwe medewerkers). Dit heeft geleid tot het aantal aangegeven formatieplaatsen voor 2021. Extra benodigde capaciteit zal worden ingezet door gebruik te maken van externe inhuur.

Vanuit Huis op Orde is extra ingezet op de uitvoering van werkzaamheden. Hierbij is aangegeven dat dit ook effecten heeft op de ondersteunende

afdelingen, deels in formatie (versterking van de ondersteunende afdelingen) maar ook in extra kosten voor bijvoorbeeld werving en selectie, leaseauto's en opleidingen. Hiervoor was in 2021 een lumpsum bedrag opgenomen. Bij de uitwerking van de begroting is dit deels nader gedefinieerd. Ook op andere plaatsen is budget ingeleverd ten gunste van formatie omdat bijvoorbeeld voor een aantal taken structureel inhuur plaatsvond. Om cruciale taken in eigen huis te kunnen uitvoeren, is ook hier budget ingeleverd ten gunste van formatie. Dit heeft geleid tot uitbreiding van de formatie. Daarnaast wordt in 2021 versterking voorzien voor inkoop- en contractmanagement (2 fte).

Bovenstaande betekent per saldo dat de benodigde formatie van Hollandse Delta per 31 december 2021 631,6 fte is.

Afdeling	Gemiddelde	Stand	Stand
	Formatie in fte	1-1-2021	31-12-2021
Directieraad	3,5	3,0	4,0
Beheer & Onderhoud / Faciliteiten	116,4	109,9	122,9
Financiën	29,5	29,5	29,6
Personeel & Organisatie	15,2	12,4	18,0
Bestuurlijke & Juridische Zaken	51,4	51,5	51,3
Vergunningverlening & Handhaving	41,2	41,2	41,2
Zuiveren & Onderhoud	117,6	125,1	110,1
Projecten & Uitvoering	69,4	72,7	66,0
Advies & Automatisering	95,5	84,9	106,1
Regie & Assetmanagement	42,5	40,4	44,7
Beleid & Plannen	26,4	24,5	28,4
Totaal eigen personeel	608,6	595,0	622,1
Trainees	4,7	5,0	4,5
Workmates	5,0	5,0	5,0
Totaal overige personeel	9,7	10,0	9,5
Totaal	618,3	605,0	631,6

De vertaling van de afdelingen naar het grofontwerp vanuit de organisatieontwikkeling betekent in sommige gevallen nieuwe afdelingen, nieuwe benamingen voor afdelingen en het verdelen van formatieplaatsen over de nieuwe afdelingen. Dit zal in de begroting 2022 in beeld worden gebracht. Bij de totstandkoming van grofontwerp naar de daarbij behorende fijnstructuur is het uitgangspunt dat het niet leidt tot extra formatieplaatsen in de begroting voor 2021. Dit betekent dat de formatieplaatsen voor afdelingshoofden van de nieuwe afdelingen zullen worden gevonden binnen het hiervoor geschetste totaal aantal formatieplaatsen.

Het uitvoeren van de activiteiten vanuit Huis op Orde betekende in 2019 en 2020 een belangrijke inzet op de uitvoerende organisatieonderdelen. Vanuit de uitvoering van deze activiteiten wordt ook steeds duidelijker welke stappen op langere termijn nodig zijn op het tactische vlak gericht op programmeringen. Voor 2022 en verder wordt voorzien dat dit mogelijk later zal leiden tot versterkingen aldaar.

Ziekteverzuim

Het gemiddeld ziekteverzuim over de afgelopen 12 maanden bedraagt op 31 juli 2020 4,8%. Op 1 september 2019 bedroeg het verzuim 4,4%. Een lichte stijging van 0,4%. Zowel het lang verzuim als middellang verzuim nam iets toe. De gemiddelde verzuimfrequentie (het aantal keer dat een medewerker zich ziekmeldt) over twaalf maanden daalde van 1,3 naar 1,0. Een relatief gunstig beeld ondanks de komst van het coronavirus en het langdurig op een andere manier van (thuis)werken. De ingezette activiteiten gericht op een daling van het gemiddeld verzuim en de investering op duurzame inzetbaarheid van medewerkers worden gecontinueerd. Streven is om het gemiddelde verzuim rond 4,0% te houden.

Inhuur

Hollandse Delta beschikt over een flexibele schil om knelpunten in de capaciteit als gevolg van vertrek, verzuim of extra (tijdelijke) werkzaamheden op te vangen. Er zullen namelijk altijd fluctuaties zijn in uit te voeren werkzaamheden en die worden opgevangen met een flexibele schil. Daar waar kennis ontbreekt, wordt ingehuurd. Inhuur is een onlosmakelijk onderdeel van de arbeidsorganisatie. Het werken naar een (nagenoeg) volledig bezetting vraagt wat tijd. Dit betekent dat in een aantal gevallen, vooruitlopend op de instroom van vast personeel, extra wordt ingehuurd. Dit zal ook in 2021 nog het geval zijn.

Ook voor de uitvoering van projecten wordt een beroep gedaan op inhuur. Het totale volume aan investeringsprojecten fluctueert van jaar tot jaar. De vaste formatie is gericht op het kunnen uitvoeren van de 'standaard' omvang aan investeringsprojecten. Het surplus wordt opgevangen door gebruik te maken van flexibele capaciteit.

Trainees/workmates

Hollandse Delta stimuleert de instroom van jongere medewerkers door het beschikbaar stellen van formatieplaats voor trainees en workmates. Het streven is om de trainees en workmates na afronding van het traject te laten instromen op reguliere vacatures.

Wet banenafpraak

In het kader van de Wet banenafpraak (voorheen participatiewet en participatiequotum) heeft Hollandse Delta een wettelijke opgave tot het realiseren van 20 banen in 2021 (op basis van 25,5 uur per week). Rekening houdend met de groei van de organisatie en een oplopend percentage in de komende jaren zal het aantal banen voor 2022 toenemen naar 25. Het betreffen hier intensieve trajecten die een goede introductie en begeleiding vragen. De wettelijke opgave is het uitgangspunt maar gelet op de opgave vanuit Huis op Orde en COVID-19 zal het een langere periode vergen om dit te realiseren.

Waarderen en belonen

In het kader van eigentijdswerkgeverschap is met ingang van 2020 per afdeling een budget beschikbaar voor een incidentele beloning.

Faciliteiten

De groei van de formatie die WSHD doormaakt betekent een substantiële instroom van nieuwe medewerkers in 2020 en 2021. Dit heeft gevolgen voor de dienstverlening en de geboden faciliteiten vanuit ondersteunende diensten. Hiervoor was in de meerjarenraming 2020 voor 2021 een budget opgenomen. In de begroting 2021 is dit deels nader geconcretiseerd in een verschuiving van dit algemene budget naar bijvoorbeeld een hoger budget voor leaseauto's maar ook naar personeelsbudgetten als gevolg van een verhoging van het aantal formatieplaatsen binnen de ondersteunende afdelingen.

Delta academie

In 2021 zal net als voorgaande jaren onder de vleugels van de Delta academie worden ingezet op een breed aanbod van opleidingen en workshops ten behoeve van de ontwikkeling en duurzame inzet van medewerkers. Het waterschap als lerende organisatie is daarin de rode draad. Extra aandacht komt er voor de veiligheidsopleidingen (inclusief veiligheidsbewustzijn).

4.12 EMU-saldo

In onderstaande wettelijk voorgeschreven tabel wordt de ontwikkeling van het EMU-saldo weergegeven. In deze tabel is tevens de vanuit de Unie van Waterschappen (UvW) geadviseerde individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van WSHD opgenomen. Uit de tabel blijkt dat het geraamde EMU-saldo voor de jaren 2021-2024 een tekort vertoont. Dit wordt met name veroorzaakt door de te verwachten investeringen in die jaren. Over de gehele begrotingsperiode bekeken is het EMU-saldo positief.

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging/onttrekking aan de reserves	-8,2	-3,7	-2,4	-0,6	0,5	0,4
2 Invloed investeringen						
2a bruto investeringsuitgaven min	58,7	50,5	104,8	87,5	52,6	33,8
2b investeringbijdragen van derden plus	3,3	2,9	20,7	19,3		
2c verkoop mva en iva plus						
2d afschrijvingen plus	19,7	22,1	24,8	27,3	29,1	31,4
3 Invloed van voorzieningen						
3a toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie plus	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5
3b onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie min						
3c betalingen rechtstreeks uit voorzieningen min	0,8	1,1	0,9	1,1	1,1	1,1
3d evt. externe vermeerderingen van voorzieningen plus						
4 invloed reserves						
4a evt. betalingen rechtstreeks uit reserves min						
4b evt. externe vermeerderingen van reserves plus						
5 Deelnemingen en aandelen						
5a boekverlies plus						
5b boekwinst min						
Geraamd EMU-saldo WSHD	-44,2	-29,8	-62,2	-42,2	-23,6	-2,6
Maximaal EMU-tekort o.b.v. macrotreferentiewaarde	-22,3	-22,6	-23,0	-23,0	-23,0	-23,0
Vershil (+ = ruimte; - = tekort)	-21,9	-7,2	-39,2	-19,2	-0,6	20,4

5 Financiële overzichten

5.1 Ontwikkeling kosten en opbrengsten

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Lasten							
Rente & Afschrijving	25,1	24,3	26,5	29,6	32,8	35,5	38,2
Personeelslasten	50,8	58,8	65,8	66,0	66,7	67,5	68,4
Goederen en diensten van derden	82,1	96,6	98,8	100,2	104,6	110,5	118,2
Bijdragen aan derden	12,8	10,2	12,8	12,6	12,6	12,4	12,2
Toev. Reserves en Voorzien./ onvoorzien	2,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7
Doorberekeningen	-0,0	0,0	-0,0	0,0	-0,0	0,0	0,0
Totaal Lasten	173,6	190,5	204,8	209,1	217,5	226,7	237,7
Baten							
Financiële baten	-0,7	0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Personeelsbaten	-0,4	-0,4	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Goederen en diensten aan derden	-4,4	-2,1	-4,6	-4,6	-4,6	-3,1	-1,6
Bijdragen van derden	-12,3	-11,2	-14,8	-10,0	-9,1	-9,1	-9,1
Waterschapsbelastingen	-158,6	-165,4	-175,0	-185,4	-196,5	-208,2	-220,6
Interne verrekeningen	-3,5	-3,3	-5,5	-5,6	-5,7	-5,7	-5,8
Doorberekeningen	0,0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-179,8	-182,3	-201,0	-206,7	-216,9	-227,2	-238,1
Saldo van baten en lasten voor bestemming	-6,3	8,2	3,7	2,4	0,6	-0,5	-0,4
Toevoeging aan reserves	24,6	31,2	6,4	5,1	2,0	1,9	1,8
Onttrekking aan reserves	-23,0	-44,0	-10,1	-7,5	-2,5	-1,4	-1,4
Saldo van baten en lasten na bestemming	-4,7	-4,5	0	0	0	0	0

5.2 Ontwikkeling bruto investeringen

Activiteiten op basis van bruto cashflow aan investeringen in het jaar 2021 en de jaren daarna

Programma (bedragen x € 1 mln.)	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026 e.v.
Waterveiligheid	2,7	4,7	21,2	19,8	-	-	0,0
Voldoende en Schoon Water	12,4	15,2	23,1	11,6	8,4	0,1	-0,0
Waterketen	14,8	8,2	42,4	43,4	40,7	31,2	53,5
Wegen	20,0	16,7	14,8	12,5	3,5	2,5	0,0
Bestuur en Organisatie	8,9	5,7	3,4	0,3	-	-	0,0
Eindtotaal	58,7	50,5	104,8	87,5	52,6	33,8	53,5

5.3 Overzicht exploitatie van programma's naar taken

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Totaal	Watersysteemheffing	Zuiveringsheffing	Wegenheffing
Waterveiligheid	22,4	22,4		
Water	46,0	46,0		
Waterketen	72,0		72,0	
Wegen	10,2			10,2
Bestuur en organisatie	23,6	14,1	7,8	1,6
Algemene dekkingsmiddelen	4,4	2,0	2,0	0,4
Nettolasten	178,7	84,6	81,8	12,3
Mutaties reserves				
Onttrekkingen				
Waterveiligheid	-2,4	-2,4		
Water	-2,7	-2,7		
Waterketen	-1,6		-1,6	
Wegen	-2,9			-2,9
Bestuur en organisatie	-0,5	-0,2	-0,2	-0,0
Algemene dekkingsmiddelen				
Totaal omtrekkingen	-10,1	-5,3	-1,8	-2,9
Toevoegingen				
Waterveiligheid	1,2	1,2		
Water	2,3	2,3		
Waterketen	0,5		0,5	
Wegen	2,3			2,3
Bestuur en organisatie				
Algemene dekkingsmiddelen				
Totaal toevoegingen	6,4	3,6	0,5	2,3
Totaal mutaties reserves	-3,7	-1,7	-1,3	-0,6
Te dekken door belastingopbrengsten				
Watersysteemheffing	-82,9	-82,9		
Zuiveringsheffing	-80,4		-80,4	
Wegenheffing	-11,7			-11,7
Totaal belastingopbrengsten	-175,0	-82,9	-80,4	-11,7
Saldo baten en lasten na bestemming				

5.4 Overzicht gecompriëerde staat van lasten en baten per programma

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Realisatie 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Waterveiligheid							
Lasten	22,7	27,8	29,8	22,9	22,2	22,3	21,0
Baten	-4,5	-10,1	-8,5	-1,9	-0,4	-0,2	-0,0
Totaal Waterveiligheid	18,2	17,7	21,3	21,0	21,8	22,1	21,0
Voldoende en Schoon Water							
Lasten	44,7	60,2	50,8	54,6	56,5	59,0	57,4
Baten	-4,5	-12,0	-5,2	-6,7	-3,9	-1,8	-0,8
Totaal Voldoende en Schoon Water	40,2	48,2	45,7	47,9	52,6	57,2	56,6
Waterketen							
Lasten	66,2	76,9	73,8	75,8	79,6	81,9	77,7
Baten	-7,9	-5,6	-3,0	-2,5	-1,3	-1,1	-1,0
Totaal Waterketen	58,4	71,3	70,8	73,3	78,2	80,8	76,8
Wegen							
Lasten	20,0	25,0	21,2	19,5	20,5	21,4	21,8
Baten	-10,7	-13,8	-11,6	-10,0	-9,7	-9,6	-9,4
Totaal Wegen	9,3	11,3	9,6	9,5	10,8	11,8	12,4
Bestuur en Organisatie							
Lasten	27,7	26,7	30,0	32,0	32,0	31,9	31,9
Baten	-13,0	-11,0	-6,9	-6,8	-6,6	-6,7	-6,7
Totaal Bestuur en Organisatie	14,7	15,8	23,1	25,3	25,4	25,2	25,1
Dekkingsmiddelen							
Lasten	16,9	5,1	5,4	9,3	8,6	12,0	29,7
Baten	-162,3	-173,8	-176,0	-186,4	-197,5	-209,2	-221,6
Totaal Dekkingsmiddelen	-145,4	-168,7	-170,5	-177,1	-188,8	-197,2	-191,9
Eindtotaal	-4,7	-4,5	0	0	0	0	0

5.5 Balansontwikkeling

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	1-1-2021	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Activa						
Immateriële vaste activa	70,8	68,6	67,9	65,5	63,0	60,7
Materiële vaste activa	261,7	289,2	349,3	392,6	418,6	423,3
Financiële vaste activa	2,0	2,9	2,3	1,7	3,2	1,7
Totaal vaste activa	334,4	360,8	419,6	459,8	484,8	485,7
Vlottende activa						
Totaal vlottende activa						
Totaal activa	334,4	360,8	419,6	459,8	484,8	485,7
Passiva						
Algemene reserves	11,6	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1
Bestemmingsreserves	32,3	34,3	34,8	35,3	35,8	36,2
Egalisatiereserves	13,4	8,2	5,3	4,2	4,2	4,2
Totaal eigen vermogen	57,2	53,5	51,1	50,6	51,1	51,5
Voorzieningen	8,8	8,2	7,7	7,1	6,5	5,9
Langlopende schulden	232,2	217,4	229,2	270,2	310,5	338,5
Kasgeldleningen	35,9	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0
Vlottende passiva		33,5	83,2	83,8	68,6	41,7
Totaal vlottende passiva	35,9	81,5	131,2	131,8	116,6	89,7
Totaal passiva	334,4	360,8	419,6	459,8	484,8	485,7

6 Vaststelling Programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025

Vergaderdatum : 26 november 2020

Agendapunt : 6

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP PROGRAMMABEGROTING 2021 EN MEERJARENRAMING 2022-2025

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 20-10-2020;

gehoord het advies van de commissie Water van 9-11-2020; commissie Waterkering, Wegen en Vergunningverlening van 10-11-2020; Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving van 11-11-2020;

overwegende dat:

- de VV in juni de kaders voor de Programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 heeft vastgesteld met de Kaderbrief;
- het college van dijkgraaf en heemraden binnen deze kaders de begroting heeft uitgewerkt met aandacht voor het realiseren van de afspraken gemaakt in het Bestuursprogramma 2019-2023;
- het college van dijkgraaf en heemraden op 7 oktober 2020 informeel met de VV heeft gesproken over de begroting;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;
- artikel 99 tot en met 101 van de Waterschapswet.

BESLUIT:

- a. De Programmabegroting 2021 en meerjarenraming 2022-2025 vast te stellen en daarmee de bedragen voor 2021 per programma, tot een totaal van (afgerond) € 205 miljoen aan lasten.
- b. Het college van dijkgraaf en heemraden mandateren voor het vrijgeven van de in bijlage 7.2 genoemde geplande investeringen tot een bedrag van € 1 miljoen conform artikel 2.13 van het delegatie- en mandaatbesluit WSHD.
- c. In te stemmen met het aanhouden van een weerstandsratio van 1,2 voor het bepalen van de hoogte van de algemene reserves.
- d. In te stemmen met de volgende mutaties binnen de reserves:

Waterveiligheid

- Toevoeging van € 1,2 miljoen aan de reserve tariefseglisatie watersysteemheffing;
- Onttrekking van € 0,35 miljoen aan de algemene reserve programma waterveiligheid;
- Onttrekking van € 2,0 miljoen aan de reserve tariefseglisatie watersysteemheffing.

Schoon & Voldoende Water

- Toevoeging van € 2,3 miljoen aan de bestemmingsreserve baggeren;
- Onttrekking van € 0,3 miljoen aan de bestemmingsreserve onderhoud CMK;
- Onttrekking van € 0,1 miljoen aan de bestemmingsreserve CMK monitoring;
- Onttrekking van € 2,4 miljoen aan de reserve tariefseglisatie watersysteemheffing.

Waterketen

- Toevoeging van € 0,5 miljoen aan de reserve tariefseglisatie zuiveringsheffing;
- Onttrekking van € 1,6 miljoen aan de reserve tariefseglisatie zuiveringsheffing.

Wegen

- Instemmen met het wijzigen van het doel en de benaming van de bestemmingsreserve Kapitaallasten Wegen in bestemmingsreserve Wegen;
- Toevoeging van € 0,3 miljoen aan de algemene reserve programma wegen;
- Toevoeging van € 2,0 miljoen aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve personele capaciteit wegen;
- Onttrekking van € 0,1 miljoen aan de bestemmingsreserve budgetoverhevelingen ten behoeve van onderhoud bomenrij Volkerak;
- Onttrekking van € 0,5 miljoen aan de algemene reserve programma wegen;
- Onttrekking van € 1,8 miljoen aan de bestemmingsreserve Wegen;
- Onttrekking van € 0,4 miljoen aan de reserve tariefseglisatie wegenheffing;
- In te stemmen met het onttrekken van € 2,0 miljoen aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve personele capaciteit wegen ter dekking van de personele capaciteit in 2021 inclusief kosten voor werkzaamheden rondom het transitieproces.

Bestuur & Organisatie

- Onttrekking van € 0,1 miljoen aan de bestemmingsreserve digitalisering;
 - Onttrekking van € 0,4 miljoen aan de reserve tariefseglisatie uitbreiding formatie.
- e. In te stemmen met het aan het college van dijkgraaf en heemraden mandateren van het inzetten van de post onvoorzien van maximaal € 250.000 met verantwoording achteraf via de planning & control producten.
- f. Ter dekking van de financieringsbehoefte het college van dijkgraaf en heemraden, conform het Treasurystatuut, bevoegd te maken tot:
- Het aangaan van kortlopende financieringsmiddelen (rekening-courant verhouding en kasgeldleningen) tot een bedrag van maximaal de kasgeldlimiet van € 48 miljoen.
 - Het aangaan van langlopende financieringsmiddelen tot maximaal € 20 miljoen.

Ridderkerk, 26 november 2020

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk

J.F. Bonjer

7 Bijlagen

7.1 Potentiële investeringen

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en Subsidies	Netto investering
Waterveiligheid										
1	K2018-082	VLRT-4 - Normtraject nr. 20_3	diverse gemeenten	2020	0	2024	0			
2	K2019-001	Sluisdok / schotbalkkering Hellevoets	Hellevoetsluis	2020	2021	2023	2023	0,3		0,3
3	K2021-008	Duikersluis Lorregat betonconstructie	Hoeksche Waard	0	0	2022	2023	0,9		0,9
4	K2021-009	Herstel duindynamiek Springertduinen	Goeree-Overflakkee	0	0	2021	2021	0,3		0,3
5	K2021-010	Vervangen Oosthavendijk te Dirksland	Goeree Overflakkee	0	0	2021	2021	0,2		0,2
Som Waterveiligheid								1,6		1,6
Voldoende en Schoon Water										
6	7103100258	Nieuwe Besturing Watersysteem - BOS	Hele beheersgebied	2020	2020	2021	2023	1,0		1,0
7	7103100282	Y09.019 Wateropgave Hillevliet	Rotterdam	2018	2019	2020	2022	0,5		0,5
8	7103100329	KRW maatregelen 2018 - 2021 - VP	diverse gemeenten	2020	2020	2022	2023	1,3		1,3
9	7103100332	NBW 2018-2027 jaarschijf 2020	diverse gemeenten	2020	2020	2023	2024	4,5		4,5
10	7103100341	KRW opgave Afwatering Voorne- Oost	Oostvoorne	2018	2019	2022	2023	0,2		0,2
11	7103100346	De Eendragt, fase 2	Korendijk	2017	2019	2022	2023	0,2		0,2
12	7103100358	Vervangingsinvest. beschoeiingen 2020	diverse gemeenten	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3
13	7103300125	Vervanging 4 gemalen mechanisch 2020	diverse gemeenten	2020	2020	2020	2020	0,5		0,5
14	7103300126	Renovatie gemaal Kilhaven	Goeree Overflakkee	2020	2021	2021	2021	0,2		0,2
15	7103300127	Renovatie gemaal Dabbe	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
16	7103300128	Renovatie gemaal Het Oudeland	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
17	K2018-043	Duiker Dordrecht	Dordrecht	2019	2020	2020	2021	0,1		0,1
18	K2018-049	Inlaat Piershilse Haven	Korendijk	2019	2021	2021	2022	0,2		0,2
19	K2018-099	Gemaal Arnoldus Botbijlweg	Brielle	2020	2022	2022	2023	0,1		0,1
20	K2019-002	Invulling wateropgave ZW	Zwijndrecht	2019	2020	2022	2024	4,4		4,4
21	K2019-005	Diesel aangedreven noodbemaling	Hele beheersgebied	2020	2020	2020	2021	0,5		0,5
22	K2019-007	Eff. Peilbesluit Oostvoornse Meer	Westvoorne	2023	0	2021	2021	0,3		0,3
23	K2020-001	Y11.029 Wateropgave O-N Reijerwaard	Rotterdam	2018	2019	2022	2023	2,0		2,0

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en Subsidies	Netto investering
24	K2020-002	Y11.027 Wateropgave O-N Reijerwaard	Ridderkerk	2018	2019	2022	2022	0,7		0,7
25	K2020-003	Y11.034 Wateropgave O-N Reijerwaard	Rotterdam	2019	2019	2022	2022	2,2		2,2
26	K2020-005	Verbeteren waterhuishouding Kil IV	Dordrecht	2021	2021	2024	2025	0,2		0,2
27	K2020-006	Verbeteren inlaatgeul Hoogezand	Hoeksche Waard	2021	2021	2021	2021	0,2		0,2
28	K2020-007	Realisatie uitwisselpunt Sterrenburg	Dordrecht	2021	2021	2021	2022	0,4		0,4
29	K2020-009	Koppeling maalg. BattenoordDorser	Goeree Overflakkee	2022	2022	2022	2022	0,3		0,3
30	K2020-010	Vergroten duiker De Hoef Heerjansdam	Zwijndrecht	2021	2022	2021	2022	0,5		0,5
31	K2020-011	Verruimen hoofdwatgangen H03.001	Hoeksche Waard	2021	2021	2021	2022	0,4		0,4
32	K2020-012	Automatiseren inlaten - WSHD-breed	Hele beheersgebied	2022	2023	2022	2023	0,2		0,2
33	K2020-041	Kruising gemaal-inlaat primkering 2020		2020	2021	2020	2021	1,0		1,0
34	K2020-042	Kruising gemaal-inlaat primkering 2021		2021	2022	2021	2022	1,0		1,0
35	K2020-043	Kruising gemaal-inlaat primkering 2022		2022	2023	2022	2023	1,0		1,0
36	K2020-044	Kruising gemaal-inlaat primkering 2023		2023	2024	2023	2024	1,0		1,0
37	K2020-045	Inlaten boezemwatergangen 2020		2020	2021	2020	2021	0,5		0,5
38	K2020-046	Inlaten boezemwatergangen 2021		2021	2022	2021	2022	0,5		0,5
39	K2020-047	Inlaten boezemwatergangen 2022		2022	2023	2022	2023	0,5		0,5
40	K2020-048	Inlaten boezemwatergangen 2023		2023	2024	2023	2024	0,5		0,5
41	K2020-057	Vervanging stuw 2021 HoO		2021	2021	2021	2021	0,3		0,3
42	K2020-058	Vervanging stuw 2022 HoO		2022	2022	2022	2022	0,3		0,3
43	K2020-059	Vervanging stuw 2023 HoO		2023	2023	2023	2023	0,3		0,3
44	K2020-060	Vervanging stuw 2024 HoO		2024	2024	2024	2024	0,3		0,3
45	K2020-062	Vervanging Duiker 2021 HoO		2021	2021	2021	2021	0,3		0,3
46	K2020-063	Vervanging Duiker 2022 HoO		2022	2022	2022	2022	0,3		0,3
47	K2020-064	Vervanging Duiker 2023 HoO		2023	2023	2023	2023	0,3		0,3
48	K2020-065	Vervanging Duiker 2024 HoO		2024	2024	2024	2024	0,3		0,3
49	K2021-011	Optimalisatie CMK Goeree-Overflakkee	Goeree-Overflakkee	0	0	2022	2023	0,3		0,3
50	K2021-012	Noodzaak vervangen gemaal Kloosterweg	Hoeksche Waard	0	0	2023	2023	0,4		0,4
51	K2021-013	Waterhuishouding Oudeland van Strijen	Hoeksche Waard	0	0	2022	2023	1,0		1,0
52	K2021-014	Vervanging kunstw. act. Waterbeheersin	diverse gemeenten	0	0	2021	2021	0,7		0,7
53	K2021-015	Herstel bemaling gemaal Kwakpolder	Albrandswaard	0	0	2022	2023	0,7		0,7

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en Subsidies	Netto investering
54	K2021-016	NVO KRW waterlichaam De Waal	Ridderkerk	0	0	2021	2021	0,2		0,2
	Som Voldoende en Schoon Water							32,6		32,6
	Waterketen									
55	7304000068	Renovatie rioalgemaal Ouddorp	Goeree Overflakkee	0	0	2021	2022	0,7	-0,2	0,5
56	7304000069	Vuilwaterpomp RG Oudenhorn	Hellevoetsluis	0	0	2020	2020	0,1		0,1
57	7304000070	Vuilwaterpompen RG Puttershoek	Hoeksche Waard	0	0	2020	2020	0,1		0,1
58	7304100121	TA Zuiveren (exclusief Dokhaven)	Rotterdam	2019	2022	2022	2025	5,0		5,0
59	7304100151	Retourslibafsluiters Dokhaven	Rotterdam	0	0	2021	2022	1,0		1,0
60	7304100152	Roostergoed installaties Dokhaven	Rotterdam	0	0	2021	2022	1,4		1,4
61	7304100153	RG Transport Installatie Dokhaven	Rotterdam	0	0	2021	2022	0,3		0,3
62	7304100154	Schakelkasten Dokhaven	Rotterdam	0	0	2021	2022	0,3		0,3
63	7304100155	Effluentpompen RWZI Oude Tonge	Goeree Overflakkee	0	0	2020	2020	0,1		0,1
64	7304100156	Roostergoed RWZI Hellevoetsluis	Hellevoetsluis	0	0	2020	2020	0,1		0,1
65	7304100157	Effluentpompen rwzi Piershil	Hoeksche Waard	0	0	2020	2020	0,1		0,1
66	7304210024	Deelstroombehandeling Sluisjesdijk	Rotterdam	2019	2022	2022	2025	0,3		0,3
67	7304210037	1-step-Anammox Sluisjesdijk	Rotterdam	2019	2022	2024	2029	10,5		10,5
68	K2018-066	ALM ZE Spijkenisse	Nissewaard	2019	0	2022	2035	30,1		30,1
69	K2018-069	Online meters sliblijn rwzi's	Hele beheersgebied	2019	0	2022	2024	1,7		1,7
70	K2018-077	Centrifuges rwzi Zwijndrecht	Zwijndrecht	2019	2019	2022	2024	0,3		0,3
71	K2018-078	Centrifuges rwzi Dordrecht	Dordrecht	2019	2019	2023	2026	0,5		0,5
72	K2018-080	Gashouder Sluisjesdijk	Rotterdam	2019	2019	2021	2023	1,5		1,5
73	K2018-107	Investerings vanuit ALM ZE Heenvliet	Nissewaard	2020	0	2023	0			
74	K2018-108	Investerings vanuit ALM ZE Hellevoets	Hellevoetsluis	2020	0	2023	0			
75	K2018-109	Investerings ALM's Goeree-Overflakkee	Goeree Overflakkee	2020	0	2022	2035	82,6		82,6
76	K2019-010	Slibbuffers RWZI Dordrecht	Dordrecht	2019	2019	2022	2024	0,3		0,3
77	K2020-015	Renovatie rioolgem Brabant Spijkenisse	Nissewaard	2022	2023	2021	2023	2,9	-2,0	0,8
78	K2020-016	Renovatie rioalgemaal Hoeksedijk	Hoeksche Waard	2022	2023	2022	2023	0,4	-0,4	
79	K2020-017	Schoorsteen LV Sluisjesdijk	Rotterdam	2022	2024	2022	2024	1,0		1,0
80	K2020-018	Influentafsluiters LV Dokhaven	Rotterdam	2022	2023	2022	2023	1,0		1,0
81	K2020-020	Beluchtingssysteem A-trap LV Dokhaven	Rotterdam	2022	2024	2023	2025	1,9		1,9

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en Subsidies	Netto investering
82	K2020-023	Silo's LV Dokhaven_Sluisjesdijk	Rotterdam	2022	2023	2022	2023	1,4		1,4
83	K2020-024	Duurz uitv verlichting Dokh_Sluisjesdk	Rotterdam	2022	2024	2023	2025	2,0		2,0
84	K2020-025	Voorindikers LV Sluisjesdijk	Rotterdam	2022	2023	2022	2023	1,0		1,0
85	K2020-026	Bandfilter LV Sluisjesdijk	Rotterdam	2023	2023	2023	2023	1,3		1,3
86	K2020-027	Investeringen vanuit ALM ZE Dokhaven	Rotterdam	2023	0	2023	0			
87	K2020-028	Investeringen vanuit ALM ZE Dordrecht	Dordrecht	2023	0	2023	0			
88	K2020-049	Huis Op Orde 2020 jaarschijf 2021		2021	2021	2021	2022	2,0		2,0
89	K2020-050	Huis op Orde 2020 jaarschijf 2022		2022	2022	2022	2023	5,0		5,0
90	K2020-051	Huis op Orde 2020 Jaarschijf 2023		2022	2022	2023	2024	10,0		10,0
91	K2020-067	Waterketen 2021 HoO		2021	2021	2021	2022	1,0		1,0
92	K2020-068	Waterketen 2022 HoO		2022	2022	2022	2023	4,7		4,7
93	K2020-069	Waterketen 2023 HoO		2023	2023	2023	2024	4,2		4,2
94	K2020-070	Waterketen 2024 HoO		2024	2024	2024	2025	3,9		3,9
95	K2021-001	Aanpassing ventilatiegebouw Sldk	Rotterdam	0	0	2021	2023	2,7		2,7
96	K2021-002	Bijdrage rioolgemaal Poortugaal	Albrandswaard	0	0	2021	2022	0,6		0,6
97	K2021-019	Aanschaf portakabin regio Flakkee	Oude Tonge	0	0	2021	2021	0,1		0,1
	Som Waterketen							183,5	-2,6	181,0
	Wegen									
98	7405130101	Danserweg H0302	Dordrecht	0	0	2020	2020	0,2		0,2
99	7405130102	Plaatsweg H0427	Hoeksche Waard	0	0	2020	2020	0,1		0,1
100	7405130103	Abberwerveweg V0370	Brielle	0	0	2020	2020	0,4		0,4
101	7405130104	Hoonardweg V0308/V0116	Westvoorne	0	0	2020	2020	0,4		0,4
102	7405130113	Beijerlandsedijk H0136	Hoeksche Waard	0	0	2020	2020	0,2		0,2
103	K2018-113	Vervanging openbare verlichting 2021	Hele beheersgebied	2020	0	2021	2021	0,3		0,3
104	K2018-114	Vervangen verkeersregelininstallaties	Rotterdam	2020	0	2020	2020	0,2		0,2
105	K2018-118	Vervanging openbare verlichting 2022	Hele beheersgebied	2021	0	2022	2022	0,2		0,2
106	K2020-030	Vervanging Kunstwerken	Hele beheersgebied	2021	2024	2021	2024	0,9		0,9
107	K2020-031	Fietspad Reedijk	Heinenoord	2020	2020	2020	2021	0,4	-0,2	0,2
108	K2020-032	Fietsvoorziening Molendijk-Steegjesdk	Hoeksche Waard	2021	2021	2021	2021	0,2	-0,1	0,1
109	K2020-033	Bijdrage N498 - Schaapsweg	Goeree Overflakkee	2018	2020	2021	2021	0,2		0,2

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto investering	Bijdragen en Subsidies	Netto investering
110	K2020-034	Bijdrage N217 - Polderweg	Hoeksche Waard	2019	2022	2022	2023			
111	K2020-052	Huis Op Orde verzamelkrediet 2020		2020	2020	2020	2020	1,0		1,0
112	K2020-053	Huis Op Orde verzamelkrediet 2021		2021	2021	2021	2021	9,1		9,1
113	K2020-054	Huis Op Orde verzamelkrediet 2022		2022	2022	2022	2022	9,1		9,1
114	K2020-055	Huis Op Orde verzamelkrediet 2023		2023	2023	2023	2023	9,1		9,1
115	K2021-003	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2021	Hele beheersgebied	0	0	2021	2021	1,7		1,7
116	K2021-004	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2022	Hele beheersgebied	0	0	2022	2022	2,9		2,9
117	K2021-005	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2023	Hele beheersgebied	0	0	2023	2023	2,7		2,7
118	K2021-006	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2024	Hele beheersgebied	0	0	2024	2024	2,6		2,6
119	K2021-007	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2025	Hele beheersgebied	0	0	2025	2025	2,5		2,5
120	K2021-017	Materieel gladheidsbestrijding	Hele beheersgebied	0	0	2021	2024	2,4		2,4
	Som Wegen							46,8	-0,3	46,5
	Bestuur en Organisatie									
121	7811500095	Modernisering Dig. werkomgeving fase 3	N.v.t.	2020	2020	2020	2020	0,5		0,5
122	K2020-039	Vervanging noodcomm. middel cal.org.	N.v.t.	2023	2023	2023	2023	0,3		0,3
123	K2020-040	Fysieke Toegang	N.v.t.	2020	2020	2020	2022	2,9		2,9
124	K2021-018	Modernisering dig. werkomgeving fase 4	N.v.t.	0	0	2021	2021	0,9		0,9
	Som Bestuur en Organisatie							4,5		4,5
	Eindtotaal							269,0	-2,9	266,2

Toelichting potentiële investeringsprojecten 2021-2025

Programma Waterveiligheid

1. K2018-082 VLRT-4 - Normtraject nr. 20_3
Normtraject 20_3 ligt aan de oostkant van Voorne-Putten. Het normtraject is één van de 13 meest urgente trajecten volgens de KPR analyse (Kennisplatform Risicobenadering) op basis van VNK-2 (Veiligheid Nederland in Kaart). Vanwege de onzekerheid van de scope en gevoeligheid in de omgeving stelt WSHD eerst op basis van gebiedskennis en onderzoek een nadere veiligheidsanalyse op. Op basis van de resultaten wordt besloten of verdere opvolging noodzakelijk is.
2. K2019-001 Schotbalkenkering sluisdeurendok Hellevoetsluis
De waterkering voldoet niet. Dit dok heeft nog wel een functie in het watersysteem, waardoor een nieuwe inlaat aangelegd moet worden. Na het realiseren van de inlaat moet de waterkering hersteld worden.
3. K2021-008 Duikersluis Lorregat betonconstructie
Uit de inspectie in 2016 van de duiker, die in een primaire waterkering is gelegen, is naar voren gekomen dat deze niet in goede staat verkeert. Herstel is nodig om de primaire kering aan de norm te laten voldoen. Door herstel wordt tevens de huidige afvoercapaciteit van het gemaal Puttershoek richting het Lorregat geborgd voor de toekomst.
4. K2021-009 Herstel duindynamiek Springertduinen
Duingroei in lijn met de zeespiegelrijzing door het herstellen van duindynamiek is een langdurig proces. Hollandse Delta heeft tot nu toe nog weinig initiatief ontwikkeld om uitvoering te geven aan haar beleidskeuze voor Dynamisch Kustbeheer. Veel waterschappen zijn al jaren bezig met deze ook landelijk vastgestelde wijze van duinbeheer.

Nu doet zich een kans voor om de doelen van het waterschap – groeiende duinen – en die van de natuurbeheerder – natuurherstel in het brede gebied achter de duinen – te combineren in één project: Herdynamisering Springertduinen.

5. K2021-010 Vervangen Oosthavendijk te Dirksland
De steenbekleding van de West- en Oosthavendijk bestaat uit diverse soorten bekledingen. Een deel ervan stamt nog uit de periode dat de haven Dirksland in open verbinding stond met het buitenwater. In 2019 bleek uit een inspectie dat de steenbekleding niet meer aan de norm voldoet en aan vervanging toe is. Na vervanging wordt het buitentalud beschermd tegen erosie en voldoet het talud weer aan de normen. Daarbij wordt het bekledingsmateriaal zodanig gekozen dat (oever)begroeiing de kans krijgt om zich te ontwikkelen.

Programma Voldoende en Schoon Water

6. 7103100258 Nieuwe Besturing Watersysteem – BOS
Het project Nieuwe Besturing Watersysteem Beslissing Ondersteunend Systeem (NBWS-BOS) zal verdere, na NBWS-TA, invulling geven aan de visie op de besturing van het watersysteem. De voorbereidende onderzoeken zijn in gang gezet. Het krediet zal in 2021 vrijgemaakt worden. Verwachting is dat het huidige kredietbedrag niet toereikend zal zijn, echter is er nog geen scherpere raming beschikbaar in deze voorfase van het project. Daarom is er voor gekozen het bedrag nog niet te wijzigen.
7. 7103100282 Y09.019 Wateropgave Hillevliet
In peilgebied Y09.019 in Hillevliet wordt een wateropgave ingevuld waarbij aangesloten wordt bij initiatieven in stedelijk gebied van de gemeente. Het project is door de gemeente Rotterdam en woningbouwvereniging Havensteder opgestart. De realisatie duurt ongeveer 1,5 à 2 jaar. Daarom is de bijdrage vanuit het waterschap geprognosticeerd in 2021 en 2022.
8. 7103100329 KRW maatregelen 2018 - 2021 - VP
Betreft een krediet voor maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren om te voldoen aan de KRW resultaatplicht (SGBP-2). Openstaande maatregelen betreffen het verruimen van het profiel in twee waterlichamen op Voorne-Putten en het aanpassen van het peilbeheer in een waterlichaam. Er is een nieuwe beoordeling uitgevoerd op het watersysteem. De voorgestelde maatregelen uit het SGBP-2 zullen worden afgewogen en

aangepast naar de vast te stellen nieuwe doelen voor de KRW (SGBP-3). De planning is hierop aangepast.

9. 7103100332 NBW 2018-2027 jaarschijf 2020
Bij de stedelijke wateropgave lift WSHD mee op initiatieven van derden. Deze ontwikkeling is naar achteren geschoven. Project 7103100316 NBW 2018-2027, jaarschijf 2019 wordt samengevoegd met project 7103100332 NBW 2018-2027 jaarschijf 2020. Vanuit verleden was het budget voor de wateropgave (NBW) opgeknipt in jaarschijven, maar vanwege verschuiven van initiatieven in stedelijk gebied waardoor invulling vertraagd is, kloppen die jaarschijven niet meer.
10. 7103100341 KRW opgave Afwatering Voorne- Oost
Ten oosten van het Kanaal door Voorne ligt een KRW-waterlichaam waar een natuurvriendelijke oever (NVO) aangelegd dient te worden om zodoende de waterkwaliteit te verbeteren.
11. 7103100346 De Eendragt, fase 2
De verbetering van de doorspoeling van maalggebied De Eendragt (Piershilsche Gat/Vissersvliet) is een KRW-maatregel uit het SGBP-2. Door betere verversing mogelijk te maken van het watersysteem kan de kwaliteit van het oppervlaktewater in het maalggebied en in het waterlichaam worden verbeterd. De uitwerking van de oplossing ligt op het vlak van sturing van waterstromen door slim watermanagement.
12. 7103100358 Vervangingsinvest. beschoeiingen 2020
Conform de Nota AWA kwalificeert een aantal vervangingen van beschoeiingen (vanuit het onderhoud) als investering. Deze vervangingen zijn gebundeld in deze investering.
13. 7103300125 Vervanging 4 gemalen mechanisch 2020
Conform de Nota AWA kwalificeren een viertal vervangingsopgaven (vanuit het onderhoud) als investering. Deze zijn gebundeld in deze investering.
14. 7103300126 Renovatie gemaal Kilhaven
Vanwege de technische staat van het object dient deze gerenoveerd te worden.
15. 7103300127 Renovatie gemaal Dabbe
Vanwege de technische staat van het object dient deze gerenoveerd te worden.
16. 7103300128 Renovatie gemaal Het Oudeland
Vanwege de technische staat van het object dient deze gerenoveerd te worden.
17. K2018-043 Duiker Dordrecht
Nabij de Zuidendijk en Haaswijkweg in Dordrecht functioneert het watersysteem niet naar behoren. Door het relinen van een aantal duikers en het vervangen van een vaste stuw is de opgave oplosbaar. Met de gemeente Dordrecht wordt gesproken over de mogelijkheid om deze opgave onder te brengen in het gezamenlijk project Waterkraan.
18. K2018-049 Inlaat Piershilse Haven
De inlaat in Piershil voorziet de achterliggende polders van zoet water uit het Spui. Het waterpeil in het Spui fluctueert dagelijks door het getij. Wanneer weinig water vanuit het buitenland wordt aangevoerd in de zomer, staat het peil van het Spui geregeld lager dan de buis waarmee we het water inlaten. Om in deze situatie toch water te kunnen inlaten in de polders is nu een mobiele pomp nodig. Doel van het project is aanpassing van de bestaande inlaat zodanig dat voldoende water kan worden ingelaten en de inlaat voldoet aan de eisen voor de waterkering.
19. K2018-099 Gemaal Arnoldus Botbijlweg
Vanwege beperkte bereikbaarheid van het gemaal zal een alternatieve locatie worden gezocht. Op de huidige locatie is onderhoud alleen mogelijk door het inzetten van een ponton in de vestinggracht van Brielle. Door het verplaatsen van het gemaal naar een andere locatie wordt onderhoud eenvoudiger en goedkoper.
20. K2019-002 Invulling wateropgave ZW
De wateropgave binnen de Zwijndrechtsewaard dient door middel van een aantal maatregelen in verschillende peilgebieden opgelost te worden. Deze maatregelen moeten worden uitgevoerd om de kans op inundatie te

verkleinen. De meekoppelkans om in 2019 al een deel van deze opgave in te vullen, is vervallen. Dit bedrag wordt pas vrijgemaakt bij het invullen van het gehele project in 2022.

21. K2019-005 Diesel aangedreven noodbemaling

In de strategische noodvoorraad voor Goeree-Overflakkee zijn zes pompen met bouwjaar 1960 opgenomen. De motoren van deze pompen zijn aan het einde van hun levensduur en moeten worden vervangen. Dit betreft de laatste maatregel om de benodigde voorraad noodpompen op orde te krijgen zoals in 2014 is besloten op basis van het voorstel Beschikbaarheid en inzet noodbemaling.

22. K2019-007 Eff. Peilbesluit Oostvoornse Meer

Betreft maatregelen voor het effectueren van het peilbesluit Oost-Voornse Meer (vaststelling 2020). Om de gewenste peilverhoging te kunnen realiseren dient een aantal van de aanwezige grinddammen in het meer verhoogd te worden.

23. K2020-001 Y11.029 Wateropgave O-N Reijerwaard

In samenwerking met de gemeente Rotterdam wordt invulling gegeven aan de wateropgave binnen peilgebied Y11.029 in Oud en Nieuw Reijerwaard. De opgave is onderdeel van grotere herontwikkeling van het gebied en volgt daarmee de planning van de gemeente.

24. K2020-002 Y11.027 Wateropgave O-N Reijerwaard

In het gebied ten zuiden van de Beverwaard (peilgebied Y11.027) bestaat een wateropgave. In samenwerking met andere partijen in het gebied wordt gekeken hoe invulling kan worden gegeven aan de maatregelen binnen de ontwikkeling van het gebied.

25. K2020-003 Y11.034 Wateropgave O-N Reijerwaard

In peilgebied Y11.034 in Oud en Nieuw Reijerwaard, de Beverwaard, bestaat een wateropgave. In samenwerking met de gemeente Rotterdam en woningcorporaties wordt gekeken welke concrete maatregelen getroffen kunnen worden als onderdeel van ontwikkelingen in het gebied. Deze samenwerking heeft concreet vorm gekregen in een consortium wat deelneemt aan het initiatief Panorama Lokaal.

26. K2020-005 Verbeteren waterhuishouding Kil IV

Het gebied westelijk van de A16 wordt momenteel door de gemeente Dordrecht ontwikkeld als bedrijventerrein (Kil IV). De ontwikkeling van het gebied kan mogelijkheden bieden om op een effectievere wijze het waterbezwaar van Kil IV af te voeren. Het gebied is in ontwikkeling tot bedrijventerrein en naar verwachting is de resterende landbouwfunctie in 2023 verdwenen. Deze opgave wordt opgepakt zodra functiewijziging van het gebied heeft plaatsgevonden.

27. K2020-006 Verbeteren inlaatgeul Hoogezand

De inlaatgeul Hoogezand ligt in Natura 2000 gebied en moet frequent onderhouden worden om dichtslibben tegen te gaan. Door het realiseren van de inlaatgeul wordt het risico op verzanding verminderd waardoor de onderhoudsfrequentie verminderd kan worden. Onderzoeksfase dient uit te wijzen of dit mogelijk is vanwege de beperkingen binnen een Natura 2000 gebied en mogelijk vervuilde grond ter plaatse.

28. K2020-007 Realisatie uitwisselpunt Sterrenburg

De zuidoostzijde van de wijk Sterrenburg werd in 2015 getroffen door wateroverlast ten gevolge van hevige neerslag. Door koppeling van maalgebieden kan het risico op deze overlast worden verminderd. Tevens kan schoon water vanuit de Nieuwe Dordtsche Biesbosch gebruikt worden voor verversing van water in de singels van de wijk Sterrenburg. Door het aanpassen of vervangen van een drietal peil scheidende kunstwerken wordt het watersysteem toekomstbestendig. Mogelijk dat deze opgave samen met de gemeente Dordrecht wordt opgepakt in het project Waterkraan.

29. K2020-009 Koppeling maalgeb. BattenoordDorser

Aan de noordzijde van Polder het Oudeland van Oude-Tonge is moeilijk water te krijgen voor beregening. Doorspoeling is hier ook lastig. Door de koppeling van de bemalingsgebieden Battenoord en Haas van Dorsser ontstaat een robuust watersysteem waarmee aan de noordzijde van de Polder het Oudeland van Oude-Tonge voldoende water gegarandeerd is.

30. K2020-010 Vergroten duiker De Hoef Heerjansdam

De huidige uitstroombuiker aan De Hoef in Heerjansdam is qua capaciteit ontoereikend omdat de inlaatduiker in 2017 is vergroot en er meer verhard

oppervlakte is aangelegd dat afwatert op het systeem. Door het vergroten van de duiker verbetert de doorvoer van het water door de dijksloot. Vanwege samenwerking met de gemeente wordt aangesloten bij de planning van de gemeente bij vervanging van wegdek en riolering ter plaatse.

31. K2020-011 Verruimen hoofdwatgangen H03.001

Regelmatig komen er klachten binnen van agrariërs over het peilbeheer H03.001 in de polder Oud-Beijerland. Uit de uitgevoerde hydrologische analyse wordt het vermoeden dat de watgangen te krap zijn grotendeels bevestigd. Ook na het verhogen van het peil volgens het peilbesluit voldoen de meeste hoofdwatgangen nog niet aan de gestelde ontwerprichtlijnen. Om dit probleem op te lossen, wordt momenteel een Voorkeursbeslissing opgesteld waarin mogelijke varianten onderling worden vergeleken.

32. K2020-012 Automatiseren inlaten - WSHD-breed

In de zomer van 2018 is voor langere tijd een lage rivierafvoer gecombineerd geweest met een grote watervraag in het gebied. Op basis van een theoretische inschatting is een zoetwatervenster gedefinieerd en zijn inlaten handmatig open en dicht gezet. In de evaluatie van de droogte is als maatregel opgenomen de mogelijkheden voor optimalisatie van de beschikbaarheid van zoet water te verkennen en zo mogelijk te realiseren.

33. K2020-041 Kruising gemaal-inlaat primkering 2020

34. K2020-042 Kruising gemaal-inlaat primkering 2021

35. K2020-043 Kruising gemaal-inlaat primkering 2022

36. K2020-044 Kruising gemaal-inlaat primkering 2023

Vanuit de vervangingsopgave uit het Huis op Orde is een investering voorzien voor de vervanging van inlaten die kruisen met een primaire kering. Van inlaten die een primaire kering kruisen, is vaak de staat van de constructie onbekend of onvoldoende waardoor het dijkvak afgekeurd kan worden. Om die reden zullen de komende jaren vele in- en uitlaatconstructies vervangen c.q. gerenoveerd moeten worden.

37. K2020-045 Inlaten boezemwatgangen 2020

38. K2020-046 Inlaten boezemwatgangen 2021

39. K2020-047 Inlaten boezemwatgangen 2022

40. K2020-048 Inlaten boezemwatgangen 2023

Vanuit de vervangingsopgave uit het Huis op Orde zijn investeringen voorzien voor de vervanging van inlaten in boezemwatgangen.

41. K2020-057 Vervanging stuwen 2021 HoO

42. K2020-058 Vervanging stuwen 2022 HoO

43. K2020-059 Vervanging stuwen 2023 HoO

44. K2020-060 Vervanging stuwen 2024 HoO

Binnen het Huis op Orde is een meerjarige vervangingsopgave vastgesteld voor stuwen.

45. K2020-062 Vervanging Duiker 2021 HoO

46. K2020-063 Vervanging Duiker 2022 HoO

47. K2020-064 Vervanging Duiker 2023 HoO

48. K2020-065 Vervanging Duiker 2024 HoO

Binnen het Huis op Orde is een meerjarige vervangingsopgave vastgesteld voor duikers.

49. K2021-011 Optimalisatie CMK Goeree-Overflakkee

Door de realisatie van de Compenserende Maatregel en Kierbesluit (CMK) is het watersysteem op Goeree-Overflakkee op een aantal plaatsen gewijzigd. Na afronding van het project is gebleken dat er een aantal optimalisaties gedaan kunnen worden binnen het systeem. Dit betreft o.a. het verbeteren van de bereikbaarheid van sifon bij Middelharnis en het verbeteren van de waterafvoer van peilgebied 'Polder Westplaat Buitengronden' te Sommelsdijk om aan de norm te voldoen.

50. K2021-012 Noodzaak vervangen gemaal Kloosterweg

Vijzelgemaal Gemaal Kloosterweg staat tussen peilvak H04.003 en peilvak H04.002 (tussen Klaaswaal en polder het Oudeland van Strijen). Gemaal Kloosterweg is een vijzelgemaal van 49 jaar oud. Het gemaal is langzaam aan het verzakken / scheefzakken en heeft nu een situatie bereikt waarbij het handhaven van peilen in het geding is. Er is regelmatig inzet van een TPI (tijdelijke pompinstallatie) nodig om aan het vastgestelde waterpeil te voldoen. Alvorens te kunnen besluiten over nut en noodzaak van vervanging is het vanuit duurzaamheid van belang onderzoek te doen naar alternatieve afvoerroutes.

51. K2021-013 Waterhuishouding Oudeland van Strijen
In 1994 is een inrichtingsplan opgesteld met maatregelen om de ecologische potentie van het Oudeland van Strijen tot ontwikkeling te brengen. De maatregelen waren gericht op verbetering van de waterkwaliteit. Het eerste pakket aan maatregelen is uitgevoerd. Echter een peilverhoging naar een maximaal peil van NAP -2,00 m in de reservaatgedeelten kan nog niet worden gerealiseerd. Het waterschap ontwerpt samen met SBB een waterhuishoudingsplan voor het reservaatgebied dat recht doet aan de vernattingsdoelstelling van zowel SBB als de provincie en het instellen van het gewenste hogere waterpeil mogelijk moet maken.
52. K2021-014 Vervanging kunstwerken actieve waterbeheersing
Op basis van huidige technische staat en/of bereiken van einde technische levensduur dient een aantal kunstwerken gedurende 2021 vervangen te worden om zodoende het functioneren ervan te kunnen waarborgen.
53. K2021-015 Herstel bemaling gemaal Kwakpolder (nieuw)
Tijdens werkzaamheden in het kader van Sanering Rhoonse stort is lekkage ontstaan in de persleiding behorend tot gemaal Kwak. Deze is hierdoor onbruikbaar geworden. Onderzoek dient uit te wijzen wat de juiste maatregel is om de functie te herstellen.
54. K2021-016 NVO KRW waterlichaam De Waal (nieuw)
Ter bevordering van de waterkwaliteit in KRW-waterlichaam De Waal zullen natuurvriendelijke oevers aangelegd worden en wordt een doodlopende aftakking van de Waal weer als open verbinding aangelegd. Deze maatregelen kunnen verder bijdragen aan de doelrealisatie van de Waal, expliciet gaat het over het vergroten van het oeverareaal voor ontwikkeling van macro-fauna en het verbeteren van de doorstroming. De maatregelen zijn onderdeel van het SGBP-2 en worden in samenwerking met de gemeente Ridderkerk en de provincie gerealiseerd.
55. 7304000068 Renovatie rioolgemaal Ouddorp
Installatieonderdelen van rioolgemaal Ouddorp zijn aan het einde van de technische levensduur. De schakelkasten, windketel en pompen met appendages worden vervangen. Hierdoor voldoet het rioolgemaal weer aan de betrouwbaarheidseisen en kan aan de afnameverplichting voldaan worden.
56. 7304000069 Vuilwaterpomp RG Oudendoorn
De pompinstallatie op het rioolgemaal incl. afsluiter had einde technische levensduur bereikt en is vervangen.
57. 7304000070 Vuilwaterpompen RG Puttershoek
De pompinstallatie op het rioolgemaal en de afsluiters hebben einde technische levensduur bereikt en zijn vervangen.
58. 7304100121 TA Zuiveren (exclusief Dokhaven)
De technische automatisering bestaat onder andere uit beeldschermen, netwerken, computers, besturingscomputers en overige apparatuur waarmee dit alles is verbonden met installatieonderdelen zoals pompen, afsluiters, schakelaars en opnemers. Oplossingsrichting is om het verouderde deel van de TA te vervangen. Hiermee wordt een robuuste TA opgeleverd die weer voor een lange periode (15 jaar) onderhoudbaar is zodat de instandhouding en besturing van de rwzi's gegarandeerd blijft.
59. 7304100151 Retourslibafsluiters Dokhaven
De huidige bediening van de retourslibafsluiters op RWZI Dokhaven is einde economische levensduur. De afsluiters hebben een belangrijke functie in het circuleren van actieve bacteriën in het biologische zuiveringsproces. Door de modificatie van deze afsluiters en vervanging van de elektrische bediening kan deze functie weer betrouwbaar vervuld worden.
60. 7304100152 Roostergoed installaties Dokhaven
Momenteel zijn er in de RWZI Dokhaven 3 verschillende types roostergoed installaties. Met de aankoop van 3 dezelfde roostergoed installaties vindt uniformering plaats en kan de beschikbaarheid van de installatie gedurende onderhoud fors worden verbeterd. De verbeterde beschikbaarheid is nodig om bij (extreem) regenweer het vuil uit het aangevoerde afvalwater te verwijderen. Dit voorkomt storingen en verstoppingen verderop in het zuiveringsproces.

Programma Waterketen

61. 7304100153 RG Transport Installatie Dokhaven
De huidige roostergoed container transport installatie van RWZI Dokhaven is einde technische levensduur. Met deze nieuwe installatie en op maat gemaakte afvalcontainers kan de komende 15 jaar het afgevangen vuil uit de roostergoedinstallatie weer betrouwbaar worden afgevoerd.
62. 7304100154 Schakelkasten Dokhaven
In de schakelkasten van RWZI Dokhaven is een onbetrouwbare component opgenomen. Deze component moet in bijna 800 schakelkast lades vervangen worden om de betrouwbaarheid van de installatie te verbeteren.
63. 7304100157 Effluentpompen RWZI Oude Tonge
De effluentpompen zijn gereviseerd en de afsluiters zijn vanwege einde technische levensduur vervangen.
64. 7304100156 Roostergoed RWZI Hellevoetsluis
De roostergoed installatie is vanwege einde technische levensduur op onderdelen vervangen en vernieuwd.
65. 7304100157 Effluentpompen rwzi Piershil
De effluentpompen en de afsluiters hebben einde technische levensduur bereikt en zijn vervangen.
66. 7304210024 Deelstroombehandeling Sluisjesdijk
Dit project maakt onderdeel uit van de projecten die voortgekomen zijn uit de ALM-studie Sluisjesdijk. Het project omvat een aantal kleine maatregelen aan de Sharon- en Anammoxreactor (deelstroombehandeling). Afhankelijk van de onderzoeksuitkomst met een nut- en noodzaakbepaling, in relatie tot het al uitgevoerde onderhoud, moet het jaar van aanvang nog nader bepaald worden. Afgestemd en ingepast binnen het totale projecten- en onderhoudportfolio van Dokhaven-Sluisjesdijk (continue programmering).
67. 7304210037 1-step-Anammox Sluisjesdijk
In de ALM-studie Sluisjesdijk is een aantal kleine maatregelen benoemd om knelpunten op te lossen c.q. de werking te optimaliseren van de deelstroombehandeling (Sharon-Anammox). De maatregelen zijn voorzien in de reeds geplande investering "deelstroombehandeling Sluisjesdijk" en deels belegd bij het groot onderhoud (exploitatie). Verder is geconstateerd dat de huidige capaciteit van de Anammox-reactor onvoldoende is om de gehele stikstofrijke deelstroom te behandelen. Naast bovenstaande maatregelen is daarom geadviseerd een specifieke deelstroombehandelingsstudie uit te voeren gegeven de leeftijd, het pilot-karakter van de Anammox en de op termijn benodigde renovaties. De planning wordt in grote mate bepaald door de inpasbaarheid en 'uitvoeringscapaciteit' i.r.t. tot alle andere lopende en geplande activiteiten binnen het projecten- onderhoudportfolio.
68. K2018-066 ALM ZE Spijkenisse
Op basis van de door de VV vastgestelde ALM-voorkeursvariant is het MeerjarenInvesteringsProgramma (MIP) voor de zuiveringskring Spijkenisse opgesteld. Een eerste uitwerking van de meerjareninvesteringsprognose is opgevoerd. Programmering en uitvoering van een opgave met onderhavige omvang is een continue proces en het MIP zal de komende jaren dan ook doorlopend geactualiseerd en bijgesteld worden in de P&C-cyclus. Een en ander is mede afhankelijk van de nog te kiezen strategie voor marktbenadering en contractvorm.
69. K2018-069 Online meters sliblijn rwzi's
Toepassing van online-meters in het zuiveringsproces is onderdeel van het toekomstbestendig maken van de rwzi's. Met deze meetinstrumenten is het mogelijk de bedrijfsvoering van de rwzi's op afstand te doen en daarmee gepaard gaande stabielere en efficiencyverbetering van de bedrijfsvoering en betere prestaties van de installaties. Naar de toekomst toe maakt dit op afstand (zelf)sturende rwzi's mogelijk.
70. K2018-077 Centrifuges rwzi Zwijndrecht
De centrifuges op de rwzi Zwijndrecht naderen het einde van de technische levensduur. Uit de eerste verkenning is gebleken dat er geen afhankelijkheid is met de lopende Slibstrategiestudie WSHD. Het onderzoek naar de wijze van vervanging van de centrifuges vindt plaats waarna de verdere uitwerking en voorbereiding kan starten.
71. K2018-078 Centrifuges rwzi Dordrecht
De centrifuges op de rwzi Dordrecht naderen het einde van de technische levensduur. Afhankelijk van de bestuurlijke keuze over de Slibstrategie WSHD

kan het onderzoek naar de wijze van vervanging van de centrifuges plaatsvinden.

72. K2018-080 Gashouder Sluisjesdijk

De gashouder dient als buffering van het biogas uit de gasproductie. Deze buffering, ofwel tijdelijke opslag, zorgt ervoor dat de WKK (omzetting van gas naar warmte en elektriciteit) efficiënter kan plaatsvinden en draagt bij aan de veiligheid en het voldoen aan vergunningeisen. Het doel van deze investering is dat na de vervanging of de renovatie de buffercapaciteit van de gashouder van de WKK weer efficiënt en betrouwbaar kan functioneren. Vanwege de raakvlakken met en vanuit het oogpunt van beheersbaarheid en integraliteit binnen de gaslijn zal worden voorgesteld de gashoudervervanging gecombineerd/geïntegreerd uit te voeren met het investeringsproject gassysteem "7304210021 Gassysteem Sluisjesdijk (op termijn)" waar de gasfakkel onderdeel van is. Dit laatste project is qua voortgang vooralsnog gekoppeld en in afwachting van de grondverwerving.

73. K2018-107 Investerings vanuit ALM ZE Heenvliet

Uitvoeren van een ALM-variantenstudie die leidt tot een voorkeursvariant die daarna wordt uitgewerkt in maatregelen (o.a. potentiële investeringen) met bijbehorende programmering.

74. K2018-108 Investerings vanuit ALM ZE Hellevoets

Uitvoeren van een ALM-variantenstudie die leidt tot een voorkeursvariant die daarna wordt uitgewerkt in maatregelen (o.a. potentiële investeringen) met bijbehorende programmering.

75. K2018-109 Investerings ALM's Goeree-Overflakkee

Op basis van de door de VV vastgestelde ALM-voorkeursvariant is het MeerjarenInvesteringsProgramma (MIP) voor de zuiveringskring Goeree-Overflakkee opgesteld. Een eerste uitwerking van de meerjareninvesteringsprognose is opgevoerd. Programmering en uitvoering van een opgave met onderhavige omvang is een continue proces en het MIP zal de komende jaren dan ook doorlopend geactualiseerd en bijgesteld worden in de P&C-cyclus. Een en ander is mede afhankelijk van de nog te kiezen strategie voor marktbenadering en contractvorm.

76. K2019-010 Slibbuffers RWZI Dordrecht

De slibbuffers fungeren als (nood)slibopvang voor RWZI Dordrecht en een aantal andere RWZI's. Momenteel zijn de installaties rondom de slibbuffers niet betrouwbaar om regulier en in geval van calamiteiten hun functie te vervullen. Op dit moment vindt onderzoek plaats naar de maatregelen en projectaanpak.

77. K2020-015 Renovatie rioolgem Brabant Spijkenisse

Het gemaal moet gerenoveerd worden om ook in de toekomst een stabiele en betrouwbare bedrijfsvoering te blijven houden, waardoor de werking van de RWZI gegarandeerd kan worden.

78. K2020-016 Renovatie rioolgemaal Hoeksedijk

Door de renovatie wordt de betrouwbaarheid vergroot waardoor voldaan wordt aan de vastgestelde afnameverplichtingen.

79. K2020-017 Schoorsteen LV Sluisjesdijk

De ondergrondse ventilatieleiding van Dokhaven naar Sluisjesdijk en de schoorsteen voor de afvoer van gereinigde lucht op Sluisjesdijk zijn toe aan levensduurverlengend onderhoud. Het exacte jaar van aanvang is afhankelijk van de continue programmering en afstemming binnen het totale projecten- en onderhoudportfolio van Dokhaven-Sluisjesdijk.

80. K2020-018 Influentafsluiters LV Dokhaven

Voor de circa 70 influentafsluiters in Dokhaven is het noodzakelijk onderhoud uit te voeren zonder de totale zuivering stil te leggen. Aan de afsluiters zijn gebreken geconstateerd die levensduurverlengend onderhoud noodzakelijk maken.

81. K2020-020 Beluchtingssysteem A-trap LV Dokhaven

De huidige beluchters in de A-trap Dokhaven zijn in afwachting van de uitkomsten van de ALM studie voor een lange termijn oplossing. De huidige installatie heeft op termijn een levensduurverlengend onderhoud nodig. De voorgestelde maatregel is een no-regret maatregel. Het exacte jaar van aanvang is afhankelijk van de continue programmering en afstemming binnen het totale projecten- en onderhoudportfolio van Dokhaven-Sluisjesdijk.

82. K2020-023 Silo's LV Dokhaven Sluisjesdijk
Op de locaties Dokhaven en Sluisjesdijk zijn verschillende tanks en silo's aanwezig die 30 jaar in bedrijf zijn. De leeftijd en toestand maken levensduurverlengend onderhoud noodzakelijk.
83. K2020-024 Duurz uitv verlichting Dokh Sluisjesdk
Door het vervangen van de verouderde verlichting wordt bespaard op onderhoudskosten en energieverbruik.
84. K2020-025 Voorindikers LV Sluisjesdijk
Leeftijd en toestand van de voorindikers maken levensduurverlengend onderhoud van zowel beton als bewegende delen zoals roerwerken noodzakelijk.
85. K2020-026 Bandfilter LV Sluisjesdijk
Leeftijd en functioneren van de bandfilter vormen aanleiding voor een potentiële vervanging. Multifunctionele inzetbaarheid en optimalisatie zijn onderdeel van het voorbereidend onderzoek.
86. K2020-027 Investerings vanuit ALM ZE Dokhaven
Uitvoeren van een ALM-variantenstudie die leidt tot een voorkeursvariant die daarna wordt uitgewerkt in maatregelen (o.a. potentiële investeringen) met bijbehorende programmering.
87. K2020-028 Investerings vanuit ALM ZE Dordrecht
Uitvoeren van een ALM-variantenstudie die leidt tot een voorkeursvariant die daarna wordt uitgewerkt in maatregelen (o.a. potentiële investeringen) met bijbehorende programmering.
88. K2020-049 Huis Op Orde 2020 jaarschijf 2021
89. K2020-050 Huis op Orde 2020 jaarschijf 2022
90. K2020-051 Huis op Orde 2020 Jaarschijf 2023
Er is een grote werkvoorraad ontstaan van noodzakelijke vervangingswerkzaamheden op de rwzi's. Deze investeringen dragen bij aan het op orde komen voor het programma Waterketen.

91. K2020-067 Waterketen 2021 HoO
92. K2020-068 Waterketen 2022 HoO
93. K2020-069 Waterketen 2023 HoO
94. K2020-070 Waterketen 2024 HoO
Een aantal uit te voeren activiteiten binnen Huis op Orde valt onder de categorie investeringen omdat zij levensduurverlengend zijn. Met deze investeringsnummers wordt aangegeven wat naar verwachting de omvang is van deze activiteiten.

Uit het totale investeringsbedrag van investering K2020-067 van € 4,6 miljoen is € 3,6 miljoen in mindering gebracht ten behoeve van de volgende investeringen:

- Retourslibafsluiters Dokhaven
- Roostergoed installaties Dokhaven
- RG Transport Installatie Dokhaven
- Schakelkasten Dokhaven
- Renovatie rioolgemaal Ouddorp

95. K2021-001 Aanpassing ventilatiegebouw Slidk
Slibverwerkingsbedrijf Sluisjesdijk ligt 'ingeklemd' tussen andere percelen en de locatie/installatie zelf is zeer dichtbebouwd. Daarmee is de ruimte voor de ombouw van installatieonderdelen, maar ook voor werkplekken voor de medewerkers en projecten schaars. Op dit moment is op de locatie een tekort aan werkplekken. Door het schakelkastenproject (ombouw en herplaatsing van 40 schakelkasten) is een uitbreiding van de werkplekken op de huidige locatie niet mogelijk. Daarnaast voldoen de huidige werkplekken niet aan de Arbo richtlijnen.

Met de nieuwe situatie worden de controlekamer, werkplekken, vergaderruimte, kantine en sanitair naar één nieuwe ruimte in het ventilatiegebouw verplaatst en fysiek gescheiden van risicobronnen (vergroten veiligheid). Er komen voldoende en adequate werkplekken die voldoen aan de Arbo-richtlijnen en gericht op de toekomst. En daarnaast is een fysieke toegangscontrole mogelijk vanuit nieuwe controlekamer.

96. K2021-002 Bijdrage rioolgemaal Poortugaal

In het kader van de kostenverdeling tussen de gemeente Albrandswaard en WSHD betreffende het bij de gemeente in eigendom en beheer zijnde rioolgemaal, dient WSHD financieel bij te dragen aan de investeringskosten. Deze bijdrage betreft de renovatie van rioolgemaal Poortugaal, waardoor onbelemmerd transport van afvalwater naar de rwzi Hoogvliet gegarandeerd kan blijven.

97. K2021-019 Aanschaf portakabin regio Flakkee

Locatie rwzi Oude Tonge vervult een regiofunctie voor de operationele afdeling. Gebleken is dat er onvoldoende beschikbare werk- en overlegruimte aanwezig zijn. Er is gekeken naar de mogelijkheden. De meest eenvoudige en doelmatige oplossing is het plaatsen van een functionele portakabin.

Programma Wegen

98. 7405130101 Danserweg H0302

99. 7405130102 Plaatseweg H0427

100. 7405130103 Abberwerveweg V0370

101. 7405130104 Hoonaardweg V0308/V0116

102. 7405130113 Beijerlandsewijk H0136

Dit betreffen de lopende investeringen voor groot onderhoud aan de verharding van de wegen in 2020. De wegen van WSHD worden getoetst volgens de CROW normering. Bestuurlijk is afgesproken dat het wegenareaal in 'redelijke' staat moet verkeren. De vertaling hiervan is gesteld op maximaal 15% van de verharding van het wegareaal per gemeente op kwaliteitsniveau D, zijnde 'slecht'. Op dit moment ligt het gemiddelde kwaliteitsniveau voor de wegen van WSHD rond de 15%, maar de wegen degenereren en als we de totale onderhoudsopgave met kwaliteit C en D optellen staat daar een grote opgave tegenover voor groot onderhoud aan de verharding. Momenteel wordt gestreefd naar 15% D (zijnde 'slecht') per gemeente.

103. K2018-113 Vervanging openbare verlichting 2021 (Verv Openb verlichting jaarschijf 2020)

Dit betreft een vervangingsinvestering voor openbare verlichting ouder dan 40 jaar, zoals opgenomen in de Kadernota 2014. De exacte locatie wordt een jaar daarvoor bepaald.

104. K2018-114 Vervangen verkeersregelinstallaties

Dit betreft een investering voor vervanging van de verkeersregelinstallaties Gebroken Meeldijk en Hoekseweg-Keizersdijk vanwege einde technische levensduur.

105. K2018-118 Vervanging openbare verlichting 2022 (Verv Openb verlichting jaarschijf 2021)

Dit betreft een vervangingsinvestering voor openbare verlichting ouder dan 40 jaar, zoals opgenomen in de Kadernota 2014. De exacte locatie wordt een jaar daarvoor bepaald.

106. K2020-030 Vervanging Kunstwerken

Vanaf 2012 zijn diverse kunstwerken aan vervanging/renovatie toe. Renovatie/vervanging draagt bij aan zowel de doelstellingen voor verkeersveiligheid als voor bereikbaarheid uit het Wegenbeheerprogramma 2016-2021.

107. K2020-031 Fietspad Reedijk

Het fietspad langs de Reedijk (Heinenoord), tussen de aansluiting Blaaksedijk en de toegangsweg naar de Heinenoordtunnel is een ontbrekende schakel in het fietsrouten netwerk. Het project is opgenomen in de regionale en provinciale plannen.

108. K2020-032 Fietsvoorziening Molendijk-Steegjesdk

De fietsverbinding tussen Goudswaard en Piershil is een ontbrekende schakel in het fietsrouten netwerk. Uitvoering wordt gecombineerd met groot onderhoud. Het project is opgenomen in de regionale en provinciale plannen.

109. K2020-033 Bijdrage N498 – Schaapsweg

Overeenkomstig de beleidsregel cofinanciering wegenprojecten draagt het waterschap bij aan de reconstructie van de kruising van de N498 en de Schaapsweg nabij Ooltgensplaat (Goeree-Overflakkee).

110. K2020-034 Bijdrage N217 – Polderweg

Overeenkomstig de beleidsregel cofinanciering wegenprojecten draagt het waterschap bij aan de reconstructie van de kruising van de N217 en de Polderweg nabij Puttershoek (Hoeksche Waard).

111. K2020-052 Huis Op Orde verzamelkrediet 2020

112. K2020-053 Huis Op Orde verzamelkrediet 2021

113. K2020-054 Huis Op Orde verzamelkrediet 2022

114. K2020-055 Huis Op Orde verzamelkrediet 2023

Om de wegen in redelijke staat te krijgen én te houden, wordt fors geïnvesteerd. Deze investering behelst niet alleen het onderhoud aan de verharding maar zo nodig ook de aanpak van berm en het duurzaam veilig inrichten van wegen. Hiermee realiseren we naar verwachting de doelstelling van maximaal 15% van het wegennet per gemeente op kwaliteitsniveau D ('zeer slecht'). Verder is het areaal in 2035 duurzaam veilig ingericht.

115. K2021-003 Groot onderhoud wegen jaarschijf 2021

De wegen van WSHD worden getoetst volgens de CROW normering. Bestuurlijk is afgesproken dat het wegennet in 'redelijke' staat moet verkeren. De vertaling hiervan is gesteld op maximaal 15% van de verharding van het wegennet per gemeente op kwaliteitsniveau D, zijnde 'slecht'. Op dit moment ligt het gemiddelde kwaliteitsniveau voor de wegen van WSHD rond de 15%, maar de wegen degenereren en als we de totale onderhoudsopgave met kwaliteit C en D optellen staat daar een grote opgave tegenover voor groot onderhoud aan de verharding. Momenteel wordt gestreefd naar 15% D (zijnde 'slecht') per gemeente. Uit het totale investeringsbedrag van € 3.041.000 is € 1.347.997 in mindering gebracht ten behoeve van de volgende investeringen:

- 3e Barendrechtseweg 7405130078
- Veckdijk 7405130083
- Buitenom 7405130088

116. K2021-004 Groot onderhoud wegen jaarschijf 2022

117. K2021-005 Groot onderhoud wegen jaarschijf 2023

118. K2021-006 Groot onderhoud wegen jaarschijf 2024

119. K2021-007 Groot onderhoud wegen jaarschijf 2025

De wegen van WSHD worden getoetst volgens de CROW normering. Bestuurlijk is afgesproken dat het wegennet in 'redelijke' staat moet verkeren. De vertaling hiervan is gesteld op maximaal 15% van de verharding van het wegennet per gemeente op kwaliteitsniveau D, zijnde 'slecht'. Op dit moment ligt het gemiddelde kwaliteitsniveau voor de wegen van WSHD rond de 15%, maar de wegen degenereren en als we de totale onderhoudsopgave met kwaliteit C en D optellen staat daar een grote opgave tegenover voor groot onderhoud aan de verharding. Momenteel wordt gestreefd naar 15% D (zijnde 'slecht') per gemeente.

120. K2021-017 Materieel gladheidsbestrijding

Aanschaf materieel om te voldoen aan de zorgplicht gladheidsbestrijding.

Programma Bestuur en Organisatie

121. 7811500095 Modernisering Dig. werkomgeving fase 3

In 2019 is uitvoering gegeven aan de 2e fase van de modernisering van de digitale werkomgeving (Office 365, SharePoint-online). In het 2e kwartaal van 2019 is het gebruik van het "standaard werkplek-concept" (thin client, beeldscherm, smartphone) en het aanvullende "Mobiele werkplek-concept" (laptop/tablet) nader geëvalueerd. Naar aanleiding hiervan is een eerste werkplekvisie opgesteld die in het 3e kwartaal 2020 nader is uitgewerkt.

Sinds maart 2020 werkt Hollandse Delta, vanwege Covid-19, overwegend thuis. Dit heeft gezorgd voor een Office-reset en vraagt om een herijking van de werkplek-visie en het plan voor realisatie. In september wordt een voorstel aan het College aangeboden waarin de visie en plan nader zijn uitgewerkt.

122. K2020-039 Vervanging noodcomm. middel cal.org. (Vervanging portofoons calamiteitenorg)

De huidige portofoons worden conform contract jaarlijks gecontroleerd en onderhouden. In 2020 is in het gehele gebied een portofoon netwerk frequentietest uitgevoerd om het bereik te testen en te optimaliseren. De portofoons op het hoofdkantoor in Ridderkerk worden ook voor de BHV gebruikt. In 2022 start een onderzoek naar de eisen en wensen van een noodcommunicatiemiddel voor de calamiteitenorganisatie. In 2023 zal op basis van het resultaat het aanbestedingstraject gestart worden om voor de calamiteitenorganisatie een gewenst product aan te schaffen voor tijdens een calamiteit en bij uitval telecommunicatie.

123. K2020-040 Fysieke Toegang

De investering “Fysieke Toegang” is voortgekomen uit de calamiteit “Installatie Verantwoordelijke”. Beoogd is om enerzijds de toegangscontrole te verbeteren van installaties, gebouwen en terreinen van WSHD en anderzijds te zorgen dat WSHD voldoet aan wet- en regelgeving betreffende fysieke veiligheid zoals vastgelegd in onder meer de BIWA en NEN-normen. Hiertoe dienen de nodige aanpassingen te worden uitgevoerd, beleid te worden geactualiseerd en ingevoerd. De kosten hiervan zijn onder deze investering voorzien.

124. K2021-018 Modernisering dig. werkomgeving fase 4

Hollandse Delta onderkent een aantal belangrijke aanjagers om de voorziene transities (o.a. klimaat, energie) en de gewenste vooruitgang op de kerntaken mogelijk te maken. Het uitgangspunt is dat in 2021 de basis van de aanjagers (o.a. digitalisering) op orde moet zijn. Om medewerkers te faciliteren in het digitaal-, tijds- en plaatsonafhankelijk werken zijn in de 1^e, 2^e en 3^e fase van de modernisering van de Digitale Werkomgeving belangrijke stappen gezet.

Maatschappelijke ontwikkelingen (COVID 19) en ambities van het waterschap vragen in de huidige en toekomstige tijd om andere manieren van werken. Het nieuwe, digitale werken is in een stroomversnelling

gekomen. Dit stelt in de huidige en toekomstige tijd aanvullende eisen aan de beschikbaarheid, performance, flexibiliteit, gebruiksgemak, veiligheid en beheersbaarheid van de Digitale werkomgeving. De te verwachten ontwikkeling vraagt ook om een herijking van het werkplek-concept voor thuis-, onderweg (smartphone, tablet, laptop) en op kantoor (thin client, keyboard, beeldschermen). In het 4^e kwartaal van 2020 wordt hier nog nader onderzoek naar gedaan.

7.2 Geplande investeringen

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aan-vang	Jaar van reali-satie	Bruto inves-tering	Bijdragen en Subsidies	Netto inves-tering
Waterveiligheid										
1	7202200015	Realisatie Zettingsvloeiing V3T	diverse gemeenten	2022	2023	2022	2023	39,5	-35,6	4,0
Som Waterveiligheid								39,5	-35,6	4,0
Voldoende en Schoon Water										
2	7103100263	Totale NBW opgave landel. gebied t/m2017	diverse gemeenten	2015	2017	2022	2024	0,8		0,8
3	7103100342	Wateropgave Hoogvliet peilvak Y03.005	Hoogvliet	2018	2018	2022	2023	0,3		0,3
4	7103100355	Peilbesluit Kilhaven	Goeree Overflakkee	2022	2022	2022	2022	0,2		0,2
5	7103300067	VergrotenInlaatdebitet door automat.Haven	Binnenmaas	2019	2022	2022	2023	0,2		0,2
Som Voldoende en Schoon Water								1,5		1,5
Waterketen										
6	7304000055	Bijdrage ren. persleiding RG Holwinde	Rotterdam	2016	2016	2020	2022	0,4		0,4
7	7304000063	Bijdrage aan R'dam (afvalwtranspsysteem)	Rotterdam	2021	2022	2021	2022	0,3		0,3
8	7304100708	Dokhaven bellenbeluchting B-trap	Rotterdam	2014	2016	2023	2025	3,7		3,7
9	7304210026	Verwerving grond Sluisjesdijk	Rotterdam	2015	2015	2021	2021	0,2		0,2
10	7304210027	Aanleg rondweg	Rotterdam	2015	2016	2022	2023	0,1		0,1
11	7304210036	Centrifuges Sluisjesdk pompen ontw.slib	Rotterdam	2019	2021	2020	2024	7,2		7,2
12	7304210042	Aanschaf centrifuges Sluisjesdijk	Rotterdam	2019	2024	2020	2021	0,5		0,5
Som Waterketen								12,4		12,4
Wegen										
13	7405210017	Bijdrage ontsluiting N215 Nieuwe-Tonge	Goeree-Overflakkee	2008	2009	2021	2024	0,7		0,7
14	7405210036	Bijdr verkeerscirc N215 Dirksland-Meliss	Goeree-Overflakkee	2007	2008	2019	2021	0,2		0,2
15	7405210053	Vervanging openbare verlichting 2020	diverse gemeenten	2019	2019	2020	2021	0,9		0,9
16	7405210062	Trajectaanpak Duurzaam Veilig	diverse gemeenten	2019	2021	2021	2023	1,0		1,0
Som Wegen								2,8		2,8

Bestuur en Organisatie									
17	7610000007	Waterschapsverkiezingen 2023	N.v.t.	2022	2023	2022	2023	1,0	1,0
18	7811800021	Civiel en cultuurtechnisch onderhoud2017	N.v.t.	2017	2017	2020	2021	0,4	0,4
Som Bestuur en Organisatie								1,4	1,4
Eindtotaal								57,5	-35,6

Programma Waterveiligheid

1. 7202200015 Realisatie Zettingsvloeiing V3T
In de verlengde 3e toetsronde in 2013 bleek circa 7 km van de primaire waterkering niet te voldoen aan de wettelijke voorschriften behorende bij het faalmechanisme zettingsvloeiing. Dit heeft geleid tot het HWBP-project 16E: 'Zettingsvloeiing V3T'. Doel van dit project is ervoor te zorgen dat de primaire waterkeringen weer aan de wettelijke normen voldoen.

Programma Voldoende en Schoon Water

2. 7103100263 Totale NBW opgave landel. gebied t/m2017
Voor de wateropgave in het landelijk gebied resteert het Oude land van Strijen. Een gebiedsproces wordt doorlopen met als doel te komen tot een toekomstig bestendig watersysteem dat voldoet aan de huidige provinciale normering of een door alle stakeholders geaccepteerde bijgestelde gebiedsnormering.
3. 7103100342 Wateropgave Hoogvliet peilvak Y03.005
Dit project geeft invulling aan het oplossen van een deel van de stedelijke wateropgave van het waterschap zoals opgenomen in het Waterbeheerprogramma 2016-2021. Het betreft een bijdrage aan de gemeente Rotterdam voor het graven van water in peilvak Y03.005 te Hoogvliet. Het project omhelst het open leggen van een verduikering en het graven van water wat in verbinding komt te staan met het al bestaande oppervlaktewater.
4. 7103100355 Peilbesluit Kilhaven
Dit betreft maatregelen benodigd voor het effectueren van peilbesluit Kilhaven (vastgesteld juni 2020). De opgave is beperkt tot het plaatsen van

een nieuwe stuw, het vervangen van een bestaande stuw en het aanpassen van een enkele duiker. Project wordt in 2021 voorbereid en in 2022 uitgevoerd.

5. 7103300067 VergrotenInlaatdebiet door automat.Haven
Dit project komt voort uit het waterplan 's-Gravendeel. Door het automatiseren van het inlaatwerk in de kern 's-Gravendeel direct achter de primaire waterkering en het aanpassen van een aantal stuwen in het stedelijk gebied is het mogelijk om het inlaatdebiet te vergroten en gericht door het stedelijk gebied te sturen. Hierdoor kan beter doorgespoeld worden. Effecten van overstorten op de waterkwaliteit wordt hiermee verlaagd en wordt het water in het algemeen minder gevoelig voor eutrofiering. Met deze maatregel wordt tevens voorzien in het oplossen van een knelpunt dat is ontstaan door het sluiten van de inlaat Simonsdijkje.

Programma Waterketen

6. 7304000055 Bijdrage ren. persleiding RG Holwinde (Rwzi RdamDokh:afvalwatertrnspl(bydr Rdam))
De gemeente Rotterdam pleegt grote investeringen in de aanvoersystemen van de rwzi's Dokhaven en Hoogvliet. Enerzijds wordt dit veroorzaakt doordat rioolgemalen en persleidingen aan een grote renovatie toe zijn anderzijds wordt door de gemeente een optimalisatie in het afvalwatertransportsysteem van de rwzi Dokhaven doorgevoerd. In het kader van de kostenverdeling tussen Rotterdam en WSHD betreffende het bij de gemeente Rotterdam in eigendom en beheer zijnde afvalwatertransportsysteem, dient WSHD financieel bij te dragen aan de investeringskosten. De investeringen (en diensgevolge de bijdragen) strekken zich uit over meerdere jaren. Deze bijdrage betreft de renovatie van de persleiding van rioolgemaal Holwinde naar de rwzi Hoogvliet.

7. 7304000063 Bijdrage renovatie Pretoriaaan (Bijdrage aan R'dam (afvalwtranspsysteem))

Rotterdam is reeds enige jaren bezig met de renovatie en optimalisatie van dit stelsel. Per jaarschijf vindt verrekening plaats. De gemeente Rotterdam pleegt grote investeringen in de aanvoersystemen van de rwzi's Dokhaven en Hoogvliet. Enerzijds wordt dit veroorzaakt doordat de rioolgemalen en persleidingen aan een grote renovatie toe zijn anderzijds wordt door de gemeente een optimalisatie in het afvalwatertransportsysteem van de rwzi Dokhaven doorgevoerd. Op basis van de kostenverdeling tussen Rotterdam en WSHD betreffende het bij de gemeente Rotterdam in eigendom en beheer zijnde afvalwatertransportsysteem, dient WSHD financieel bij te dragen aan de investeringskosten. De investeringen (en diensgevolge de bijdragen) strekken zich uit over meerdere jaren.

8. 7304100708 Dokhaven bellenbeluchting B-trap

Dit project heeft tot doel het vervangen van het bestaande beluchtingsysteem door een nieuw energie-efficiënt beluchtingsysteem. Hiermee kan een energiebesparing van 3.000.000 kWh/jaar worden gerealiseerd. Dat is circa 5% van het jaarverbruik van het taakveld Waterketen en levert daarmee een grote bijdrage aan de doelrealisatie van het MJA3-programma. Door de lage marktprijs voor elektriciteit is er echter op alleen economische gronden geen business case. In het proces van het Opgaveplan Duurzaamheid, Energie en Innovatie 2016-2019 is voorgesteld dit project te beschouwen als een maatschappelijke business case waarbij meer aspecten een rol spelen in de afweging dan alleen het bedrijfseconomische. De uiteindelijke oplossingsrichting en investeringsafweging is onderdeel van de ALM Dokhaven.

9. 7304210026 Verwerving grond Sluisjesdijk

Dit project maakt onderdeel uit van de projecten die voortgekomen zijn uit de ALM-studie Sluisjesdijk. De mogelijke grondaankoop is ten behoeve van een rondweg die voorziet in het reduceren van onveilige situaties en logistieke knelpunten op en bij het terrein Sluisjesdijk en daarnaast in het creëren van flexibiliteit en ruimte. Afhankelijk van de voorwaarden tot koop zal worden gezien of overgegaan wordt tot daadwerkelijke aankoop.

10. 7304210027 Aanleg rondweg

Dit project maakt onderdeel uit van de projecten die voortgekomen zijn uit de ALM-studie Sluisjesdijk. De rondweg voorziet, in combinatie met de terreinaanpassingen en grondverwerving, in het reduceren van onveilige situaties en logistieke knelpunten en daarnaast in het creëren van flexibiliteit en ruimte. De start en doorgang van dit project kan alleen plaatsvinden indien de grondverwerving heeft plaatsgevonden.

11. 7304210036 Centrifuges Sluisjesdk pompen ontw.slib

De centrifuges, ontwaterd slibpompen en alle bijbehorende randapparatuur zoals aandrijving, besturing, meet- en doseervoorzieningen zijn aan modernisering en/of vervanging toe. Dit geldt ook voor de opslag- en (doseer)voorzieningen ten aanzien van chemicaliën. Deze investering is nodig om de betrouwbaarheid, beschikbaarheid, veiligheid en prestaties te garanderen en te verbeteren.

12. 7304210042 Aanschaf centrifuges Sluisjesdijk

Aanschaf van centrifuges voor Sluisjesdijk, zodat deze als directielevring tijdig ingebouwd kan worden. Dit leidt tot vermindering van het aantal storingen, waardoor de betrouwbaarheid van de installatie en het werkproces toeneemt.

Programma Wegen

13. 7405210017 Bijdrage ontsluiting N215 Nieuwe-Tonge

Met de provincie Zuid-Holland en de gemeente Goeree Overflakkee wordt gewerkt aan de aanpak van de ontsluiting van Nieuwe Tonge. Het betreft een bijdrage aan de realisatie van een rotonde en een ongelijkvloerse kruising.

14. 7405210036 Bijdr verkeerscirc N215 Dirksland-Meliss

Met de provincie en de gemeente Goeree-Overflakkee wordt gewerkt aan de verbetering van de verkeersveiligheid op en rond de N215 ter hoogte van Dirksland/Melissant.

15. 7405210053 Vervanging openbare verlichting 2020 (Verv. openb. verlichting (jaarschijf2019))

Het areaal aan openbare verlichting wordt in het kader van het Wegenbeheerprogramma geïnventariseerd. Daaruit is naar voren gekomen dat er sprake is van een vervangingsopgave. Daarnaast zijn doelstellingen opgenomen met betrekking tot de besparing op energiekosten en het verwijderen van overbodige verlichting.

16. 7405210062 Trajectaanpak Duurzaam Veilig (Wegenbeheerprogramma 2016-2021)

Deze investering is afkomstig uit het WGBP en betreft het duurzaam veilig inrichten van wegen. Uitvoering vindt, overeenkomstig het Wegenbeheerprogramma, plaats in combinatie met groot onderhoud aan de/het betreffende traject(en).

Programma Bestuur en Organisatie

17. 761000007 Waterschapsverkiezingen 2023

Dit krediet omvat de kosten voor de waterschapsverkiezingen in 2023.

18. 7811800021 Materieel civiel&cultuurtechn.Onderh2017

Het materieel dat wordt ingezet voor het regulier onderhoud aan water, waterveiligheid en wegen heeft een beperkte levensduur en moet periodiek worden vervangen.

7.3 Lopende investeringen

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto	Bijdragen	Netto
Waterveiligheid										
1	7001014510	Fase II Dijkverst. HW Zuid HWBP2	Cromstrijen/Strijen	2017	2019	2017	2021	2,6	-2,6	
2	7001018000	Aankoop gronden tbv dijkversterkingsproj	diverse gemeenten	2013	2014	2012	2020			
3	7101010008	Herprofilering polder Zuidoord	Nissewaard	2020	2020	2020	2020	0,8		0,8
4	7202100317	Autom.bediening Keersluis Oud-Beijerl.	Oud Beijerland	2011	2011	2011	2020	0,8		0,8
5	7202100320	Versterken drie regionale waterkeringen	diverse gemeenten	2019	2020	2019	2021	5,0		5,0
6	7202100321	Verv. Wachtdeuren Duikersluis Lorregat	Puttershoek	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
Som Waterveiligheid								9,3	-2,6	6,6
Volgende en Schoon Water										
7	7103000014	Effect. Peilbesl. Noordrand Voorne/KVW	Westvoorne	2018	2020	2018	2021	0,6		0,6
8	7103000016	Peilbesluit Adrianapolder	Goedereede	2019	2019	2020	2022	1,8		1,8
9	7103100178	Waterbergng Zwndr.Waard(Waalbos fase II)	Ridderkerk	2011	2013	2010	2020	0,5		0,5
10	7103100199	Spinozapark fase 3	Rotterdam	2013	2013	2013	2021	0,4		0,4
11	7103100219	Nw.Besturing Watersyst TechnAutom(NBWS-TA	Hele beheersgebied	2013	2013	2018	2023	9,0		9,0
12	7103100272	Nieuwe Dordtse Biesbosch	Dordrecht	2009	2016	2013	2020	6,2	-2,3	3,9
13	7103100281	Afleiden zoetwaterstroom Oudeland v. S	diverse gemeenten	2021	2021	2020	2022	0,6		0,6
14	7103100285	Ontwikkeling vispaaiplaatsen Brielsemeer	Nissewaard	2016	2017	2018	2020	0,2		0,2
15	7103100288	Maatregelen Binnenbedijkte Maas	Binnenmaas	2020	2022	2020	2022	1,9	-0,5	1,4
16	7103100301	Aanleg nvo Piershilse Gat&Delta Hoeve	Korendijk	2016	2017	2017	2020	0,8	-0,6	0,2
17	7103100307	Gebiedsplan Cromstrijen, fase 2	Cromstrijen	2018	2019	2018	2021	4,2		4,2
18	7103100315	Vervangn persleiding Immanuel Kantstraat	Rotterdam	2015	2016	2017	2021	1,1		1,1
19	7103100327	2 KRW maatregelen Hoeksche Waard	diverse gemeenten	2019	2019	2020	2021	0,8		0,8
20	7103100337	PeilopzetOudendyk(peilbesluitDeEendragt)	Korendijk	2017	2017	2019	2020	0,3		0,3
21	7103100338	Renovatie Gemaal Stellendam	Goeree Overflakkee	2017	2018	2020	2022	2,7		2,7
22	7103100344	NBW 2017-2027 Peilvak 17e Binnenmaas	Strijen	2018	2019	2018	2022	0,2		0,2
23	7103100345	Optimalisatie Watervoorz Brielse Meer	Brielle	2018	2021	2018	2021	4,7	-3,2	1,5
24	7103100348	Aanpassen kunstwerken Wateropgave ZW	Zwijndrecht	2019	2020	2019	2020	0,2		0,2
25	7103100349	Ontwikkelpplan Bernisse	Bernisse	2018	2021	2018	2021	0,9	-0,3	0,6
26	7103100351	Vervangen vijzelgemaal Pietermankerk	Zwijndrecht	2020	2021	2020	2022	0,7		0,7

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto	Bijdragen	Netto
27	7103100352	Vervanging Duiker 2020 HoO	diverse gemeenten	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
28	7103100353	Ren. persleiding gemaal Nieuwe Stad	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
29	7103100354	Eff. peilbesluit Groot Voorne West	Voorne Putten	2020	2021	2020	2022	0,8		0,8
30	7103100356	Persleiding Gemaal Burgen	Rotterdam	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3
31	7103300119	Routers met 4G back-up GO	Goeree Overflakkee	2018	2019	2019	2020	0,1		0,1
32	7103300123	Gemaal Oudenhoorn	Hellevoetsluis	2020	2023	2020	2023	5,5	-0,2	5,3
33	7103300124	Vervangen Stuwen 2020 HoO	Hellevoetsluis	2020	2020	2020	2020	0,4		0,4
Som Voldoende en Schoon Water								45,0	-7,0	37,9
Waterketen										
34	7304000057	Ged. vervanging rioolpersl. Mijnsheerenl	Binnenmaas	2013	2014	2017	2021	1,8	-0,2	1,7
35	7304000060	Bijdrage renovatie Pretoriaaan	Rotterdam	2014	2015	2017	2022	0,1		0,1
36	7304000064	Leidingverlegging rotonde N218Oostvoorne	Westvoorne	2018	2018	2018	2021	0,4	-0,0	0,3
37	7304000065	Verleggen persleiding Westmaas N489	Binnenmaas	2018	2018	2018	2021	0,4	-0,1	0,3
38	7304000066	Renovatie rioolgemaal Vierpolders	Brielle	2019	2019	2019	2020	0,2		0,2
39	7304000067	Aanpassing rioolgemaal Achthuizen	Goeree Overflakkee	2019	2019	2019	2021	0,2		0,2
40	7304100118	Online meters waterlijn rwzi's	diverse gemeenten	2018	2019	2020	2022	7,6		7,6
41	7304100119	Vernieuwen perslucht ringleidingDokhaven	Rotterdam	2018	2019	2019	2020	0,2		0,2
42	7304100123	Roostergoedinstallatie rwzi Dordrecht	Dordrecht	2019	2020	2019	2020	1,2		1,2
43	7304100124	TA Dokhaven	Rotterdam	2018	2020	2018	2021	2,2		2,2
44	7304100125	Afsluiters B-trap Dokhaven	Rotterdam	2018	2019	2019	2020	0,5		0,5
45	7304100126	Semafoonmroepsysteem rwzi's	diverse gemeenten	2018	2019	2018	2020	0,1		0,1
46	7304100127	Afsluiters effluentbemaling rwzi Dokh	Rotterdam	2018	2019	2019	2022	1,5		1,5
47	7304100129	Roostergoedinstallatie rwzi Oud Beij	Oud Beijerland	2019	2020	2019	2020	0,3		0,3
48	7304100131	Surplusslibpompen rwzi Hoogvliet	Hoogvliet	2019	2019	2019	2020	0,2		0,2
49	7304100132	Kettingruimers Dokhaven 2020 - 2023	Rotterdam	2020	2020	2019	2023	2,4		2,4
50	7304100135	Duikschotten rwzi Dordrecht	Dordrecht	2019	2019	2019	2020	0,3		0,3
51	7304100136	Zandsilo's 1+2 Dokhaven	Rotterdam	2019	2019	2019	2022	0,3		0,3
52	7304100138	Puntbeluchters	diverse gemeenten	2018	2019	2019	2020	0,3		0,3
53	7304100139	Beluchtingscircuit RWZI Dordrecht	Dordrecht	2019	2019	2020	2021	2,5		2,5
54	7304100140	Beluchtingscompressoren A-trap Dokhaven	Rotterdam	2020	2020	2020	2021	0,5		0,5

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto	Bijdragen	Netto
55	7304100141	Renovatie Beluchtingsys Zwijndrecht	diverse gemeenten	2020	2020	2020	2021	1,9		1,9
56	7304100142	IJzerchloride doseerinstal. Dordrecht	Dordrecht	2020	2020	2020	2021	0,2		0,2
57	7304100143	IJzerchloride doseerinstal. Spijkenisse	Nissewaard	2020	2020	2020	2021	0,3		0,3
58	7304100144	Ammoniummeters Hoogvliet	Rotterdam	2020	2020	2020	2021	0,2		0,2
59	7304100145	Vervanging schakelkast rwzi Heenvliet	Nissewaard	2020	2020	2020	2021	0,2		0,2
60	7304100146	Def herstel leidingwerk Dordrecht	Dordrecht	2020	2020	2020	2021	0,3		0,3
61	7304100147	Herstel voorindikker Dordrecht	Dordrecht	2020	2020	2020	2021	0,2		0,2
62	7304100148	Schakelkast PEdosering Spijkenisse	Nissewaard	2020	2020	2020	2021	0,2		0,2
63	7304100149	Mob. IJzerchloride paxinstallatie rwzi's	diverse gemeenten	2020	2020	2020	2021	0,2		0,2
64	7304100150	Surplusslib retourslibvizels Spijk	Nissewaard	2020	2020	2020	2021	0,4		0,4
65	7304210017	Schakelkasten Sluisjesdijk	Rotterdam	2012	2017	2016	2024	7,0		7,0
66	7304210018	WarmteKrachtKoppeling (WKK)Sluisjesdijk	Rotterdam	2014	2018	2015	2021	10,3	-0,0	10,3
67	7304210020	Gassysteem Sluisjesdijk	Rotterdam	2015	2015	2017	2020	0,3		0,3
68	7304210021	Gassysteem Sluisjesdijk (op termijn)	Rotterdam	2017	2019	2018	2022	1,0		1,0
69	7304210022	PE-doseervoorzieningen Sluisjesdijk	Rotterdam	2019	2021	2019	2021	0,1		0,1
70	7304210023	Slibindikking,slibontwater. Sluisjesdijk	Rotterdam	2015	2016	2018	2024	0,3		0,3
71	7304210025	Terreinaanpassingen Sluisjesdijk	Rotterdam	2015	2015	2017	2022	0,3		0,3
72	7304210038	Retourslibpompen rwzi Dordrecht	Dordrecht	2019	2019	2019	2020	0,5		0,5
73	7304210039	Gaswassers en ventilatie Sluisjesdijk	Rotterdam	2019	2019	2019	2021	0,8		0,8
74	7304210041	PE-Bulkopslag Sluisjesdijk	Rotterdam	2019	2021	2020	2024	0,5		0,5
	Som Waterketen							48,2	-0,3	47,9
	Wegen									
75	7405120100	Fietsverbinding voormalige S40 IV	Hoeksche Waard	2009	2013	2012	2020	1,7	-1,3	0,4
76	7405130051	Langeweg (Zuidland Nissewrd)V0555 Wv 1&2	Nissewaard	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
77	7405130052	Wieldijk (Heenvliet) V0501 Wv 1 en 2	Nissewaard	2020	2020	2020	2020	0,5		0,5
78	7405130053	Fietspad A16 (Ridderkerk) Wv 1 t/m 22	Ridderkerk	2020	2020	2020	2020	0,9		0,9
79	7405130054	Zuidijk (Maasdam) H0447 Wv 10, 20 en 30	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,6		0,6
80	7405130055	Ziedewijdsekade (Barendr) Y0270 Wv 10&20	Barendrecht	2020	2020	2020	2020	0,4		0,4
81	7405130056	Waalweg (Ridderkerk) Y0360 Wv 10	Ridderkerk	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
82	7405130057	JackD.Greenpad (H-noord)H0454 Wv20,30&50	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto	Bijdragen	Netto
83	7405130058	TweedeKruisweg(Oud-Beijerl)H0211 Wv10&20	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3
84	7405130059	TweedeDwarsweg(Numansd)H0330 Wv15, 20&30	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
85	7405130060	Tweede Dwarsweg (Numansdorp) H0330 Wv 10	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
86	7405130061	Fietspad viaduct Langeweg Y001W Wv 30&50	Zwijndrecht	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
87	7405130062	Schaweg (Mookhoek) H0618 Wv 10	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
88	7405130063	EersteKruisweg H0506 Wv 20,25,30,40&50	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,5		0,5
89	7405130064	Westdijk (Heinenoord) H0402 Wv 40 en 50	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,4		0,4
90	7405130065	Noorddijk (Geervl.)V0701&V0602 Wv1,2,3&4	Nissewaard	2020	2020	2020	2020	0,4		0,4
91	7405130066	Munnikenweg (Westmaas) H0444 Wv 10 en 20	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,4		0,4
92	7405130067	Langeweg (Stellendam) G6640 Wv 30, 40&50	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,4		0,4
93	7405130068	Oudelandsedijk G2640 Wv 30	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
94	7405130069	Voorweg V0426 Wv 1 en 2	Hellevoetsluis	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
95	7405130070	Kranendyk (ex in/uitrit)G3450 Wv10,20&30	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,4		0,4
96	7405130071	Oudeweg V0373 Wv 1	Brielle	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
97	7405130072	Rijswaardsedijk V0372 Wv 2 en 3	Brielle	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3
98	7405130073	Schuringsedijk H0627 Wv 10	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
99	7405130074	Watergatseweg G2550 vak 10,20	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3
100	7405130075	Noordlandsedijk G2590 vak 10 20 en 30	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,5		0,5
101	7405130076	Lindtsedijk Y0500 vak 10 en 20	Zwijndrecht	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3
102	7405130077	Achterzeedijk Y0241wegvakken 50 55 60	Barendrecht	2020	2020	2020	2020	0,5		0,5
103	7405130078	3e Barendrechtseweg Y0246 vak 10 en 15	Barendrecht	2020	2020	2020	2021	0,2		0,2
104	7405130079	Johannispoldersedreef G1980	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
105	7405130080	Korteweg west H0308 vak 10	Hoeksche Waard	2020	2020	0	0			
106	7405130081	Helledijk G3140 vak10	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
107	7405130082	Fietspad sassedijk H0650 vak30 40	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
108	7405130083	Veckdijk V0334 vak 1, 2	Brielle	2020	2020	2020	2021	0,2		0,2
109	7405130084	Munnikendijk H0446 vak 10	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3
110	7405130085	Langeweg Y0526 vak 10, 11	Zwijndrecht	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
111	7405130086	Kruisdijk H0630 vak 10	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
112	7405130087	Langeweg H0208 vak 50	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3

Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Bruto	Bijdragen	Netto
113	7405130088	Buitenom H0172 vak 40, 45, 50	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2021	0,9		0,9
114	7405130089	Kruisweg G3950 vak 10	Goeree Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
115	7405130090	Noorddijk H0146 vak 50	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
116	7405130091	Toldijk V0601 vak 1-1	Nissewaard	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3
117	7405130092	Munnikensteeg Y0533 vak 50	Zwijndrecht	2020	2020	2020	2020	0,2		0,2
118	7405130093	Bermverh. H0330 2e Dwarsweg Numansdorp	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
119	7405130094	Bermverh. V0601 Toldijk Geervliet	Nissewaard	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
120	7405130095	Bermverh. G3950 Kruisweg Achthuizen	Goeree-Overflakkee	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
121	7405130096	Bermverh. V0501 Wieldijk Heenvliet	Nissewaard	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
122	7405130097	Bermverh. H0444 Munnikenweg Westmaas	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
123	7405130098	Bermverh. H0615 Broekseweg Strijen	Hoeksche Waard	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
124	7405130099	Bermverh. V0308 Hoonardweg	Brielle	2020	2020	2020	2020	0,1		0,1
125	7405130100	Bermverh. V0140 Rietdijk Tinte	Westvoorne	2020	2020	2020	2020	0,3		0,3
126	7405210048	Vervanging openbare verlichting	diverse gemeenten	2014	2015	2017	2020	0,7		0,7
127	7405210055	Rotterdamseweg II Ridderkerk	Ridderkerk	2017	2017	2019	2020	5,5	-0,5	4,9
128	7405210069	Bijdrage reconstructie N489	Oud Beijerland	2018	2019	2018	2021	0,2		0,2
129	7405210070	Bijdrage reconstructie A29-N487	Cromstrijen	2018	2019	2019	2023	0,2		0,2
	Som Wegen							21,3	-1,8	19,5
	Bestuur en Organisatie									
130	7610000008	Inrichten crisisruimte WSHD	WSHD breed	2019	2019	2019	2020	0,2		0,2
131	7610000009	Fysieke Toegang – deelproject NEN3140	diverse gemeenten	2020	2022	2020	2021	3,2		3,2
132	7811500092	Modernisering IT infrastructuur	N.v.t.	2019	2019	2019	2020	2,8		2,8
133	7811700009	Elektrische installatie Hoofdkantoor	N.v.t.	2020	2023	2020	2020	0,7		0,7
134	7811700010	Pand Handelsweg 110 (Alternate)	Ridderkerk	2020	2020	2020	2020	4,1		4,1
135	7811700011	Inrichting pand Handelsweg 110	Ridderkerk	2020	2021	2020	2021	0,2		0,2
136	7811800019	Materieel civiel&cultuurtechn.Onderh2015	N.v.t.	2015	2015	2020	2021	0,5		0,5
137	7811800020	Civiel en cultuurtechnisch onderhoud2016	N.v.t.	2016	2016	2020	2021	0,4		0,4
138	7811800022	Vervanging meubilair 2020	N.v.t.	2020	2020	2020	2021	0,4		0,4
	Som Bestuur en Organisatie							12,4		12,4
	Eindtotaal							136,1	-11,8	124,3

7.4 Overzicht prestatie-indicatoren

Programma Waterveiligheid

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Beoordeling primaire waterkeringen	Vanaf 2024 begint de nieuwe beoordelingsronde.	36% (6)	%	90% (15)	100% (17)	100% (17)	6% (1)	n.t.b.
Toetsing aangewezen boezemwaterkeringen (163 km)		0%	%	70%	90%	100%	100%	100%
Uitvoering HWBP-projecten (aantal trajecten)	Betreft alleen HWBP projecten (niet HWBP-2 projecten)			2 in planfase	1 in planfase, 1 in realisatie	2 in realisatie	2 in realisatie	2 in realisatie
Versterking regionale keringen	Het betreft hier projecten op grond van vorige toetsronde. Eventuele nieuwe projecten uit de nu lopende toetsronde, moeten vóór 2030 zijn verbeterd. Op grond van de lopende toetsronde is nu nog geen deel afgekeurd.	0 km	km	1 km	1 km	0 km	0 km	0 km
Zorgplicht primaire waterkeringen	Betreft percentage verbetermaatregelen uitgevoerd	30%	%	100%	100%	100%	100%	100%
Onderhoud waterkeringen	Al het regulier onderhoud en het onderhoud op basis van inspectie na het stormseizoen wordt jaarlijks uitgevoerd	100%	%	100%	100%	100%	100%	100%

Programma Water

Prestatie-indicatoren robuust en klimaatbestendig

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
% peilgebieden dat getoetst is aan actuele klimaatscenario's ¹	100%	%	100%	100%	100%	n.t.b.	n.t.b.
Nog te realiseren wateropgave landelijk gebied in m ³ ²	0	m ³	0	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Nog te realiseren wateropgave stedelijk gebied in m ³ (1/3 van totaal tot 2027) ³	162.000	m ³	101.000	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.

1. Na 2023 komen er nieuwe klimaatgegevens. Door de onzekerheid over wanneer deze gegevens precies beschikbaar komen en wat de gevolgen van deze nieuwe gegevens zijn, er voor 2024 en 2025 nog geen streefwaardes bepaald en ingevuld zijn.
2. De resterende opgave in het landelijk gebied betreft het Oudeland van Strijen. Momenteel loopt er een gebiedsproces waarbinnen de maximaal haalbare maatregelen worden onderzocht en gesproken wordt met de provincie om de normering voor dit gebied aan te passen. Hierdoor ligt er nu geen concrete opgave en is geen waarde opgenomen.
3. In 2021 wordt het waterbeheerprogramma 2022 – 2027 vastgesteld. Hierin worden de nieuwe streefwaardes voor de wateropgave opgenomen, zodat vanaf 2022 op deze nieuwe streefwaardes gerapporteerd kan worden.

Prestatie-indicatoren faciliteren gebruiksfuncties

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
% van het gebied waarvan het voorzieningenniveau zoetwater is vastgelegd ¹	0%	%	100%	100%	100%	100%	
% oppervlakte van het beheersgebied waarvoor het peilbesluit actueel is	93%	%	>80%	80%	80%	80%	
% peilgebieden waarin het peil binnen de marges van het peilbesluit beheerd wordt ²	92%	%	100%	100%	100%	100%	

1. Voorzieningenniveau wordt vastgelegd in Deltaprogramma; gereed in 2021.
2. Voor de prestatie indicator zijn nog geen gegevens beschikbaar over de realisatie in 2018.

Prestatie-indicatoren Basisinrichting watersysteem

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
KRW-maatregelen uit het SGBP2 zijn volgens planning in uitvoering (stuks, cumulatief)	Een aantal opgaven bleek door diverse omstandigheden niet realiseerbaar en is vervallen, hierdoor is het einddoel 2021 bijgesteld. Maatregelen voor 2022 en verder worden opgenomen in het derde SGBP, dat eind 2021 ter besluitvorming wordt voorgelegd.	43		120	-	-	-	

Programma Waterketen

Prestatie-indicatoren beheer rioolwaterzuiveringsinstallaties

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Afnameverplichting rioolgemalen	99,4	% gemeenten	> 99	> 99	> 99	> 99	> 99
Nalevingspercentage waterwetvergunning	97,6	%	> 98	> 98	> 98	> 98	> 98
Stikstof verwijderingsrendement	78,7	%	> 77,5	> 77,5	> 77,5	> 77,5	> 77,5
Fosfaat verwijderingsrendement	86,1	%	> 77,5	> 77,5	> 77,5	> 77,5	> 77,5
Het aantal liter water per v.e. per dag	242	Liter per v.e. per dag	250	250	250	250	250
Slibafzet naar HVC (ton)	80.180	ton	79.200	79.200	79.200	79.200	79.200
Restvervuiling effluentlozing op Rijkswater (i.e. op basis van afvalwatercoëfficiënt)	59.518	i.e. o.b.v. afvalwater coëfficiënt	< 75.000	< 75.000 ¹	< 75.000	< 75.000	< 75.000

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Niet-beschikbaarheid proces Transporteren (% en uren) ²	n.v.t.	% en uren	Inrichten ⁵	Monitoren	Monitoren	Monitoren	Monitoren
Niet-beschikbaarheid proces Zuiveren (% en uren) ²	n.v.t.	% en uren	Inrichten	Monitoren	Monitoren	Monitoren	Monitoren
Niet-beschikbaarheid proces Slibontwateren (% en uren) ²	n.v.t.	% en uren	Inrichten	Monitoren	Monitoren	Monitoren	Monitoren
Incidenten met kwalificatie 'Extreem' in de Bedrijfswaarden Matrix Waterketen (SOP 2019) ²	0	aantal	0	0	0	0	0
Kosteneffectiviteit van subthema Beheer RWZI's ²	n.v.t.	Nader te bepalen	Ontwikkelen + KPI bepalen	Inrichten	Monitoren	Monitoren	Monitoren
Aantal ALM-studies gereed ³	7	Aantal	11	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.
Aantal Meerjarenonderhoudsprogramma's (MOP) gereed als input voor de P&C-cyclus ⁴	n.v.t.	aantal	15	20	20	20	20

1. Vanaf 2022 volgt er een nieuwe afvalwatercoëfficiënt vanuit Rijkswater die mogelijk leiden tot andere interne streefwaarden voor WSHD.

2. Conform het strategisch onderhoudsplan zijn voor onderhoud nieuwe KPI's ontwikkeld en worden deze geïmplementeerd. Deze nieuw te ontwikkelen KPI's voor onderhoud zijn afgeleid van de KPI's in de Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer (UvW). Dit is een nieuwe KPI.

3. Gereed betekent bestuurlijk besluit voorkeursvariant. Vanaf 2022 is dit afhankelijk van de doelen in het nieuwe WBP.

4. Een MOP is de vertaling en uitwerking van een (geactualiseerd) Onderhoudsconcept in tijd en geld. Dit is een nieuwe KPI.

5. Met inrichten wordt bedoeld het technische mogelijk maken (applicaties) dat deze KPI kan worden gegenereerd en gerapporteerd en het organisatorisch inregelen dat met deze kpi ook daadwerkelijk gewerkt en gestuurd kan worden.

Prestatie-indicatoren oppervlaktewater

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Het % gemeenten waarmee bestuurlijk een afvalwaterakkoord is vastgesteld	Om dit te realiseren, wordt de afstemming tussen gemeentelijke en waterschapsplannen voortgezet en zo nodig worden de afvalwaterakkoorden geactualiseerd. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het borgen van de verschillende belangen, het voorzetten van analyse en optimalisatie van de afvalwaterketen en het faciliteren van de gewenste ontwikkelingen	40%	%	100%	100%	100%	100%	100%

Prestatie-indicatoren doelmatige waterketen

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Het percentage bespaarde €'s t.o.v. de doelstellingen	90%	%	ntb	ntb	ntb	ntb	ntb

Programma Wegen

Prestatie-indicatoren Wegen

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting (2019)	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Het % wegen dat is ingericht cf. de basis-kenmerken wegontwerp	90%	%	91%	92%	93%	93%	94%
Het aantal km weg waarvan de inrichting is afgestemd op de categorisering ¹	0	km	3,3 km	3,3 km	3,3 km	3,3 km	3,3 km
Het maximale % D (zeer slecht) per gemeente	12%	%	15%	15%	15%	15%	15%

1. Dit betreft een gemiddelde per jaar, gebaseerd op een totale opgave van 46 km in de periode 2017-2030. Het gerealiseerde aantal kilometers zal in de Jaarstukken worden verantwoord.

Programma Bestuur en Organisatie

Prestatie-indicatoren Bestuur

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Uitvoering Werkplan Bestuur 2021 - 2023	Jaarlijkse evaluatie samenwerking VV, D&H en Organisatie	0	Meting Samenwerking	1	1	1		
	Werken met een lange termijn agenda	0		1	1	1		
	Toets van verschillende protocollen, procedures en voorschriften op effectiviteit en efficiency	0	Toets op effectiviteit en efficiency	1	1	1		
	Vergroten betrokkenheid bestuurders door regelmatig onderwerpen op locatie te bekijken en door training (o.a. via UvW/VNG)	ntb	Vergroten betrokkenheid bestuur	ntb	ntb	ntb		
	Evaluatie verbetering invulling commissiestructuur en vergader frequentie (2020) i.c.m. invoering BOB-model	0	Evaluatie	1	0	0		
Samenwerking o.b.v. vertrouwen	Periodieke collegedagen en voor- en najaar tweedaagse VV en college	8	Aantal collegedagen	8	8	8		

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
		2	Vóór en najaar tweedaagse	2	2	2		

Prestatie-indicatoren Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
<i>Vergunningverlening</i>								
Factor werkelijke behandeltime vergunning- en adviesaanvragen en meldingen t.o.v. de wettelijke termijn(en)	Verhouding werkelijke behandeltime t.o.v. de wettelijke termijn(en)	1,1	Factor-cijfer	>1	>1	>1	>1	>1
<i>Toezicht</i>								
% Naleefgedrag = % controles zonder geconstateerde overtredingen	Naleefgedrag doelgroepen (gemiddeld)	96%	%	>90%	>90%	>90%	>90%	>90%
<i>Handhaving (repressief optreden)</i>								
% controles waarbij bestuursrechtelijk is opgetreden	Mate waarin bestuursrechtelijk is opgetreden (sancties)	3,1%	%	<7,5%	<7,5%	<7,5%	<7,5%	<7,5%
% controles waarbij strafrechtelijk is opgetreden	Mate waarin strafrechtelijk is opgetreden (sancties)	1,5%	%	<1,5%	<1,5%	<1,5%	<1,5%	<1,5%
<i>Kwaliteit uitvoering VTH</i>								
% waarin voldaan wordt aan wettelijke kwaliteitscriteria VTH	Voortgang borgen kwaliteit. Mate waarin wordt voldaan aan de wettelijke kwaliteitscriteria voor uitvoering VTH-taken.	96%	%	100%	100%	100%	100%	100%
Aantal gegronde (erkende) ingediende bezwaar- en beroepsschriften	Voortgang borgen kwaliteit besluiten VTH.	0	Aantal	≤2	≤2	≤2	≤2	≤2

Prestatie-indicatoren Veiligheid

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Respons rate nulmeting Veiligheidsladder	Mate waarin collega's deelnemen aan de nulmeting	85 % (= 75 collega's)	%	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
Positie op NEN Veiligheidsladder	Het veiligheids- bewustzijn en bewust veilig handelen	Trede 1 (Trede 2= 1155, Trede 3= 2953)	Treden en puntenscore	Trede 2 (= min. 2138)	Trede 2 (= min. 2138)	Trede 3 (= min. 6280)	Trede 3 (= min. 6280)	Trede 3 (= min. 6280)
Arbo-veiligheids incidentmeldingen	Geconstateerde afwijkingen/voorvallen/incidenten in het incident meldingen systeem die afwijken van het opgestelde Arbo-veiligheidsbeleid/maatregelen en instructies	Onduidelijk, inzicht te verkrijgen met nieuwe incident meldingen systeem	Aantal	<15	<10	<7	<3	...
Voorkomen van beroepsziekten	<ul style="list-style-type: none"> - Geen nieuwe gevallen van lawaaidoofheid - Geen nieuwe gevallen van RSI door beeldschermwerken - Geen nieuwe gevallen van ziekte van Lyme 	0	Aantal	0	0	0	0	0
Voorkomen van ongevallen	Aantal ongevallen met verzuim >1dg Aantal ongevallen met dodelijke afloop	0	Aantal	0	0	0	0	0

Prestatie-indicatoren Organisatieontwikkeling

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
MD-traject deel II, III & IV	Afronding traject met persoonlijke ontwikkelingsplannen op het gebied van leiderschap en (bijdragen aan) de organisatieontwikkeling voor elke manager. PO is onderdeel van de gesprekscyclus.	2021	Aantal POP's afgezet tegen aantal managers	100%				
Communicatie als veranderinstrument	Bekendheid van de organisatie (verander)doelstellingen en de persoonlijke bijdrage hieraan	2021	% ten opzichte van aantal werknemers	40%	60%	80%		

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
			Het benoemen van minimaal 1 bijdrage aan de organisatieverandering					
Inrichten portfoliomanagement organisatieverandering	Implementatie van portfoliomanagement	2021	Implementatie	V				
			Nieuwe activiteiten worden DR en MT gewogen aan de hand van het portfolio (% van portfolio-lijst)	50%	70%	90%		
Strategisch Organisatieplan	Gereed Strategisch Organisatieplan, als onderdeel van de toekomstvisie WSHD	2021	Gereed Strategisch Organisatieplan	100%				
Implementatie assetmanagement	Mijlpalen assetimplementatieplan	2021	<ul style="list-style-type: none"> • Assetmanagement raamwerk • Asset informatie management • Inrichting assetorganisatie conform groeipad om van minimaal basisniveau te komen naar een professionele assetorganisatie 	50%	70%	90%		

Prestatie-indicatoren Calamiteitenorganisatie

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Calamiteitenorganisatie (warme en koude fase)								
Uitvoeren Calamiteitenplan 2020 – 2023	Plan bestaat uit diverse supplementen • ntb	ntb						
Uitvoeren meerjarig OTO-programma (opleiden, trainen en oefenen)		1	# basistraining cruciale rollen					
Professionaliseren calamiteitenorganisatie	Ontwikkeling van calamiteitenbestrijder naar crisispartner	ntb	Gezamenlijke planvorming					
Dijkbewakingsorganisatie								
Herziening van de dijkbewakingsorganisatie	Uitvoering van het vrijwilligersbeleid t.b.v. dijkbewakingsorganisatie	ntb						

Prestatie-indicatoren Juridische zaken

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Uitvoering Plan Juridische Kwaliteitszorg	Voeren van legal audits op de organisatie van de juridische functie , inrichting van de werkprocessen en toepassing van wet & regelgeving	0	Aantal	>1	>1	>1	>1	
Uitvoering Programma AVG/BIO	Onderdeel AVG -		%					
	Onderdeel BIO -		%					
Klachtenbehandeling	Afhandeling klachten naar tevredenheid	15	Aantal	10	5	5	5	
Professionalisering Inkoop & Contractmanagement	Implementatie strategisch inkoopbeleid	ntb						
Contractmanagement	Implementatie contractmanagement	ntb						

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Project Grond- en watergebruik WSHD	Afhandeling aantal dossiers binnen het werkgebied	3413	Aantal	850	850	850	850	850

Prestatie-indicatoren Inkoop en Contractmanagement

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Professionalisering Inkoop & Contractmanagement	Inrichten tenderboard – Mate van omvang sturing en bewaking i.r.t. WSHD doelen	Geen		Inrichting tenderboard (light)	Doorontwikkeling tenderboard	Sturing tenderboard categorie-management plannen	Sturing tenderboard categorie-management plannen	Sturing tenderboard categorie-management plannen
	Implementatie ICM rollen en functies	Gedifferentieerde functies en invulling		100% Uniform functiehuis ICM	Training en competenties conform functiehuis	Doorontwikkeling	Doorontwikkeling	Doorontwikkeling
	Strategische inkoop – Begeleiding van afdelingen bij opstellen ICM jaarplan per afdeling	Geen	ICM jaarplan per afdeling	Per afdeling een ICM jaarplan (aanbestedingen en periodieke evaluaties)	(toetsing) Categorie-management plannen	(toetsing) Categorie-management plannen	(toetsing) Categorie-management plannen	(toetsing) Categorie-management plannen
	Contractmanagement – Aantal contracten voor periodieke evaluaties conform CM proces	Geen CM proces en tools	CM	Uniform CM proces en tools toegepast bij 3 belangrijkste contracten per afdeling	Uitvoering jaarcyclus periodieke evaluaties (A/B leveranciers)	Uitvoering jaarcyclus periodieke evaluaties (A/B leveranciers)	Uitvoering jaarcyclus periodieke evaluaties (A/B leveranciers)	Uitvoering jaarcyclus periodieke evaluaties (A/B leveranciers)
	Contractbeheer – Administratief beheer en bewaking contracten	Geen overzicht contracten	Contracten	100% Inzicht contracten per afdeling	Administratief beheer en bewaking	Administratief beheer en bewaking	Administratief beheer en bewaking	Administratief beheer en bewaking
	Strategische inkoop – publicaties aanbestedingskalender	Geen centrale aanbestedingskalender	Aantal publicaties per jaar	1 publicatie intern	2 publicaties intern	2 publicaties intern, 1 publicatie extern	2 publicaties intern, 2 publicatie extern	2 publicaties intern, 2 publicatie extern

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
	Transactieproces - % van inkoopuitgaven matchen met de orderfacturen	Start P2P	%	50% orderfacturen	60% orderfacturen	70% orderfacturen	90% orderfacturen	95% orderfacturen
	Transactieproces – doorlooptijd verwerken facturen minder dan 5 dagen	Twee weken	dagen	5 dagen	5 dagen	5 dagen	5 dagen	5 dagen
	Transactieproces – contract compliancy	15% van de inkopen valt onder bestaande contracten	%	30% van de inkopen valt onder bestaande contracten	50% van de inkopen valt onder bestaande contracten	60% van de inkopen valt onder bestaande contracten	70% van de inkopen valt onder bestaande contracten	80% van de inkopen valt onder bestaande contracten

Prestatie-indicatoren Personeel

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Strategische personeelsplanning	Strategische personeelsplanning is volledig uitgevoerd en een organisatie brede rapportage is opgesteld.	2021	Procent	100				
Bezetting	Deze indicator geeft het aantal medewerkers in dienst van WSHD weer afgezet tegen de formatie.	83% (31 januari 2020)	Procent	90	92,5	95	95	95
Participatiemedewerkers	Op basis van quotumregeling wordt minimale aantal participatiemedewerkers (medewerkers vallend onder doelgroepenregister) bepaald.	5 (1 mei 2020)	aantal	10	14			

Prestatie-indicatoren Financiën

Korte omschrijving prestatie-indicator	Deze prestatie-indicator meet voortgang van de volgende activiteit	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Gerealiseerde gemiddelde betaaltermijn	Deze indicator geeft het aantal dagen weer dat een factuur betaald is na ontvangstdatum van de factuur.	21 dagen (2019)	Dagen	30	30	30	30	30
Het % facturen dat binnen de reguliere termijn van 30 dagen is betaald.		95%	Procent	90%	90%	90%	90%	90%

Algemene dekkingsmiddelen

Korte omschrijving prestatie-indicator	Nulmeting	Eenheid indicator	Streefwaarde 2021	Streefwaarde 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024	Streefwaarde 2025
Het % percentage van alle aanslagen dat voor 31 december van het betreffende jaar is opgelegd	97,88% (2019)	%	98%	98%	98%	98%	98%

7.5 Risico's

Risico Algemeen	Kans	Financieel gevolg
<p>Gevolgen Covid 19 crisis</p> <p>De Covid 19 crisis is uniek in oorzaak, snelheid en overheidsmaatregelen. Tot op heden zijn de consequenties voor WSHD beperkt gebleven, hoewel het uitstel van betaling van het dividend door de NWB een eerste zichtbare consequentie is.</p> <p>De gevolgen voor 2021 laten zich moeilijk voorspellen. De effecten voor de belastinginkomsten kunnen onder meer zichtbaar worden in de kwijtschelding, de post oninbaar en het aantal vervuilingseenheden. Ook verder uitstel of afstel van dividendbetalingen door de NWB zijn mogelijk. Daarnaast kan de crisis effect hebben op de geplande grondverkoop.</p> <p>Ook voor de activiteiten van het waterschap heeft de Covid 19 crisis gevolgen. Langere levertijden, minder efficiëntie vanwege 1,5 meter afstand en thuiswerken zijn enkele variabelen die de activiteiten beïnvloeden.</p> <p>Het effect van de crisis is deels vertaald in deze begroting, onder meer via een toename van de posten kwijtschelding en oninbaar. Andere effecten zijn nog niet te voorspellen en nog niet te ramen.</p>	100%	pm
<p>Risico Algemene dekkingsmiddelen</p> <p>Afschaffing koepelvrijstelling BTW</p> <p>De beperking van de koepelvrijstelling is opgeschort. De inperking was in eerste instantie per 1 januari 2019 aangekondigd, als direct gevolg van arresten van het Europese Hof. Momenteel spant het kabinet samen met andere Europese lidstaten zich in voor reparatie via Europese regelgeving. Het herstellen van de koepelvrijstelling wordt op Europees niveau besproken. Om de koepelvrijstelling te handhaven, is unanimititeit van alle lidstaten nodig. Op dit moment is het onduidelijk of dit werkelijk gaat gebeuren en hoe lang de opschorting zal blijven duren.</p> <p>Waterschappen zijn in beginsel niet BTW-plichtig voor hun overheidstaken. Toch kunnen waterschappen te maken hebben met BTW, bijvoorbeeld als zij taken uitbesteden aan de markt of zelf marktactiviteiten verrichten. Indien de koepelvrijstelling wordt beperkt zullen waterschappen bij samenwerking eerder worden geconfronteerd met BTW-heffing. Anders dan gemeenten en provincies beschikken waterschappen niet over een fonds dat in rekening gebrachte BTW (deels) compenseert (BTW-compensatiefonds). De voorgenomen beperking van de koepelvrijstelling heeft daarom grote gevolgen voor waterschappen die met andere overheden samenwerken.</p>	50%	€ 0,6 mln.

Risico Bestuur en organisatie	Kans	Financieel gevolg
<p>Doorbelasting kosten PDOK (publieke dienstverlening op kaart) De centrale landelijke voorziening van de overheid, Publieke Dienstverlening Op Kaart (PDOK), is dusdanig in gebruik gegroeid dat de beheer en onderhoudskosten zijn gestegen. De huidige financiers gaan de kostenstijging doorbelasten aan de grootgebruikers. De waterschappen gebruiken PDOK voor het delen van de geografische water-data. De exacte kosten van de doorbelasting zijn nog onduidelijk. Het gaat over € 2,4 miljoen in totaal. Hoe deze wordt verdeeld over de grootverbruikers is nog onbekend.</p>	90%	€ 0,0 mln.
<p>Garantstelling Unie van Waterschappen In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de Unie van Waterschappen ter grootte van € 2.000.000. Alle leden van de Unie van Waterschappen, met uitzondering van hoogheemraadschap van Delfland, staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben.</p> <p>In 2017 heeft de NWB Bank een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor WSHD betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6.013.268. Eind 2019 was de hoogte van de verstrekte geldlening nog € 5.332.000.</p>	10%	€ 0,3 mln.
<p>Ontbreken uitwijkvoorziening WSHD beschikt over een Main Equipment Room (MER). In deze ruimte bevinden zich de servers, de centrale netwerkapparatuur en de bekabeling van de computerruimte. Bij uitval van de MER komt de beschikbaarheid van de digitale voorzieningen voor de medewerkers van WSHD in gevaar. Bij een interne calamiteit (b.v. brand) kan het bovendien geruime tijd duren voordat deze dienstverlening is hersteld. Door de toenemende afhankelijkheid van de ICT-infrastructuur zal onder dergelijke omstandigheden (financiële gevolg-) schade ontstaan.</p> <p>De informatietechnologie ontwikkelt zich snel. Met name de zogenaamde 'Cloud-oplossingen' dragen in grote mate bij aan het reduceren van onze kwetsbaarheid. WSHD heeft in de afgelopen jaren verschillende stappen in deze richting gezet en zal dat ook in de komende periode blijven doen waardoor het risico gestaag zal afnemen.</p>	10%	€ 0,6 mln.

Risico Bestuur en organisatie	Kans	Financieel gevolg
<p>Rekenrente pensioen- en wachtgeldverplichting</p> <p>WSHD is heeft voor voormalige en huidige bestuurders van het waterschap Hollandse Delta en de rechtsvoorgangers de pensioenrechten in eigen beheer. Deze rechten worden berekend en beschikbaar gehouden in de voorziening Pensioen- en wachtgeldverplichtingen (voormalig) bestuur en personeel. Er wordt jaarlijks een actuariële berekening opgesteld door APG om de hoogte van de voorziening te bepalen. De rekenrente die hiervoor gehanteerd wordt, is afhankelijk van de ontwikkeling van de rente op de geldmarkt. Fluctuaties in deze rente hebben een effect op de hoogte van de voorziening. Dit rentepercentage wordt één maal per jaar (rond november) bepaald door het APG. Een neerwaartse bijstelling betekent dat de voorziening in hoogte moet worden bijgesteld (extra storting). De financiële omvang van dit effect is lastig in te schatten en hangt van diverse factoren af.</p>	40%	€ 0,6 mln.
<p>Risico geactiveerde lasten</p> <p>Bij het vaststellen van de Programmabegroting 2020 is ingestemd met het per 31 december 2020 opheffen van de "bestemmingsreserve geactiveerde lasten". Deze reserve was bestemd voor het opvangen van het risico dat niet alle uren van de afdeling projecten geactiveerd kunnen worden. Met het opheffen van deze reserve is de afdekking van dit risico verdwenen.</p>	30%	€ 2,8 mln.

Risico Water	Kans	Financieel gevolg
<p>Co-financiering POP3 (PlattelandsOntwikkelingsProgramma)</p> <p>De cofinanciering van het POP3 programma wordt gedragen door de provincie en WSHD. Voor de hoogte van de cofinanciering heeft WSHD een aanname gedaan. Indien het financiële beroep op het POP3 programma hoger wordt dan deze aanname wordt de bijdrage van WSHD hoger dan hetgeen waarmee rekening is gehouden in de begroting. Het risico heeft betrekking op een hogere aanspraak op de regeling dan verwacht.</p>	30%	€ 0,6 mln.
<p>Vervuiling oppervlaktewater</p> <p>Het (tijdelijk) niet voldoen aan normen c.q. een overschrijding in het kader van de Waterwet en/of milieuvergunning. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om een grote brand, transportongevallen of illegale lozingen op het oppervlaktewater waarvan de veroorzaker niet kan worden opgespoord en waardoor de kosten niet verhaald kunnen worden en voor rekening komen van WSHD.</p>	10%	€ 0,6 mln.
<p>Risico Waterkeringen</p> <p>Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma</p> <p>De gezamenlijke waterschappen dragen 50% bij aan de jaarlijkse kosten voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het Rijk de andere 50%. De totale hoogte van de jaarlijkse kosten van het HWBP is wettelijk vastgelegd en wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de IBOI (Index voor Bruto OverheidsInvesteringen).</p> <p>Van deze 50% wordt 10% als 'projectgebonden bijdrage' ingebracht door de waterschappen. De resterende 40% wordt als 'solidariteitsbijdrage' door alle waterschappen gezamenlijk bijeengebracht. De verdeling over de waterschappen wordt gerelateerd aan het aantal inwoners en de hoogte van die WOZ-waarde in elk waterschap. Zowel de indexering dijkversterkingsprojecten, de projectgebonden bijdrage als de verdeelsleutel voor de solidariteitsbijdrage worden door het Rijk vastgesteld. Door de Unie van Waterschappen wordt vooraf een meerjarenraming voor de verwachte solidariteitsbijdrage per waterschap opgesteld ten behoeve van de begrotingen van de waterschappen.</p> <p>WSHD neemt deze meerjarenraming over, maar de daadwerkelijke solidariteitsbijdrage kan hoger (of lager) uitvallen op basis van de vastgestelde indexering en verdeelsleutel.</p>	50%	€ 0,6 mln.

Risico Waterketen	Kans	Financieel gevolg
<p>Afvalstoffenbelasting</p> <p>In het regeerakkoord is een passage opgenomen over de afschaffing van de vrijstelling van belasting op het verbranden van zuiveringsslib (afvalstoffenbelasting). De verbranding van zuiveringsslib wordt hierbij expliciet genoemd. De eventuele afschaffing van de vrijstelling van belasting op het verbranden van zuiveringsslib en de vormgeving daarvan moet nog nader onderzocht worden. In dat verband heeft de staatssecretaris aangegeven dat hij bij het onderzoek naar de voorgenomen afschaffing van de vrijstelling de overwegingen vanuit de waterschapsector mee zal nemen.</p> <p>Er is nadere informatie over de mogelijke afschaffing van de vrijstelling op het verbranden van zuiveringsslib opgevraagd bij de Unie van Waterschappen.</p>	50%	€ 1,6 mln.
<p>Bijdragen aan objecten van derden (Rotterdam)</p> <p>Medio 2016 heeft een afrekening van de bijdrage van het waterschap aan een door een gemeente gepleegde investering in een afvalwatertransportsysteem plaatsgevonden. Aanvankelijk heeft deze gemeente aangegeven dat er mogelijk een dispuut met de aannemer was over de afrekening van genoemd project. Later heeft betreffende gemeente aangegeven dat de verwachting was dat er geen grond was voor een claim en dat de verjaringstermijn bijna bereikt was. Derhalve is dit project in december 2016 definitief afgesloten.</p> <p>Ondanks de verwachtingen van betreffende gemeente inzake deze claim heeft de gemeente in april 2017 een brief ontvangen van het advocatenkantoor van de aannemer waarin wordt aangegeven dat de betreffende aannemer zich het recht wenst voor te behouden om de betalingen, waarover een dispuut bestaat, te vorderen. In 2019 is het tot een schikking gekomen tussen de gemeente en aannemer voor een bedrag van circa € 300.000 met een kostenverdeling voor WSHD van 66%. De bijdrage voor het waterschap bedraagt op basis hiervan circa € 200.000. Hierover vindt nader overleg plaats met de betrokken gemeente.</p>	90%	€ 0,2 mln.

Risico Waterketen	Kans	Financieel gevolg
<p>Garantstelling HVC</p> <p>De in de GR deelnemende waterschappen hebben de samenwerking gezocht in het kader van de verwerking van slib. Dit heeft geleid tot de DRSH Zuiveringsslib NV. Op 1 januari 2010 is de DRSH NV door de aandeelhoudende waterschappen in eigendom overgedragen aan NV HVC. Als gevolg van deze overdracht hebben de waterschappen een gezamenlijk belang verkregen in NV HVC. Gezamenlijk bezitten de waterschappen 397 aandelen (per januari 2014 is dit een belang van circa 12% in NV HVC). In september 2011 is dit belang overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. WSHD heeft 111 aandelen NV HVC, wat overeenkomt met 28% van het totale financiële belang binnen de GR.</p> <p>De waterschappen zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen van € 24,0 miljoen (31 december 2020) en de schuldpositie voor de bio-energiecentrale (BEC) te Alkmaar (€ 5,4 miljoen). De garantstelling voor de BEC geldt alleen indien die wordt afgeroepen door HVC.</p>	10%	€ 6,7 mln.
<p>Heffing op CO2-emissie (nieuw)</p> <p>Naast de afvalstoffenbelasting in het kader van de belasting op milieugrondslag heeft het Rijk aangekondigd generiek een belasting te gaan heffen op CO2-emissie. Het is nog niet bekend wat het tarief van deze belasting zal zijn en hoe deze geheven gaat worden. Zodra bekend is of deze belastingmaatregelen impact hebben op slibverwerking en zo ja wat de consequenties daarvan zijn op de door te berekenen kosten wordt dit meegenomen in de eerstvolgende bestuurlijke rapportage.</p>		
<p>Niet voldoen aan vergunningseisen</p> <p>De onderhoudssituatie zorgt voor het achterblijven van de prestaties van de installaties. Hierdoor is een situatie ontstaan waarbij de gebiedsbrede rendementseis van 75% mogelijk niet wordt behaald. Dit kan ook consequenties hebben voor de individuele lozingseisen (maatwerkvergunning) voor Dokhaven. De eventuele consequenties zijn nog niet bekend en zijn afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag.</p>	50%	€ 0,5 mln.
<p>Onvoldoende preventief onderhoud door tekort aan capaciteit</p> <p>Niet alle noodzakelijke werkzaamheden conform de in het verleden opgestelde onderhoudsconcepten zijn de laatste jaren uitgevoerd. Hierdoor is een achterstand en grote werkvoorraad ontstaan plus een onbalans in de verhouding Preventief en Correctief Onderhoud (doelmatigheid). Deze onbalans zorgt ook voor een verschuiving van capaciteit en middelen naar Correctief Onderhoud. Het weer ombuigen naar een juiste verhouding Preventief/ Correctief Onderhoud is geheel afhankelijk van welke mate extra en gekwalificeerd personeel kan worden aangetrokken (en ingewerkt).</p>	70%	€ 1,0 mln.

Waterketen:

Het risico Afname afvalwaterstroom zuiveringsinstallatie Dordrecht is tijdens het proces van het opstellen van de begroting vervallen. HVC heeft onderzocht of zij dit afvalwater met ingang van 2021 zelf kunnen gaan zuiveren. Mede na overleg in de GR Slibverwerking ziet HVC af van dit voornemen. Ook in de in 2021 geplande PHA2USE bioplasticsinstallatie zal geen afvalwater van HVC worden behandeld. Dit risico is daarom vervallen ten opzichte van de begroting 2020.

7.6 Verbonden partijen

WSHD heeft direct verbonden partijen en indirect verbonden partijen. Dit zijn partijen waar een financieel en een bestuurlijk belang is. Indirect verbonden partijen zijn partijen waarbij er wel sprake is van een financieel belang maar waar het directe bestuurlijke belang ontbreekt bijvoorbeeld omdat de indirect verbonden partij een stichting is. Een andere mogelijkheid is dat een verbonden partij bijvoorbeeld aandeelhouder of bestuurder is van de, achterliggende, en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel in voorkomende gevallen volgens de letter van de definitie geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook deze indirect verbonden partijen op te nemen.

De indirect verbonden partijen zijn:

- Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 / N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel B)
- STOWA
- Muskusrattenbeheer (MRB)

Aquon			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Vestigingsplaats	Tiel		
Ingangsdatum	1-jul-2011		
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>			
Aquon is het instituut voor wateronderzoek voor negen waterschappen. Aquon levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. Aquon verzorgt voor WSHD en de andere deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW monitoring). Tevens is het, ten behoeve van de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.			
<i>Financieel belang</i>			
Voor 2021 is de bijdrage voor de dienstverlening van Aquon begroot op € 4,1 mln. (laboratorium- en eigenarendeel).			
<i>Bestuurlijk belang</i>			
Eén lid en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur en een lid van het dagelijks bestuur van de GR Aquon.			
<i>Financiële kerncijfers</i>		<i>31-dec-2018</i>	<i>31-dec-2019</i>
- Eigen vermogen		0	0
- Vreemd vermogen		16.625.059	13.674.641
- Resultaat		0	0
Relatie met programma	Water, Waterketen en Bestuur en organisatie		
<i>Risico's</i>			
1. De gezamenlijk overeengekomen strategie en beleidslijnen bieden voldoende waarborgen bij de beheersing van de operationele risico's. De kosten van Aquon worden gedekt uit de opbrengsten van de uitgevoerde laboratoriumdiensten. Hogere kosten in de normale bedrijfsvoering worden gedekt door hogere opbrengsten.			
2. Met de in 2019 opgestelde business case (en daarmee een herbevestiging van de besluitvorming) over een structurele investering in het bedrijf zijn de risico's, die voor de langere termijn mogelijk worden aangegaan, zichtbaar gemaakt en zijn daarmee nadrukkelijk onderdeel van het bestuurlijke besluitvormingsproces dat in 2020 heeft plaatsgevonden.			
<i>Overige informatie</i>			
De eigenaren hebben in 2015 een nieuwe strategie en governance ('Aquon 2.0') unaniem vastgesteld. De gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling is vastgesteld in 2017. Tegelijk is ook een principe besluit genomen tot centralisatie van de Aquon laboratoria ('Aquon3.0') onder de voorwaarden dat de nieuwe strategie en governance zich hebben bewezen en dat een op te stellen business case het één locatiebesluit rechtvaardigt.			
Het bestuur van Aquon heeft vastgesteld dat de nieuwe strategie en governance zich heeft bewezen, tevens heeft het bestuur vastgesteld dat de voorgelegde business case goede waarborgen biedt voor het nemen van het één locatie besluit. In 2020 is Aquon gestart met de planvorming voor het nieuwe centrale laboratorium.			

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel A)

Rechtsvorm Gemeenschappelijke Regeling

Vestigingsplaats Rotterdam

Ingangsdatum 1-sep-2011

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

Hoogheemraadschap van Rijnland, waterschap Hollandse Delta, Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland zijn een gemeenschappelijke regeling aangegaan onder de naam Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 met als doel het resterende slib uit het zuiveringsproces adequaat te verwerken.

Financieel belang

De in deze GR deelnemende waterschappen hebben de samenwerking gezocht in het kader van de verwerking van slib. Dit heeft geleid tot de DRSH Zuiveringslib N.V. Op 1 januari 2010 is de DRSH N.V. door de aandeelhoudende waterschappen in eigendom overgedragen aan N.V. HVC. Als gevolg van deze overdracht hebben de waterschappen een gezamenlijk belang verkregen in N.V. HVC. Gezamenlijk bezitten de waterschappen 397 aandelen (sinds januari 2015 is dit een belang van circa 12% in NV HVC). In september 2011 is dit belang overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. WSHD heeft 111 aandelen N.V. HVC, wat overeenkomt met 28% van het totale financiële belang binnen de GR. De GR ziet toe op de verwerking van het zuiveringsslib door N.V. HVC.

Bestuurlijk belang

Twee collegeleden van WSHD nemen zitting in het algemeen bestuur van de GR. Eén collegelid heeft tevens een positie in het dagelijks bestuur.

Financiële kerncijfers

	31-dec-2018	31-dec-2019
- Eigen vermogen	18.044	18.044
- Vreemd vermogen	29.578	37.712
- Resultaat	0	0

Relatie met programma Waterketen

Risico's

In 2019 (en 2020) wordt nog geen afvalstoffenbelasting geheven op de verbranding van slib. Voor 2021 en verder is deze discussie nog open. Het zou een substantiële verhoging betekenen van het tarief dat WSHD in rekening krijgt gebracht.

Overige informatie

WSHD levert het secretariaat van de GR en begeleidt de P&C-cyclus. De juridische ondersteuning wordt geleverd door Delfland. De gemaakte kosten worden gelijkmatig verdeeld over de vijf aandeelhoudende waterschappen.

HHNK heeft eind 2018 besloten zijn slibeindverwerking bij HVC in Alkmaar onder te brengen. Eind 2019 heeft de Aandeelhoudersvergadering van HVC besloten te investeren in een nieuwe slibdrooginstallatie (SDI). Medio 2020 hebben ook de waterschappen AGV en ZL besloten hun slibverwerking bij HVC onder te brengen en als aandeelhouder B toe te treden tot de N.V. HVC. De investering voor de SDI in Alkmaar zal daartoe worden uitgebreid. Als voorwaarde is gesteld dat HHNK, AGV en ZL gaan toetreden tot de GR Slib. Dit zal naar verwachting eind 2020 gebeuren.

In het streven om bouwstenen (PHA) voor bioplastics te winnen met zuiveringsslib hebben de initiatiefnemers van het Paques-proces (Paques B.V en N.V. HVC) en het Phario-proces (Stowa + vijf waterschappen) besloten hun krachten te bundelen onder de noemer PHA2USE. Het project wordt in 2020 nader vormgegeven. De beoogde pilot-installatie naast de slibverbrandingsinstallatie aan de Baanhoekweg wordt een demo-installatie.

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel B)

Rechtsvorm Naamloze vennootschap

Vestigingsplaats Alkmaar

Ingangsdatum 1-jan-2010

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

HVC is verantwoordelijk voor het duurzaam afvalbeheer van haar aandeelhouders (gemeenten en waterschappen). Daarnaast produceert HVC duurzame energie. Deze wordt geleverd aan gemeenten, waterschappen, bedrijven en particulieren.

Financieel belang

Gezamenlijk bezitten Hoogheemraadschap van Rijnland, waterschap Hollandse Delta, Waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Hoogheemraadschap van Delfland 397 aandelen (per januari 2014 is dit een belang van circa 12% in NV HVC). Vanaf 1 januari 2010 zijn deze aandelen in beheer van de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009. WSHD heeft 111 aandelen N.V. HVC, wat overeenkomt met 28% van het totale financiële belang binnen de GR. De GR ziet toe op de verwerking van het zuiveringsslib door N.V. HVC.

Bestuurlijk belang

De GR is vertegenwoordigd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van N.V. HVC.

De Raad van Commissarissen van HVC bestaat uit vijf leden. Vastgelegd is dat ten minste één van de commissarissen een publieke signatuur heeft met kennis van het gemeentelijke en het waterschapsdomein. Voormalig dijkgraaf van HHSK, de heer Oosters, is tot en met 2020 aangewezen als aanspreekpunt voor de waterschappen. Daarmee is de betrokkenheid van de waterschappen bij de Raad van Commissarissen gewaarborgd. In mei 2020 is zijn opvolger benoemd, mevrouw J. (Jantine) Kriens. Zij heeft als wethouder/locoburgemeester van Rotterdam en als directeur van de VNG veel ervaring opgedaan binnen het publieke domein.

Financiële kerncijfers

	31-dec-2018	31-dec-2019
- Eigen vermogen	116.706.000	126.906.000
- Vreemd vermogen	856.447.000	870.489.000
- Resultaat	13.305.000	10.139.000

Relatie met programma Waterketen

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009/ N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (deel B)

Risico's

De waterschappen hebben via de Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009 hun voormalige belangen in DRSH Zuiveringsslib NV ondergebracht bij de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (hierna: HVC). De waterschappen staan vanaf hun toetreding garant voor de financiering van de activiteiten die HVC voor de waterschappen uitvoert. In het B-plusaandeelhouderschap dat in 2013 van kracht is geworden, heeft de garantstelling ook betrekking op financiering van investeringen ter verduurzaming van de activiteiten die voor de waterschappen worden uitgevoerd. Zo wordt een deel van de financiering (c.q. de daarvoor benodigde garantstelling) van de bio-energiecentrale (BEC) in Alkmaar aan de waterschappen toegerekend. Een verdere aanpassing c.q. uitbreiding van de garantstelling vindt alleen plaats na besluitvorming door de GR over (financiering van) nieuwe investeringen ten behoeve van de waterschappen. De betrokken waterschappen zijn naar rato van de toegewezen aandelen aansprakelijk voor de gegarandeerde geldleningen van € 23,6 miljoen (31 december 2019) en de schuldpositie voor de BEC (€ 5,4 miljoen).

Ter compensatie van de door de waterschappen gegarandeerde geldleningen betaalt HVC jaarlijks een vergoeding van 1% van het waarde van de gegarandeerde geldleningen aan de gemeenschappelijke regeling. Voor 2021 wordt een bedrag geraamd van € 240.105. Hollandse Delta krijgt hiervan € 67.133 toebedeeld op basis van de aandelenverhouding. Indien de toetreding van HHNK, AGV en ZZL doorgang vindt eind 2020, wordt een begrotingswijziging voorzien met o.a. een aanpassing van de garantstellingsbedragen voor 2021.

Overige informatie

Eind 2019 heeft de Aandeelhoudersvergadering van HVC positief besloten over de investering in een nieuwe slibdrooginstallatie in Alkmaar en over de uitgifte van 120 extra B-aandelen ten behoeve van HHNK. Medio 2020 hebben ook de waterschappen AGV en Zuiderzeeland besloten toe te treden tot HVC. Als voorwaarde geldt dat HHNK, AGV en ZZL gaan toetreden tot de GR Slib.

In 2020 wordt in opdracht van de GR een update van het strategisch onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden tot opvolging van de huidige slibverbrandingsinstallatie, die rond 2028 het einde van haar levensduur bereikt. Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met Waternet en Hollands Noorderkwartier (HHNK) en in overleg met SNB en de andere Nederlandse waterschappen. In 2021 zal besluitvorming ten aanzien van nieuwe investeringen plaats moeten vinden.

HVC heeft samen met het Brabantse SNB in februari 2015 een overeenkomst getekend met de Belgische firma EcoPhos voor het terugwinnen van fosfaat uit de vliegashouders van de slibverbrandingsinstallaties in Dordrecht en Moerdijk. Begin maart 2020 is EcoPhos echter failliet gegaan. Inmiddels worden andere afzetroutes onderzocht. Ter overbrugging hebben HVC en SNB in 2019 een tijdelijk contract gesloten met ICL in Amsterdam voor de afzet van 20% van de totale reststroom aan vliegashouders voor fosfaathergebruik bij de productie van kunstmest.

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst Duurzame Energie ontwikkelt HVC op gebouwen en/of terreinen van WSHD duurzame-energieprojecten. Op een zevental rwzi-locaties van WSHD zal HVC zonnepanelen realiseren. Naar verwachting worden meerdere projecten in 2020 gerealiseerd. Daarnaast is HVC in 2019 gestart met de ontwikkeling van twee windmolenprojecten nabij waterkeringen van WSHD in het gebied van de gemeenten Nissewaard en Westvoorne. De samenwerkingsovereenkomst is hiervoor in 2020 uitgebreid.

Het Waterschapshuis

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Amersfoort
Ingangsdatum	1-jul-2010

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

Het Waterschapshuis bevordert samenwerking op ICT-gebied tussen waterschappen en andere overheden die actief zijn in de watersector. Er worden ICT-programma's uitgevoerd voor de waterschappen en er worden applicaties beheerd die door meerdere waterschappen gebruikt worden.

Financieel belang

De in HWH conceptbegroting 2021 vastgestelde bijdrage voor Hollandse Delta bedraagt € 1,2 mln. De bijdrage aan HWH in 2019 was € 1,1 mln.

Bestuurlijk belang

Eén lid en een plaatsvervangend lid in het algemeen bestuur.

Financiële kerncijfers

	31-dec-2018	31-dec-2019
- Eigen vermogen	0	0
- Vreemd vermogen	10.868.575	11.839.243
- Resultaat	0	0

Relatie met programma Bestuur en organisatie

Risico's

Per 1 januari 2015 worden programma/project-specifieke risico's door de deelnemers aan het betreffende programma/project gedragen. Dit betreft het zogenaamde 'loden deur' principe. Naast project specifieke risico's zijn er ook programma overstijgende risico's die het geheel van Het Waterschapshuis betreffen. Voorbeelden hiervan zijn het risico van uittreding van een waterschap en de invulling van projectcapaciteit. Op grond van art. 41 van de Gemeenschappelijke regeling zullen de waterschappen ervoor zorgen dat het Waterschapshuis te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Overige informatie

Het Waterschapshuis is een organisatie die is opgebouwd uit een algemeen deel, de bedrijfsvoering, waarvan de kosten door alle deelnemers worden gedeeld. Daarnaast is er een deel waarin waterschappen facultatief participeren, in programma's en projecten en zijn er collectieve programma's en projecten waarin alle aan de GR deelnemende waterschappen participeren. Het Waterschapshuis bestaat uit een vaste kern van medewerkers, die zorgt voor instandhouding. Daarnaast is er een flexibele schil van medewerkers voor de invulling van de programma's en projecten. Om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, is besloten om vanuit een strategisch meerjarenprogramma te werken. Vanuit een samenhang worden projecten gebundeld tot programma's. Hierdoor ontstaat een steeds intensievere afstemming met de waterschappen over de langere termijn en worden er steeds minder opdrachten per project afgesloten maar steeds vaker per programma. Hierdoor verschuift ook de besluitvorming (opdrachten), rapportage en verantwoording op, van het niveau van een afzonderlijk project, naar het niveau van programma's.

Muskusrattenbeheer (MRB)		
Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor 'gemene rekening'	
Vestigingsplaats		
Ingangsdatum	1-jul-2011	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
De bestrijding van 'muskus- en beverratten' is per 1 juli 2011 een taak van de waterschappen geworden. De samenwerking met andere waterschappen is gestart op 1 januari 2012. De verdeling van de kosten is: Rijn en IJssel (10,4%), Vallei en Veluwe (18,2%), Rivierenland (47,5%) en Hollandse Delta (23,9%). De organisatie en uitvoering is ondergebracht bij waterschap Rivierenland.		
<i>Financieel belang</i>		
De bijdrage voor 2019 was € 1,8 mln. De bijdrage voor 2020 en 2021 wordt geschat op € 1,9 mln.		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
Er vindt bestuurlijk overleg plaats.		
<i>Financiële kerncijfers</i>		
- Eigen vermogen		
- Vreemd vermogen		
- Resultaat		
Relatie met programma	Waterkeringen	
<i>Risico's</i>		
<i>Overige informatie</i>		
Financieel verrekenmodel		
1. Waterschap Rivierenland stelt voor de kosten van de werkzaamheden, genoemd in artikel 3 van deze overeenkomst voor gemene rekening, vooraf jaarlijks een begroting op.		
2. De te verrekenen kosten vloeien voort uit de jaarrekening van waterschap Rivierenland.		
3. Het bepaalde in dit artikel is van toepassing bij het vaststellen van de financiële verhoudingen tussen de waterschappen in geval van verrekening van de kosten die met deze overeenkomst zijn gemoeid, en in geval van het opstellen van een liquidatieplan bij opzegging of beëindiging van de overeenkomst.		
4. De waterschappen nemen deel voor:		
a. wat betreft waterschap Rijn en IJssel voor 10,4%,		
b. wat betreft waterschap Vallei en Veluwe voor 18,2%,		
c. wat betreft waterschap Hollandse Delta voor 23,9%,		
d. wat betreft waterschap Rivierenland voor 47,5%.		
Genoemde percentages gelden eveneens voor de onderlinge verrekening van financiële gevolgen van risico's. Onder deze risico's worden in ieder geval verstaan de risico's die waterschap Rivierenland loopt in de bijzondere situaties, zoals genoemd in artikel 10 van de overeenkomst.		
Genoemde vooraf vastgestelde percentages zullen vervolgens jaarlijks worden toegepast op de door waterschap Rivierenland daadwerkelijk te dragen kosten en de financiële gevolgen van risico's.		

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Ingangsdatum	5-mei-1954

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB Bank zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.

Financieel belang

De deelneming van Hollandse Delta in deze AAA-bank bedraagt opgebouwd uit 1893 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en (van de 8.511) 143 aandelen B van nominaal € 460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB.

Bestuurlijk belang

Het recht bestaat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders te bezoeken.

<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2018</i>	<i>31-dec-2019</i>
- Eigen vermogen	1.726.000.000	1.741.000.000
- Vreemd vermogen	81.989.000.000	94.409.000.000
- Resultaat	100.000.000	95.000.000

Relatie met programma Algemene dekkingsmiddelen

Risico's**Overige informatie**

De dividenduitkering over het jaar 2019 bedroeg € 585.025. Op basis van het in april 2019 genomen besluit tot dividenduitkering is voor WSHD voor 2021 en verder rekening gehouden met een dividenduitkering van circa € 1,0 miljoen.

Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Vestigingsplaats	Klaaswaal		
Ingangsdatum	1-jan-2005		
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>			
De uitvoering van de belastingheffing en invordering van de waterschapsbelastingen is ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling SVHW.			
<i>Financieel belang</i>			
Voor 2021 wordt de bijdrage aan de dienstverlening door SVHW begroot op € 3.679.000.			
<i>Bestuurlijk belang</i>			
Als gevolg van diverse gemeentelijke herindelingen is op 29 mei 2019 in de Verenigde Vergadering de derde wijziging van de GR SVHW vastgesteld. De herindelingen hebben verder tot gevolg dat het aantal leden van het Algemeen bestuur van SVHW daalt van 22 naar 15. De 13 deelnemende gemeentelijke colleges leveren elk één lid, en het dagelijks bestuur van het waterschap Hollandse Delta levert twee leden. De herindelingen hebben verder tot gevolg dat het aantal stemmen zoals geregeld in artikel 7 van de Regeling wijzigt. Het aantal stemmen van het waterschap Hollandse Delta wijzigt van 12 naar 8. De overige Deelnemers behouden 1 stem. Daarnaast wijzigt het minimaal aantal benodigde Deelnemers om de vergadering van het Algemeen Bestuur te openen van 13 naar 9. Het voorstel tot aanpassing van de stemverhouding is in lijn met de afspraken die in 2015 zijn gemaakt bij het tot stand komen van de wijziging GR SVHW 2015. De stemverhouding in het Algemeen Bestuur wijzigt nauwelijks voor WSHD en komt uit op 8 (was 12) stemmen op een totaal van 21 (was 33) stemmen. Dit komt overeen met een 38,1% (was 36,36%) van de stemmen.			
<i>Financiële kerncijfers</i>		<i>31-dec-2018</i>	<i>31-dec-2019</i>
- Eigen vermogen		1.507.000	1.440.000
- Vreemd vermogen		5.488.000	4.611.000
- Resultaat		589.000	479.000
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen		
<i>Risico's</i>			
<i>Overige informatie</i>			

STOWA		
Rechtsvorm	Stichting	
Vestigingsplaats	Den Haag (statutair)	
Ingangsdatum	13-sep-1971	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
STOWA ontwikkelt, vergaart en verspreidt kennis die nodig is om de opgaven van de regionale waterbeheerders goed uit te voeren.		
<i>Financieel belang</i>		
De bijdrage voor 2021 is geraamd op € 525.000 (bijdrage 2020: € 497.000). Daarnaast wordt circa € 76.000 vanuit het innovatiebudget aan STOWA beschikbaar gesteld voor de kennisimpuls waterkwaliteit bij de Delta aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater (DH besluit 14 mei 2019).		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
In het bestuur van de STOWA zitten minimaal 4 en maximaal 6 waterschapsvertegenwoordigers. Momenteel is WSHD niet direct vertegenwoordigd in het STOWA bestuur.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	31-dec-2018	31-dec-2019
- Eigen vermogen		
- Vreemd vermogen		
- Resultaat	0	
Relatie met programma	Waterkeringen, Water, Waterketen en Bestuur en organisatie	
<i>Risico's</i>		
<i>Overige informatie</i>		
Enkele onderwerpen, die momenteel vanuit STOWA worden opgepakt, gestimuleerd of ondersteund:		
<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (Energie- en grondstoffenfabriek, Platform Water en Energie) • Integrale oplossingen in de waterketen (bijv. medicijnresten, Expertgroep Waterfabriek) • Innovatie in de waterveiligheid (o.a. MLV, dijken op veen) • Normering regionale waterkeringen (overstromingsklassen) • Inspectie waterkeringen (Handboek) • Expertgroep Windturbines en Waterkeringen (kennisuitwisseling) • Expertisenetwerk Pijpleidingen (kennisuitwisseling) • Kennisplatform Risicobeheersing (kennisuitwisseling) • Innovatie in het Waterbeheer (flexibel peilbeheer, visvriendelijke gemalen) • Zorgplicht waterkeringen • Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (Energie- en grondstoffenfabriek, Platform Water en Energie) aanpassen naar: Ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid (o.a. onderzoek naar haalbaarheid van zon op dijken en aquathermie, technologieontwikkeling op het gebied van terugwinnen energie en grondstoffen uit afvalwater) • (door)Ontwikkelen methodieken t.b.v. risicobeoordeling blauwalg zwemwateren 		

Unie van Waterschappen

Rechtsvorm	Vereniging
Vestigingsplaats	Den Haag
Ingangsdatum	1-jan-1927

Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)

De Nederlandse waterschappen zijn verenigd in de Unie van Waterschappen. De Unie behartigt de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie van Waterschappen treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het parlement, de regering, internationale instanties, de rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De Unie neemt deel in veel overleg- en adviesorganen en is betrokken bij de ontwikkeling van het rijksbeleid, regelgeving en beleidsnota's voor waterbeheer. De Unie neemt ook het initiatief zelf onderwerpen op de politieke agenda te zetten.

De Unie opereert op basis van de volgende visie:

- De Unie wil leidend zijn in de strategische discussie over regionaal waterbeheer, in zowel nationale als internationale context, met als doel: duurzaam waterbeheer.
- De Unie is een inspirerende gesprekspartner over regionaal waterbeheer en dus aanwezig op plekken waar belangrijke besluiten worden genomen.
- De Unie excelleert in strategisch netwerken, speelt adequaat in op veranderingen, neemt initiatieven, is communicatief in het inspireren en verbinden en kent de 'ins and outs' van de Haagse en Brusselse bureaucratie.

Het Uniebureau anticipeert op veranderende wensen van waterschappen, veranderende maatschappelijke vraagstukken en toenemende internationalisering. De beoogde proactieve inzet van het Uniebureau, als ondersteuner van het bestuur, wordt bereikt met een organisatiestructuur die op samenwerking is gericht.

Financieel belang

Jaarlijks wordt contributie betaald aan de Unie. De bijdrage voor 2021 wordt geraamd op € 625.000 (de bijdrage voor 2020 was € 613.897).

Bestuurlijk belang

Het hoogste orgaan van de Unie van Waterschappen is de ledenvergadering. In de ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting. De ledenvergadering vergadert 4 keer per jaar. Uit de ledenvergadering worden de leden van het bestuur gekozen. Formele besluitvorming vindt plaats in het bestuur en in de ledenvergadering.

Per beleidsterrein is een bestuurlijke Uniecommissie waarin de portefeuillehouders van alle waterschappen zitting hebben. Per beleidsterrein wordt in de commissie het beleid van de Unie voorbereid en deels vastgesteld. De bestuurlijke commissies worden geadviseerd door ambtelijke werkgroepen. Hierin heeft een beperkt aantal waterschapsmedewerkers zitting.

<i>Financiële kerncijfers</i>	<i>31-dec-2018</i>	<i>31-dec-2019</i>
- Eigen vermogen	924.709	1.777.551
- Vreemd vermogen	13.063.614	13.208.925
- Resultaat	97.477	852.842

Relatie met programma	Bestuur en organisatie
<i>Risico's</i>	
In 2016 heeft de NWB een kredietfaciliteit verstrekt aan de Unie van Waterschappen ter grootte van € 2.000.000. Alle leden van de unie van waterschappen, met uitzondering van hoogheemraadschap van Delfland, staan garant voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van al hetgeen de NWB Bank van de Unie van Waterschappen dan wel haar rechtsopvolger onder algemene titel te vorderen heeft of zal hebben.	
In 2017 heeft de NWB een geldlening verstrekt aan de Unie van Waterschappen onder borgstelling van alle waterschappen. Deze borgstelling is verdeeld onder de waterschappen op basis van de belastingopbrengst 2016. Voor WSHD betekent dit een borgstelling van 5,8% van de lening van € 6.013.268. Eind 2019 was de hoogte van de verstrekte geldlening nog € 5.332.000.	
<i>Overige informatie</i>	

Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)		
Rechtsvorm	Vereniging	
Vestigingsplaats	Delft	
Ingangsdatum	22-dec-1910	
<i>Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)</i>		
De behartiging van de belangen van de waterschappen in het algemeen en in het bijzonder van die, welke geheel of gedeeltelijk in de provincie Zuid-Holland zijn gelegen. Zij verricht al datgene dat in het belang is of kan zijn voor een goede taakuitoefening door de aangesloten waterschappen. De volgende waterschappen zijn aangesloten: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland en waterschap Amstel, Gooi en Vecht.		
De Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen brengt de waterschapbestuurders samen in overleggen om hun waterschapsbelangen en -taken af te stemmen en om in gezamenlijkheid standpunten en ideeën te ontwikkelen om burgers, partners en overheden tegemoet te kunnen treden. In dit kader zijn er afzonderlijke samenkomsten van de dijkgraven en de vakportefeuillehouders.		
<i>Financieel belang</i>		
De bijdrage voor 2020 is door de VZHW-vergadering vastgesteld op € 900. De bijdrage voor 2021 is nog niet bekend.		
<i>Bestuurlijk belang</i>		
De secretariaatsfunctie wordt vanuit Hollandse Delta ingevuld. Er worden 4 vergaderingen per jaar gehouden. Daarnaast wordt regelmatig overlegd met de Gedeputeerde Water van de provincie Zuid-Holland en de HID van Rijkswaterstaat West-Nederland-Zuid. Elk jaar organiseert één van de ZH-waterschappen de VZHW-waterschapsdag voor bestuurders en belangstellenden.		
<i>Financiële kerncijfers</i>	31-dec-2018	31-dec-2019
- Eigen vermogen	11.818	6.327
- Vreemd vermogen	0	
- Resultaat	-5.491	

Relatie met programma

Bestuur en organisatie

Risico's

Het risico is beperkt tot de jaarlijkse financiële bijdrage aan de vereniging.

Overige informatie

7.7 Lijst van begrippen en afkortingen

AAR	After Action Review	CM	Contract management
AC	Asbestcement	CMK	Compenserende maatregelen kierbesluit
AGV	Waterschap Amstel Gooi en Vecht	Covid-19	Coronavirus disease 2019
AHN	Algemene Hoogtekaart Nederland	CPB	Centraal Planbureau
ALM	Asset Lifecycle Management	CO2	Koolstofdioxide
ANNAMOX	ANNAerobic AMmonium OXidation	CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
Arbo	Arbeidsomstandigheden	CU	ChristenUnie
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming	DAS	Dynamisch Aankoop Systeem
AWA	Activeren, Waarderen en Afschrijven	DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
Awb	Algemene wet bestuursrecht	D&H	Dijkgraaf en heemraden
AWZI	Afvalwaterzuiveringsinstallatie	DR	Directieraad
BABS	Bestuurlijke Activiteiten BewakingsSysteem	DRSH	Delfland, Rijnland, Schieland, Hollandse Eilanden en Waarden
BAW	Bestuursakkoord Water	DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet en dergelijke
BBVW	Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen	e.d.	
BBV	Besluit Begroten & Verantwoorden	EIB	Europese Investeringsbank
BEC	bio-energiecentrale	EMU	Europese Monetaire Unie/Economische en Monetaire Unie
B&W	Burgemeester en wethouders	etc.	Et cetera
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie	ETW	Erftoegangswegen
BHV	Bedrijfs hulpverlening	EU	Europese Unie
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid	e.v.	en verder
BIWA	Baseline informatiebeveiliging waterschappen	Excl.	Exclusief
BOB-model	Beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming	Fido	Financiering decentrale overheid
BOS	Beslissing Ondersteunend Systeem	FTE	Fulltime-equivalent
BTW	Belasting over de Toegevoegde Waarde	GBKN	Grootchalige Basiskaart Nederland
Burap	Bestuursrapportage	GBLT	Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn
BVO	Boomveiligheidscontrole en onderhoudsinventarisatie	GBP	Groenbeleidsplan
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	GDI	Generieke Digitale Infrastructuur
CBL	Cross border Lease	Gem.	Gemeente
CBP	Calamiteitenbestrijdingsplan	GGOR	Gewenst (Gewogen) Grond en Oppervlaktewater Regime
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	GWW	Grondweg- Weg- en Waterbouw
CDA	Christen Democratisch Appèl	GO	Goeree-Overflakkee
CDE	Circulaire Duurzame Energie	GOAW	Grensoverschrijdend afvalwater
CENIRELTA	Cost-Effective Nitrogen REMoval from waste water by Low-Temperature Anammox	GOW	Gebiedsontsluitingswegen
		GR	Gemeenschappelijke Regeling

GS	Gedeputeerde Staten	MCA	Multi Criteria Analyse
ha.	hectare	MD	Management Development
HHD	Hoogheemraadschap van Delfland	MER	Main Equipment Room
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	MLV	Meerlaagsveiligheid
HHSK	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	Ministerie van BIZA	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
HIA	Hendrik-Ido-Ambacht	Ministerie van EZ	Ministerie van Economische Zaken
HR	Human Resource	Ministerie van I&M	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
HVC	Huisvuilcentrale Noord Nederland	MIP	Meerjaren investeringsplan
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma	MJA3	Meerjarenafpraak energie-efficiency
HWH	Het Waterschapshuis	MJBP	Meerjarenbeleidsplan
HWZ	Hoekse Waard Zuid	Mln.	miljoen
IBC	Initiële Businesscase	mm	millimeter
IBOI	Index voor Bruto OverheidsInvesteringen	MOP	Meerjaren onderhoudsplan
IBP	Interbestuurlijk Programma	MT	Management Team
ICM	Inkoop en contract management	MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
ICT	Informatie- en communicatietechnologie	MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen
i.e.	id est: dat is	NAP	Normaal Amsterdams Peil
IKB	Individueel KeuzeBudget	n.v.t.	Niet van toepassing
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport	N.B.	Nota bene
IPO	Interprovinciaal Overleg	NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
ISA	Integrale Samenwerking Afvalwaterketen	NBWS	Nieuwe besturing watersysteem
i.s.m.	in samenwerking met	NEN	Nederlandse norm
KAM	Kwaliteitszorg-, arbeidsomstandigheden- en Milieuzorgbeleid	nHWBP	Nieuw Hoogwaterbeschermingsprogramma
kcc	Klantcontactcentrum	n.t.b.	nader te bepalen
km	kilometer	NVO	Natuurvriendelijke oever
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut	NWB	De Nederlandse Waterschapsbank N.V.
KPI (kpi's)	Kritische Prestatie Indicatoren	NWP	Nationaal Waterplan
KRW	Kaderrichtlijn Water	o.a.	onder andere
KSF	Kritische Succes Factoren	o.b.v.	op basis van
KFS	Kritische Succes Factoren	OHC	Onderhoudsconcepten
kwh	Kilowattuur	OHW	Onderhanden werk
m	meter	OTO	Opleiden, trainen en oefenen
m3	kubieke meter	OV	Openbare verlichting
MBH	Commissie Middelven, Bestuurlijke Zaken en Handhaving	OZB	Onroerendzaakbelasting
MBR	Muskusrattenbeheer	P&C	Planning en control
		P&O	Personeel en organisatie
		P2P	Purchase to Pay (van bestellen tot betalen)

PBB	Persoonsgebonden Basis Budget	SVB	Slibverwerkingsbedrijf
PDOK	Publieke Dienstverlening Op Kaart	SVI	Slibverbrandingsinstallatie
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen	SVHW	Samenwerkingsverband Vastgoed informatie Heffing en Waardebepaling
PFO	Portefeuillehoudersoverleg	SWOV	Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid
PHA	PolyHydroxyAlkanoaat, een bioplastic	TA	Technische Automatisering
PID	Project Initiatie Document	TABP	Technische automatisering en besturingsprocessen
PM	Pro memorie	t.a.v.	ten aanzien van
POP3	PlattelandsOntwikkelingsProgramma 3	t.b.v.	ten behoeve van
PRINCE	Projects In Controlled Environments	t.o.v.	ten opzichte van
PvdA	Partij van de Arbeid	TPI	Tijdelijke pompinstallatie
PZH	Provincie Zuid-Holland	UvW	Unie van Waterschappen
RAD	Regionale Afvalstoffen Dienst	uWBP	Uitwerkingsprogramma Waterbeheerplan
RBS	Royal Bank of Scotland	V&W	Verkeer en Waterstaat
RBVW	Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen	v.e.	Vervuilingseenheden
RES	Regionale Energie Strategieën	VLRT-4	Vier vervroegde landelijke rapportage toetsing
RKC	Rekenkamercommissie	VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
RoSa	Rotterdamse Samenwerking in de Afvalwaterketen	VNK	Veiligheid Nederland in Kaart
ROSSA	Resource Oriented Sanitation Services in Adama	VP	Voorne-Putten
RPV	Regionale projectgroep verkeersveiligheid	VPB	Vennootschapsbelasting
RvC	Raad van Commissarissen	VRI's	Verkeersregelinstallaties
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
RWS	Rijkswaterstaat	VRR	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie	VRZH	Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid
SAW	Sectorale Arbeidsvoorwaarden	VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
SAMP	Strategisch Assetmanagementplan	VV	Verenigde Vergadering
SBB	Staatsbosbeheer	VVD	Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
SER	Sociaal-Economische Raad	VZHW	Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen
SGBP	Stroomgebiedbeheersplannen	V3T	Verlengde 3e toetsing
SGP	Staatkundig Gereformeerde Partij	Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant	WAN	Wide Area Network
SOP	Strategisch Onderhoudsbeleidsplan	WBI	Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium
SPP	Strategische Personeelsplannen	WBP	Waterbeheerprogramma
SROI	Social Return on Investment	WCK	Waterschapsbrede controlekamer
SSC	Shared Service Centre	Wet Fido	Wet Financiering decentrale overheden
SSK	Standaard Systematiek voor Kostenramingen	wet Hof	Wet Houdbare overheidsfinanciën
Stowa	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer	WgBP	Wegenbeheerprogramma

WHD	Waterschapspartij Hollandse Delta
WHP	Waterhuishoudingsplan
WHW	Wet Herverdeling Wegenbeheer
WKK	Warmtekrachtkoppeling
WM	Wet milieubeheer
WNT	Wet Normering Topinkomens
WOT	Waterschap Operationeel Team
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSHD	Waterschap Hollandse Delta
WSRL	Waterschap Rivierenland
WWV	Commissie Waterkering, (Vaar)Wegen en Vergunningverlening
ZA	Zuiveren en Afvalwaterketen
ZHEW	Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en Waarden
ZV3T	Zettingsvloeiing derde toetsronde
ZZL	Waterschap Zuiderzeeland

